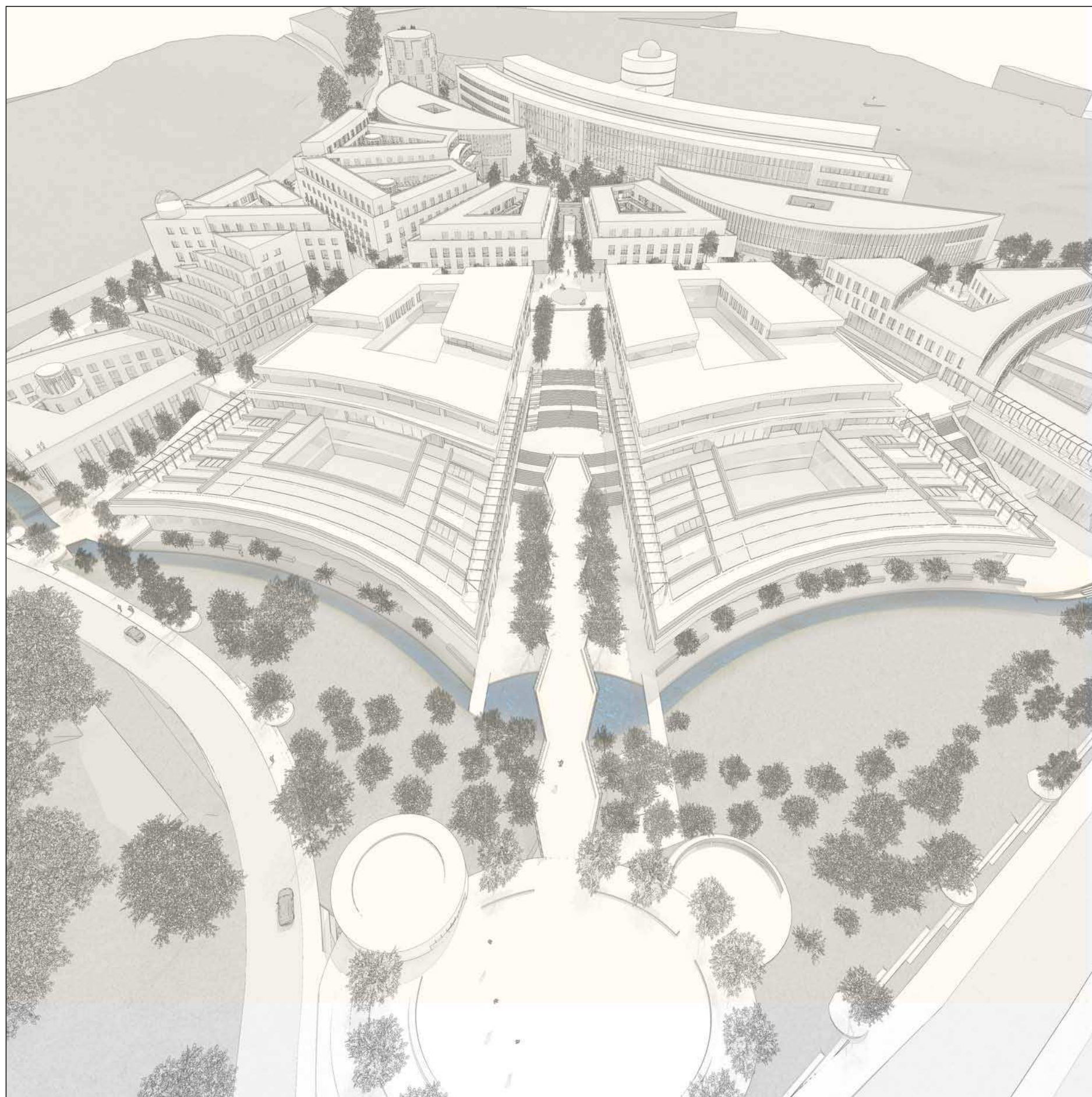

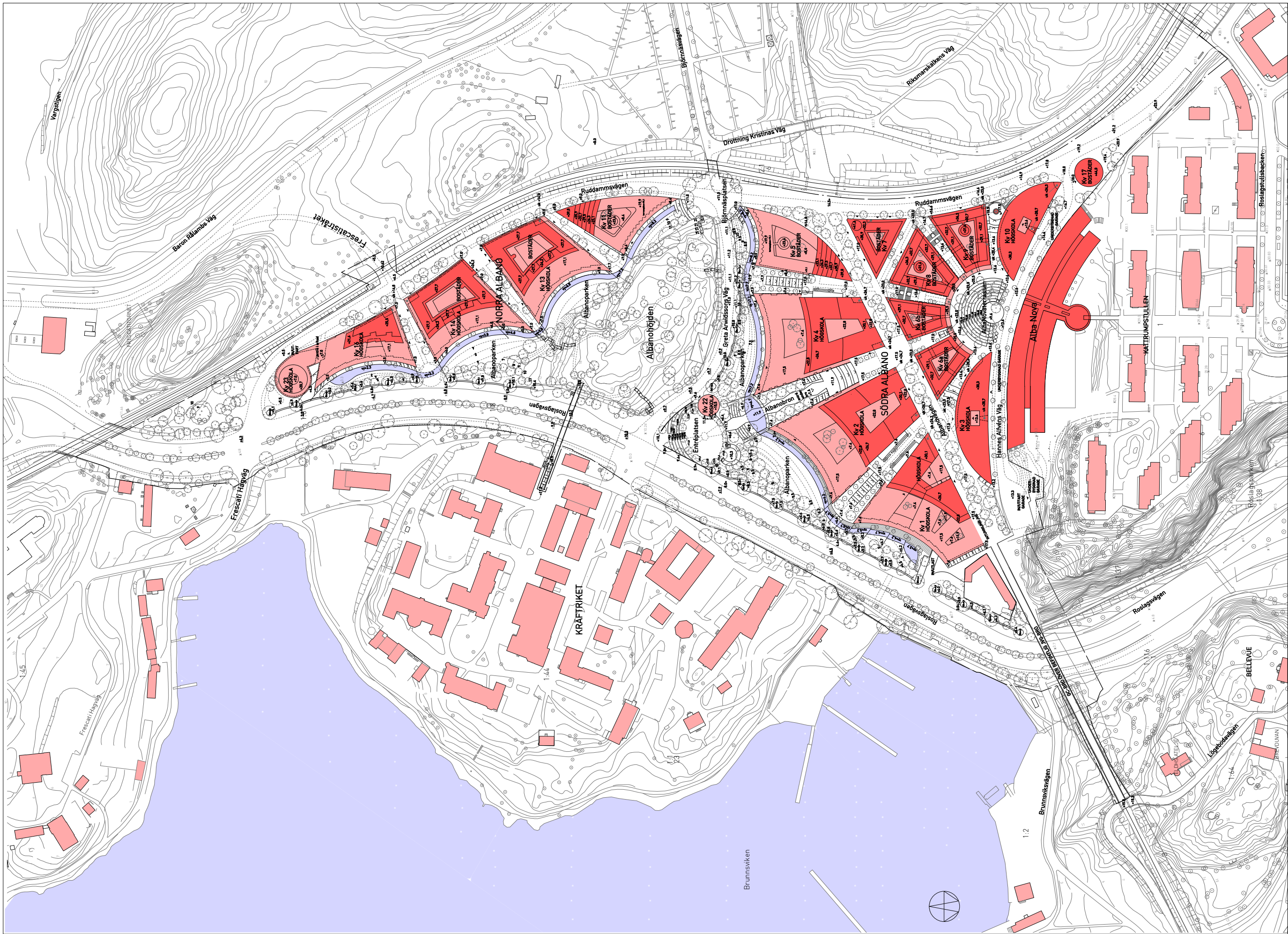
ALBANO • STOCKHOLMS NYA UNIVERSITETSOMRÅDE GESTALTNINGSPROGRAM

Detaljplan för Albano och Norra Djurgården 2:2 m.fl. i stadsdelarna Norra Djurgården och Vasastaden i Stockholm, oktober 2012
Dp 2008-21530-54 Stockholm Stadsbyggnadskontor

Entréer exponeras. Bebyggelsen får en tydlig struktur med återkommande gränder som öppnar området utåt och exponerar entréer mot Roslagsvägen. Den mest frekventerade ligger mot Kräftrikets entré, i anslutning till busshållplatserna. Albanoområdets gröna förgård uteder Roslagsvägen tjänar som områdets parkentré..

ALBANO – Stockholms nya universitetsområde

Gestaltningssprogram tillhörande
Detaljplan för Albano och Norra Djurgården 2:2 m fl
i stadsdelarna Norra Djurgården och Vasastaden i Stockholm, Dp 2008–21530–54
oktober 2012

Områdets huvudentré – Albanobron

ALBANO – Stockholms nya universitetsområde

Dp 2008–21530–54, oktober 2012

Detaljplan för Albano och Norra Djurgården 2:2 m fl i stadsdelarna Norra Djurgården och Vasastaden i Stockholm

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

MEDVERKANDE	7	Social mångfald	24	DE OFFENTLIGA RUMMEN	38
INTRODUKTION	9	Rekreation	24	Från luften	39
SAMMANFATTNING	11	Attraktivitet	24	Silhuetter i Nationalstadsparken	42
ALBANO IGÅR	12	Internationell konkurrenskraft	24	Utmed Roslagsvägen	46
RIKSINTRESSE	14	Kunskapsutbyte	25	Från Roslagsvägen till Albanovaterrassen	48
ÖVERSIKTSPLAN	15	Offentlighet	25	Längs Albanovägen	50
KUNGL. NATIONALSTADSPARKEN	17	Trygghet	25	Entré från öster	52
Landskapsvärden	18	ALBANO IDAG	26	På terrässerna	54
Kulturmiljövärden	18	ALBANO I MORGON	27	I ravinen	56
Landskapsekologiska samband	21	Albano som nav i vetenskapsstaden	27	Det sociala stråket	58
DET NYA UNIVERSITETET	22	Universitetens roll i stadsutvecklingen	27	BYGGANDE OCH FÖRSÖRJNINGSSYSTEM MED HÅLLBARHET	60
Stockholm som framtida kunskapsregion	22	Målsättning och program	28	Energi	60
Mötesplatser betydelse för kunskapsutveckling	22	Tidigare studier	31	Avlopp	60
Kunskapssamhällets behov av öppna och levande campus	22	PLANFÖRSLAGET	32	Sophantering	60
HÅLLBARHET	23	STADSPLANEPRINCIPER	34	PROJEKTREDOVISNING	62
Urban tillgänglighet	23	Topografin tydliggörs	34	Markbehandling	64
Vattenrening och vattenrelaterade tjänster	23	Barriärer överbyggs och spårbunden trafik integreras	34	Broar	84
Pollinering	24	Flöden aktiveras	34	Kvartersredovisning Södra Albano	88
Fröspridning	24	Bil- och busstrafik med angröring	35	Kvartersredovisning Norra Albano	174
Luftrening och CO ₂ -reducering	24	Entréer exponeras	35	FÄRGSÄTTNING	208
Förbättrat utomhus- och inomhusklimat	24	Utblickar öppnas	35	BELYSNING	214
Naturlig skadedjursreglering	24	Campus platå med takterrasser	36		
Biologisk mångfald	24	Campus ravin i försänkt läge	36		
		Ekologiska samband återställs	36		
		Utbildning, forskning och boende integreras	37		
		Siktlinjer beaktas	37		

Vy från Roslagsvägen mot det nya universitetets entré i södra Albano.

STOCKHOLMS STADSBYGGNADSKONTOR

Susanna Stenfelt
ansvarig för planhandläggning

STADSBYGGNADSKONTORET, Planavdelningen
08-508 261 42

susanna.stenfelt@stockholm.se

ALEKSANDER WOLODARSKI ARKITEKTKONTOR AB

Aleksander Wolodarski
ansvarig för stadsplanegestaltning och arkitektonisk samordning

KOMMUNALA FÖRVALTNINGAR

STOCKHOLMS STADSBYGGNADSKONTOR

Susanna Stenfelt, projektledning stadsbyggnad
Rebecca Kihlman, samordning och kommunikation
Ulrika Egerö, ekolog
Harri Anttila, modellarbete
Peter Magnusson, modellarbete
Lennart Johansson, fotograf

STOCKHOLMS EXPLOATERINGSKONTOR

Koki Hjelmström, projektledning

STOCKHOLMS TRAFIKKONTOR

Erik Hammarström, trafikplanering
Sanna Tegnér, trafikplanering
Jean-Louis Dessalles, projektledning/park- och stadsmiljö

BYGGHERRAR

AKADEMISKA HUS

Sten Wetterblad
Anders Rosqvist
Erik Westin

SVENSKA BOSTÄDER

Allan Leveau
Leif Bergman

VERKSAMHET

STOCKHOLMS UNIVERSITET

Kersti Hedqvist
Maria Caldeman

ARKITEKTKONTOR

BRUNNBERG & FORSHED ARKITEKTKONTOR AB

Ludmilla Larsson
Anna-Paula Andersson
Sören Eriksson
Alessandro Lucca
Rikard Hedin
Åsa Sjöstrand
Pär-Olof Olofsson
Mårten Danielsson
Olle Gudmundsson

BSK ARKITEKTER AB

Ulf Mangefors
Lise-Lott Söderlund
Johanna Simic
Mattias Vestermark
Ola Eriksson
Emelie Ericson
Martin Nilslund
Anna Sommarström
Hilde Rivertz
Louise Hultén

CHRISTENSEN & CO A/S

Michael Christensen
Håkan Sandhagen
Cecilia Nilsson
Jörn Kiesslinger
Vincent Grandgagnage
Runar Halldorsson
Sidse Eskildsen
Johan Bergström
Mikael Ahrbom

NIVÅ LANDSKAPSARKITEKTUR AB

Göran Lindberg
Maria Horn
Klara Isling
Stina Hellqvist
Carlos Valencia
Magdalena Lund

&RUNDQUIST

Henrik Rundquist
Erik Andrén

ÖVRIGA KONSULTER

BLACK ljusdesign

Alexander Cederroth
Niklas Ödmann

ATKINS SVERIGE AB, Trafikplanering

Magnus Dahlström
Per Francke

BARTHEL AB, Hållbarhet

Stephan Barthel
Carl Kärsten
Jonas Torsvall

BLACK ljusdesign

Alexander Cederroth
Niklas Ödmann

ENERGO, Byggnad och försörjningssystem med hållbarhet

Ulf Gustavsson

SVEDMYR FÄRG- OCH FASADKONSULT AB, Färgsättning

Åke Svedmyr

TYRÉNS AB,

Miljökonsekvensbeskrivning

Elin Forsberg
Hanna Gårdstedt
Sonia Wallentinus

Teknisk konsultation, broar

Martin Alenius
Per-Ola Ekström

VISUALISERING

ARKITEKTUR ATELJÉ CLAUDIUS

Claudius Przedmojski, teckningar och akvareller

Perspektiv från Hagaparkens strand nedanför pelousen med det nya universitetsområdet Albano .

NTRODUKTION

Staden och byggherrarna har gemensamt upprättat föreliggande Gestalttningsprogram i avsikt att arkitektoniskt samordna byggnads- och markgestaltning. Programmet ska säkerställa att såväl nybebyggelsen som det offentliga rummet ges en hög arkitektonisk kvalitet genom omsorgsfull och varierad gestaltning. Genom att ge exempel på alternativa utformningar ända ned på detaljnivå är avsikten att fastlägga en kvalitetsnivå, såväl för de enskilda byggnadsprojekten som för stadens egna anläggningar. Det är en väsentlig planuppgift att formulera en sammanvägd kvalitetsnivå, anpassad till Albano-områdets speciella läge och förutsättningar.

Gestalttningsprogrammet utgör en del av de formella detaljplanehandlingarna och ingår i överenskommelsen om exploatering mellan staden och byggherrarna, och antas av kommunfullmäktige. Gestalttningsprogrammet utgör vidare ett instrument vid samordning av gestaltningsfrågor och ska utgöra ett stöd vid projektering, bygglov och genomförande samt framtida förvaltning av området.

Albanoområdet strax norr om Roslagstull i Stockholm kommer att genomgå stora förändringar de närmaste åren. På gammal industrimark ska ett nytt universitetsområde växa

fram. Albano har en strategisk placering mellan Stockholms universitet i Frescati, Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet. Den högre utbildning och forskning som bedrivs inom området är en nationell angelägenhet och har en stor betydelse för utvecklingen av Stockholm som kunskapsstad.

Albano blir navet i Vetenskapsstaden när Stockholms olika lärosäten förbinds i en sammanhängande struktur. Visionen för det nya universitetsområdet utgår ifrån den europeiska stadsbyggnadstraditionen där närhet mellan institutioner, universitet, bostäder och kultur stimulerar undervisning och forskning. Gestaltningen ska spegla denna europeiska tradition i en tät, grön och småskalig urbanitet som framhäver universitetets och kunskapens centrala roll i samhället.

Albano ligger inom den Kungliga nationalstadsparken, vilket ställer stora krav på gestaltningen av det nya universitetsområdet. Parken är av riksintresse och har stor betydelse för det nationella kulturarvet, den ekologiska mångfalden och för människors rekreation. Det nya universitetsområdet ska växa fram med hänsyn till parklandskapet och naturmiljön så att det historiska landskapets natur- och kulturvärden inte skadas.

Möjligheten att förstärka och nyskapa biologiska spridningsfunktioner ska tas till vara både stadsbyggnadsmässigt och arkitektoniskt.

Albano är den sista anvisade markreserven för universitetets expansion och det är angeläget att planförslaget kan säkerställa universitetets omfattande lokalbehov. Inom Albano omfattar planen cirka 100 000 kvm BTA nybyggnad reserverat för högskola och cirka 50 000 kvm BTA nybyggnad för student- och gästforskarbostäder. Fördelningen högskola/bostäder är i södra Albano (etapp 1) 70/30 och i norra Albano (etapp 2) 30/20.

Detaljplanen reglerar markanvändning och byggrätternas utbredning och höjdsättning. Gestalttningsprogrammet, som är en del av detaljplanen, reglerar bebyggelsens och det offentliga rummets utformning. Avsikten är att detaljplanen tas upp för godkännande i stadsbyggnadsnämnden i oktober 2012 och därefter antas av Kommunfullmäktige.

Följande handlingar gäller för detaljplanen:

- Detaljplanekartan
- Planbeskrivning
- Genomförandebeskrivning
- Gestalttningsprogram för *Albano – Stockholms nya universitetsområde*
- Miljökonsekvensbeskrivning
- Trafik

Susanna Stenfelt

Aleksander Wolodarski

Flygperspektiv över Stockholms nya universitetsbebyggelse inom Albano.

SAMMANFATTNING

- Albano är den sista anvisade markreserven för universitetets expansion och det är angeläget att planförslaget säkerställer det omfattande lokalbehovet.
- Med Albanos strategiska läge mellan Stockholms universitet i Frescati och Kräftriket, KTH, KI och Hagastaden har området särskilda förutsättningar att bli ett nav inom Vetenskapsstaden.
- Genom intunnning av Värtabanan skapas förutsättningar för att omvandla Albanos industrilandskap till ett sammanhängande, levande och attraktivt universitetsområde.
- Upplevelsen av den nya bebyggelsen från Hagaparken har varit av central betydelse både vad gäller disposition av planområdet och dimensionering av höjdskanal.
- Bebyggelsen gestaltas för att samverka med Nationalstadsparkens topografi och naturmiljövärden så att ekologiska spridningsvägar förstärks och nyskapas. Så kallade gröna tak, experimentaltäckgårdar, nyplanteringar av ekar, och dagvattenkanaler utgör spridningslänkar.
- En låg och tät bebyggelsestruktur etableras, där institutioner och bostäder blandas med lokaler för kultur och kommersiell service till en sammanhängande campusmiljö.
- Campusområdets sammanhållande tema är Albanoparken med den dagvattenkanal som löper längs bebyggelsens konkava kvartersfronter genom hela universitetsområdet. Här skapas en från Roslagsvägen skyddad parkmiljö av hög kvalitet.
- Ambitionen är att Albano ska bli en förebild inom hållbart stadsbyggande och hållbara försörjningssystem. Energiförbehovet ska minimeras genom intelligenta byggnadstekniska lösningar och energieffektiv teknik.
- Gång- och cykelflöden genom Vetenskapsstaden har en avgörande betydelse för utvecklingen av områdets offentlighet, där universitetets närvaro i staden betonas.
- Roslagsvägen ska omvandlas utifrån dess nuvarande kapacitet till en grön parkaveny som överbryggar barriären mellan Albano och Brunnsviken/Kräftriket. Nyplantering av kraftfulla ekar förstärker upplevelsen av parklandskapet och skapar en ekologisk spridningskorridor.
- I framtiden kan Värtabanan konverteras till persontrafik. Härigenom kan Ropsten/Norra Djurgårdsstaden bindas samman med Hagastaden via Albano och vidare. I Albano kan även en omstigningsstation till Roslagsbanan anläggas.
- Humanistiska värderingar som omsorg om individens behov av skönhetsupplevelser i ett begripligt socialt sammanhang, är Albanoprojektets ambition.
- Cirka 150 000 m² BTA planeras inom planområdet för undervisningslokaler varav 50 000 m² student- och forskarbostäder.
- År 2020 förväntas det nya universitetsområdet stå färdigt.

ALBANO IGÅR

Albano ligger i Kungliga nationalstadsparken, mellan Brunnsvikens parklandskap och jaktparkens landskapet på norra Djurgården.

Under medeltiden ingick marken i Klara Klosters ägor. Genom donationer till klostren hade Magnus Ladulås försökt hålla adeln på avstånd från staden. Från 1400-talet införlivades marken successivt åter i Kronans marker. Det som idag är Albano införlivades under Gustav Vasas kyrkoreduktion på 1500-talet.

1579 inrättade Johan III den inhägnade jaktparken. När parken på 1680-talet hade nått sin fulla utsträckning var det som idag är Albano ett boställe omgivet av äng och betesmark i anslutning till en av jaktparkens många portar. Parken hyste då, förutom småvilt, stora hjordar av älg och hjort innanför ett två mil långt staket. Före 1702, då Roslagsvägen anlades, var Drottning Kristinas väg, innanför hägnen, vägen från staden norrut. Dessa båda vägar har överlevt i sin ursprungliga sträckning till våra dagar.

Under den gustavianska tiden i slutet av 1700-talet förändrades Djurgården. Kungens jaktintresse var svalt. I stället öppnades parken som utflyktsmål till nöje och rekreation för stadens befolkning. Tidens ideal och längtan var det naturliga, pastoralala landskapet i kontrast mot barockens tuktrade och geometriska stränga parker. Ett parkideal känt som den engelska parken. Gustav III införlivade ytterligare mark runt Brunnsviken för att anlägga en kunglig park. Platser runt viken – Albano, Frescati, Tivoli och Montebello – namngavs efter platser i Campagna di Roma, landsbygden runt Rom, som kungen hade besökt under sin italienska resa 1783-84. Tanken var att skapa en egen Campagna utanför den larmande huvudstaden. Haga, Bellevue, Tivoli och i någon mån Frescati gestaltades enligt det engelska landskapsparksidealet. Promenader genom landskapet öppnar sig vid väl regisserade platser mot utsikter av skog, hagar, äng och byggnader. På Fredrik Magnus Pipers planer illustreras siktlinjer som förbinder höjder och märkesbyggnader inom respektive park. När man besöker platserna är det uppenbart att de även är intimt förbundna med varandra i en större helhet. Andra delar av Brunnsvikslandskapet, som Albano och Kräftriket, var inte i lika hög grad formade utan ingick indirekt med en fond av böljande naturelement.

Djurgårdens funktion som jaktmark upphörde helt 1829. De hjortar som fanns kvar flyttades till ett mindre hägn som gavs namnet Hjorthagen. Södra Djurgårdens natur anlades till park medan Norra Djurgården behöll sin naturkaraktär.

I början av 1800-talet dominerades Albanos omgivningar fortfarande av obebyggt landskap med odlingar, parker och naturmark. 1814 etablerades Kungliga Lantbruksakademiens experimentalfält på före detta egendomen Skeppsbroäng. Detta var början på framväxten av Vetenskapsstaden även om begreppet inte lanserades förrän i början av 1900-talet av Naturhistoriska riksmuseets arkitekt Axel Anderberg. På 1880-talet flyttade Bergianska trädgården till sin plats vid Brunnsvikens strand. Kungliga vetenskapsakademien kom till Frescati 1907, och följdes några år senare av Naturhistoriska riksmuseet, Veterinärhögskolan i Kräftriket och Skogshögskolan i Frescati hage. De stora institutionsbyggnaderna fann sig väl till rätta i Brunnsvikens lantliga parklandskap. Kungliga Tekniska Högskolan invigdes 1917. Byggt avsågs ute i Lill-Jansskogen har den med åren utvecklats till ett högskolecampus i stadens omedelbara närhet.

1960 blev dåvarande Stockholms högskola, som startats 1878, det statliga Stockholms universitet, och beslut togs om att flytta verksamheten från innerstaden till Frescati. Stockholms universitets campus började anläggas norr om Albano i slutet av 1960-talet, och har senare kompletterats, med bland annat Allhuset och Universitetsbiblioteket i början av 1980-talet och Aula Magna under 1990-talets andra hälft. AlbaNova söder om Albano invigdes 2001 är det senaste större tillskottet.

1882 invigdes Värtabanan som förbinder stambanan med Saltsjön. Den har i huvudsak trafikerats med godstransporter men fram till 1913 var den även öppen för persontrafik. 1885 invigdes den smalspåriga Roslagsbanan. Sedan Djursholmsbanan öppnades 1890 har den varit präglad av persontrafik. 1905 etablerades Söderbrunns koloniområde öster om Roslagsbanan som ett av Stockholms första. Järnvägarna såväl som koloniområdet är intimt förbundna med industrialismens påverkan på staden och landskapet. Om järnvägarna är bärrare av industrins intåg i samhället så är kolonirörelsen ett svar på invånarnas behov av grönska för återhämtning och livsmedelsproduktion i en trängre och smutsigare stad.

Korsningspunkten mellan två järnvägar gjorde Albano till en lämplig plats för industriablering. Där byggdes en godsstation, och runt denna växte det upp små fabriker och verkstäder. Runt sekelskiftet 1900 fanns också planer på att förbinda Brunnsviken och Husarviken med en kanal via Uggleviken. Det sågs som en möjlighet att lokalisera industrier med behov av sjötransporter i stadens närhet. Detta kan verka egendomligt med tanke på hur vi idag ser på Djurgårdsmarken och det historiska landskapet. Redan på 1800-talet värderades dock Djurgården högt av de flesta stockholmare som en plats för rekreation i ett stadsnära naturlandskap. Inför hotet om en oåterkallelig exploatering längs Ugglevikskanalen väcktes en opinion med krav på inrättandet av Djurgården som naturlig park. Detta var, på sätt och vis, startpunkten för den process som, nästan hundra år senare, ledde till instiftandet av Kungliga nationalstadsparken. Under 1940- och 50-talen ersattes Albanos ursprungliga träbebyggelse av lagerbyggnader av betong. Albano stationshus revs 1968, och merparten av resterande industribebyggelse revs under 2000-talets första år. Den enda industrilokal som återstår idag är den så kallade Albano Smide, kv. Ruddammen 12.

Sydöstra delen av Brunnsviken, Bellevue och Albano med Roslagsvägens nya sträckning från 1700-talets början.

Södra delen av Albano, Roslagsvägen och Roslagstull år 1931, från norr. Källa SSM, foto O Bladh.

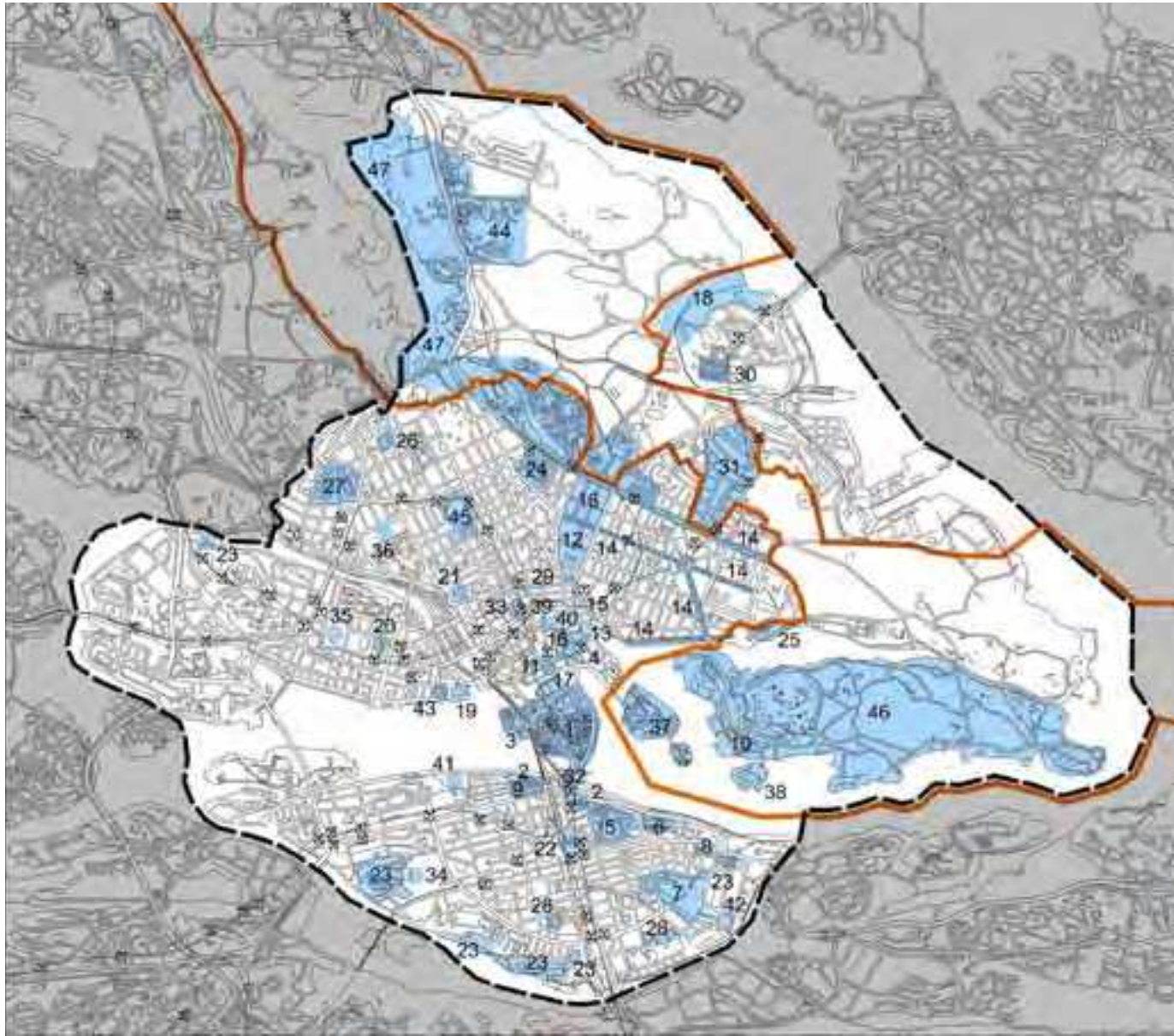

Vy från stranden vid Ekotemplet i Hagaparken, mot Albano. Bakom Kräftriket och trädtoppar i fonden ligger det nya universitetsområdet.

I närheten av planområdet finns flera riksintressen.

Dessa är:

- Kungliga Nationalstadsparken. Planområdet ligger i sin helhet inom Kungliga Nationalstadsparken, som är av riksintresse.
- Stockholms innerstad med Djurgården är av riksintresse för kulturmiljövården.
- Roslagsvägen är av riksintresse för kommunikation. För delar av Roslagsvägen kan riksintresset komma att ersättas av Norra länken.
- Värtabanan är av riksintresse för kommunikation.
- Roslagsbanan är av riksintresse för kommunikation.

1. Gamla Stan

2. Äldsta gatunätet på Södermalm

3. Riddarholmen

4. Blasieholmstorg

5. Katarinaberget

6. Fjällgatan

7. Vita Bergen med parken

8. Åsöberget

9. Östra Mariaberget

10. Djurgårdsstaden

11. Gustav Adolfs Torg

12. Humlegården

13. Berzelii Park

14. Esplanaderna Valhallavägen, Karlavägen, Narvavägen och Strandvägen

15. Birger Jarlsgatan

16. Villastaden

17. Helgeandsholmen med Strömparterren

18. Gasverket

19. Stadshuset

20. Rådhuset–Polishuset

21. Fackföreningskluster vid Norra Bantorget

22. Medborgarhuset – Medborgarplatsen

23. Innerstadens koloniträdgårdar
24. Lärkstaden

25. Diplomatstaden

26. Kv. Motorn och Vingen

27. Röda Bergen

28. Kv. Metern, Draget och Ryssjan

29. Kungsgatan

30. Abessinien

31. Gärdet

32. Slussen

33. Hötorgscity

34. Tantolunden

35. Kronobergsparken

36. Vasaparken och Vitabergsparken

37. Skeppsholmen – Kastellholmen

38. Beckholmen

39. Hamngatan

40. Bankpalats kring Kungsträdgårdsgatan

41. Münchenbryggeriet/Ludvigsberg

42. Barnängen

43. Kungl. Myntet

44. Institutionsbältet Norra Djurgården

45. Stockholms högskoleområde

46. Södra Djurgården

47. Brunnsviken

Miljöer inom riksintresset Stockholms innerstad med Djurgården. Röd linje markerar Kungliga Nationalstadsparken.

Karta över Kungliga Nationalstadsparken (röd linje) samt järnvägsförbindelser.

ÖVERSIKTSPLAN

Till den kommunövergripande översiktsplanen "Promenadstaden – översiktsplan för Stockholm" hör en fördjupning för Nationalstadsparken.

Angående utvecklingen av Albano anger översiktsplanen att den inriktning som formuleras i den fördjupade översiktsplanen för området gäller.

Utdrag ur "Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm".

"Ett programarbete har inletts för att pröva en lämplig bygghelsestruktur och hur viktiga värden kan utvecklas och beaktas. Albanos viktiga funktion som nav mellan universitetet, KTH och KI ska uppmärksammas särskilt.

- **Albano utvecklas för högre utbildning och forskning inom ramen för det historiska landskapets värden**

Området utvecklas för högre utbildning och forskning. För att uppnå en levande och trygg miljö behövs även inslag av student- och forskarbostäder, service med mera. En sammankoppling med gång- och cykelvägnät mellan de olika områdena inom Vetenskapsstaden är särskilt prioriterat. Det är även angeläget att skapa attraktiva entréer till omgivande rekreationsområden.

- **Tillgängligheten till kollektivtrafik förbättras**

På sikt kan Albano tillsammans med närliggande institutionsområden rymma verksamheter för ett mycket stort antal studenter och forskare. Planerna idag är att bussförsörja området, men då både Roslagsbanan och tunnelbanan passerar området bör möjligheten till nya stationer inom området prövas."

Flygfoto från norr mot Stockholms innerstad, med Brunnsvikens parklandskap i förgrunden.

Vy från ekotemplet mot öster, med Kräftrikets udde i fonden.

KUNGLIGA NATIONALSTADSPARKEN

Albano ligger inom Nationalstadsparken, som är utpekad som riksintresse och dessutom har ett särskilt skydd enligt 4 kap 7 § miljöbalken:

4 kap 7 § Inom en nationalstadspark får ny bebyggelse och nya anläggningar endast komma till stånd och andra åtgärder vidtagas endast om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas.

I förarbetena till lagskyddet har det förutsatts att kommunerna i sina översiktsplaner ska redovisa vilka områden inom Nationalstadsparken som bör skyddas som parklandskap eller naturmark liksom de zoner som präglas av mer omfattande bebyggelse. Avsikten är att denna precisering ska ge vägledning för tillämpningen av lagskyddet. Stockholms stad har gjort en sådan precisering i den fördjupning av översiktsplanen för Nationalstadsparken, antagen av kommunfullmäktige den 20 april 2009. Denna anger att planområdet i sin helhet är en del av ett område som betecknas som ett bebyggt och anlagt område och alltså inte parklandskap eller naturmiljö.

Även inom de bebyggda områdena får man dock inte skada det historiska landskapets natur- och kulturvärden. De natur- och kulturvärden som är aktuella för Albanoplaneringen

presenteras i de tre följande avsnitten (landskapsvärden, kulturmiljö och landskapsekologiska samband). Även åtgärder utanför värdefulla områden kan orsaka skada, t.ex. bebyggelse som påverkar landskapsbilden eller skuggar värdefulla träd.

Nationalstadsparkens särskilda värden beskrivs i Stockholms stads fördjupning av översiktsplanen för Nationalstadsparken, enligt följande:

"Nationalstadsparken innehåller stora natur- och kulturvärden. Områdets särprägel grundas på att man här kan uppleva ett historiskt landskap där värdefulla företeelser samspelar och förstärker varandra till en unik helhet. Inom Nationalstadsparken flätas park-, natur- och bebyggelsemiljöer samman till ett unikt historiskt landskap av riksintresse. Området är av särskild betydelse för det nationella kulturarvet, för stockholmsregionens ekologi och för människors rekreation."

En del av Nationalstadsparken benämns Vetenskapsstaden. Området fick detta namn redan på 1910-talet och kallas så även i den fördjupade översiktsplanen. Vetenskapsstaden är ett av de sex delområden i parken som pekas ut som mer bebyggda och anlagda områden. Dessa områden avses

enligt den fördjupade översiktsplanen *"utgöra sådana zoner inom Nationalstadsparken som kan förändras och kompletteras med ny bebyggelse och anläggningar under förutsättning att detta inte medför skada på det historiska landskapets natur- och kulturvärden. Områdesnamnen ger vägledning om markanvändningens huvudsakliga inriktning inom respektive område."*

Fördjupningen av översiktsplanen anger följande vägledning för markanvändning och utveckling av Vetenskapsstaden:

- Vetenskapsstaden ingår i Nationalstadsparken som en mer bebyggd och anlagd del.
- Vetenskapsstaden vidareutvecklas, i första hand för forskning och utbildning, med bevarade natur- och kulturvärden.
- Den högre utbildning och forskning som bedrivs inom området har nationell betydelse och dess utveckling betydelse för Stockholm som kunskapsstad.
- Utbyggnadsmöjligheter finns inom Vetenskapsstaden samtidigt som landskapets karaktär, natur- och kulturvärden bevaras. Albano reserveras som ett förändringsområde med tät bebyggelse.

- Kulturhistoriskt och arkitektoniskt särskilt värdefulla byggnader och miljöer bevaras.Närmast Brunnvikens vattenspegel bevaras landskapets karaktär.
- Naturmark, vegetation och landskapsstruktur som har särskild betydelse för den ekologiska spridningsfunktionen bevaras. Möjligheten att förstärka spridningsfunktionen tas till vara.
- Stockholms universitet, KTH och Norra Station-Karolinska behöver förbindas med gång- och cykelvägar.
- Gång- och cykelförbindelserna från Vasastaden och Östermalm till Bellevue och Hagaparken bör utvecklas.
- Tillgängligheten till omgivande friområden bör förbättras genom tydliga entréer och bättre passager mellan områdena.
- Roslagsvägens barriäreffekt och bullerstörningar behöver minska. Reservat för en s.k. Roslagstunnel redovisas för eventuell framtida utbyggnad.

Vy från Hagaparkens strand nedanför pelousen mot Albano.

Landskapsvärden

Brunnsvikens vattenrum och parklandskap

Vattenrummet är ett bärande element i Brunnsvikens parklandskap och det som är förutsättningen för utblickarna från Haga mot Bellevue, Albano, Frescati och Tivoli. Vattenrummet har mycket hög landskaplig upplevelse och är ett mycket värdefullt landskapsrum.

Från Bellevueudden ser man rakt in i södra Albano. Udden är täckt med vegetation och det är framförallt från gångvägen nere vid stranden man visuellt kan ta in hela området. Roslagsvägen döljs delvis bakom en trädrida. I nuläget uppfattas Uggleviksdalgången som en helt grön dalgång.

Längre bort i Hagaparken, från pelousen och stranden nedanför Ekotemplet finns andra upplevelsemässigt viktiga siktstråk mot Albano. Pelousen och området kring Gustav III:s paviljong, Ekotemplet och Haga slotet är centrala delar i den gustavianska parken och besöks av många människor. Trots att enstaka högre byggnader i staden syns härifrån, är upplevelsen att man befinner sig i ett parklandskap fortfarande stor.

Jaktparken – Söderbrunn

Landskapsrummet kring Söderbrunn har ett mycket högt landskapsmässigt upplevelsevärde. Rummet är visuellt avgränsat från Brunnsviksområdet av Roslagsbanans bank. Bara genom vägporten för Björnnäsvägen kan man ana Brunnsviken. Upplevelsen i rummet när man tittar västerut är dock fri himmel och man kan tänka sig att parklandskapet fortsätter på andra sidan.

Från jaktparken är det främst siktstråken från koloniområdet Söderbrunn som kan påverkas av bebyggelse inom Albanoområdet.

Roslagsvägen

Roslagsvägen böljar genom landskapet. När man kommer norrifrån är det först vid korsningen Roslagsvägen-Björnnäsvägen som man möter staden eller snarare porten till staden med de karaktäristiska bergknallarna Albanoberget och Bellevueberget på var sida om vägen. Albanoberget är sedan länge ett viktigt landmärke vid stadsinfarten. Bergets naturliga sluttnig kan följas från det gamla sjukhuset på höjden och ner mot Roslagsvägen. I övrigt döljs berget från Roslagsvägen av Albanova.

Albano

Landskapsrummen i Albano har lågt landskapligt upplevelsevärde. Det södra rummet präglas av att det är avriven före detta industrimark som idag används för etableringar för Norra länken-bygget. Den norra delen präglas av ett mindre byggvaruhus och ett mindre kontorshus utan stora stadsbildsvärden. Även här finns etableringar för Norra länken.

Enligt Stockholms stads sociotopkarta är Albanoskogen en landform, det vill säga en friyta av betydelse för Stockholms landskapsbild och naturkaraktär.

Kulturmiljövärden

Albano präglas främst av tre historiska epoker: 1600-talets kungliga jaktpark, de engelska parker (Haga och Bellevue) som skapades vid Brunnsviken i slutet av 1700-talet och 1900-talets industriepok i Albano. Roslagsvägen är ett historiskt stråk i området.

1600-talets jaktpark

Redan i slutet av 1500-talet anlades en inhägnad jaktpark avsedd för kunglig jakt på Djurgården. Längs Albanos östra gräns låg en av de två meter höga gårdsgårdarna som inhägnade parken. En av grindarna till parken låg även i Albano, där Roslagsbanan idag korsar Björnnäsvägen (blivande Greta Arwidssons Väg). Björnnäsvägen tillkom sannolikt i början av 1700-talet.

Jaktparken var kunglig egendom och gjorde att marken hölls öppen och inte bebyggdes. Betesmarker och öppna partier som åkerbruket skapat fortsatte att brukas och dessutom anlades öppningar i skogspartier, så kallade skjutlinjer, för att man skulle få sikte vid jakt. Under främst det sena 1600-talet när Karl XI var kung hade jaktparken sin storhetstid. Under 1700-talet minskade jaktparkens betydelse successivt och under andra halvan av 1700-talet lät Gustav III öppna den för stockholmarnas nöjesliv. Först 1829 upphörde parken formellt och de kvarvarande hjortarna förpassades till en inhägnad i dagens Hjorthagen.

Brunnsviken och Gustav III landskapspark

Gustav III hade stora planer för området kring Brunnsviken som en rekreativ plats med promenadstråk. För dessa syften lät han köpa Ulriksdal och Haga. Kungen var mycket inspire-

Koloniträdgården Söderbrunn öster om Albanoområdet.

rad av den engelska romantiska parkens ideal med ett tillsynes naturligt men tuktat landskap. Här skulle finnas spännande utblickar över stora landskapsavsnitt samt korta siktlinjer mellan intressanta byggnader och objekt. Här skulle finnas en spänning i variationen mellan öppna och solbelysta ytor samt slutna och mörka skogspartier med slingrande gångar. Gustav III såg potentialen i landskapet kring Brunnsviken och anlade Hagaparken tillsammans med arkitekt Fredrik Magnus Piper. I Hagaparken planerades flera exotiska byggnader och paviljonger som ritades av olika arkitekter.

Vartefter utvidgades Hagaparkens område norrut. Piper ritade även Bellevueparken som anlades vid södra Brunnsviken i slutet av 1700-talet samt en park i Tivoli vid Brunnsvikens norra strand för en av kungens vänner. Kungen upplät mark för uppförandet av Villa Frescati öster om Brunnsviken.

I Albano fanns ingen bebyggelse eller park men området fick ändå sitt namn i Gustav III:s ambition att knyta ihop landskapet kring Brunnsviken. Såväl Tivoli som Frescati och Albano var namn som kungen tagit med sig hem från sin italienska resa på 1780-talet.

Albano ligger på andra sidan Brunnsviken från Hagaparken och Bellevueparken. Dessa båda parker utgör några av områdets mest värdefulla kulturmiljöer. Hur ny bebyggelse i Albano påverkar upplevelsen av parkanläggningarna är därför viktigt att studera. Centralt för upplevelsen av Bellevueparken och Hagaparken är det böljande landskap kring viken där vattnets spegeln möter grönska som möter himmel och där blicken leds in i dalgångarna och upp på höjderna kring viken. I detta sceneri är utblickar över Brunnsviken viktiga. På Pipers äldsta

Vy från stranden på Bellevueudden, mot Albano.

planer över Bellevue finns siktlinjer markerade såväl inom parken som mot blickfång på andra sidan Brunnsviken. Hagaparkens pelouse är ett av parkens centrala motiv och Hagaparken anses vara en av världens bäst bevarade engelska parker.

Kungliga begravningsplatsen anlades på 1920-talet i den engelska parken, på en ö tvärs över Brunnsviken från Albano. Begravningsplatsen vänder sig huvudsakligen inåt mot gravar och monument på den lilla holmen och är under sommarhalvåret tillgänglig för allmänheten ett par timmar i veckan.

Industriepoken

Inom Albano har marken längre tillbaka i tiden använts som hagmark och sedan, från och med 1700-talet, som odlingsmark för torpet Söder Brunn som låg i östra Albano. Av denna markanvändning finns idag inga spår alls. På 1880-talet förändras området drastiskt då Värtabanan drogs tvärs igenom Albano i samband med etableringen av Värtahamnen och Hjorthagens gasverk. Vid Albano byggdes godsstation och verkstäder och mindre industrier började etablera sig på platsen. Med sitt goda kommunikationsläge med bland annat Roslagsvägen och Värtabanan fungerade Albano under mer än hundra år som industriområde. Här fanns en- och tvåvåningsbyggnader som rymde olika typer av verksamheter.

En av de tidiga byggnader som uppfördes i samband med bygget av Värtabanan är den enda industribyggnad som fortfarande finns kvar inom området, i Albanos sydvästra hörn. Här uppfördes 1888 ett hus för färgtillverkning samt magasin, stall och boningshus. 1912 höjdes tegelbyggnaden med en våning för Fernissaktiebolaget. Anläggningen användes

Vy från pelousen vid Koppartälten, mot öster och Albano.

senare även för mejeriverksamhet innan Albano Smide drev verksamhet i byggnaden fram till 1990-talet. Byggnaden har av Stockholms Stadsmuseum getts stadens näst högsta kulturhistoriska klassning och är "särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt". Av plan- och bygglagens 3 kap 12 § framgår att byggnader av denna typ inte får "förvanskas".

Ett kulturmiljövärde som även knyter an till slutet av områdets industriepok är den graffitimålning som sedan 1994 finns på den östra muren till industribyggnaden. Graffitikulturen och konsthistoriker har pekat på målningens stora betydelse för graffitikonstens utveckling och sedan ett par år är fråga väckt om byggnadsminnesförklaring av målningen. Enligt kulturminneslagen 3 kap 4 § kan var och en väcka fråga om byggnadsminnesförklaring hos Länsstyrelsen. I väntan på frågans avgörande gäller anmälningsplikt hos Länsstyrelsen innan en ändring genomförs som väsentligt kan antas minska dess kulturhistoriska värde. Målningen är idag i ganska dåligt skick och döljs till största delen av en företagsvepa.

Roslagsvägen

Dagens Roslagsväg fick sin dragning intill Roslagstull vid en vägreglering 1702. Tidigare hade den norra infarten till Stockholm gått via landsvägen som sträckte sig rakt över Albano och över Albanoberget ner mot dagens Vallhallaväg. Men 1702 fylldes marken ut vid Brunnsvikens strand så att vägen istället kunde gå mellan Bellevue och Albanoberget in till Roslags-

tull. Albanoberget har sedan denna förändring utgjort entrén till Stockholm norrifrån. Berget är ett ofta återgivet motiv och finns exempelvis skildrat söderifrån av J.F. Martin 1790. Då började den riktiga landsbygden på norra sidan Albanoberget.

Än idag har Albanoberget en framträdande position vid entrén till innerstaden. Den öppna och böljande känslan kring Roslagsvägen är påtaglig fram till Roslagstull och porten till innerstaden mellan Bellevue och Albanoberget där stenstadens fasader vid Vallhallavägens början plötsligt blir synliga.

Arkeologi

Inga registrerade fornlämningar finns inom området. Eftersom i princip hela Albanoområdet varit exploaterat sedan slutet av 1800-talet är det osannolikt att arkeologiska lämningar påträffas inom området.

Kräftriket

I direkt anslutning till Albano, på en udde i Brunnsviken på andra sidan Roslagsvägen, ligger området Kräftriket. Det utgör en del av institutionsbältet längs med Roslagsvägen från Albano till Bergianska trädgården. Här invigdes Veterinärhögskolan nya anläggning 1912. Skolan byggdes ut på 1940- och 1950-talen. Institutionsbebyggelsen i tegel har höga värden för kulturmiljön och omfattas av Plan- och bygglagens bestämmeelse om särskilt kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Kräftriket är döpt efter ett vårdshus som låg här på 1700- och 1800-talen.

Hagaparkens känsliga naturmiljö.

Albanos kulturmiljövärden
Kulturmiljövärden inom själva planområdet har relativt stor tålighet för förändring då mycket kan ske på den tidigare bebyggda industritomen utan att befintliga historiska vägsträckningar, platser och byggnader i Albano berörs. Dessa miljöer kan också behålla stora delar av sitt värde med tillkommande bebyggelse nära inpå. Kulturmiljövärdet hos ett objekt kan även förstärkas då ny exploatering kan innebära att fler blir medvetna om ett objekts eller en plats värde.

Kulturmiljövärden inom planområdet utgörs framför allt av historiska vägsträckningar samt den före detta industribyggnaden i södra Albanos sydvästra hörn intill Värtabanans bro över Roslagsvägen. Entrén till området från Söderbrunns koloniområde, vid Roslagsbanans bro över Björnnäsvägen, har även värden för kulturmiljön. Här låg en av entréerna till den kungliga jaktpark på Norra Djurgården som utgjort en grundförutsättning för utvecklingen av Nationalstadsparkens landskap.

De stora kulturmiljövärdena och kulturhistoriska sammanhangen är dock inte koncentrerade till själva planområdet. Hagaparken och Bellevueparken vid Brunnsviken har mycket höga kulturmiljövärden och hur ny bebyggelse i Albano påverkar upplevelsen av dessa är centralt. Albanoberget har även en viktig funktion i det historiska landskapet då passagen utgjort stadens entré sedan vägen fick sin sträckning i början av 1700-talet. Kontrasten mellan det böljande öppna landskapet kring Roslagsvägen och stenstadens front vid Roslagstull är ytterligare en viktig kulturhistorisk aspekt att beakta vid planeringen av Albano. Möjligheten att förstärka Kräffrikets relation till omgivande områden bör också tas tillvara.

- Hagaparken och Bellevue vid Brunnsviken. Dessa har stort kulturhistoriskt kunskapsvärde samt upplevelsevärde. Värdebärare är siktstråket från Bellevue mot Albano samt siktstråket från Hagaparken (pelousen och stranden nedanför Ekotemplet) mot Albano och innerstaden. Värdebärare är även siktstråket från Kungliga begravningsplatsen mot Albano. Kungliga begravningsplatsen kulturmiljövärde konstitueras dock inte av utblickar mot omgivande områden på samma sätt som i Bellevue och de norra delarna av Hagaparken. Begravningsplatsen vänder sig istället inåt mot gravmonumenten. Begravningsplatsen ingick inte heller i den ursprungliga engelska parken.

- Albanoberget som en markör för entrén till innerstaden har ett stort upplevelsevärde med lång kontinuitet. Berget har skildrats i konst och litteratur under de sekel det utgjort entrén till Stockholms innerstad. Värdebärare är vyn mot Albanoberget från Roslagsvägen.

- Känslan av att staden börjar vid Roslagstull har ett högt upplevelsevärde. Värdebärare är kontrasten mellan låg bebyggelse och grönska längs Roslagsvägen och stenstadens front vid Roslagstull.

- Platsen för den historiska entrén till den forna jaktparken. Denna har ett kunskapsvärde som kan förstärkas med information till besökare om den historiska jaktparken. Värdebärare är korsningen Roslagsbanan-Björnnäsvägen (blivande Greta Arwidssons Väg).

- De historiska vägsträckningarna i området. Dessa har både kunskapsvärde, upplevelsevärde och bruksvärde. Värdebärare är Björnnäsvägen (blivande Greta Arwidssons Väg) och Roslagsvägen.

- Industribyggnaden invid Värtabanans bro över Roslagsvägen som uppfördes på 1880-talet. Byggnaden har framför allt ett kunskapsvärde. Värdebärare är byggnaden och dess läge invid Värtabanan.

- Graffiti målningen på industribyggnaden i områdets sydvästra hörn. Målningen har konsthistoriskt kunskapsvärde.

- Områdesnamnet Albano som liksom andra namn på platser kring Brunnsviken (Tivoli och Frescati) härstammar från Gustav III:s italienska resa i slutet av 1700-talet. Namnet har både kunskapsvärde och upplevelsevärde.

- Kräffriket. Området har kunskapsvärde, upplevelsevärde och bruksvärde. Värdebärare är bebyggelsemiljön, medvetet gestaltad och placerad i förhållande till omgivande grönska och vattenrum, samt områdets roll i institutionsbältet. Vid planeringen av Albano finns potential att förstärka tillgängligheten till Kräffriket från omgivande områden, såväl funktionellt som visuellt.

Landskapsekologiska samband

Nationalstadsparken har en flora och fauna som till stora delar är unik – för stockholmsregionen, för Sverige och till vissa delar t.o.m. för världen. De flesta arterna i parken är en del av det historiska landskapets naturvärden. En förutsättning för dessa naturvärden är dels de stora naturområdena – kärnområdena – med sin många olika naturtyper med lång kontinuitet, dels fungerande spridningszoner mellan dessa kärnområden. I såväl kärnområden som spridningszoner är en blandning av olika naturtyper en kvalitet, men de naturmiljöer som har särskild betydelse är ädellövträd, äldre barrträd och våtmarker.

Vetenskapsstaden fungerar tillsammans med Haga-Brunnsviken som spridningszon för växt- och djurliv mellan Norra Djurgårdens och Ulriksdals kärnområden.

Nationalstadsparkens lagskydd innebär att ny bebyggelse och nya anläggningar får komma till stånd om det kan ske utan intrång i parklandskap eller naturmiljö och utan att det historiska landskapets natur- och kulturvärden i övrigt skadas. Generellt innebär detta att landskapets karaktär samt kultur- och naturvärden ska bevaras.

Översiktsplan för Nationalstadsparken, Stockholmsdelen anger följande för naturmiljö och ekologiska samband:

- Bevara den övergripande strukturen i landskapet och säkerställ att uppsplittring av naturmiljöer och ekologiska samband inte ökar.
- Naturmark, vegetation och landskapsstruktur som har särskild betydelse för den ekologiska spridningsfunktionen ska bevaras och möjligheten att förstärka spridningsfunktionen ska tas till vara.
- Vårdekärnor med ädla lövträd är särskilt viktiga att bevara ur ekologisk synpunkt.

Albanos strategiska läge i kombination med befintlig naturmiljö och kvarvarande samband gör området särskilt värdefullt för den ekologiska infrastrukturen. Här finns en stor potential att stärka ekologiska samband och spridningsfunktioner.

Området hyser företrädesvis värden som är knutna till det gamla eklandskapet. Albanoskogen (blivande Albanohöjden) och trädstråket i områdets norra del förbinder värdefulla ekmiljöer åt sydöst och österut med ekmiljöer norrut och åt nordväst. I dessa områden kan även barrträd och andra lövträd än ek vara värdefulla för de ekologiska sambanden. Enstaka äldre ekar i programområdet, men även vissa yngre, är lokalt värdefulla för att skapa en variation i åldersfördelningen av ek.

Eksambanden kan med fördel förstärkas vid nyetablering av park och naturmiljöer i området. Många insektsarter som är knutna till ek rör sig företrädesvis på ca två meters höjd över marken och flera av dem kan inte flyga långt, och det är därför viktigt att ekarna står relativt tätt och med obebyggd och helst grön mark mellan sig. En av de viktigaste åtgärderna för att förstärka eksambanden i området är troligen att plantera ek utmed och i mitten av Roslagsvägen.

Albanoskogen (blivande Albanohöjden) utgör också en viktig del i nätverket av livsmiljöer och spridningsmiljöer för groddjur. En öppen dagvattenhantering med naturliga dammar, fuktstråk och vegetationszoner, gärna med koppling till Brunnsviken och Norra Djurgården, kan bidra till att stärka sambanden för dessa arter.

Möjligheter att minska Roslagsbanans och Roslagsvägens barriäreffekter, särskilt för eklevande arter och våtmarksarter, är viktiga att tillvarata.

Flygfoto från norr med Brunnsviken och Hagaparken i förgrunden.

Stockholm som framtida kunskapsregion

Stockholmsregionen är utan tvekan Sveriges tillväxtmotor och internationella bedömningar ger vid handen att regionen ligger på topp i Europa när det gäller kunskaps- och innovationsfrågor. Behovet av utbildning och forskning kommer att öka om Stockholms utvecklings- och tillväxtpotentialer ska tas till vara. Universitetet har en viktig funktion inte bara som förmedlare av högre utbildning och nya forskningsrön utan även som motor i tillväxten i kunskapsregioner. De tre universiteten i Stockholm har gemensamt en enastående styrka. Stockholms universitet, KTH och Karolinska Institutet är tillsammans mer än dubbelt så stort som något annat nordiskt universitet, rankas som ett av Europas främsta och är ett av världens 25 främsta på de internationella rankinglistorna. Stockholm som kunskapsregion behöver starka universitet även i framtiden. En utbyggnad i Albano kan ytterligare förstärka förutsättningarna för universitetens utveckling och behöver tillgodose utvecklingsbehov i både närtid och framtid.

Mötesplatser betydelse för kunskapsutveckling

Spontana möten skapar ny kunskap och nya upptäckter. Brytningar mellan olika erfarenheter, kunskaper och bakgrunder ger nya insikter. En kreativ miljö ställer krav på rum för möten av olika karaktär. Det behövs rum för reflektion, rum för samtal och rum för orientering. Albano ska byggas så att behov av olika rum för möten tillgodoses. Genom att stimulera det oväntade mötet kan nya forskningsrön uppstå. Många gånger görs nya upptäckter i samverkan mellan olika discipliner. Framtidens forskningsproblem blir allt mer komplexa vilket ställer krav på flera samverkande discipliner. Framtidens universitet behöver större byggnadskomplex som kan ge flexibilitet och som skapar förutsättningar för olika verksamheter att mötas och berika varandra.

För att skapa ett vitalt högskoleområde behövs verksamheter som stödjer och kompletterar kärnverksamheterna utbildning och forskning. Internationellt sett är student- och gästforskarbostäder ett självklart inslag i ett universitetscampus. Boende skapar liv och rörelse på andra tider än då universitetens verksamhet i huvudsak bedrivs. Genom en blandning av olika funktioner skapas en varierad och stimulerande miljö med potential att locka till sig människor som normalt inte skulle vistas i ett universitetsområde. En varierad funktionsstruktur genererar dessutom nya kontaktytor och utgör en grund för lärande i vid bemärkelse. Albano planeras för att både bli ett strukturellt välfungerande högskoleområde och en publik plats med starka kopplingar till Kungliga nationalstadsparken.

Kunskapssamhällets behov av öppna och levande campus

Flytten av Stockholms högskola från innerstaden till Frescati norr om huvudstaden stämde överens med ett internationellt mönster under 1960- och 70-talet då universiteten förlades som extemuniversitet utanför stadskärnan. Under 1990-talet och framåt har synen förändrats. Frankrike var karaktäristiskt för den förändrade synen. Istället för att utbyggnad baserades på möjligheten att ta emot stora mängder studenter planeras campusmiljöerna för att även bli attraktiva studiemiljöer som inte minst kan locka till sig internationella utbytesstudenter. Universitetet och staden blev ett centralt tema där universitetet som mötesplats, där också kontakterna med stadens invånare och dess kultur- och näringsliv var viktiga. Befintliga universitet gjordes mer stadsmässiga men utbyggnad skedde också i innerstäder och flerkärniga universitet accepterades.

Utbytet mellan universitet och staden blir allt viktigare. Universitetet är motor i tillväxten och är en nödvändig del av samhället för att kunskapsregioner ska stå sig i konkurrensen om arbetstillfällen. Universitetens och städernas internationella utbyten blir också allt viktigare. Stora forskningsintensiva företag lägger sin utvecklingsverksamhet på platser där tillgången till kunskap är bäst. En framgångsfaktor för Stockholmsregionen är att satsa på kunskapsförsörjning. Viktiga åtgärder är att skapa goda förutsättningar för stadens universitet samt att ge utrymme för fler student- och gästforskarboenden.

När Stockholms högskola startade sin verksamhet 1878 på privat initiativ med stöd av Stockholms stad var det med föreläsningar öppna för studerande vid andra högskolor, lärare vid läroverk och personer med avlagd högre läroverksexamen. Traditionen med öppna föreläsningar är fortfarande en viktig del av universitetets verksamhet och utgör en länk mellan staden och universitetet.

Albano ska bli en lärande miljö där staden och universitet kan mötas. Det ställer krav på goda allmänna kommunikationsmedel både mellan universitetsområdena och mellan Albano och stadscentrum. Området ska innehålla kreativa miljöer för möten som bidrar till samverkan lokalt, regionalt och internationellt. Albano ska med en attraktiv miljö ge förutsättningar för ett levande campusområde som lockar besökande.

Flygfoto mot nordost, med Frescatiområdet i mitten av bilden och Kräftriket i förgrunden.

Den övergripande målsättningen är att utformningen av Albanoområdet ska samverka med och förstärka, värden i staden och i Nationalstadsparken, samtidigt som värden i parken och staden skall utnyttjas för att höja kvaliteter på Albano. Det är en strävan att platsen ska producera ekosystemtjänster i synergi med urbansystemtjänster. Byggnationer och anläggningar ska förstärka ekologiska stråk, habitat, biotoper, djur och växter, i synergi med förstärkning av värden normalt sett förknippat med stadsbyggnad; attraktivitet, offentlighet, tillgänglighet, kunskapsutbyte och trygghet.

En kontinuerlig produktion av sådana tjänster kan säkerställas genom att Albano Campus, styrs av principerna mångfald; förändring, kunskap och anpassningsförmåga, vid planering, anläggning och byggnation, samt som strategi för områdets långsiktiga förvaltning.

Mer specifikt, bör val och skötseln av växter för gröna formelement anpassas utifrån hur de samspelar med ekologin i det omkringliggande historiska kulturlandskapet. Lokala ekosystem stärks och ger den byggda miljön förhöjda kvaliteter. Gatunätet i Albano anpassas till befintliga rörelsemönster i staden.

Likaså bör det på campusområdet finnas en rik mångfald av flora och fauna, normalt sett förknippade med ett trädgårdslandskap. Norra Djurgårdstadsens landskapsarkitektur är en förebild, men med något högre inslag av trädgårdsflora. Den biologiska mångfalden skall gynnas genom det nya Albano Campus.

Den mänskliga skalan är en styrande princip. Den arkitektoniska utformningen av byggnader, gator och parker planeras och utformas attraktiva i syfte att vara trivsamma, och erbjuda såväl rekreation som aktivitet. Underhåll, utveckling och förändring sker genom att användaren kan göra sina personliga tillägg eller uppmuntras att sköta olika delar. På så sätt skapas möjlighet till deltagande och personligt ansvar och kunskap om platsen. Syftet med detta är att uppnå trivsel, gatuliv, trygghet och långsiktig kvalitet. Albano Campus kan på så vis få ett levande och omhändertagande uttryck.

Urban tillgänglighet

Genom de bebyggelsemönster vi väljer för stadens utveckling strukturerar vi det viktigaste systemet i våra städer, nämligen stadsummet. Dess funktion är bland annat att hårbärga människor i rörelse mellan verksamheter och platser. Hur detta rum är strukturerat är avgörande när det gäller att skapa tillgänglighet och orienterbarhet för dessa rörelser.

Idag är Albano ett geografiskt isolerat område. Det strategiska läget är en potential som kan realiseras genom sammankopplande stråk och gator till omgivningen. Särskilt viktigt är det att dessa stråk och gator utformas på ett sådant sätt att de upplevs som tillgängliga och lätta att orientera sig i för gående och cyklande.

Albano Campus ska ha goda kopplingar till övriga delar av staden så att området blir del av ett större stadssammanhang.

Sambanden mellan Stockholms Universitet och Kungliga Tekniska Högskolan och Karolinska Institutet beaktas särskilt. Mentalt upplevda avstånd mellan dessa institutioner bör mins-

kas genom att skapa välkomnande entréer i kombination med lättorienterade offentliga stråk genom bebyggelsen. Dessa bör innehålla siktlinjer och de bör undvika stora nivåskillnader. För att stråket mellan SU och KTH ska fungera som en akademisk samlingsplats är tre aspekter av betydelse. För det första, att området så enkelt och direkt som möjligt ska ansluta till gatunätet både mot KTH i söder och mot Frescati i norr. För det andra, att stråk dras så att de kantas av aktiviteter och potentiella start- och målpunkter. För det tredje, att det ges en enkel och attraktiv anslutning till korsande stråk.

Albano ska fungera som en port mellan staden och Nationalstadsparken och hänsyn till detta ska tas i utformningen.

Vattenrening och vattenrelaterade tjänster

I Nationalstadsparken är vattenmiljöerna viktiga och rymmer en mångfald av fågelarter och ovanliga sländor, groddjur och snäckor. Fisk fria sötvattensdammar är en bristvara i Stockholm och groddjur hotas därför att isoleras över tiden. Särskilt svagt är sambandet mellan Hagaparken och Norra Djurgården där nuvarande Roslagsvägen utgör en barriär för spridning av groddjur mellan de båda områdena. Det är därför angeläget att anlägga våtmarksstråk och dammsystem som kan tjänstgöra som habitat och fuktiga vandringsleder för groddjur och andra sötvattenslevande organismer i Albano.

Allt dagvatten från Albano Campus ska tas omhand och rensas lokalt i ett system av småskalig reningsteknologi i samverkan med våtmarker, öppna dagvattenstråk och vattenspeglar, där inspiration för vattenrening tas från den nya anläggningen invid laduviken. Dessa integreras med byggnader och anläggningar. Utformningen ska göras så att goda habitat (slutande strandzon) och kontinuerliga spridningsmöjligheter till komplementär habitat (ex barrskog och stenrosen) för vattenbundna organismer möjliggörs. Våtmarkssystemet bidrar till att stärka områdets upplevelsevärden och dess biologiska mångfald. Det ska gestaltas pedagogiskt och med läsbarhet och och därmed göra besökare medvetna om våtmarkernas funktion i det lokala ekosystemet.

Dagvatten från Roslagsvägen ska tas om hand separat och samordnas längs hela vägens sträckning.

Gröna tak och fasader ska anläggas och fungera som fördröjningsmagasin. Dagvattnet kan användas som bevattning för växtligheten, för att sedan ledas ner i reningssystem beskrivet ovan.

En groddjurspassage kopplar samman populationer i norra Albano mellan Brunnsviken och Söderbrunnns koloniområde samt Uggleviken.

Markbehandling av armerat gräs och andra genomsläppliga ytor ska prioriteras. Stora hårdgjorda ytor, direkt anslutna till ledningar utan förmedling undviks i möjligaste mån.

Stockholm stad är ansvarig för dagvattenhanteringen från Roslagsvägen. De centrala vattenstråken blir en del av de offentligt tillgängliga och förvaldade parkytorna. Övriga våtmarker inom fastigheterna kan vara möjliga att förvaltas av till exempel en samfällighet där fastighetsägare, institutioner, föreningar och hyresgäster kan ingå.

Pollinering

En utgångspunkt för Albano är att stärka de ekosystemtjänster som Nationalstadsparken idag genererar. Ekosystemtjänsten pollinering skall stärkas av Albano Campus, tex geom att skapa goda habitat och spridningsvägar för vildbin, tambin och fjärilar.

– Albano Campus ska innehålla formelement för att främja vilda arter av pollinerande insekter, tex humlor, blomflugor och fjärilar, samt en strategi för en långsiktigt hållbar skötsel och förvaltning av dessa. För detta krävs en mångfald av blommande växter som blommar under olika kritiska perioder under växtsäsongen samt boplatser för dessa inom ett rumsligt avstånd mellan boplots och födoplots så att de dagligen kan migrera emellan dem. Tidigt blommande växter som vide och sälg bör särskilt prioriteras. Ekologiskt odlade trädgårdar är ett exempel som kan uppfylla födotillgång för pollinerande insekter.

– Levande tak och fasader ska möjliggöra boplatser för vildbin. Ruderatmark i söderläge, dvs. sand eller jord i dagen, utgör potentiella boplatser. Varierade jorddjup och växtsamhällen av blommande perenner, som tex ölandstok, och kärleksört på taken bidrar till spridningsvägar och födosök. På fasader kan man erbjuda boplatser genom ihåliga pinnar eller stenar (ex. Bambu och håltegel).

– Gemensamt hållna förvaltningsrätter som stödjer pollinering bör vara tidsbegränsade enligt modellen för koloniträdgårdsföreningar. De bör hållas av en väldefinierad grupp, med stöd från markägaren och ev. Svenska koloniträdgårdsförbundet. Odlarnas verksamhet på Albano kan erbjuda en mer eller mindre kostnadsfri förvaltningspraxis för dessa trädgårdar och gör att området befolkas under helger och kvällar.

Fröspridning

– Albano Campus ska bidra till förnyelsen av nyckelarten ek genom att stärka fröspridning, genom att gynna nötskrikan i landskapet. Nya ekar bör även planteras.

Luftrening och CO₂-reducering

– Grönska och vegetation i Albano Campus ska ta hand om en stor del av de luftföroreningar som genereras på tomten. Gator och stråk ska kantas av träd av olika arter (både löv- och barrträd), buskar och markvegetation på båda sidor (där gatubredd och markförutsättningar tillåter).

– Halvgenomsläppliga markbeläggningar ska prioriteras där belastningen tillåter för att öka proportionen av markvegetation mot helt hårdgjorda ytor används bara där det är nödvändigt.

– Offentliga platser ska karaktäriseras av rik grönska med inslag av vatten.

– Byggnaderna i Albano ska utformas som lågenergihus, passivhus eller plushus. De lokalt tillgängliga förnyelsebara energikällor som finns tas tillvara, till exempel solfångare alternativt solceller för generering av värme eller el.

– Miljöpåverkan ska minimeras även under förvaltning och byggnation, genom att välja byggnadsmaterial som har lågt koldioxidavtryck och låg energiförbrukning vid tillverkning och transport. Beträktat genom hela livscykeln prioriteras förnyelsebara alternativt och återbrukbara material.

Förbättrat utomhus- och inomhusklimat

Byggnader och landskap planeras och utformas strategiskt med hänsyn till de klimatologiska aspekterna på platsen – som solförhållanden, vind- och temperatursituationen i dalgången - för att skapa goda lokalklimat på platser där människor vistas. Med en medveten gestaltning, orientering och placering av byggnader kan man med endast form göra stora passiva vinster avseende reducerat uppvärmnings- och kylbehov i byggnaderna.

– Området ska innehålla omfattande grönska i marknivå som tillsammans med gröna tak på alla byggnader och gröna fasader i strategiska lägen bidrar till att reducera bullernivåer samt förbättra luftkvaliteten.

– Gröna tak på byggnaderna, och gröna fasader i strategiska lägen, bidrar till ett gott inomhusklimat genom isolering, solavskärmning och vindbrytning. Gröna fasader kan utföras på en rad olika sätt - spaljéer och klätterväxter, bevoxna terrasser eller halvinglasade lösningar.

– Flera nivåer av grönska - markskikt, buskskikt och trädskikt – bidrar till att förbättra mikroklimat och luftrening.

– Stor närvaro av vatten i området, från Brunnsviken men även diken, dammar och våtmarker, bidrar till ett behagligare mikroklimat.

– Grönska på innergårdar, atrier och i anslutning till luftintag förbättrar luftkvaliteten i byggnaderna.

Naturlig skadedjursreglering

Miljöerna i Albano Campus ska utformas för att gynna insektsätande småfåglar. På så sätt får man in aktörer i området som naturligt håller efter skadeinsekter samtidigt som de även bidrar till fröspridning och andra ekosystemtjänster.

– Växter och biotoper ska väljas omsorgsfullt för att gynna olika arter av trädgårdslevande småfåglar, både avseende födosök, häckning, skydd från rovdjur och spridning från och till omkringliggande områden.

– De gröna taken ska fungera som 'stepping stones' och hjälper fåglar att orientera mellan de skogsklädda höjderna i närområdet. Strukturell mångfald av grönska i vertikalled, d.v.s. flera nivåer av grönska, ger också miljöer som gynnar många olika fågelarter och säkerställer en mångfald. Fågelholkar, fågelbad och vinterutfodring stärker också livsmöjligheterna för insektsätande fåglar.

Biologisk mångfald

Biologisk mångfald reglerar alla andra ekosystemtjänster. Byggnader och landskap inom Albano Campus ska förstärka biologisk mångfald på själva tomten samt även i omkringliggande områden genom att området i sig själv blir en s.k 'stepping stone' i det större landskapet och på så sätt ekologiskt binder samman Hagaparken, Bellevue, Brunnsviken och Norra Djurgården.

– Det omkringliggande och det historiska landskapet ska styra valet av växter. Växter från experimentalfältet, koloniträdgårdarna, och den piperska parken premieras.

– Man ska, i alla utformningssteg, tänka biologisk mångfald på alla skalor, från jordmån och vidare upp i näringsväven. Biologisk mångfald byggs underifrån, från jorden, marken och uppåt.

-Utgångspunkt vid val av jordmån hämtas från närområdets flora och fauna för att skapa förutsättning för biotoper i närområdet (boplots-födoplots), förstärka biotoper (boplots-boplots eller födoplots-födoplots) eller utgöra ekologiska spridningsvägar genom området och förbinda populationer av organismer som i dagsläget är isolerade på grund av fysiska barriärer som Roslagsvägen.

– Fokus bör ligga på att förstärka organismgrupper som trivs i trädgårdslandskap och det småskaliga odlingslandskapet, exempel är sångfåglar, pollinerande insekter, små däggdjur som igelkottar samt amfibier och reptiler. En förutsättning är dock att de förhållandevis små habitaten binds samman i gröna nätverk på lokal till regional skala så att en mångfald av arter kan röra sig genom området och förnya populationerna.

– Landskapsutformningen ska även stärka återväxten av ett livskraftigt ekbestånd, eftersom eken utgör en biologisk nyckelart och bär unika kulturhistoriska och symboliska värden i Nationalstadsparken.

– Experimentlträdgårdar, koloniträdgårdar, stenrosen, stenmurar, dammar, diken, fågelholkar, ruderatmarker ska utgöra viktiga designlösningar för biologisk mångfald.

– Gröna tak och fasader ska anknyta till de omkringliggande höjderna i landskapet och fungera som s.k. viloplatser för fåglar och luftburna insekter. En mångfald av växtsamhällen på taken, bestående av blommande perenner gynnar dessa organismer.

Social mångfald

Social mångfald en viktig variabel för kvalitet i stadslivet. En indelning av mark eller bebyggelse i flera fastigheter eller förvaltningsrätter i kombination med en mångfald av arkitektoniska uttryck attraherar fler aktörer från en bredare krets av stadskulturer. I förlängningen skapar detta genuin mångfald i stadsmiljön.

– Området ska tillåta olika typer av brukare med fasta kopplingar till platsen - studenter, forskare, universitetspersonal, odlare, m.fl. - och temporära besökare till området.

- Byggnaderna i området har publika verksamheter och service i bottenvåningarna.

– Byggnadernas arkitektur ska vara generell för att kunna möta förändrade behov.

– Byggnaderna ska ha en stor generalitet i byggnadsmått, våningshöjder och installationer, samt en varierad storlek av lokaler. Det möjliggör ett flexibelt användande av lokalerna.

– Lokalerna i området bör kunna användas för olika ändamål och av olika aktörer vid olika tidpunkter under dygnet. Aulor och hörsalar kan användas för konserter eller filmfestivaler på kvällar och helger, etc.

– Förvaltningen av gröna ytor bör spridas polycentriskt även till intresseföreningar, trädgårdsföreningar. Förvaltare av olika slag skapar möjligheter för specialisering och särskild kompetens inom olika verksamheter samt en betydligt större mångfald i fråga om både hur platsen utformas och används.

– För att säkerställa en mångfald i arkitekturen bör begreppet mångfald vara en ledande princip i kombination med att många olika konsulter används vid gestaltningen. Detta bidrar till att området får större bredd av lösningar och uttryck.

Rekreation

Målsättningen är att Albano Campus ska bli en nod med ett rikt utbud av rekreativa miljöer inriktade på sociala utbyten, natur- och kulturupplevelser kopplat till lärande. Området ska utvecklas i samförstånd med de existerande rekreativa värden som finns i närområdet. Albano ska fungera som en port mellan staden och Nationalstadsparken, både dess västra del runt Brunnsviken och dess östra del på Norra Djurgården.

– Utvecklingen av området ska förbättra tillgängligheten till de högklassiga miljöerna i omgivningen och länka samman dem. Särskilt viktigt är att kontinuerliga stråk som Valhallavägens förlängning och det öst-västliga stråket mellan Karolinska, Hagaparken, Bellevue och Norra Djurgården utformas på ett tillgängligt och attraktivt sätt för cyklister och fotgängare.

– Ett besökscentrum bör etableras med direkt koppling till natur- och kulturhistorien i Nationalstadsparken. Detta kan drivas i samarbete mellan flera parter.

Attraktivitet

Visionen är att Albano Campus ska bli ett attraktivt område för studenter, forskare, turister och tillfälliga besökare. "Här finns internationell forskning i toppklass, här finns odlare som brukar jorden, här finns studenter på gator och parker, här finns söndagspromenerare och besökare till Nationalstadsparken. Men här finns också en rik flora av växter, biotoper och arter."

Målsättningen är att området är dynamiskt och bjuder på olika upplevelser vid olika tillfällen man besöker det.

– Området ska innehålla funktioner och aktiviteter som lever över en stor del av dygnet, inte bara under kontorstid. Bostäder, odlingar, lokaler för service och publika funktioner i landskapet bidrar till detta.

– Området ska vara lättillgängligt från övriga staden, vilket starkt bidrar till att öka dess attraktionskraft.

– Mångfald och tillgänglighet skapar underlag för service av olika slag som också kan vara attraktioner i sig, exempelvis uteserveringar med utsikt över Brunnsviken.

– Landskapet och de pedagogiska inslagen i det ska tillåtas variera beroende på årstiderna.

Internationell konkurrenskraft

Albano Campus ska erbjuda kunskapsmiljöer av internationell toppklass, både med avseende på forskning och utbildning, samt på hur miljö- och hållbarhetsfrågor hanteras. Detta kan skapa ett rykte som attraherar forskare och studenter från hela världen.

– Utformningen av området ska syfta till att göra Albano Campus till ett nav i en tvärvetenskaplig arena och den självklara mötesplatsen mellan KI, KTH och SU. Detta ska understödjas av den fysiska gestaltningen i Albano och infrastrukturen dessa områden emellan.

– Området ska erbjuda en mångfald av miljöer som attraherar olika aktörer, vilket utgör grogrund för en rad olika möten och möjliga utvecklingar.

– Området ska innehålla funktioner och aktiviteter som lever över en stor del av dygnet, inte bara under kontorstid. Bostäder, odlingar, lokaler för service och publika funktioner i landskapet bidrar till detta.

– Ekologisk vattenrening, odling och gröna tak ska ta plats i stadsrummet och bör även kunna öppna upp för interaktion med allmänheten som kan besöka anläggningar eller ta del av nya rön i utställningar.

– Byggnadernas struktur ska vara anpassningsbar för att kunna möta förändrade behov. En stor generalitet i byggnadsmått, våningshöjder och installationer möjliggör ett flexibelt användande av lokalerna.

Kunskapsutbyte

Inom Albano Campus kan man utveckla och testa olika lösningar som kontinuerligt kan bidra till ny kunskap om sambandet mellan ekosystemtjänster, urbana miljöer och välbefinnande.

– Albano Campus ska erbjuda kunskapsmiljöer av internationell toppklass, både med avseende på forskning och utbildning samt på hur miljö- och hållbarhetsfrågor hanteras. Detta kan skapa ett rykte som attraherar forskare och studenter från hela världen.

– Förvaltaren ska kunna fördela förvaltningsrätter till underordnade förvaltare, i syfte att uppnå en mer effektiv och för verksamheten relevant förvaltning.

– Området ska innehålla naturliga mötesplatser som offentliga platser, som foajéer. Även annan verksamhet än den renodlat akademiska ska finnas inom eller i direkt anslutning till högskolan, t.ex. bostäder, service som butiker och restauranger eller publika verksamheter som bibliotek och utställningshallar.

– Utvecklingen på Albano ska bidra till att öka kunskapen kring Nationalstadsparken med målsättning att skapa en arena där olika intressegrupper möts och landskapets värden kommuniceras till allmänheten. Ett publikt rum bör etableras för den rika kultur- och naturhistoria som Nationalstadsparken inrymmer.

– Området ska vara transparent i den meningen att man som besökare ska få en tydlig bild av att detta handlar om en kunskapsmiljö

Offentlighet

Avgörande för att utveckla Albano Campus till en internationellt gångbar kunskapsmiljö är att området upplevs som en allmänning. Anledningen är att kunskapsutveckling och kunskapsutbyte i dagens samhälle, där forskning på universiteten ingår, lång ifrån är isolerade verksamheter knutna enbart till de akademiska miljöerna, utan snarare karakteriseras av kunskapsnätverk, beroende av täta kontakter med de övriga verksamheterna i staden, och uppkopplade globalt via internet.

– Albano Campus ska utformas för att främja vistelse i de offentliga rummen och tillträde till dem. Delar av området ska fungera som offentliga platser att besöka eller passera för människor som inte har direkta ärenden dit.

– Albano ska vara socialt integrerat med stadslivet i övrigt. Offentliga och lättorienterade stråk ska leda till och genom miljöerna men även vidare till andra delar av staden så att området blir del av ett större sammanhang.

– Den byggda miljön ska främja möten mellan akademien och allmänheten. En betydande del av bottenvåningarna längs stråken ska vara tillgängliga för allmänheten.

– Sambanden och angöringsplatser mot Universitetet och KTH ska särskilt beaktas och också sambanden med Roslagsvägen som binder samman många av de andra tunga institutionerna i området.

– Området ska vara lätt att ta sig till och angöra med kollektiva och privata trafikslag - buss, spårvägar, bil, cykel och till fots.

– Området ska vara överskådligt och lättorienterat.

Trygghet

– För att området ska upplevas som tryggt ska det erbjuda alternativet att röra sig på upplysta vägar med god uppsikt.

– Fönster i bostäder och andra lokaler ska vändas mot gångstråk

– Området ska präglas av verksamhet och aktivitet, även på andra tider än kontorstid.

– Den mänskliga skalan ska styra i val av utformning av vägar och belysning.

– Parkytor ska läggas intill attraktioner, eller bostäder.

Vy från stranden kunliga begravningsplatsen, mot Albano.

Planområdet avgränsas av Roslagsvägen i väster, Roslagsbanan i öster och i norr av den punkt där dessa skär varandra. I söder sträcker sig området till AlbaNova vid Albanobergets fot.

Albano är idag en rätt ödslig plats, omgiven av storslagna parklandskap, Frescatis campus i norr, Söderbrunn och Björnåset i öster och Brunnsviken med de gustavianska parkerna och Vetenskapsstaden i väster. Men Albano är som ett frånvarande centrum, en saknad pusselbit i detta landskap.

Roslagsbanan och den starkt trafikerade Roslagsvägen är kraftiga barriärer som skär av sambanden mellan Albano och omgivningen. Vårtabanen, med sin tunga godstrafik, delar området i två svårörenliga delar.

Den södra delen är ett avrivet industriområde, en plan asfalt- och grusyta, som används som etableringsyta vid byggandet av Norra Länken. I den sydöstra delen finns barackbebyggelse för tillfälliga studentbostäder. Vegetationen är sparsam och i huvudsak av slykaraktär. Enstaka äldre lövträd finns som kan vara värda att bevara.

I den norra delen finns ett stråk med äldre, triviala lövträd och ett öppet, skräpigt markområde av uppfyllnadsmassor utan markvegetation. Träden är inte bevarandevärda i sig själva, men kan vara en värdefull spridningsförbindelse mellan Albanoskogen (blivande Albanohöjden) och omgivande ekmiljöer.

I områdets mitt finns Albanoskogen (blivande Albanohöjden) som är ett hållmarksområde med lågvuxna tallar, björk och sly. I brynen finns enstaka träd av värde såsom solbelysta tallar och ekar. I någon del finns en mer högvuxen blandskog och spår av en torpträdgård. Ekar i Albanoskogen har påverkats negativt av igenväxning. Området har idag en fri utveckling.

Landskapet kring Albano karaktäriseras av ett sprickdalslandskap med omväxlande öppna dalstråk och skogsbeklädda höjder. Dalstråken är växelvis sammankopplade och möter Brunnsviken i väster och Lilla Värtan i öster. Albano ligger mellan Uggleviksdalgången och vattnet. Albano är idag ett svagt hörn av Kungliga nationalstadsparken. Platsen har lågt egenvärde, men stor potential.

Flygfoto mot söder, med Albanoområdet och Kräftriket.

Flygfoto över Observatorielunden, vy mot söder.

Albano som nav i Vetenskapsstaden

Albano kommer efter byggnation att utgöra ett nav i Vetenskapsstaden. Vetenskapsstaden samlar Stockholms tre universitet Stockholms universitet, Kungliga Tekniska högskolan och Karolinska Institutet. Platsen kommer att rymma liv och rörelse och bilda en sammanhängande länk mellan de tre universiteten. Albano ska ge förutsättningar för det spontana mötet mellan individer och mellan discipliner, möten som kan ge ny kunskap och skapa nya forskningsområden. Inledningsvis är Albano platsen för Stockholms universitets nödvändiga expansion, men ska också utgöra möjlighet för framtida expansion både för Stockholms universitet och KTH.

Stockholms universitets vision är att forskningen och utbildningen vid flertalet av universitetets institutioner och enheter år 2015 ska ha intagit en nationellt ledande och internationellt framstående ställning. En förutsättning för fortsatt utveckling är att universitetet ges utrymme att växa. Universitetet har som mål att samla all verksamhet i Frescati. Inom det nuvarande universitetsområdet på Frescati är endast mindre

utbyggnader möjliga. Albano utgör ett av de få markområden som finns kvar att utveckla i den del av nationalstadsparken som kallas Vetenskapsstaden.

Albano ska bli en mötesplats med stark dragningskraft. Tankar och idéer ska mötas och utvecklas i en lärande miljö. Albano ska främja kreativitet där studenter, lärare, forskare och allmänhet möts och utvecklas. Det blir också en viktig plats för mötet mellan staden och universitetet och även en viktig entrépunkt till Kungliga nationalstadsparken. Albano kommer att innehålla universitetslokaler, student- och gästforskarbostäder samt service.

Höga ambitioner för ekologi och hållbarhet öppnar möjligheter att skapa något alldeles speciellt. Utbyggnaden av Albano kommer att bidra till att förtydliga och restaurera kulturhistoriska sammanhang vid Brunnsviken och laga ett av nationalstadsparkens svaga hörn. Ambitionen är att den gröna miljön, både närmiljön i området och naturresursen i den intilliggande nationalstadsparken, ska stå i centrum i det framtida Albano.

Albano är den sista pusselbiten i ett sammanhängande universitetsområde och fyller dessutom lokalt en viktig funktion genom att länka samman Kräftriket i väster med AlbaNova i söder, båda verksamheter som upplevs isolerade idag.

En utveckling av Albano ger förutsättningar för, och kan stimulera till, ett ökat samarbete mellan Stockholms universitet, KTH och KI. Genom att universitetsområdena knyts närmare varandra och genom utvecklingen i Hagastaden får Albano en nyckelroll i utvecklingen av Vetenskapsstaden.

Universitetens roll i stadsutvecklingen

I huvudstaden förknippas forskningens och vetenskapens utveckling under 1600- och 1700-talens med trakten kring Hantverkargatan, på Kungsholmens östra udde. Det är samspillet mellan vård och naturvetenskap som drev utvecklingen framåt. På Serafimerlasarettets tomt startade *Laboratorium botanikum* och *Laboratorium kemikum*. I början av 1800-talet anlades Karolinska Institutet här för att utbilda, och täcka de stora behoven av, fältskärare.

Först under andra hälften av 1800-talet kom diskussionen igång om behovet av universitet i Stockholm. Med ett starkt kommunalt engagemang i en nybildad förening för Stockholms Högskola togs de första initiativen för att säkerställa provisoriska undervisnings- och forskningslokaler, i området kring Norra Bantorget och längs Drottninggatan. Kring sekel-skiftet etablerades de första permanenta lokalerna för Teknologiska Institutet, och Stockholms högskola placerades kring Drottninggatan vid Observatorielunden. En halv sekel lång period av en akademisk stadsdel i Stockholms innerstad hade inletts, där både nybyggda lokaler och äldre bebyggelse kom att bli hemvist för undervisning och forskning.

Gatunätet kring Observatorielunden har vuxit fram efter 1600-talets rutnätsplan. Observatoriet på kullen reser sig ur grönska - liksom församlingskyrkorna på malmarna reser sig ur grönska. Institutionerna är grupperade i parkens öppna läge och bildar en rik stadsmiljö. Studenternas, institutionernas och kärverksamhetens närvaro prägade stadsdelens karaktär där restauranger, caféer och antikvitetssaffärer levde i symbios.

Frescati med Lappkärrsberget i förgrunden, flygfoto mot söder.

Kring första världskriget fattade riksdagen beslut att flytta Karolinska Institutet från Hantverkargatan till Solna och Teknologiska institutet från Drottninggatan till Vallhallavägen. Kungliga Tekniska Högskolans monumentala byggnader restes 1917 och byggdes till under 1930-talet, och Karolinska Sjukhuset och Karolinska Institutet uppfördes under 1940-talet.

På 1960-talet blev det dags för en ny expansion av universitetet i en omfattning och takt som aldrig förr. Det skedde under en tid då den rådande stadsbyggnadsideologin ifrågasatte den traditionella synen på staden, dess gestaltning samt kulturen och undervisningens roll. Utifrån helt nya stadsbyggnadsideal byggdes universitetet i Frescati, ett externt campus där undervisningslokaler och boende är separerade från varandra. För stadslivet i innerstaden innebar detta en stor förlust samtidigt som efterkrigstidens kommersialiseringsvåg förstärkte utarmningen.

Dagens diskussion och planering handlar om hur forskningens expansion ska säkerställas och under vilka fysiska och stadsideologiska ramar. Hagastaden projektet utgår ifrån en fysisk integration över kommungränsen och en etablering av en ny stadsdel där boende, forskning och vård integreras i en innerstadsmiljö.

Albanoprojektet ska tillsammans med Hagastaden, Karolinska Sjukhuset och Karolinska Institutet, KTH och Stockholms universitet i Frescati bilda en sammanhängande Vetenskapsstad med ett betydande inslag av boende. En målmedveten integration med innerstaden ska möjliggöra en kulturell återhämtning.

Målsättning och program

Projektets målsättning är att säkerställa universitetets nuvarande och förväntade framtida behov av nya och ändamålsenliga lokaler samt tillfredsställa en del av Stockholms stora behov av gästforskar- och studentbostäder. En vidare målsättning är att etablera Albano som ett nav inom Vetenskapsstaden samt möta de förutsättningar och krav som läget inom den Kungliga Nationalstadsparken ställer beträffande natur- och kulturvärden.

Tankar och idéer ska mötas och utvecklas i en lärande miljö där undervisningslokaler och student- och forskarbostäder blandas med lokaler för kultur och service. Ambitionen är att skapa en levande universitetsmiljö med en mångfald av verksamheter som stödjer, utvecklar och inspirerar varandra. Området ska även attrahera andra personer än dem som arbetar eller studerar vid universiteten.

Bebyggelsen planeras utifrån universitetens långsiktiga behov och med stor hänsyn till nationalstadsparkens landskaps- och kulturmiljövärden. En bebyggelse ska gestaltas för att både skapa urbanitet och samverka med landskapets topografi och naturvärden så att ekologiska spridningsvägar kan säkerställas. En trygg och tilltalande miljö ska integrera verksamheter med både anknytning till Vetenskapsstaden och nationalstadsparken samt ge goda förutsättningar för rekreation i det omgivande landskapet.

Generella, flexibla och robusta lösningar ska prägla områdets gestaltning och de enskilda byggnadernas arkitektur, både utifrån verksamhetens behov och med inriktning på framtida utveckling och förvaltning. Albano ska bebyggas med yteffektiva hus och med sikte på långsiktig hållbarhet. Båsta möjliga teknik ska användas för att minimera energianvändning och miljöpåverkan under såväl byggskedet som förvaltningsskedet.

Den sexfiliga Roslagsvägen ska omvandlas utifrån dess nuvarande kapacitet och funktion till en grön parkaveny som förenar Albano med Brunnsviken/Kråftriket. En ny plantering av kraftfulla ekar längs sidorna och på mitten av avenyn förstärker upplevelsen av parklandskapet och skapar en ekologisk spridningskorridor i såväl öst-västlig som i nord-sydlig riktning.

För att förstärka och nyskapa ekologiska spridningsvägar mellan Nationalstadsparkens kärnområden ska gröna tak generellt anläggas inom Albano samt omfattande nyplanteringar av ekbestånd och experimentalträdgårdar.

Den europeiska universitetstraditionen utgår ifrån den täta och låga stadsbebyggelsen, där universitetskvarteren erbjuder omväxlande och levande stadsrum som till exempel kvarteren vid Observatorielunden i Stockholm. Topografin i Albano tillåter att denna tradition fullföljs när den nya stadsdelen ska växa fram.

Idag skär Värtabanan igenom Albanoområdet och försvårar effektiv användningen av marken. Med en tunnling kan området disponeras mer fritt och med en låg och tät bebyggelse kan det aktuella lokalprogrammet tillgodose samtidigt som Hagaparkens känsliga landskap kan skyddas mot alltför stora bebyggelsevolymerna.

Om Värtabanan tas i bruk för persontrafik i framtiden kan en station för omstigning till Roslagsbanan anläggas. På så vis kan Stockholms Universitet, KTH och Karolinska Institutet knytas samman i en tvärgående spårförbindelse från Ropsten till Hagastaden och vidare. Ett viktigt kommunikationsnav skapas i anslutning till omstigningsstationen där även busstrafik och gång- och cykeltrafik möts. Gång- och cykelflöden passerar genom Albanos centrala platser vilket har en avgörande betydelse för områdets urbana utveckling. För universitets-

verksamheten är det också viktigt att skapa tydliga urbana mötesplatser där gemensamma entréer, träff- och knutpunkter samverkar. En sådan planering möjliggör spontana möten och orienterbarhet både interiört och exteriört.

Albanos offentliga rum ska framhäva Nationalstadsparkens gröna rum och tona ner Roslagsvägens karaktär som trafikled trots att nuvarande kapacitet och funktion bibehålls.

Hagaparkens känsliga landskapsrum är en viktig utgångspunkt för gestaltningen av bebyggelsen inom Albano. Den föreslagna bebyggelsestrukturen och höjdsättningen utgår från landskapsbilden och topografin och tar hänsyn till siktlinjer.

Albano är den sista anvisade markreserven för universitetets expansion och det är angeläget att planförslaget kan säkerställa universitetets omfattande lokalbehov. Totalt planeras området rymma cirka 150 000 m² BTA nybyggnad. Cirka 100 000 m² BTA för högskolelokaler och cirka 50 000 m² BTA för student- och gästforskar-bostäder, vilket medger cirka 1000 lägenheter.

Flygfoto mot sydväst med Albano och Lill Jansskogen i förgrunden, till höger i bild ligger Karolinska Sjukhuset och Institutet samt Norra stationsområdet.

Flygfoto mot öster. Planområdet avgränsas av Roslagsvägen, Roslagsbanan och Värtabanan.

Tidigare studier

Planarbetet för Albanoområdet, dess disposition och gestaltning liksom omfattning av programmet har pågått sedan början av 2007 och fram till sommaren 2010 och redovisats i sex stycken idéförslag. Dessa förslag har gett en samlad bild av Albanoområdets kvalitéer, potential och begränsningar och hade stor betydelse för det fortsatta arbetet med program- och planförslaget.

De bärande gestaltningsmotiv som kännetecknar dessa förslag är den öst-västliga gröna korridoren som åtföljer den befintliga Värtabanan mellan Bellevue och Lill Jansskogen. Bevarandet av Värtabanan i det nuvarande öppna läget innebär betydande besparingar i initialskedet men får till följd att den nya universitetsbebyggelsen av säkerhetsskäl måste ligga minst 25 meter från spåret både mot norr och söder. En 50 meter bred zon längs Värtabanan kan inte utnyttjas för bebyggelse vilket är en stor exploateringsförlust som måste kompenseras med högre husvolymen på den resterande delen. Dessa höga husvolymen blockerar på ett utmanande sätt siktlinjerna inom Nationalstadsparken och Albanoskogen (blivande Albanohöjden) spärras visuellt av från Roslagsvägen och Bellevueudden.

De redovisade sex förlagens distans till Värtabanan innebär också att universitetsbebyggelsen delas upp i mindre fragment norr och söder om Värtabanan med en broförbindelse däremellan. En urban och sammanhängande bebyggelse kan inte komma till stånd och det nya universitetets roll som nav i Vetenskapsstaden försvagas avsevärt.

Delade vinnarprojekt från parallellt uppdrag feb 2007

BSK: 4-6 våningar
(ca +9 till +36)

CCO: 1-7 våningar
(ca +9 till +36)

Delade vinnarprojekt från parallellt uppdrag dec 2007

BSK: 4-6 våningar
(ca +9 till +36)

CCO: 2-7 våningar
(ca +8 till +36)

Gemensamt förslag av C0 och BSK från juni 2009

4-7 våningar
(ca +8 till +36)

Gemensamt förslag av CCO, BSK och Patch-work-gruppen från april 1010

1-10 våningar
(ca +8 till +44)

Flygperspektiv över Stockholms nya universitetsbebyggelse inom Albano mellan Roslagsvägen och Roslagsbanan.

Aleksander Wolodarski Arkitektkontor AB

Topografin moduleras

Topografin i Albanoområdet karaktäriseras av Kräfrikets udde som tränger ut i Brunnsviken med sin småskaliga tegelbebyggelse. Kräfrikets låglänta udde möter höjdpartierna i Albano och skapar ett växelspel mellan högt och lågt, mellan berg och dal.

I Albano moduleras topografin så att marken runt Albanohöjden sänks, och förstärker Albanohöjdens höjdparti vilket också möjliggör att bebyggelsen som helhet dämpas. Den överdäckade Värtabanan bildar höjdrygg från vilken ett radiellt och terrasserat bebyggelsemönster utgår.

Den nya bebyggelsen placeras sålunda i det kuperade landskapet för att understryka topografins växelspel. Områdets disposition präglas av en tredelning där mittpartiet kring Albanohöjden, öster om Kräfriket, lämnas obebyggt och utgör det gröna, centrala motivet.

Barriärer överbryggas och spårbunden trafik integreras

Värtabanan som idag skär genom området i öst-västlig riktning förläggs i en tunnel mellan Roslagsvägen och Roslagsbanan. Marken kan därigenom disponeras effektivt över spårområdet och en låg och tät bebyggelse kan etableras. Härigenom kan Hagaparkens känsliga landskapsilhuett värnas och en vision om en sammanhängande universitetsmiljö bli möjlig.

Om Värtabanan tas i bruk för persontrafik i framtiden kan en station för omstigning till Roslagsbanan anläggas. På så vis kan Stockholms Universitet, KTH och Karolinska Institutet knytas samman i en tvärgående spårförbindelse från Ropsten till Hagastaden och vidare. Spårbunden kommunikation blir en integrerad del av det nya universitetsområdet.

Under planområdet passerar tunnelbanans röda linje mot Mörby centrum. En ny tunnelbanestation i Albano, mellan stationerna Tekniska Högskolan och Universitetet, har tidigare studerats. Studien visar att det är tekniskt möjligt att anlägga en station inom området, det är dock ännu inte aktuellt.

Flöden aktiveras

Albano ligger strategiskt placerat mellan KTH, Karolinska Institutet och Stockholms Universitet i Frescati och Kräfriket. Gång- och cykelströmmar genom Vetenskapsstaden har en avgörande betydelse för utvecklingen av områdets offentlighet, där universitetets närvaro i staden betonas.

Längs Roslagsvägen löper de regionala cykelstråken som ansluter till områdets huvudentréer. En gång- och cykelbro över Roslagsvägen ovanför järnvägsbron, på samma nivå som Albanovägen, ansluter till gång- och cykelstråket i nord-sydlig riktning mellan KTH och Frescati längs Roslagsbanans västra sida. Det passerar även läget för den framtida stationen i Albano.

Gång- och cykelbron över Roslagsvägen är av principiell betydelse för Albanos utveckling som nav i Vetenskapsstaden. Stadsdelens viktigaste mötesplatser anläggs i skärningspunkterna mellan de öst-västliga och nord-sydliga stråken. Tillsammans bildar de ett viktigt och sammanhängande kommunikationsnät inom Vetenskapsstaden.

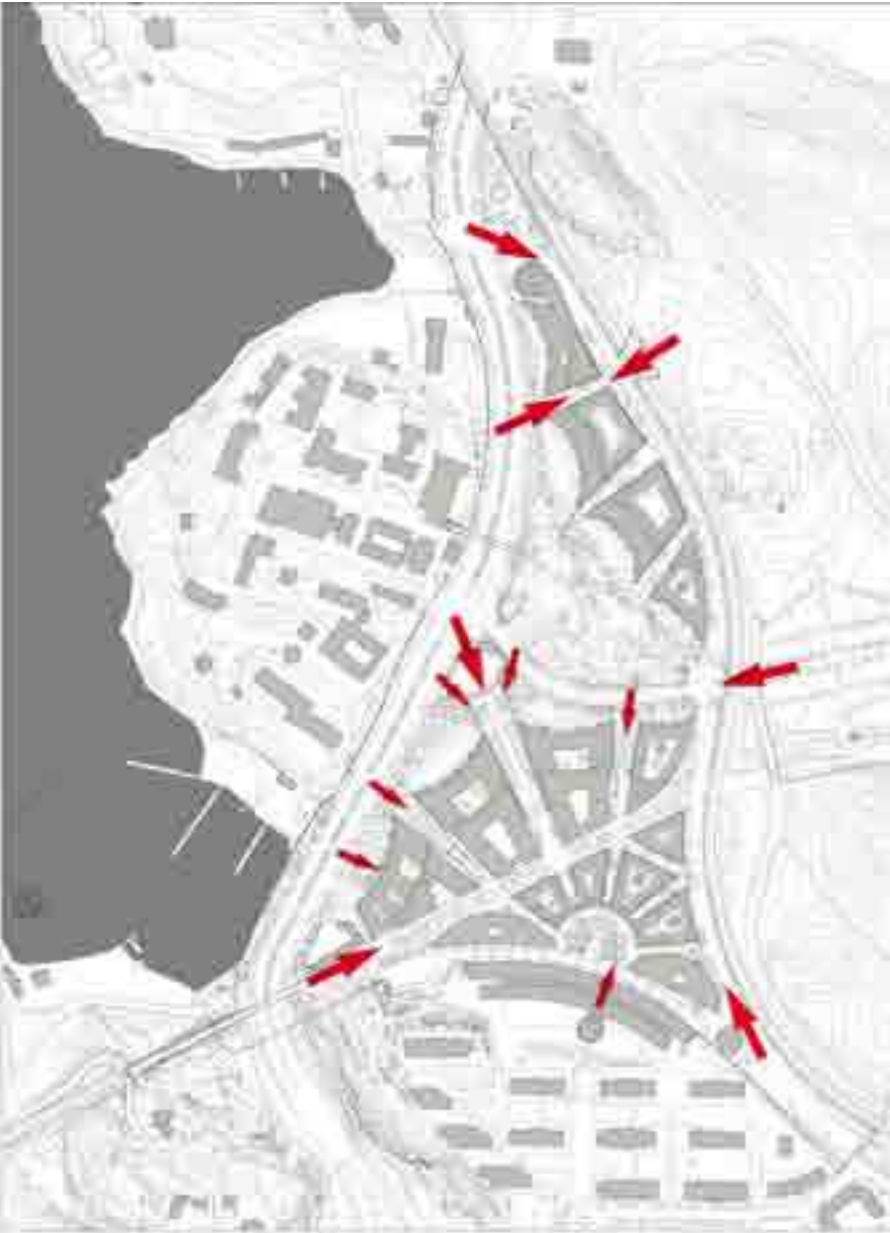

Buss- och biltrafik med angöring

Biltrafiken kommer inte att vara det dominerande trafikslaget i Albano. Några kapacitets- eller framkomlighetsbrister beräknas inte uppstå till följd av planförslaget. När Albano är fullt utbyggt kommer 10 000-12 000 studenter, 1500 anställda och cirka 1100 boende att behöva tillgång till kollektivtrafik. En förlängning av busslinjerna 43 och 44 på Ruddammsvägen genom området mot universitetet tillfredställer delar av behovet. Det krävs även en förbättrad tillgänglighet till de regionala stombusslinjerna och på längre sikt även annan förstärkning av kollektivtrafiken. Trafikplaneringen beskrivs mera ingående i planförslagets Trafik-PM och Kollektivtrafik-PM.

Områdets gatunät kopplas till Roslagsvägen i väst via Greta Arwidssons Väg. Ruddammsvägen förlängs norrut för busstrafik och kopplas i ett nytt fyrvägskors till Roslagsvägen vid Frescati Hagväg. När kopplingen i norr kommit till stånd kan Greta Arwidssons Väg avlastas och integreras i parklandskapet. Angörning inom området sker längs Ruddammsvägen norrifrån, från Albanovägen och utefter Hannes Alfvéns Väg. Samtliga entréer nås inom 10 meter.

För campusområdet har det varit viktigt att begränsa gatuparkeringen till angöring och handikapparkering. Övrig parkering, cirka 300 parkeringsplatser, förläggs i underjordiskt garage dels i anslutning till Albanovaterrassen, dels under institutionsbyggnaderna i kv 1 vid Roslagsvägen och kv 13, 14 och 16 i norra Albano.

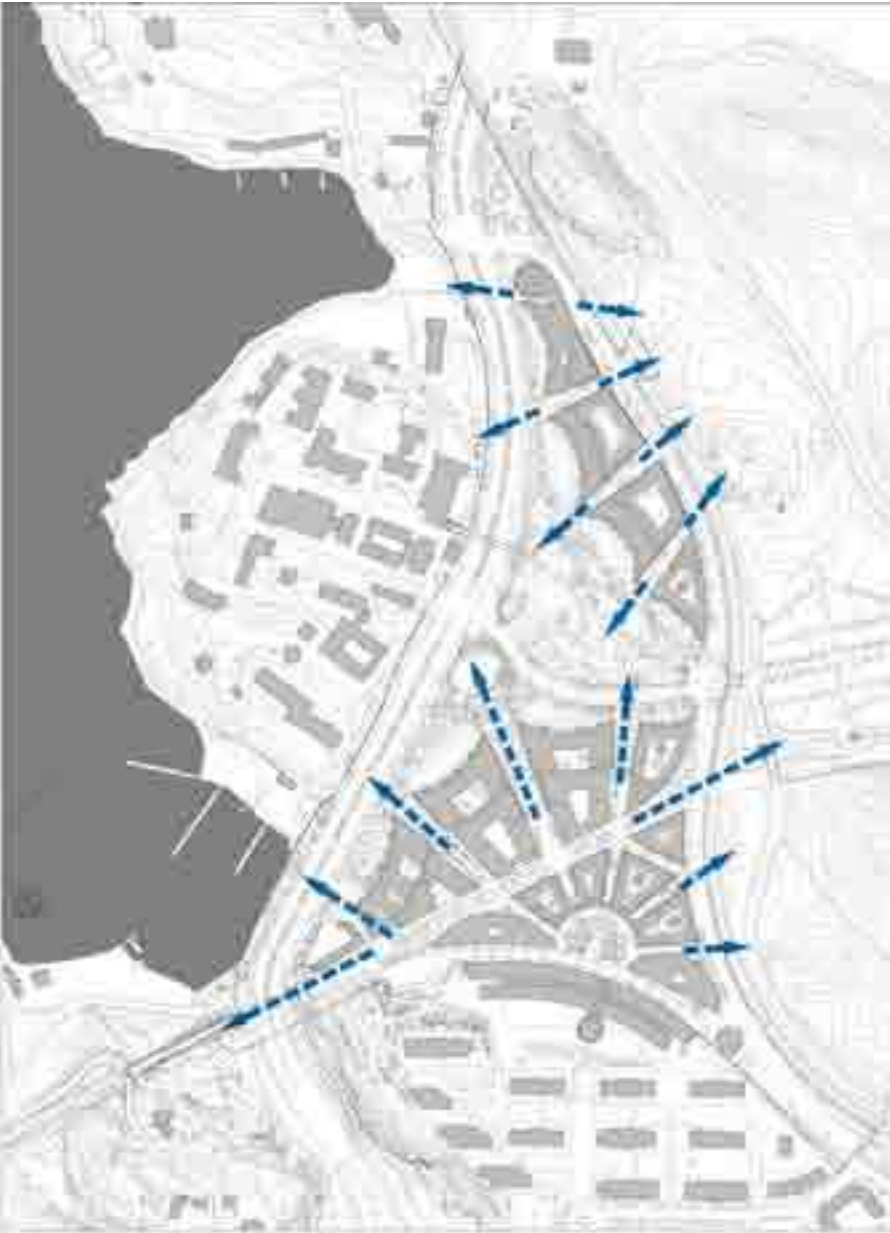

Entréer exponeras

För universitetsverksamheten är det viktigt att skapa gemensamma mötesplatser. Det ska finnas tydliga huvudentréer vid naturliga platser där alla passerar. En sådan planering möjliggör spontana möten, och bidrar också till orienterbarheten både interiört och exteriört.

Bebyggelsen får en tydlig struktur med återkommande gränder som öppnar området utåt och exponerar entréer mot Roslagsvägen, områdets största offentliga rum. Den mest frekventerade entrén ligger mitt emot Kräfrikets entré, i anslutning till buss-hållplatserna.

Mot Frescati öppnas norra Albano upp österut via en portik genom Roslagsbanans banvall. Från Lill Jansskogen kommer Greta Arwidssons Väg, via den befintliga porten under Roslagsbanan, att utgöra områdets huvudentré österifrån. Från Bellevue anläggs en ny gång- och cykelbro ovanför järnvägen och bildar tydlig entré från väster. Besökaren från KTH och Ruddammsvägen möts av en stor grön amfiteater, Albanovaterrassen.

Utblickar öppnas

Bebyggelsestrukturens solfjäderform utnyttjar områdets landskapsmässiga potential och utblickar skapas från såväl gränderna som byggnaderna. Flera genomblickar öppnar sig både mot öster och väster. Albanovägen ovanpå Värtabanan öppnar sig också mot såväl Bellevue som Lill Jansskogen. Utblickarna förstärker strukturens förankring i landskapet, och omgivningens rika kvaliteter som Brunnsvikens vattenspegel och parklandskapets grönska kan komma universitetet och student- och forskarbostäderna tillgodo. Härmed förstärks också orienterbarheten.

Campus platå med takterrasser

Från det högt belägna Albanovägen - campusområdets övre nivå - nås de utbredda takterrasserna som öppnar sig mot landskapet med Brunnsviken, Kräftriket och Albanohöjden i blickfånget. Platån består av sammanhängande ytor – Albanovägen, terrasserna och de radiella gränderna liksom den övre delen av Albanoterrassen – där det finns förutsättningar att etablera olika slags utomhusaktiviteter på takterrasserna. Här finns det också utrymme att exponera områdets offentliga konst.

Campus ravin i försänkt läge

Campusområdets sammanhållande motiv är den anlagda Albanoparken, ravin, som löper längs bebyggelsens fronter. Den ligger i ett försänkt läge och dramatiserar landskapet kring Albanohöjden. Här skapas en parkmiljö av hög kvalitet, skyddad från Roslagsvägens buller. På ravinens nivå möter universitetet naturen dels inomhus med gröna släntr som motiv för de uppglasade fasaderna, dels utomhus där byggnadernas terrasser möter ett kontinuerligt vattenstråk. Den skyddade parkmiljön är sammanhängande i norra respektive södra Albano.

Ekologiska samband återställs

Bebyggelsen planeras utifrån universitetets långsiktiga behov och med stor hänsyn till Nationalstadsparkens landskaps- och kulturmiljövården. Albano gestaltas för att samverka med landskapets struktur och etablera ekologiska spridningsvägar. En miljö som integrerar verksamheter med anknytning till Vetenskapsstaden och nationalstadsparken ska erbjudas. Albano ska även ge goda förutsättningar för rekreation i omgivande landskap.

Bebyggelsestrukturens öppna rum är gestaltade med nyplantering av ekar och experimentaltäckgårdar. De ska tillsammans med så kallade gröna tak bidra till att både förstärka och nyskapa ekologiska spridningsvägar mellan Nationalstadsparkens kärnområden. Ett system av dammar för dagvatten anläggs längs bebyggelsen. I norra Albano etableras ett spridningsstråk för amfibier i öst-västlig riktning.

Den sexfiliga Roslagsvägen omvandlas utifrån dess nuvarande kapacitet och funktion till en grön parkaveny som överbryggar barriären mellan Albano och Brunnsviken/Kräftriket. En ny plantering av kraftfulla ekar längs sidorna och på mitten av vägen förstärker upplevelsen av parklandskapet.

Utbildning, forskning och boende integreras

Planområdets markanvändning ska säkra universitetets nuvarande och förväntade framtida behov av nya och ändamålsenliga lokaler samt tillfredsställa en del av Stockholms stora behov av student- och forskarbostäder. Albano har i kraft av sitt strategiska läge särskilda förutsättningar att bli ett nav i Vetenskapsstaden.

Tankar och idéer ska mötas och utvecklas i en läromiljö där undervisningslokaler och studentbostäder blandas. Universitetslokaler och bostäder varvas i såväl plan- som höjdlid.

Målsättningen är att åstadkomma en stimulerande miljö med en mångfald av verksamheter som stödjer, utvecklar och inspirerar varandra. En socialt attraktiv miljö skapas med student- och forskarbostäder, lokaler för kultur och kommersiell service jämsides med institutionerna. Området ska även attrahera andra än dem som arbetar eller studerar vid universitetet, en levande campuskänsla ska prägla området.

1. Pelousens övre parti
2. Pelousens nedre parti
3. Stranden nedanför pelousen vid Gustav III paviljong
4. Stranden vid Ekotemplet
5. Kungliga begravningsplatsen
6. Bellevueudden
7. Söderbrunns koloniområde

Siktlinjer beaktas

Hagaparkens känsliga landskapsrum är en viktig utgångspunkt för gestaltningen av bebyggelsen inom Albano. Den föreslagna bebyggelsestrukturen och höjdsättningen utgår från landskapsbilden och topografin, och tar hänsyn till siktlinjer. Den nya bebyggelsen underordnar sig landskapets huvuddrag.

Med en måttlig byggnadshöjd och en uppbruten bebyggelsefront mot väster, med stort inslag av grönska i förgrunden, mildras mötet med Hagaparkens historiska landskap.

Sett från Bellevue, den plats inom Hagaparken där Albanos bebyggelse är mest närvarande, har det arkitektoniska uttrycket och dess gestaltning anpassats till de känsliga siktlinjerna. För att mildra bebyggelsens inverkan på landskapet har ett flertal åtgärder vidtagits. Kvarteren har organisk vägform och våningarna har terrasserats.

DE OFFENTLIGA RUMMEN

Markbehandlingsplan, Albano med det nya universitetsområdet.

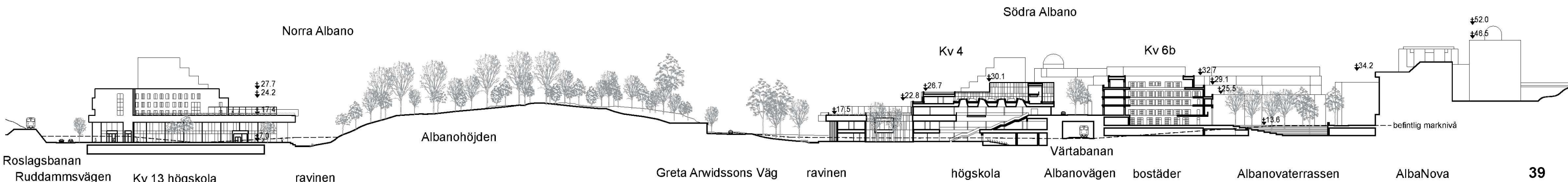
Från luften

Det nya universitetsområdet, mot öster.

Sektion A-A mot öster, skala 1:1500 (A3).

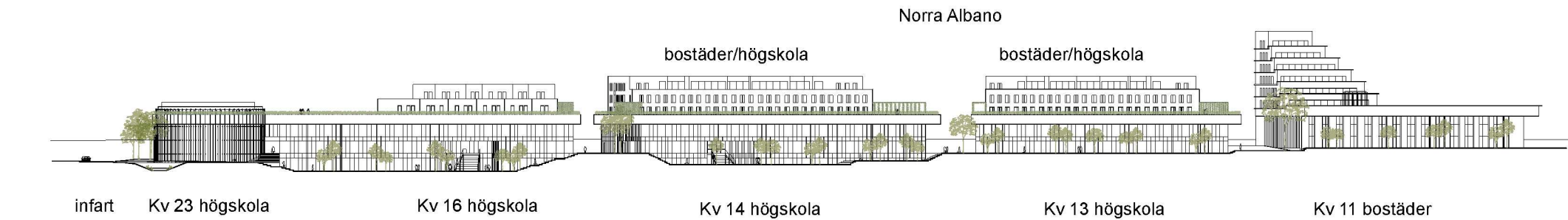

Norra och södra Albano grupperar sig kring Albanohöjden som innehåller värdefull vegetation med unga ekbestånd, äldre solitära ekar, skulpturala tallar, blandad lövvegetation och spår efter boningsställen med spår av trädgårdsmiljöer. Ett gångstråk anläggs genom skogen med koppling till Kräftriket via en ny gångbro över Roslagsvägen.

Mellan den nya bebyggelsen och Albanohöjden anläggs en sammanhängande och försänkt park som tillsammans utgör Albanoparken, ett grönt offentligt rum som förmedlar kontakten mellan Hagaparken och Lill Jansskogen. Entréporten vid Björnnäsplatsen är reserverad för gång- och cykeltrafik och gestaltas till en attraktiv och tydlig entré som förklarar och bjuder in besökare till Nationalstadsparken. Det centrala parkrummet, med de öppna dagvattenkanalerna, kommer att få stor betydelse för universitetets sociala miljö samt som ekologisk spridningslänk i Nationalstadsparken.

De nya planteringarna, med ekar och frukträd, ska tillsammans med den nya gröna Roslagsvägen, förstärka den ekologiska mångfalden och förmedla mötet mellan den nya bebyggelsen och det omkringliggande parklandskapet.

Från luften

Sektion B2-B2, fasaduppställning i Norra Albano mot ravinen
Skala 1:1500 (A3).

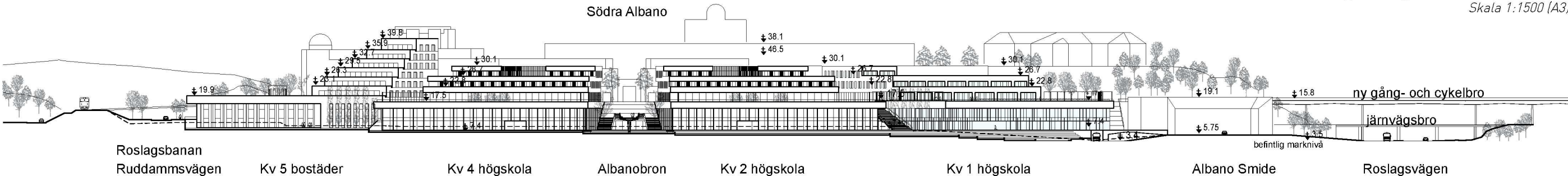
Flygfoto mot Stockholms innerstad med Albano i förgrunden

Albanocampus får ett tydligt och karaktäristiskt uttryck i stadens offentliga rum, och betonar därmed universitetets betydelsefulla roll i samhället. Humanistiska värderingar som omsorg om individens behov av skönhetsupplevelser i ett begripligt socialt sammanhang, är Albanoprojektets ambition. Arkitekturens organiska språk vill uttrycka respekten för platsen och naturen, och undvika det inskränkt teknologiska som ofta präglade efterkrigstidens storskaliga projekt.

Campusområdet sammanhängande arkitektoniska tema utgörs av de utskjutande gröna terrassernas återkommande bågrörelse. Motivet anknyter till Mälarlans topografi och Roslagsvägens kurvatur och bildar rumsligheter och intimitet på kvartersnivå. Även bebyggelsens översta våningar har gestaltats medvetet och konsekvent genom en artikulering av fronten, för att skapa en mer småskalig silhuett som möter omgivningen på ett mildare sätt.

Upplevelsen av den nya bebyggelsen från Hagaparken har varit av central betydelse både vad gäller disposition av planområdet och dimensionering av höjdskalen. Kvartersbebyggelsen är alltså uppdelat i en utskjutande lägdal innehållande utrymmeskrävande universitetslokaler och en högdal där innehållet varierar mellan studentbostäder eller institution. Den låga byggnadsvolymen med utskjutande takterrass är uppglasad och öppnar sig mot Albanoparken medan högdalarna gör sig gällande på långt håll.

På nästa uppslag redovisas hur bebyggelsen kommer att upplevas från olika platser i Hagaparken.

Sektion B1-B1, fasaduppställning i Södra Albano mot ravinen
Skala 1:1500 (A3).

Fotomontage:
Det nya universitetsområdet
inlagt i flygfoto från
föregående sida.

Från pelousens övre parti, punkt 1.
Ovan: befintlig situation. Till vänster: fotomontage med planförslaget.

Från pelousen på väg mot stranden, punkt 2.
Nedan: befintlig situation. Till vänster: fotomontage med planförslaget.

Från stranden nedanför pelousen vid Gustav III paviljong, punkt 3.
Ovan: befintlig situation. Till höger: fotomontage med planförslaget.

Från stranden vid ekotemplet, punkt 4.
Nedan: befintlig situation. Till höger: fotomontage med planförslaget.

Från Kungliga begravningsplatsen, punkt 5.
Ovan: befintlig situation.
Till höger: fotomontage med planförslaget.

Från Bellevueudden, punkt 6.
Ovan: befintlig situation.
Till höger: fotomontage med planförslaget.

Utmed Roslagsvägen

Roslagsvägen är idag tillfartsväg och entré till Stockholms innerstad och präglas av motorledskaraktär. När universitetet etablerar sig i Albano kommer Roslagsvägen att på ett avgörande sätt omvandlas till en parkmässig grön aveny på sträckan mellan Roslagstull och Frescati. Det nya campusområdet kommer att öppna sig mot Roslagsvägen med gröna förgårdar som utgör det nya universitetsområdets entrérum. En offentlig institution tar plats och gör sig gällande vid den nya gröna avenyn.

Ett böljande stödmursmotiv möter Roslagsvägen och markerar universitetets gröna karaktär. Den böljande stödmuren och dess återkommande trädplantering är även bulerdämpande och skyddar Albanoparken i händelse av att en explosion med farligt gods inträffar. Planteringarna av ekar förstärker den nya gestaltningen och tar upp nivåskillnaderna längs vägen. Roslagsvägens karaktär av grön aveny löper fram till stenstadens historiska gräns vid Roslagstull.

Campusområdets huvudentré möter Roslagsvägen med sin låga entrépaviljong vid korsningen till Greta Arwidssons Väg och Kräfteriket. Här ligger hållplatserna för busstrafik och härifrån når flertalet studenter och besökare området.

I norra Albano kommer bebyggelsen att ligga relativt nära Roslagsvägen. Bebyggelsefrontens konkava form har här accentuerats för att både samverka med vägens svängda sträckning och skapa djupare förgårdar.

Två nya gång- och cykelbroar planläggs över Roslagsvägen, dels en bro mellan Kräfteriket och Albanohöjden, dels en bro mellan Bellevueparken och Albano. Över Roslagsvägen förläggs bron ovanpå den befintliga järnvägsbron som en förlängning av den överdäckade Värtabanan inom campusområdet. Denna dubbelbro kommer att utgöra ett nytt portmotiv vid Roslagstull. Bron mellan Albanohöjden och Kräfteriket ger möjlighet att öka integrationen mellan de två institutionsområdena.

För att skapa en ändamålsenlig tillfart till campusområdet anläggs en fyrvägs korsning vid Frescati Hagväg.

Norra Albano, Roslagsvägen, entrén vid Frescati Hagväg, kv 23, kv16, kv14 till vänster, mot söder.

Södra Albano, från Roslagsvägen mot norr, kv 1 till höger.

Dubbelbron mellan Albano och Bellevue sedd från Roslagstull, mot norr.

Norra Albano, entrén mot Roslagsvägen, kv 16 och kv 23, mot norr.

Gångbro över Roslagsvägen, mellan Albanohöjden och Kräfteriket, mot söder.

Norra Albano, entrén mot Roslagsvägen, kv 16 och kv 23, mot söder.

Från Roslagsvägen till Albanovaterrassen

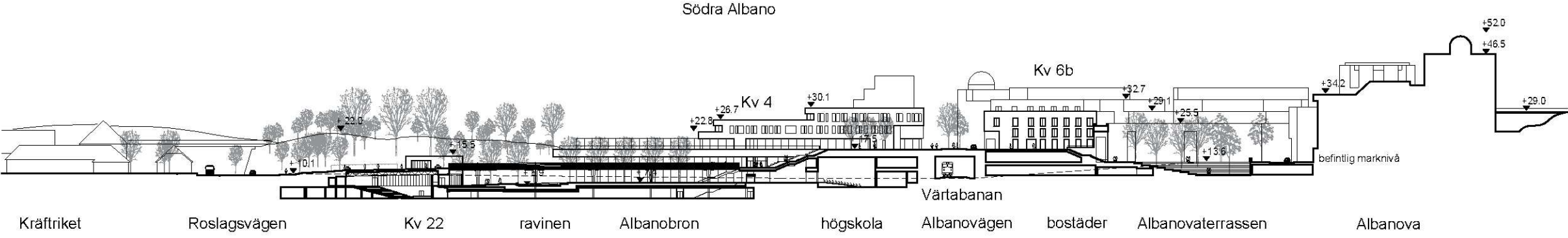
Campusområdet har sitt huvudstråk från entrén vid Roslagsvägen, via Albanobron in i universitetsområdet och fram till Albanovaterrassen. Entrébyggnaden är strategiskt placerad vid Roslagsvägen/Greta Arwidssons Väg nära busshållplatserna. Byggnaden har en särställning med sitt framskjutna läge och annonserar campusområdet.

Albanobron är campusområdets viktigaste sociala rum som kantas av institutioner och studentbostäder. Här är prägnen av tät stad mest påtaglig och här ligger ett flertal målpunkter som entréer till bibliotek och stora hörsalar liksom caféer. Albanobron som har utblickar över landskapet och institutionsområdet erbjuder många sittmöjligheter, vilket gör den bilfria miljö till en naturlig mötesplats.

Albanovaterrassen är områdets största rum och anläggning, en kombination av teater och park. Teatern rymmer cirka 1200 personer och kan användas till konserter och andra evenemang. Runt platsen ligger servicelokaler och bostäder. Till vardags utgör den sydvända terrasserade parkslutningen en naturlig sittplats. Teatern innesluts mot söder av en fasad där en entré till AlbaNova kan ordnas.

Albanobron - corso - campusområdets mest frekventerade gångstråk, kv 2 till höger och kv 4 till vänster, mot söder.

Sektion D-D, genom Albanobron
Skala 1:1500 [A3].

Albanovaterrassen kan rymma 1200 personer i sina gradänger, kv 8, 9, 10, mot öster.

Kv 3, 6a och Albanovaterrassen från fönster i AlbaNova.

Huvudentrén, från Greta Arwidssons Väg, kv 22, mot söder.

På Albanobron, mötet med Albanovägen, kv 6a och 6b, mot söder.

Längs Albanovägen

Albanocampus är tänkt som ett nav i Vetenskapsstaden som knyter ihop Stockholms universitet i Frescati, KTH, Karolinska Institutet och Hagastaden. Ovanför järnvägen i södra Albano löper Albanovägen som utgör den viktiga länken mellan institutionsområdena i öst-västlig riktning.

Albanovägen ovanpå Värtabanans tunneltak och utgör områdets höjdrygg. En gång- och cykelbro anläggs i stråkets förlängning och ansluter till Lögebodavägen vid Carl Elds ateljé i Bellevueparken. Gång- och cykelbrons placering, ovanför järnvägsbron, säkerställer att den befintliga värdefulla vegetationen inom Bellevueparken inte skadas.

Albanovägen utgör Albanocampus entré västerifrån, här möter man Albano smides gamla kulturbyggnad och Roslagstullsberget med det före detta epidemisjukhusets anläggning från slutet av 1800-talet. I öster ansluter sträket till Ruddammsvägen där en station kan anläggas när godstrafiken på Värtabanan konverteras till persontrafik.

Bebyggelsen längs Albanovägen består av institutionskvarter för både Stockholms universitet och KTH samt entréer för student- och gästforskarbostäder. Mot vägen vänder sig även bibliotek, restauranger och caféer som tillsammans bidrar till stråkets offentliga karaktär.

Med tydligt gestaltade entréer som kan angöras med bil och med det viktiga öst-västliga gång- och cykelsträket är Albanovägen främst ett kommunikations- och entrérum.

Albanovägen på Värtabanans tunneltak, mot öster, i förgrunden institutionsbyggnader.

Albanovägen möte med mittsträket längs Albanobron, kv 2 och 4 till vänster, kv 6a och b till höger, mot öster.

Albanovägen med gång- och cykelbron i förgrunden, Roslagsvägen till vänster, Albano Smide däremellan.

Utblick från Albanovägen i gränden mellan kv 4 och 5, mot norr.

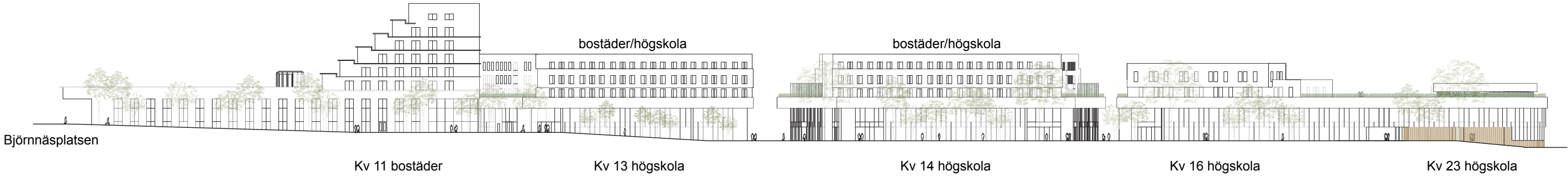

Albanovägen från Ruddammsvägen, kv 7 till vänster och kv 5 till höger, mot väster.

Entré från öster

Fasaduppställning mot Ruddammsvägen i Södra Albano, skala 1:1000 (A3).

Fasaduppställning mot Ruddammsvägen i Norra Albano, skala 1:1000 (A3).

Roslagsbanans banvall utgör områdets östra gräns och endast två entrépunkter är möjliga österifrån, dels genom den befintliga porten vid Björnnäsplatsen, dels en ny passage genom Roslagsbanans banvall, det så kallade Frescatistråket vid norra Albano. Längs Roslagsbanan löper den förlängda Ruddammsvägen som kantas av institutions- och bostadsbebyggelse. Den förlängda Ruddammsvägen är områdets bilentré från Roslagsvägen och Greta Arwidssons Väg.

Från Ruddammsvägen når man Greta Arwidssons Väg, Albanohöjden och Albanovägen. Ruddammsvägens offentliga rum kommer i framtiden att präglas av kollektivtrafikens närvaro, med en omstigningsstation mellan Värtabanan och Roslagsbanan samt bussar.

Greta Arwidssons Väg mot Kräftriket. Den nya entrépaviljongen i fonden, mot väster

Från Söderbrunns koloniträdgårdsområde, i fonden entré till Albanovägen, mot väster.
Se sid 37 siktlinje 7.

Albanovägens mynning mot Ruddammsvägens förlängning, kv 5 till höger, kv 7 rakt fram, mot sydväst.

På terrasserna

Södra Albano, från terrassen i kv 2 mot Albanohöjden, etnrébyggnaden i mitten, Kräftriket till vänster.

Campusområdets bärande gestaltningsidé tar sin utgångspunkt i Albanohöjdens bergsparti. En sänkning av marken omkring berget påverkar höjdsättningen av bebyggelsen. Närmast Albanohöjden uppförs byggnaderna i endast två våningar och på dess tak anläggs terrasser. Terrasserna planteras och utvidgar det gröna centrala parkrummet och bidrar till att förstärka och nyskapa ekologiska spridningsvägar mellan Nationalstadsparkens kärnområden.

På terrasserna finns stora möjligheter att utveckla olika program för rekreation, idrott och experimentalträdgårdar som tar till vara Nationalstadsparkens gröna potential. Från terrassernas upphöjda läge bjuds rika utblickar över Brunnsviken och det omkringliggande parklandskapet.

I södra Albano ligger terrasserna på samma nivå som Albanovägen och är tillgängliga för allmänheten.

Södra Albano från Albanobron mot öster. Till höger: kv 4.

Till höger: Södra Albano från Albanohöjden mot huvudentrén. WennerGren Center i fonden.

Södra Albano, från terrassen i kv 5 mot Kräftriket i väster.

Norra Albano från Albanohöjden mot norr. Till höger: student- och gästforskarbostäder i kv 14.

I ravinen

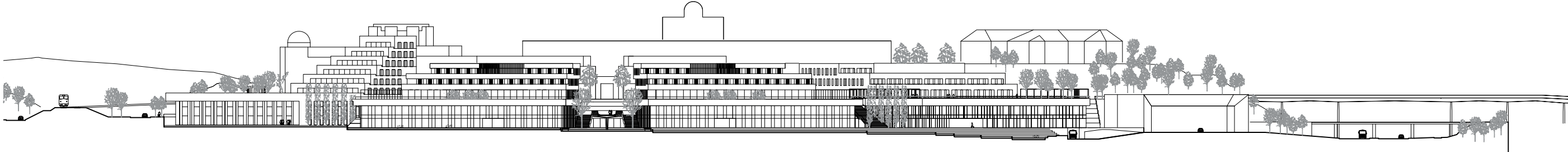
Landskapsbehandlingen i campusområdet innebär en dramatisering av topografin där marken närmast bebyggelsen sänks och en ravin skapas. Ravinen är del av Albanoparken som binder ihop norra och södra Albano kring Albanohöjden.

Den försänkta ravinen skapar en välbehövlig avskildhet intill den hårt trafikerade Roslagsvägen och upplevelsen av naturen förstärks. Ett promenadstråk i ravinen knyter ihop Albanocampus i en sammanhängande parkmiljö, Albanoparken. I ravinen får institutionsbebyggelsen ett närområde, en exklusiv förgård, där dagvattenkanalens öppna system utgör ett ledmotiv.

Dagvattenkanalen har en byggd sida mot kvarteren och en natur-/våtmarksbehandling mot parken. Denna kanal och miljö tar hand om och leder dagvatten ner mot Brunnsviken, miljön ger rika ekologiska, sociala och estetiska parkvärden.

Till höger: Södra Albano, från kv 4, mot väster.

Södra Albano , fasader mot norr.

Södra Albano, från ravinen mot entrén under Albanobron.

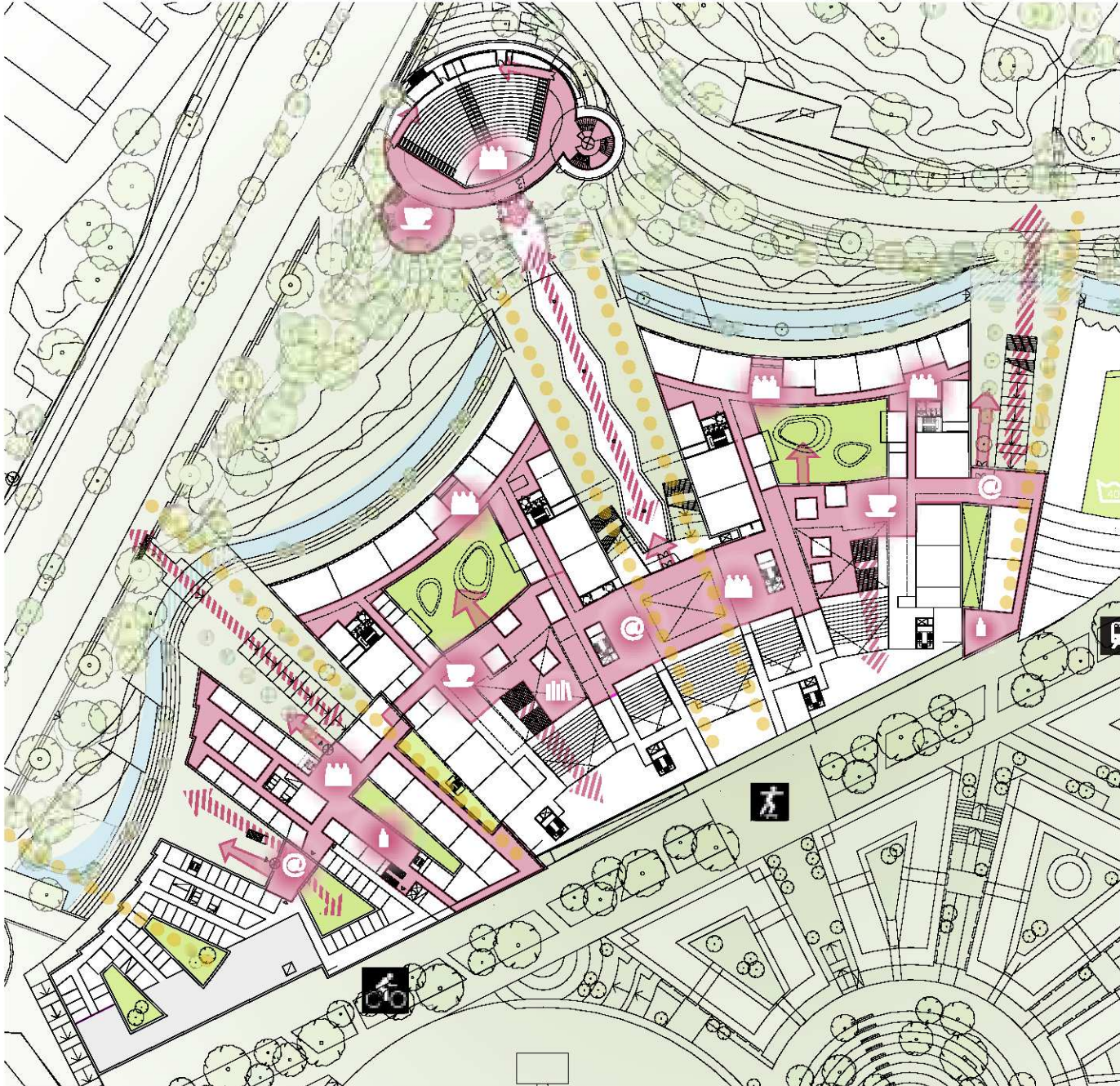
Till höger: Norra Albano , i Albanoparken vid kv 16, mot söder.

Norra Albano från Björnnäsplatsen, kv 11 till höger, mot norr.

Det sociala stråket

I södra Albano

Viktiga gångförbindelser, det sociala stråket, skapar samband mellan funktioner och människor i Albanos delområden. Det förbinder byggnaderna med de utvändiga arealerna och ger god orienterbarhet och överblick.

Det södra Albanos sociala stråk, norr om Albanovägen, tar sin början i det samlande gröna gårdsrum som sträcker sig rakt genom kvarter 1 i det sydvästra "hörnet" av Albano. Gårdsrummet sträcker sig genom kvarterets alla våningsplan och kopplar därmed både fysiskt och visuellt samman terrassen och Albanoparken mot Brunnsviken med Bellevuestråket.

Stråket fortsätter österut, passerar byggnadens huvudhis-sar och större undervisningsrum i den östra flygeln och vidare under gränden mellan kvarter 1 och 2. I den underbyggda gränden rör man sig mellan större undervisningsrum som är organiserade kring små atriumgårdar, nedsänkta trädgårdar, som ger dagsljus och grönska. Härifrån fortsätter sedan stråket obrutet till nästa universitetsbyggnad – kvarter 2.

När man träder in i kvarter 2, så har man kontakt till den stora innergårdens grönska mot norr och till plan 3 och entrén mot Albanovägen mot söder, via det stora sammanbindande atriumrummet. Det sociala stråket fortsätter vidare in under Albanobron och in i motsvarande sammanbindande atriumrum i kvarter 4 och vidare in under gränden mellan kvarter 4 och 5, med ytterligare undervisningsrum och läsplatser. Det sociala stråket är institutens pulsåder, fullt med utåtriktade universitetsfunktioner och kommunikationer mellan dessa

och vidare upp till de mer forskartunga våningarna upptill i byggnaderna. Visionen om synergi, spontana möten och visuella förbindelser är här i fokus, liksom de kommunikativa förbindelsenerverna för att instituten ska fungera optimalt.

Längs det sociala stråket ligger de mest studenttäta stora undervisningsrummen och föreläsningssalarna samt kommunikationsytorna med läs- och mötesplatser. I direkt koppling till atriumrummen placeras de mest utåtriktade universitetsfunktionerna, som bibliotek, bokhandel, café, information och utställningsytor. Dessutom fungerar atriumrummen i sig, som samlingspunkt för stora som små arrangemang, genom sin utformning av generösa trappor och balkonger, belyst av taklanterniner.

Det sociala stråket integrerar de tre universitetskvarteren med varandra, och förbinder entéerna på de tre våningsplanen med Albanovägen och Albanoparken/Brunnsviken. Utblickar till den omgivande Albanoparken skapas genom glasade gårdar som möter stråket i kvarter 2 och 4.

Det finns även möjlighet att koppla det sociala stråket till bostäderna i kvarter 5, till gemensamma funktioner som tvättstugor och cykelparkering. Det finns också möjlighet att använda lokaler i bostadskvarteret för universitetsfunktioner. Via bostadskvarteret kan det sociala stråket ges en öppning ut mot Albanoparken och vidare mot norra Albano och Frescati.

Kring Albanovatterrassen

Albanovatterrassen är områdets knutpunkt, den gröna amfiteatern, kantas av institutionskvarter (den befintliga anläggningen, AlbaNova, samt kvarter 3 och 10) liksom även av bostadskvarter för studenter.

Bebyggelsestrukturen är tät och ger möjlighet till ett intensivt och spännande stadsliv, portiker och passager mellan kvarteren bildar ett socialt stråk där man kan röra sig fritt och nå viktiga entréer, platser och funktioner. Genom bostadskvarterens gårdar kan man nå restaurangen i bottenvåningen i kvarter 3 och vidare till institutionskvarter 10 med seminarierum. Bostadshuset har lokaler och gemensamma utrymmen för studenter på entréplanen, både mot Albanovatterrassen och mot Albanovägen.

I Albanovatterrassen möts områdets huvudentré, Albanobron, den befintliga entréaxeln i AlbaNova. Kvarter 3 och 10 har entréer som vänder sig mot de befintliga entréerna i AlbaNova vilket skapar förutsättningar för intressant integration mellan nytt och befintligt.

Kvarter 7 rymmer lokaler samt en förskola i bottenvåningen. I framtiden kan en konvertering av Värtabanans godstrafik till persontrafik ske och en omställningsstation till Roslagsbanan kan etableras och en station uppföras i kvarter 7.

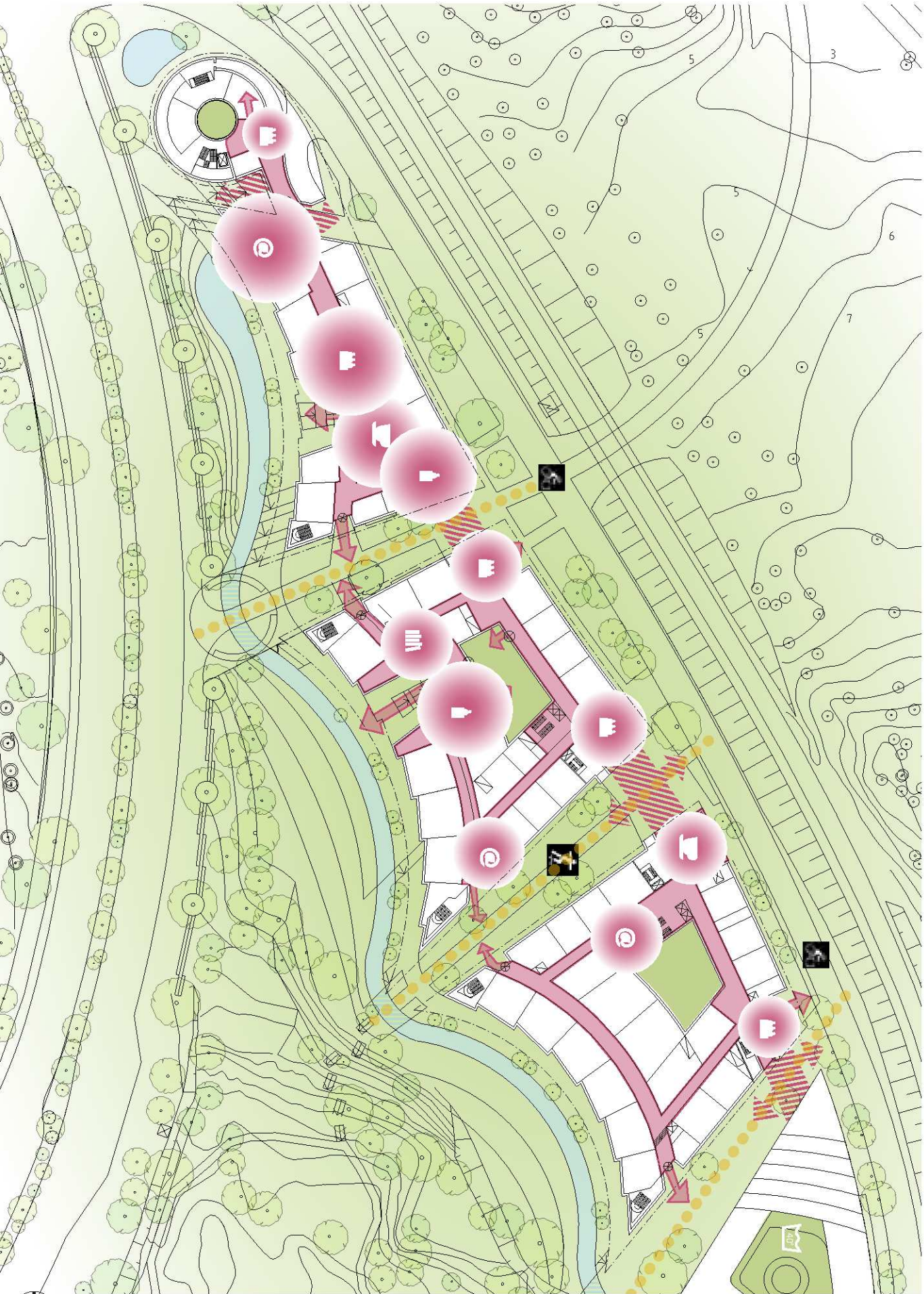
Parkeringen som ligger under gatan mellan AlbaNova och kvarter kring Albanovatterrassen, kan nås direkt från det lägsta nivå i den gröna amfiteatern samt genom institutionsbyggnaderna.

Det sociala stråket i norra Albano

Norr om Greta Arwidssons väg och Albanohöjden ligger norra Albano, som omfattar fem kvarter utmed Ruddammsvägen. Fyra av dessa kvarter, 13, 14, 16 och 23, innehåller lokaler för undervisning. Kvarteren bildar en sammanhängande struktur som bryts upp av tvärgående gränder som utgår från Ruddammsvägen. Entréerna till studentbostädernas trapphus vetter mot gränderna och bidrar till liv och rörelse olika tider på dygnet. Det sociala stråket från Södra Albano får sin fortsättning i denna struktur.

Det sociala stråket förbinder kvarteren och de olika institutionerna med varandra, såväl inomhus som utomhus, i ett nord-sydligt kommunikationsstråk och ger god orienterbarhet, men möjliggör också en flexibel användning och samutnyttjande av lokalerna. De olika institutionerna skall kunna fungera separat men de har även möjlighet att kopplas samman i de gemensamma utrymmena och i det sociala stråket.

Plan 1 är entréplanet mot Ruddammsvägen och det mest publika våningsplanet i samtliga kvarter. Här ligger olika föreläsningssalar och undervisningsrum vid de stora glasfasaderna mot Ruddammsvägen liksom mot gränderna och Albanohöjden. Det finns även föreläsningssalar mot de inre gårdarna. Mellan undervisningslokalerna löper det sociala stråket med kommunikationsnoder och informella mötesplatser, studieplatser och café. Utefter stråket ges utblickar mot Albanohöjdens och Albanoparkens gröna landskap. Stråkets sociala rum vidgar sig också tredimensionellt och flödar ner till plan 0 i respektive kvarter där det även där finns ett sammanlänkande kommunikationsstråk.

B

YGGGANDE OCH FÖRSÖRJNINGSSYSTEM MED HÅLLBARHET

Energi

Då en betydande del av den energi vi förbrukar i Sverige, upp till 40%, är kopplad till fastigheter i form av uppvärmning, kylning och elförbrukning är det viktigt att nya stadsdelar utformas och förses med teknik så att de inte bidrar eller påskyndar den globala uppvärmningen. Strävan borde vara att framtidens fastigheter är nollkonsumenter och snarare bidrar till att minska CO₂-utsläppen. I Albano är avsikten att ta nästa steg, att forma ett attraktivt campus som inte bara lockar forskare och studenter utan även blir en förebild för framtida stadsutveckling där en låg energiförbrukning är en framgångsfaktor vilken avspeglas och tydliggörs i området.

Området utformas så att det uppfyller som lägst "Miljöklassad byggnad" nivå Silver.

Byggnadernas form och orientering

För att byggnader i Albano ska förbruka lite energi, och om möjligt noll, har huskropparnas form och geometri beaktats, förhållandet mellan bruttoarea och klimatskalsarea har optimerats. Huskroppar med stor utbredning och flera våningar är att föredra. Cirkulära eller triangulära former är bättre än traditionellt långsmala. Även taklutningar eller en variation i antal våningar gärna mot söder skapar möjlighet att använda taktytor som energisystem, gärna i kombination med gröna tak. Byggnaderna är utformade att så lite tillförd energi som möjligt krävs. Bland annat är de orienteras så att passiv solenergi tas till vara samtidigt som överskottsenergi inte tränger igenom fönster och mekaniskt måste bortföras. Exempelvis är stora glasade fasader orienteras mot norr. En projicering av husfasader mot söder möjliggör användandet av ny teknik som småskalig egenproducerad energi med solfångare eller solceller.

Huskropparna är placerade i förhållande till varandra och närmiljö så att dess storlek, form, höjd och lutning optimerats i förhållande till närmiljö, topografi och förhållande vindriktning. De olika huskropparnas orientering och dess inbördes förhållande är inte bara fastlagt utifrån lokalbehov, exteriör eller funktion utan även ur ett klimatsmart perspektiv

Bygg- och installationsteknik för att minimera energiförbrukningen

Tillförd energi minimeras genom intelligenta byggnadstekniska lösningar och energieffektiv teknik. Huskropparnas stomme och klimatskal utformas tunga, vilket är positivt med tanke på värmemagasinering och energilagring. Även ny passiv teknik som exempelvis innertak eller innerväggar i material där fa-

somvandling sker kring normala inomhustemperaturer och utjämningar temperaturvariationer och minimerar behovet av tillförd energi är möjlig att använda. Byggnaderna är välisolerade och täta i nivå motsvarande passivhus. Fönster och glasfasader förses med energiglas och solavskärmning för att minimera externa laster som annars måste kylas bort.

De tekniska system som installeras i byggnaderna är av lösningar som ligger i teknikens framkant där varje enskild del som hela system är energieffektiva och resursoptimala.

Möjlighet till småskalig egenproducerad energi ska finnas, som att exempelvis utnyttja värme/kyla ur grund, mark och underliggande berg. Även direkt solenergi via solfångare, solceller på fasad, på tak eller som screentryckt i glas kan vara en lösning. Berg och grundvatten har även en magasinande förmåga, ett outnyttjat energilagrar som kan utnyttjas.

Lokaler ventileras med friskluft vilken kan tas in via markkulvert som tar tillvara grundens utjämnande förmåga och/eller via grönskande gårdar där växtligheten fungerar som filter.

De tekniska systemen i Albanoområdet förses med höggradig återvinning där överskottsenergi från exempelvis en byggnad transporteras till annan som för tillfället har under-skott eller till ett energilagrar för senare användning.

Elektrisk utrustning som pumpar, fläktar, hissar, motorer, vitvaror mm utförs energieffektiva med modern styrning så att de bara är i drift vid behov eller då verksamheten kräver.

Fönster, gårdar, lanterniner och ljusbrunnar utformas så att naturligt dagsljus tränger så långt in i byggnaderna som möjligt. Det artificiella ljuset som ändå krävs baseras på armaturer och belysningslösningar som utformas energieffektiva med moderna lågenergi- eller LED-produkter. Belysningsseffekter och drifttider optimeras. Ljusa kulörer på väggar, golv och tak är att föredra och energibesparande jämte mörka då färre armaturer krävs för att uppnå samma luxtal (belysningsstyrka).

Det räcker inte bara att tekniskt och funktionellt utforma byggnader rätt. Brukarna som använder lokalerna liksom de som sköter och förvaltar, bidrar till CO₂-utsläppen och måste göras medvetna och med förståelse om att användandet av energikrävande utrustning, belysning och tekniska system påverkar den globala klimatförändringen. Användarvänligheten ska vara mycket god. Fastighetsägare och hyresgäst ska stimuleras att minimera energiförbrukningen och aktivt i vardagen bidra till en hållbar framtid

Albanos bidrag till att minska CO₂-utsläppen ska tydliggöras. Forskare, studenter och besökare ska se att området är utfört klimatsmart och bör i realtid kunna avläsa energiförbrukning, behov av köpt energi och CO₂-utsläpp.

Energiproduktion – köpt energi

Albano ska försörjas med värme- och kylenergi via småskalig egenproduktion. En energicentral placeras centralt i området lämpligt i ett av byggnadernas garageplan. Energin hämtas från berget via ett berghålslager. Hälens kollektorslangar leds in i energicentralen och ansluts till värmepumpar utrustade med kylmaskinsdrift.

Normalt dimensioners antal hål och aktiv hållängd efter ca 60% av effektbehovet för värme vilket då motsvarar ca 95% av årsenergin. Berget används för frikyla och dimensioneras för att klara ca 70% av kyleffekten.

Topplasterna tillgodoses för värme antingen med grön el eller med fjärrvärme, för kyla med kylmaskinsdrift dvs el. Som alternativ till kylmaskinsdrift kan baslast utöver vad berget ger och topplast tillgodoses med fjärrkyla.

Systemet med varma och kalla borrhål/brunnar innebär att energin säsongslagras och återanvänds.

Ett alternativ till energi ur berget är att hämta energi från Brunnsvikens vatten via en intagsledning eller via kollektorslag på sjöbotten. Vi tror dock inte det är möjligt utan att påverka förutsättningar för ett stabilt växt och djurliv då till- och avflöde från Brunnsviken är begränsat. Detta bör dock studeras innan det definitivt avskrivs.

I området finns begränsningar var borring kan ske. Bedömningen är dock att det finns tillräklig markyta för borrhål exempelvis i byggnadernas garageplan västra del i området.

För att klara topplaster vid kylmaskinsdrift kan värmeöverskott via kondensorer avges via kylmedelskylare placerade på tak eller annan lämplig plats. Kylmedelskylarna kan även användas för frikyla och återladdning av berghålslaget.

Från energicentralen förläggs ett ledningsnät i området anslutet till respektive byggnad. Utbildnings/institutionsbyggnader ansluts med värme och kyla medans bostäder som inte bedöms ha ett kylbehov bara ansluts med värme. Via ledningsnätet kan överskottsvärme/kyla transporteras till byggnader där behov föreligger. Exempelvis kan utbildningslokaler ha ett värmeöverskott när bostäder har ett värmebehov.

På söderfasader och på tak placeras solpaneler som ansluts till returkrets för återladdning och lagring av solvärme. Solpaneler kan även användas för uppvärmning tappvarmvatten.

På tak och fasader mot söder planeras solceller som fångar upp solens energi vilken sedan omvandlas till växelström för distribution till byggnaderna.

Avlopp

I Albano minimeras utsläpp och restprodukter samtidigt som möjligheten finns för slutna kretslopp. Gröna tak och väggar kan omhänderta dagvatten, tjäna som utjämningsmagasin och skapa en grön positiv miljö och samtidigt utgöra kolsänkor som förbättrar prestandan i förhållande mot kolutsläpp. Dagvattnet leds till dammar i områdets sänka och blir ett bidrag till närmiljön och ett tillskott till det naturliga flödet genom området.

Avlopp från området leds till Stockholm Vattens spillvattnenät och vidare till stadens väl fungerande reningsanläggningar. Möjlighet till sektionering av avlopp, omhändertagande av gravatten och eventuella avfallskvarnar i lägenheter kommer att studeras.

Stockholm Vattens nät och moderna reningsanläggningar är på lång sikt hållbart. Storskalig rening är optimalt i stadsmiljö.

Sophantering

Albano kommer att generera stora mängder avfall, från hushållsavfall till riskavfall. Ett väl fungerande sophanterings-system för avfall, uppbyggt på sortering av fraktioner och borttransport via kontrakterade återvinnings eller sophämningsföretag, formas för området. Om miljöstationer ska placeras i respektive byggnaden eller som en central i utkanten av området får studier utvisa.

Perspektiv från stranden på Bellevueudden, mot Albano med det nya universitetsområdet.

MARKBEHANDLING	64
Landskap	64
Vegetation	65
Markmaterial	67
Ekosystemtjänster	68
Dagvattenhantering	69
Albanobron–Albanoparken – Roslagsvägen	70
Entréplatsen, Albanobron	71
Roslagsvägen	72
Björnnäsplatsen	73
Gränder och gårdar	74
Albanovaterrassen	75
Takterrasser, ljusgårdar	77
Albanovägen	79
Norra Albano, ravinen – Ruddammsvägen	81

BROAR	84
Albanobron	84
Albanovägen – bro över Roslagsvägen och järnvägsbron	86

KVARTERSREDOVISNING SÖDRA ALBANO	88
Kv 2 och 4, högskola	89
Kv 22, högskola	109
Kv 1, högskola	117
Kv 3 och 10, högskola	129
Kv 6a, 6b, 8, 9, student- och forskarbostäder	141
Kv 7, student- och forskarbostäder	155
Kv 17, student- och forskarbostäder	161
Kv 5, student- och forskarbostäder	167

KVARTERSREDOVISNING NORRA ALBANO	174
Kv 11, student- och forskarbostäder	175
Kv 13, 14, 16, 23, student- och forskarbostäder	183
Kv 13, högskola samt student- och forskarbostäder	187
Kv 14, högskola samt student- och forskarbostäder	193
Kv 16, högskola	199
Kv 23, högskola	206

Landskap

Landskapsgestaltningen för Albano utgår från planområdets unika läge, mitt i nationalstadsparken och i det kulturhistoriska värdefulla parklandskapet kring Brunnsviken.

Landskapet spelar en roll som överordnad struktur som binder och länkar samman Albanoområdets olika delområden. Utblickar och övergripande sammanhang med omgivningen är grundläggande för på vilket sätt som landskaps- och bebyggelseplanen byggs upp på. Gestaltningen av marken i Albano har som utgångspunkt att stödja det sociala livet och skapa livaktiga offentliga rum i campusområdet samt utveckla och förstärka parklandskapet och naturmiljön.

Nyplantering av ek

Vegetation

Den nya vegetationen tar inspiration från de natur-, park- och trädgårdskaraktärer man finner i och kring Albano. Vegetationsbehandlingen och val av växter i området har en variation och skiftar beroende på var i området man befinner sig.

Nyplantering av ek

Med utgångspunkt i den omgivande Djurgårdsnaturen och Brunnsvikens parkmiljö är det värdefullt med förnyring av ekbeståndet och att sammanbinda ek- och lövskogsområden i och kring Albanoområdet.

Pionjärväxter

Pionjärväxter

I en första fas planteras tillsammans med eken snabbväxande pionjärarter som skyddar och stöder ädellövsplanteringarna.

Tall

Tall

Skogsplantering av tall och blandskog görs som kompletteringsplanteringar i Albanohöjden och i kantzoner där man vill stärka ekologiska samband och karaktärer.

Exoter

Exoter

I områdets inre delar samt på innegårdar planteras hortikulturellt ovanliga träd, exoter.

Blommande fruktträd

Småträd

Trädgårds- och odlingskaraktär

Vattenväxter

Klätterväxter, gröna väggar och häckar

Prydnadsgräs, klippt gräs, perenner, marktäckare, sedum

Blommande fruktträd och småträd

I närliggande Frescati finns en lång trädgårdshistoria med det historiska Experimentalfältet. Här har funnits en tradition av växtförädling av bland annat fruktträd. I Albano finns stora möjligheter att plocka upp denna historia och plantera träd och buskar av regionala sorter - i gränder och stråk, på terrasser och innegårdar. Dessa planteringar ger estetiska och ekologiska värden i campusområdet.

Trädgårds- och odlingskaraktär

I området anläggs olika trädgårdstyper som anknyter till den tradition som finns i och kring Albano, som Söderbrunns koloniträdgård, gamla torp och gårdar. Dessa trädgårdar, med trädgårdsväxter från den mellansvenska artbanken, stärker områdets biologiska mångfald, ekologiska och sociala kvaliteter och hållbarhet.

Vattenväxter

Kring ravinen planteras träd och vegetation som gynnas av god vattentillgång och stärker vattentemat.

Klätterväxter och häckar

Klätterväxter används i planens trängre lägen som i gränder och innegårdar där utrymme och ljus är begränsat. Klätterväxterna ger årstidsvariationer, grön karaktär och ett förbättrat mikroklimat. Häckar nyttjas i området som ett rumsskapande element som ramar in platser och terrasser till inbjudande och småskaliga gröna rum.

Yorkstone

Gatsten

Grus

Y1

Markmaterial

Markbeläggningen är en grundläggande bas i universitetsområdet. Beläggningen i campusområdet är av tidlösa och identitetsskapande material som natursten, grus, asfaltgrus samt trä längs med kanalen i ravinen och på broar. Där gång-, cykel- och angöringstrafik samt inlastning är viktiga funktioner beläggs marken med hårdgjorda material med så mycket inslag av grönska som möjligt. Följande markmaterial är tänkta att användas i campusområdet.

Yorkstone

Naturstensytorna består av hällar i engelsk sandsten "Yorkstone" eller likvärdigt, en varm, ljus och gultonad sten. Den engelska sandstenen används i trappor och murar i det tätt bebyggda delarna av området,

Svensk granit

Gatsten av svensk granit med ett varierat utseende med inslag av olika färgtoner, granitsorter, med ett varmt och ljust uttryck. Stödmurar och trappor i parkmiljö görs i ljus svensk granit. Även utmed Roslagsvägen görs murar och kansten av svensk granit.

Grus

Grusytor av gul kvartsit föreslås i park- och naturmiljöerna, i kantzoner i gränder samt längs ravinen.

Trä

Trä läggs som markmaterial på broar, i trappor och längs med kanalen i ravinen.

Y1

Asfaltgrus Y1 (asfalt med överyta av nedvälat gult kvartsitgrus, färglös bitumen) på körvägar samt i gång- och cykelstråk inom området – kantat med granitfriser.

Nyplantering av ek

Vegetation som gynnar pollinerande insekter

Grodttunnel

Dagvattenhantering

Referensexempel från Nansenparken i fornebu, Norge

Add ons

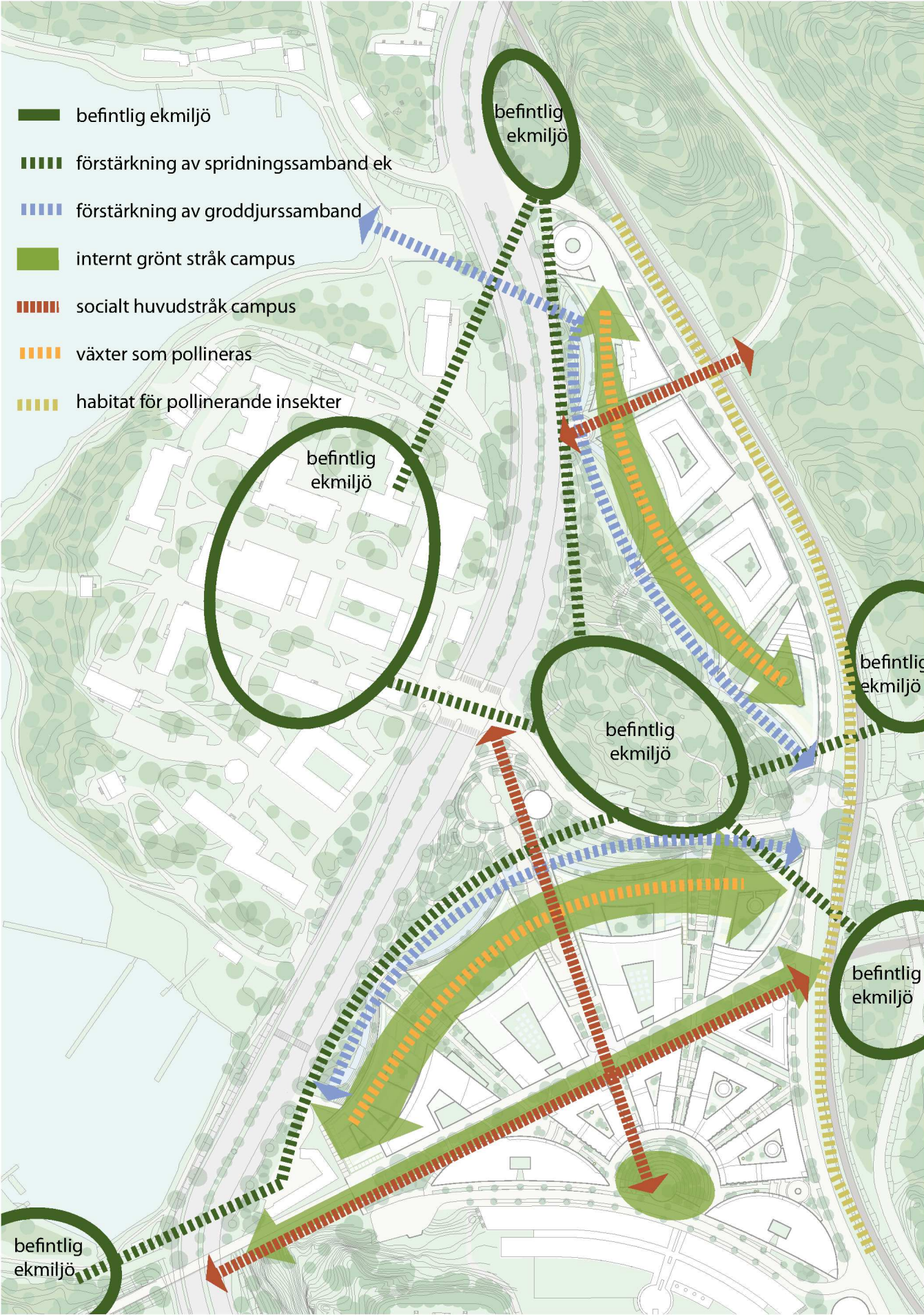

Add ons

Ekosystemtjänster

I planen utnyttjas och stärks ekologiska möjligheter och kvaliteter i en rad ekosystemtjänster genom landskapets gestaltning, som stärkande av befintliga ekmiljöer och spridningssamband. Förstärkning av groddjursamband görs bland annat genom anläggande av våtmark, dammar och grodtunnlar. Gröna och sociala stråk genom campusområdet fungerar simultant som ekologiska spridningsvägar. Lokalt omhändertagande av

dagvatten säkerställs genom ett system där vatten leds via gröna tak, takträdgårdar, gröna terrasser och trädplanteringar till öppna vattenkanaler i ett system längs bebyggelsefronter, via nyanlagda dagvattendammar och slutligen ner till Brunnsviken. Vegetation som gynnar pollinerande insekter, ett rikt fågelliv och andra arter knutna till trädgårdsekosystem har givits företräde.

Dagvattenhantering

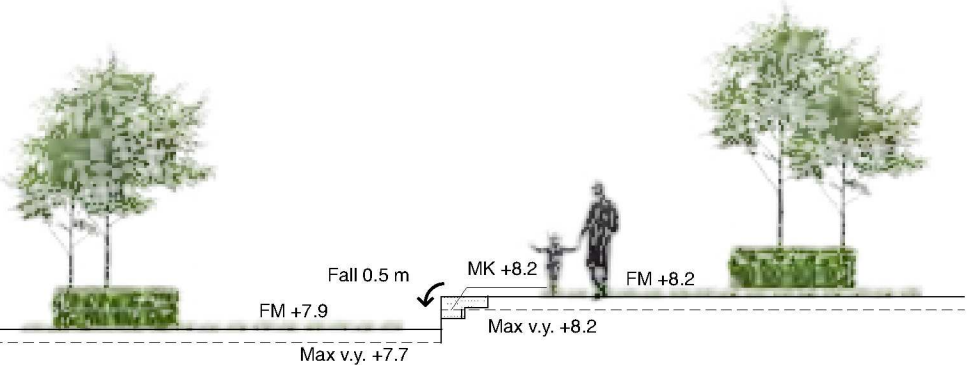
I projektet skall dagvattnet omhändertas lokalt. Det sker i ett system där vatten leds via områdets sedumtak, takterrasser och trädplanteringar till ett dammsystem i Albanoparkens försänkning, i den så kallade ravinens längs bebyggelsefronter. I norra Albano motsvarar detta försänkningen mellan bebyggelsen och Albanohöjden. Dessa dammsystem ansluter till befintliga dagvattenledningar under Roslagsvägen där vattnet leds vidare ut i Brunnsviken.

Dammarna fungerar som dagvattenmagasin som fördröjer vattnet från området. Genom flacka slänter (cirka 1:4) och låga nivåskillnader mot den hårdgjorda kajen kan stängsel undvikas och god tillgänglighet till vattnet uppnås. Dammarna har en byggd sida mot kvarteren och en flack slänt mot parken där vegetation planteras i de grunda delarna. Dessa växter hjälper till att rena vattnet. Djurlivet i dammen gynnas också av att kantzonen ges en oregelbunden utformning där vikar, fördjupningar och lugna partier bildas vid högvatten, som skydd åt olika djurarter.

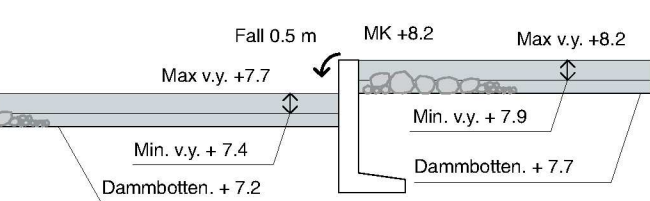
Albanoparkens dammsystem trappar genom tio olika nivåer med nio dämnar med en halvmeters fall vardera.

Dammarnas bredd varierar men ligger kring cirka 3-5 meter när dammarna är fyllda till maxnivåerna.

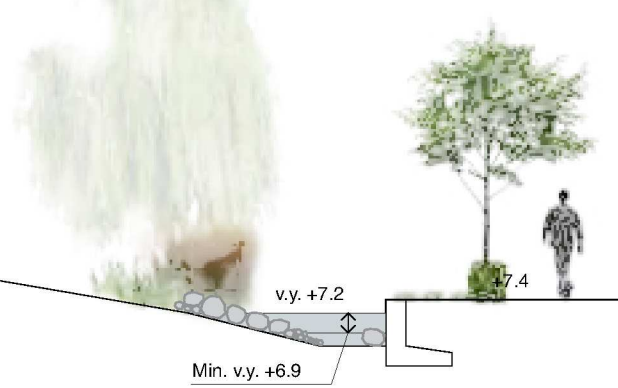
Ett förslag till fluktuation av vattennivån är cirka 3 dm, vid maxnivå breddar dammen sedan över till nästa lägre nivå, se beskrivande sektioner.

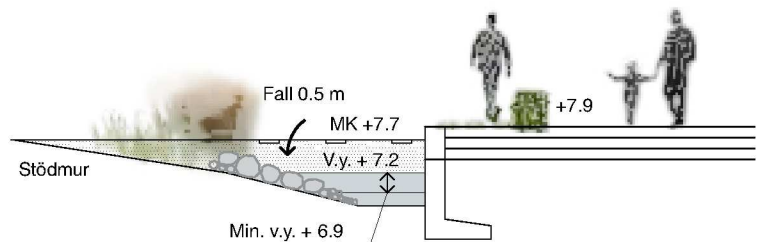
Längdsektion genom stråk mot dämme

Längdsektion genom damm mot dämme

Sektion genom damm princip

Sektion genom damm mot dämme

Planutsnitt, 1:1000 [A3], Grodsamband i anlagda dammar och tunnel under Roslagsvägen

Grodsamband

Albanos dagvattensystem kan förstärka spridningsstråk för groddjur. Systemet består av tunnlar, diken och anlagda dammar.

Under den större barriären, Roslagsvägen, leds groddjuren genom tunnlar i form av rör. Här kan groddjuren röra sig in och ut ur området, från Brunnsviken. Hinder utformas så att groddjuren inte kan gå upp på vägen.

Sektion genom Albanoparken mot kvarter 2

Kv 2

Albanobron–Albanoparken–Roslagsvägen

Mitt i det nya universitetsområdet ligger en samlande entré till Södra Albano, Entréplatsen och Albanoparken. Parken utgör tillsammans med Albanohöjden en grön rekreativ mittpunkt och en betydelsefull länk i de ekologiska spridningsvägarna mellan Norra Djurgården och Brunnsviken. Området är inramat av gammal och ny universitetsbebyggelse; Kräftriket, AlbaNova samt de nya delarna Södra och Norra Albano. Parken fungerar som en förstärkning av den idag svaga eklänken i östvästlig riktning. Träden utvecklas i en växtsuccession där snabbväxande träd är dominerande i början men där stora solitärträd är slutmålet.

Mot Roslagsvägen i Södra och Norra Albano anläggs en låg bullerdämpande vall utformad som en landskapstrappa med stödmurar i granit, med gräs- och vegetationsslänter, där ekar planterade på socklar i jämna avstånd tar upp nivå-skillnader. Denna zon gestaltas så att den uttrycker mötet av den grönskande parken mot den byggda och trafikintensiva Roslagsvägen. Innanför vallen ligger parken i dalgången med dagvattenkanal. Kanalen har en byggd sida mot kvarteren med trädgårdsqualitéer och en natur-, våtmarksbehandling mot parken. Kanalen som tar hand om och leder dagvatten ner mot Brunnsviken, bidrar till en parkmiljö med ekologiska, sociala och estetiska värden.

Entréplatsen och Albanobron är delar i ett öppet och generöst campusstråk, den viktigaste entrén till universitetsområdet. Entrén förtydligar länknings och siktlinjer mellan Kräftriket, Albanoparken och Albanovaterrassen och bildar ett sammanhängande nord-sydligt gångstråk.

Entréplatsen är en upphöjd ovalformad plats omgärdad av en avenbokshäck och körsbärsträd (fågelbär) som skyddar och ramar in platsen. Låga gradångsteg med infälld ramp mö-

ter Roslagsvägen och dess gång- och cykelstråk. Markmaterial på gradängerna mot Roslagsvägen och Greta Arwidssons Väg är slät gatsten. På den upphöjda ovalen beläggs marken med gul sandsten, Yorkstone, och gräs i ovala band genomkorsat av huvudgångsträket. En låg kombinerad granitmur och sittbänk placeras i ovalens yttre kant som ytterligare en ram kring platsen.

Längs hela stråket ligger viktiga funktioner som bibliotek, hörsalar, caféer, bostadsentréer och service som kommer att alstra ett rikt socialt liv i området. Albanobron spänner över ravinen och kantas av stora körsbärsträd (fågelbär). Längs med brons kant skapas attraktiva mötes- och sittplatser med körsbärsträdens kronor som fond. Albanobron är tillsammans med Albanovägen är de viktigaste rörelsestråken till och genom campusområdet för gång- och cykeltrafik.

I Roslagsvägens nya väggestaltning eftersträvas att integrera vägen i parken, genom att trädplantera längs vägens sidor samt i en grön mittremsa. Huvudträd i parken är ekarter och ädellöv i grupper med kompletterande mindre uppstamade, smalkroniga lövträd i vägens trängre utrymmen. Luckor och släpp görs i planteringarna så att kontakten både in och utifrån campusområdet förstärks.

Dagvattenhanteringen i hela området bygger på att vatten fördröjs i olika steg och leds genom takträdgårdar, gröna tak och terrasser, innegårdar, gatuplanteringar och gröna stråk ner till dagvattenkanalen och Albanoparken. Vattnet går via planteringsbäddar, ner i dalstråket med ett trappande kanalsystem längs bebyggelsefront, ner till Brunnsviken. Det öppna dagvattenssystemet ger både fördröjning och rening. Vattnet blir ett ekologiskt, estetiskt, pedagogiskt element och en attraktion i parkmiljön.

Orienteringsplan

Vattenväxter

Nyplantering av ek

Y1

Grus

Fakta

Karaktär: Dalstråk och ekplanteringar i Albanoparken, öppna gräsytor och träd i clumps av ädellöv och ekarter. Länkar samman Albanohöjden med campus i Södra Albano och annonserar universitetet mot Roslagsvägen. Albanobron, entréstråk. Dagvattenkanal i trappsteg med vattenväxter och våtmarkskartärer.

Social funktion: Passage och flöden, mötesplats.

Ekologisk funktion: Dagvattenhantering med värdefulla biotoper, starkt eksamband. Spridningskorridor.

Planutsnitt, 1:500 [A3]

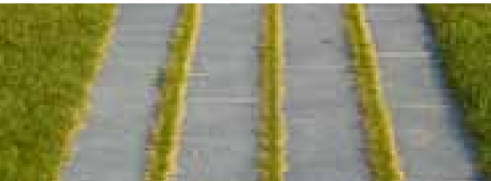
Entréplatsen, Albanobron

Entréplatsen och Albanobron är delar i ett öppet och generöst campusstråk, den viktigaste entrén till universitetsområdet. Axeln förtydligar länknings och siktlinjer mellan Kräftriket, Albanoparken, Albanoterrassen och bildar ett sammanhängande nord-sydligt gångstråk.

Entréplatsen är en upphöjd ovalformad plats omgärdad av en skyddande avenbokshäck och körsbärsträd (fågelbär) som ramar in platsen. Låga gradångsteg med infälld ramp möter Roslagsvägen och dess gång- och cykelstråk. Markmaterial på gradängerna mot Roslagsvägen och Greta Arwidssons Väg är slät gatsten. På den upphöjda ovalen beläggs marken med gul sandsten, Yorkstone eller likvärdigt, och gräs i ovala band genomkorsat av huvudgångsträket. En låg kombinerad mur och sittbänk i Yorkstone placeras mot ovalens yttre kant som ytterligare en ram kring platsen.

Vy av Entréplatsen från brofästet

Stenhäll med gräsfog

Blommande fruktträd

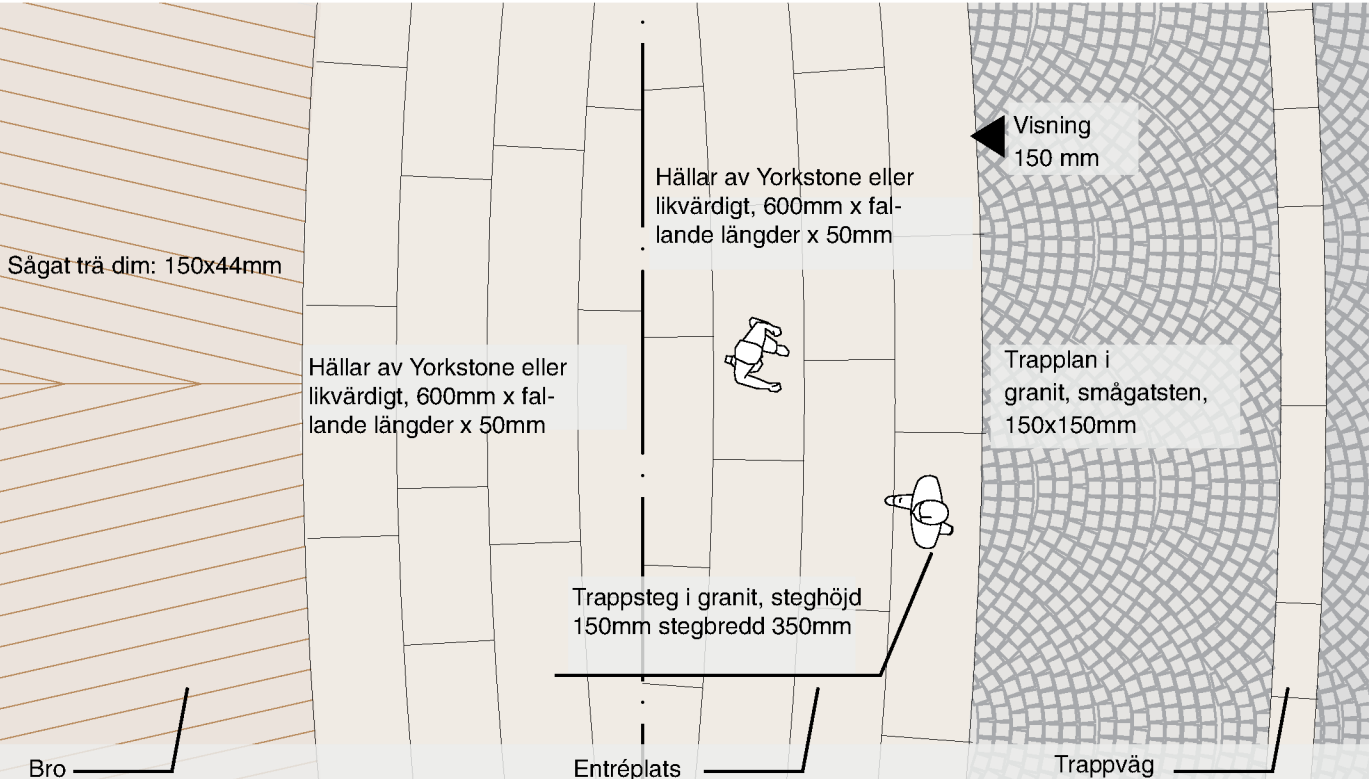
Yorkstone

Gatsten

Grus

Albanobron och Entréplatsen, Planutsnitt 1:50 [A3]

Roslagsvägen sektion

Roslagsvägen

Roslagsvägen

En låg bullerdämpande vall med landskapstrappa, stödmurar, gräs- och vegetationsslånter, ekar planterade på socklar i jämna avstånd, anläggs längs Roslagsvägen i Södra och Norra Albano. Denna zon gestaltas så att den uttrycker mötet av den grönskande parken mot den byggda och trafikintensiva Roslagsvägen. Innanför vallen ligger parken i dalgången med dagvattenkanal. Kanalen har en byggd sida mot kvarteren med trädgårdskvalitéer och en natur-, våtmarksbehandling mot parken. Kanalen tar hand om och leder dagvatten ner mot Brunnsviken, miljön ger ekologiska, sociala och estetiska parkvärden.

I Roslagsvägens nya väggestaltning eftersträvas att integrera vägen i parken, genom att trädplantera längs vägens sidor samt i en grön mittremsa. Huvudträd i parken är ekarter och ådellöv i grupper med kompletterande mindre uppstamade, smalkroniga lövträd i vägens trängre utrymmen. Luckor och släpp görs i planteringarna så att kontakten både in och utifrån campusområdet förstärks.

Roslagsvägens terrassering

Nyplantering av ek

Småträd

Planutsnitt, 1:500 [A3]

Björnnäsplatsen

Albanohöjden är den största befintliga gröna kvaliteten i planområdet. Albanohöjden innehåller värdefull vegetation som unga ekbestånd, äldre solitära ekar, skulpturala tallar, blandad lövvegetation och spår efter boningsställen och trädgårdar. Albanohöjden kommer att utgöra en grön kärna i campusområdet, som med genomtänkt skötsel utvecklas till en attraktiv mötesplats och naturpark.

Landskapsrummet vid Söderbrunns koloniområde har ett mycket högt landskapligt upplevelsevärde. Rummet är visuellt avgränsat från Brunnsviken och Albano av Roslagsbanans järnvägsbank. Genom entréporten vid Greta Arwidssons Väg kan man ana Söderbrunn och den forna jaktparken. Denna

entré under Roslagsbanan, reserverad för gång- och cykeltrafik, gestaltas till en attraktiv och tydlig entré som förklarar och bjuder in besökare till Nationalstadsparken. Entréporten och Björnnäsplatsen får en gestaltning som länkar Söderbrunn med de nya gröna strukturerna på Albano. Markgestaltningen på Björnnäsplatsen består av trädplanteringar kring platsen, en rund gatstensyta med inslag av olikfärgade stenytor, planteringsytor och sittplatser. En medveten gestaltning med belysning och jaktparksinspirerad konst integreras i platsen som flankeras av två ståtliga befintliga ekar. Platsen är en viktig länk mellan Södra och Norra Albano som förtydligas med utsikter längs de försänkta dagvattenkanalerna längs bebyggelsens fronter.

Sektion genom Albanoparken och Albanohöjdenn

Orienteringsplan

Tall

Nyplantering av ek

Y1

Gatsten

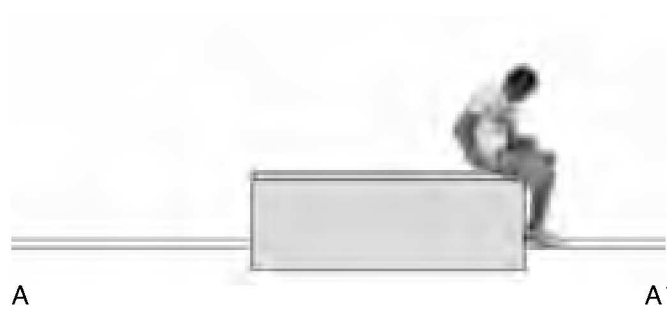
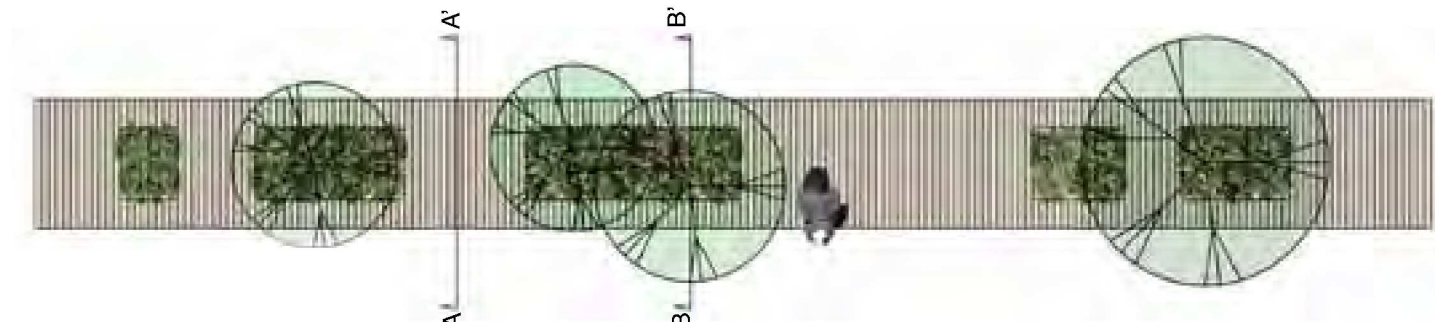
Grus

Fakta

Karaktär: Natur och skogspark. Länkning mellan Söderbrunns koloniområde, Albanohöjden, Södra och Norra Albano via Björnnäsplatsen.

Social funktion: Utsikt. Rekreation. Information. Trygghet.

Ekologisk funktion: Spridningssamband. Ekologisk mångfald. Luftrening. Bullerdämpning.

Gränder och gårdar

Mellan kvarteren i Södra och Norra Albano skapas gränder som är viktiga kommunikationsstråk i området och siktlinjer ut mot det omgivande landskapet. I Södra Albano finns stora höjdskillnader i anslutning till överdäckningen över Värtabanan. Detta ger trappor som utförs som lätta stålkonstruktioner med trä i trappsteg och vilplan samt stentrappor i huvudstråket liksom i delarna kring Albanovaterassen. I gränderna planteras fruktträd, prydnadsträd, exoter, låga buskar, perenner och klätterväxter som klättrar mot fasader och konstruktioner. Markmaterial är grus längs med fasader och naturstensytor

av Yorkstone eller likvärdigt i gångstråken. I södra Albano planeras studentbostäder med intima gårdsrum som sammanbinds med portiker vilket möjliggör en livaktig rörelse mellan kvarteren. Gårdarna ges en enkel gestaltning med få karaktärsstarka material; varmt gult grus och stenhållar av Yorkstone i gångstråken, låga trappor utmed husens fasader och exotiska träd som gynnas av de skyddande växtlägena.

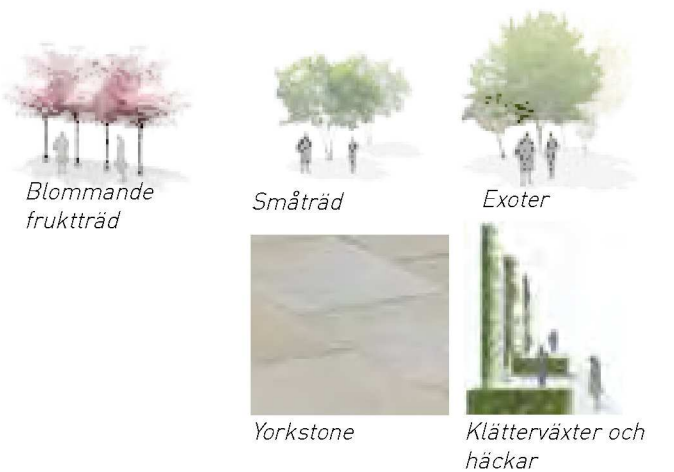

Gränder Planutsnitt 1:50 [A3]

Gånggata

Orienteringsplan

Blommande fruktträd

Småträd

Exoter

Yorkstone

Klätterväxter och häckar

Fakta

Karaktär: Gröna urbana stråk. Fruktträd, blommande lövträd och exoter. Kontrastverkan mellan grönt och hårdgjort. Siktlinjer. Skugga och ljus.

Social funktion: Sittplatser, rörelsestråk, mötesplatser

Ekologisk funktion: Spridningskorridor. Fågel och pollinering.

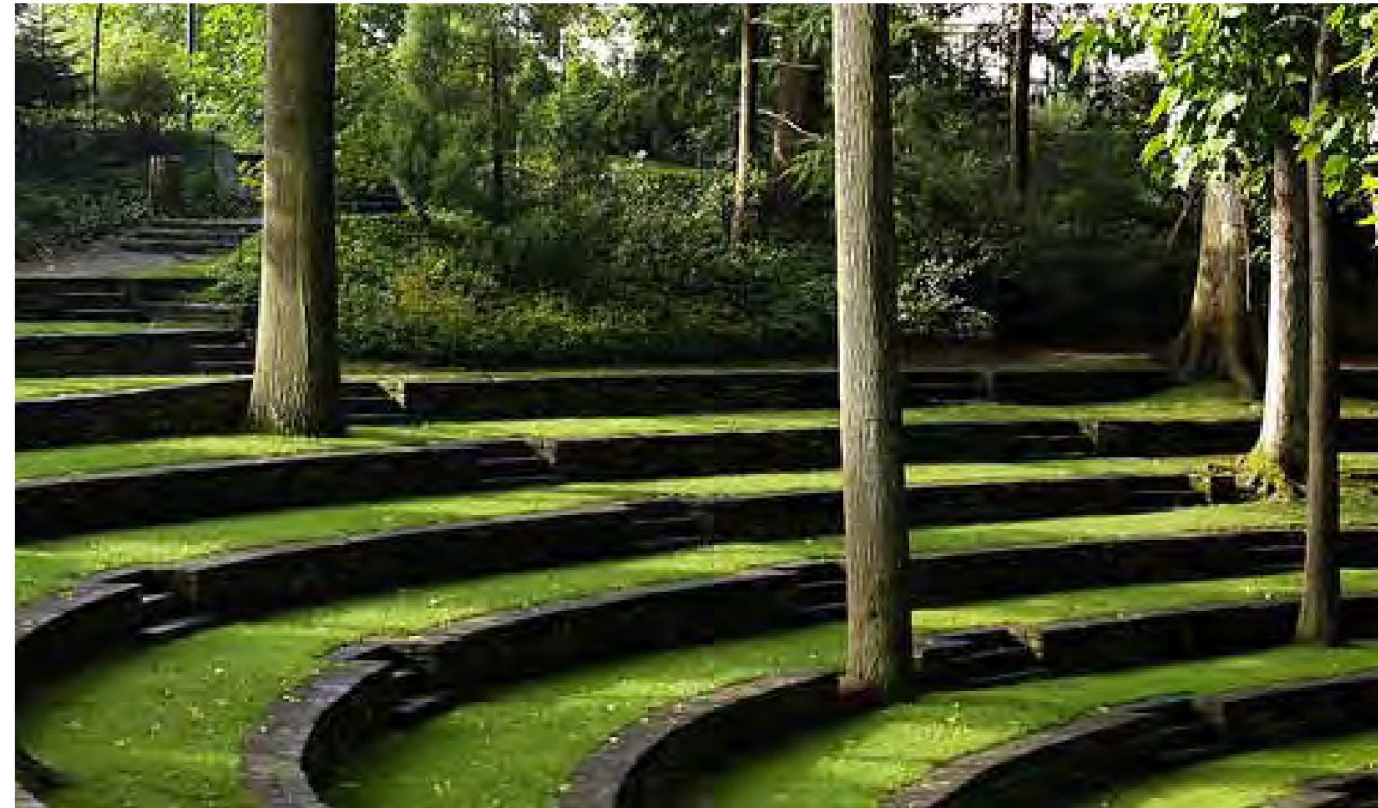
Gränd mellan kv 6a och kv 6b

Orienteringsplan

Albanovaterassen

Den nya bågformade bebyggelsen, det befintliga AlbaNova och den skålformade parken bildar en ny stark rumslighet, en grön amfiteater - Albanovaterassen. Markmaterial är gräs i kombination av stenhållar, trappor och murar, allt i sandstenen Yorkstone eller likvärdigt. Teatern planteras med stora exotiska lövträd. Platsen blir en social grön, mötesplats för de omkringliggande institutionerna och studentbostäderna med inbjudande sittplatser och café, men också stora möjligheter till utåtriktade offentliga aktiviteter som parkteater, utomhuskonserter, konsthappenings, marknader mm.

Scott Outdoor Amphiteater, Swarthmore College, Philadelphia

Y1

Grus

Yorkstone

Fakta

Karaktär: Grön urban mötesplats. Stora lövträd och exoter. Kontrastverkan mellan grönt och hårdgjort. Skugga och ljus.

Social funktion: Sittplatser. Samling. Café, Skådeplats. Scen. Bostadsmiljö

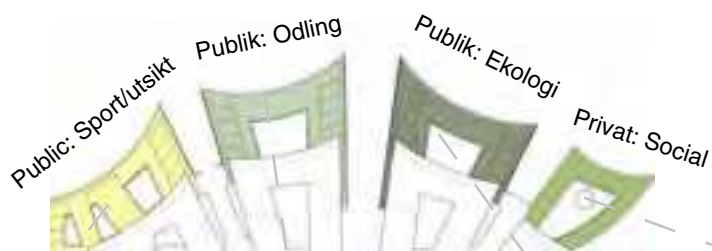
Ekologisk funktion: Spridningskorridor. Fågel och pollinering.

Planutsnitt, 1:500 (A3)

Utbredning

Privat/Public: Program

Funktioner: Café, utviksplats, sportplaner, odlingsytor, möblerade uteplatser

Mönstring

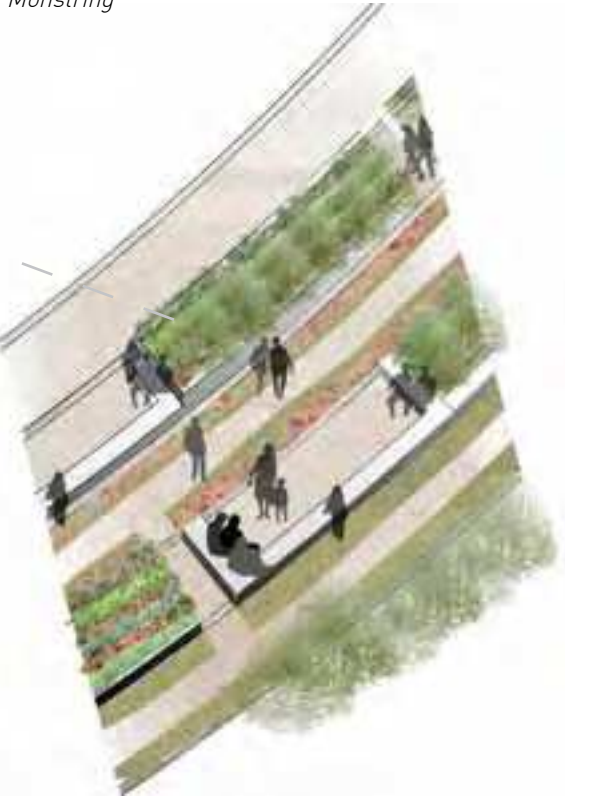
Sport

Odling

Vegetationsytor med låg skötselnivå, t ex ängsytor

Social terrass

Takterrasser – ljusgårdar

I hela området är trädgårdar och odlingar en viktig del i landskapsgestaltningen. De småskaliga anläggningarna har en koppling till närliggande trädgårdskulturer som koloniområdet Söderbrunn, Frescati, Experimentalfältet och Bergianska trädgården. Trädgårdarna tillför en mängd olika kvaliteter och värden till det nya campusområdet - ekologiska värden som spridningskorridorer, pollinering och atrikedom, sociala mötespunkter, trivsel, hälsomässiga kvaliteter och estetiska upplevelser.

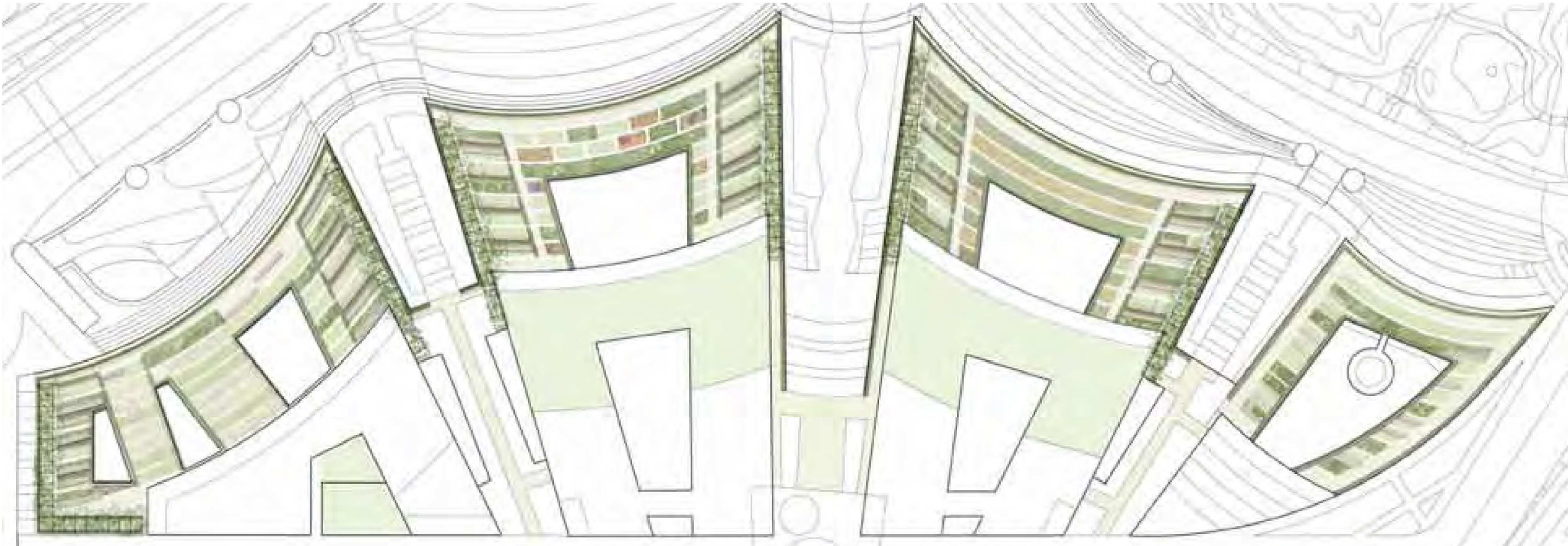
Byggnaderna anläggs med gröna tak och terrasser. För att skapa en rumslig ram och dramatisera de lockande utsikterna så uppförs en lätt pergolakonstruktion som på sikt ut-

vecklas till gröna lövgångar längs terrasskanterna. Gångarna i kombination med häckar i olika former bildar spännande trädgårdsrum som ramar in terrasser och utsikter. På samtliga terrasser finns ett grundtema i gestaltningen bestående av en bågformad mönstring och indelning, en sammanhållande bas med variation gällande innehåll, funktion, uttryck och skötsel.

Terrasserna ges ett varierat jorddjup och jordmån samt flerskiktad vegetation, exempelvis marktäckare, perenner, ängsytor, gräs, buskar, häckar och klättrväxter. På terrasserna inordnas studieplatser, gemensamma uteplatser och sportytor. I kvarteren krävs också ljusgårdar för att föra in ljus i de djupa huskropparna och blir samtidigt håltagningar på terrasserna, som ger en möjlighet att ta del av livet inne i insti-

tutionsbyggnaderna. Ljusgårdarna planteras med blommande träd, exoter, klättrväxter och marktäckare.

Terrasserna ska ta vara på utsikten, ges ett publikt innehåll med ytor för vistelse och rekreation. De ska användas till olika former av odling, till exempel experimentalt trädgårdar för universitetets verksamheter och hyresgäster. Vissa terrasser ges en mer extensiv skötselnivå, viktigt är dock att vegetationen erbjuder goda förutsättningar för pollinerande arter, som blommande buskar eller örter med blomning spridd över hela odlingssäsongen, till exempel olika typer av ängsmattor. Vissa terrasser anläggs med mattor av sedum- örtkaraktär med lägre krav för bjälklagets tjocklek. Målet är att uppnå ekologisk mångfald och diversitet.

Södra Albanos Terrasser. Planutsnitt, 1:1000 (A3)

Orienteringsplan

Linjär utformning

Add ons fågelholk

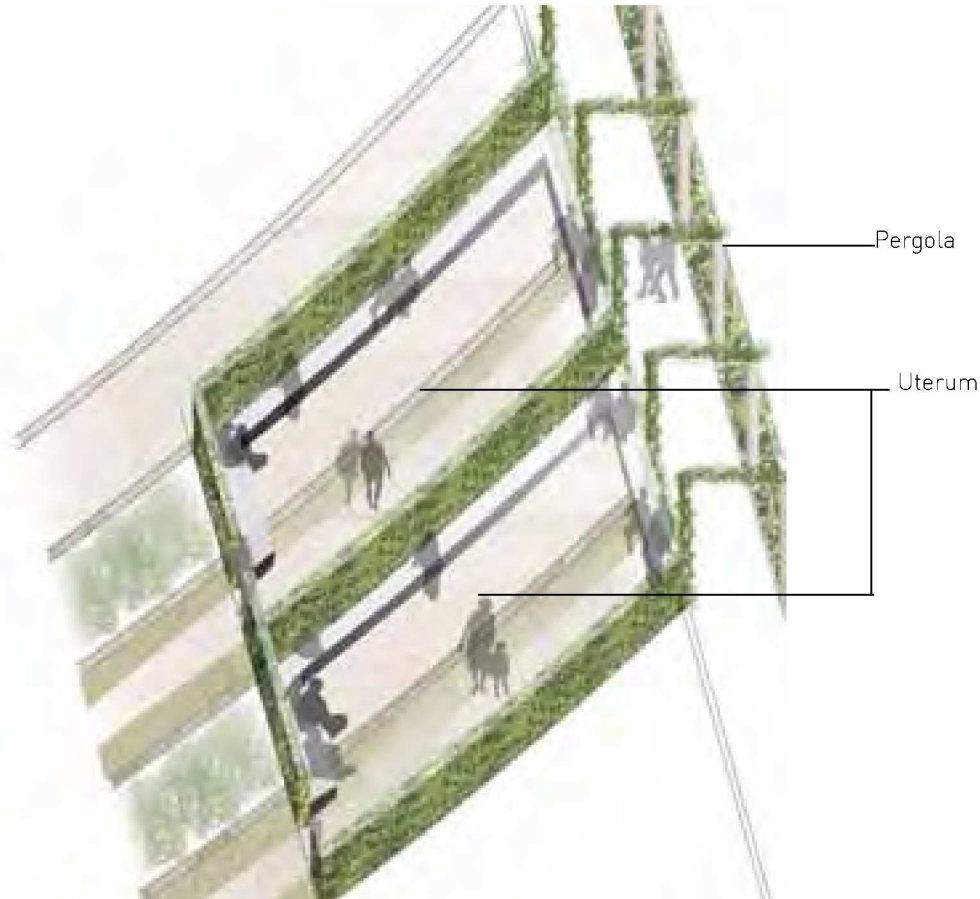

Illustration av terrassernas inramning av uterum och pergola

Fakta

Karaktär: Småskaliga gröna miljöer med stor variation. En levande trädgårdskultur med lockande trädgårdsrum som varierar i sina uttryck och innehåll under årets olika årstider. Experimentlträdgårdar för forskning.

Social funktion: Mötespunkter och studieplatser för studenter, personal och besökare. Ger området specifika trivsel och hälsomässiga kvalitéer. Praktisk och pedagogisk ekologi. Sport, rekreation och vila.

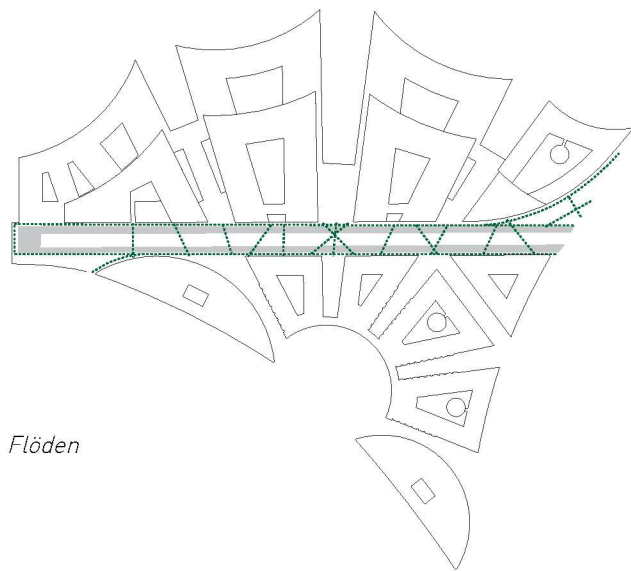
Ekologisk funktion: Ekologiska spridningskorridorer, pollinering, artrikedom, berikar djurlivet.

Stråkets utbredning

Mönstring

Flöden

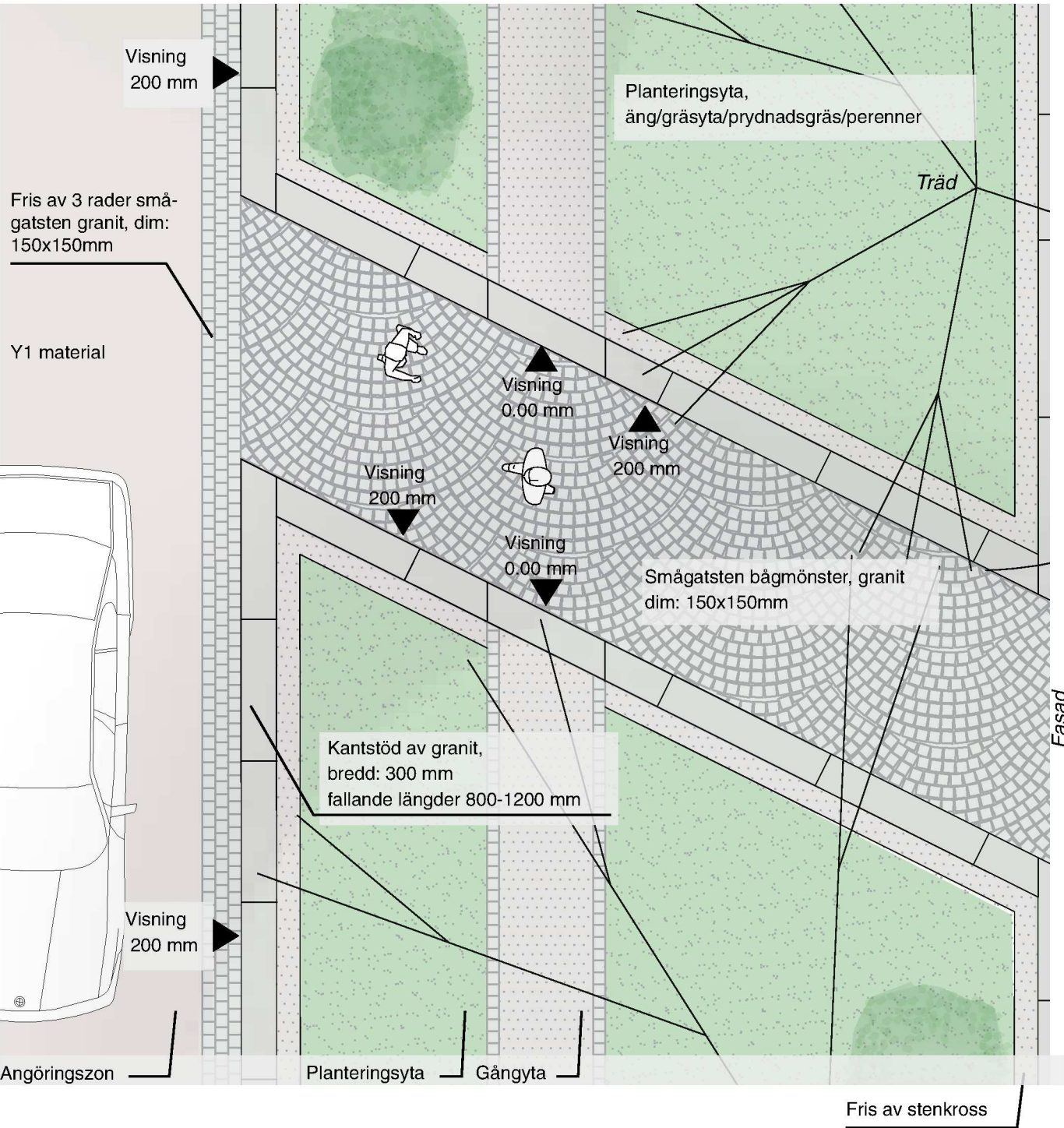

Trädens placering

Albanovägen

Stråket ovanpå den överdäckade Värtabanan är ett betydelsefullt kommunikationstråk, en biologiskt rik miljö som i väster över den nya Bellevuebron leder vidare mot Hagastaden och Karolinska via Bellevueparken och i öster mot KTH, Frescati och Norra Djurgården. Albanovägen har i mitten en flerskiktad grundplantering av träd i olika höjder, vegetationsband bestående av låga buskar, marktäckare, klätterväxter och perenner samt stenbeläggning av smågatsten i och kring det gröna stråket. I kanterna av Albanovägen mot fasaderna anläggs en "shared space" där gående och cyklister samsas med en begränsad angöringstrafik, service- och handikappfordon. Markmaterialet i denna del består av Y1, asfalt med ovanyta av gult kvartsitgrus. Y1 kantas av stenfriser bestående av gul Yorkstone och gatsten. I korsningen mellan Albonobron och Albanovägen skapas en samlande plats med karaktärstull beläggning och trädplanteringar.

Delar av stråket breddar ut i väster blir park på bjälklag där det byggda i samspel med det gröna accentueras med klätterväxter och täta massverkande planteringar av mindre blommande träd och buskar. Vägen som rymmer institutionernas entréer får ett socialt innehåll med sitt- och mötesplatser och utåtriktade och integrerade funktioner, och blir en målpunkt med stora upplevelsevärden.

Albanovägen Planutsnitt 1:50 (A3)

Planutsnitt 1:500 (A3)

Orienteringsplan

Sektion genom Albanovägen och Värtabanan överbyggd

Y1

Gatsten

Marktäckare

Fakta

Karaktär: Ett urbant byggt och grönt stråk. Viktig angöring till institutioner och bostäder. Begränsad angöringstrafik i samspel med gång- och cykelstråk.

Social funktion: Ett socialt centrum, rörelsestråk och mötesplats i campusområde.

Ekologisk funktion: Fruktträd, blommande buskar och träd. Pollinerande insekter. Flerskiktad vegetation som gynnar fågelliv.

Orienteringsplan

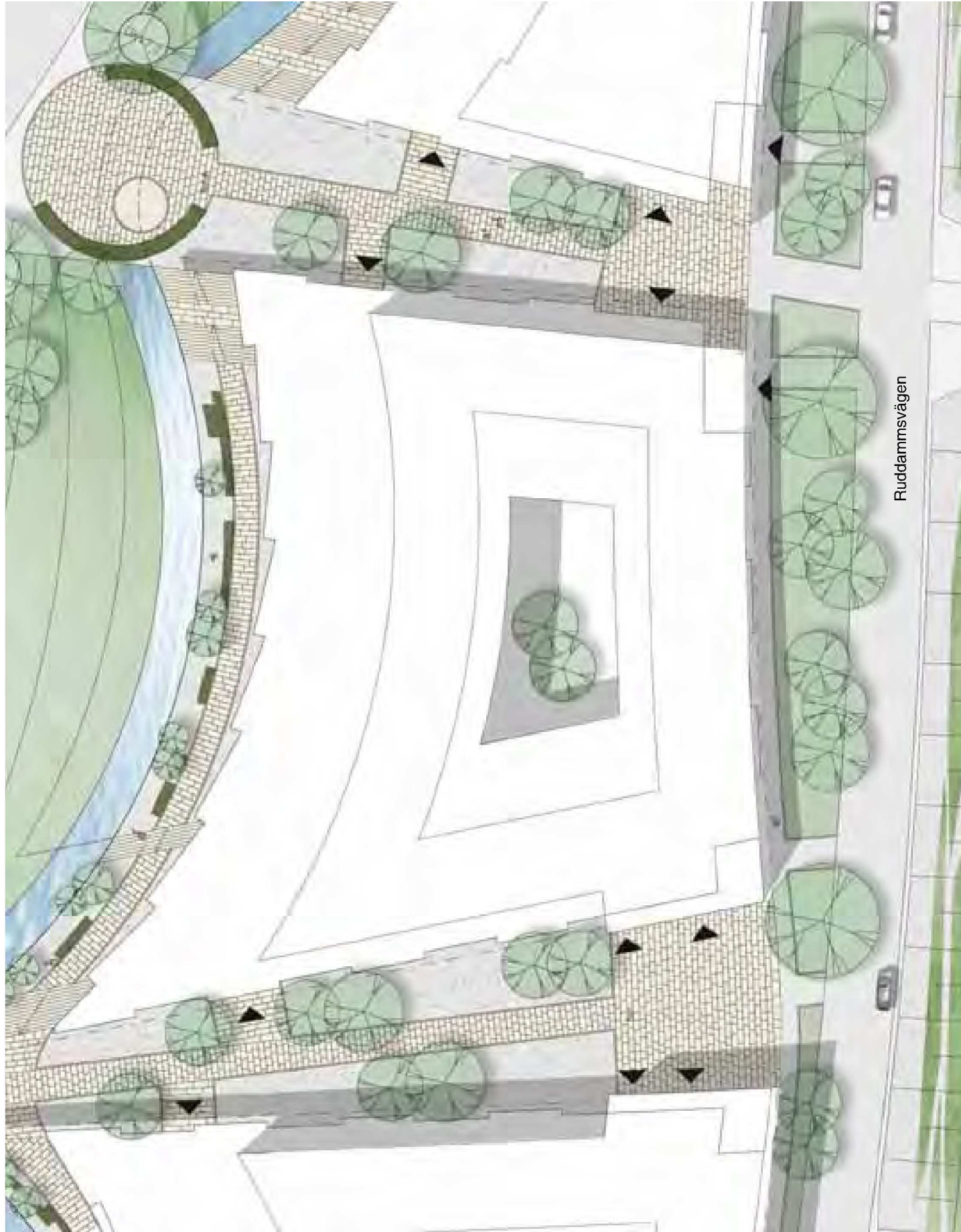
Norra Albano, ravinen–Ruddammsvägen

Albanohöjdens natur med värdefulla uppvuxna träd som ek och tall avslutas dramatiskt mot norr i form av bergsskäringar och branta slänter. Mellan den nya bebyggelsen och bergsskäring- en formas en dalgång med en dagvattenkanal, på ett liknande sätt som i Södra Albano. I gränderna mellan kvarteren skapas gröna korridorer med gångvägar och trappor som länkar mellan Albanohöjden, bebyggelsen och Ruddammsvägen. I den nordligaste gränden byggs en viktig länk som via en ny tunnel genom Roslagsbanans banvall skapar ett gång- och cykelstråk som binder ihop de två universitetsområdena, Albano och Frescati.

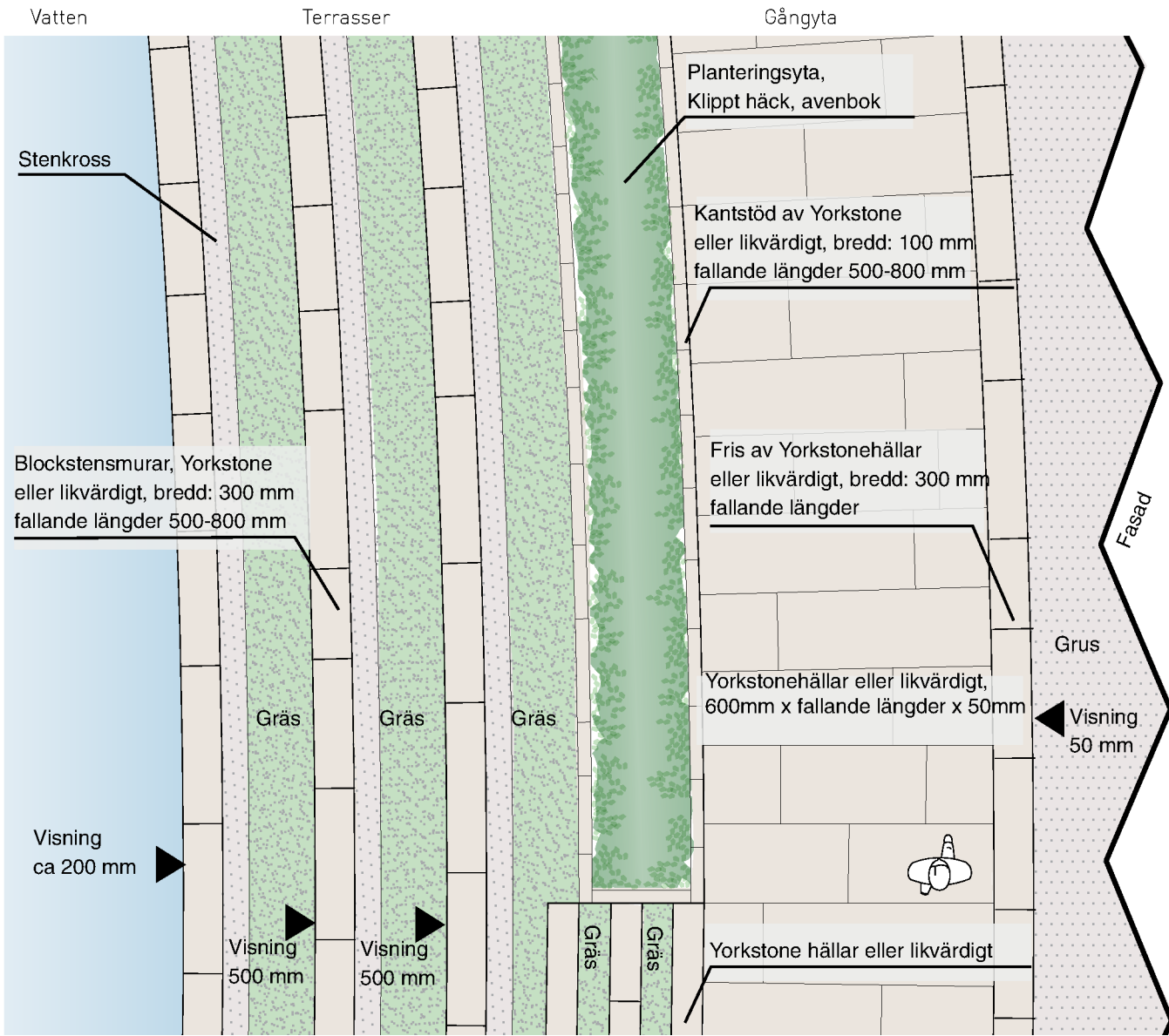
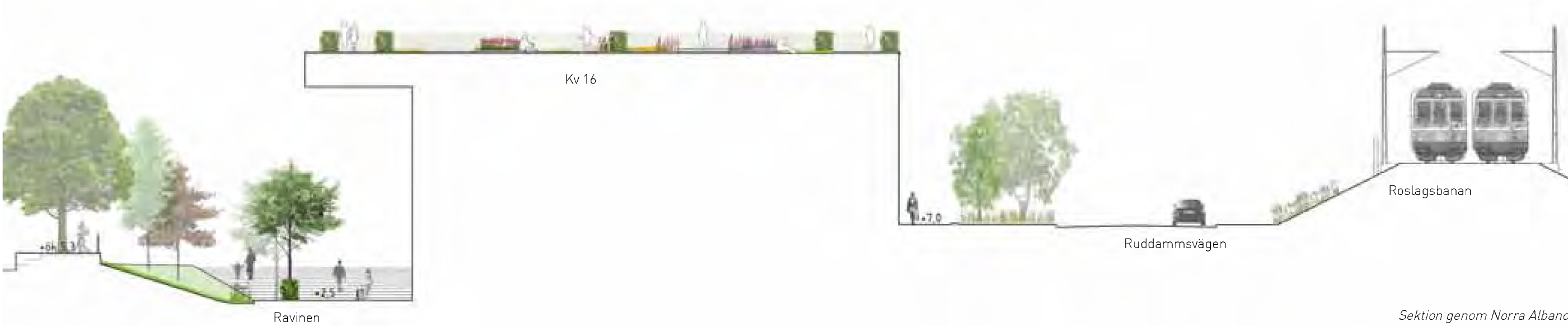
Karaktären i gränderna är en ordnad djurgårdsnatur; större lövträd, körsbärsträd, grus på mark och stenblock. Gångpassager består av plattor som ligger direkt i gruset och bildar gångar, uteplatser och entréer. Längs Ruddammsvägen planteras pionjärträd som poppel, al och rönn som gatuträd. Pionjärträden anspelar på banvall- och järnvägsmiljön. Banvallen består av grusytor av olika färger och fraktioner samt låga vegetationsytor som gynnar vissa typer av insekts- och djurliv.

Bebyggelsens terrasser får ett grönt innehåll och program likt det i Södra Albano - med trädgårdar för rekreation och aktivitet, samt extensivt skötta grönytor.

Ett grodstråk etableras mellan området öster om Albano- höjden och Brunnsviken, längs med kanal och dammar till en avslutande grodtunneln under Roslagsvägen och vidare ner till Brunnsviken.

Planutsnitt, 1:500 (A3)

Principskiss, Planutsnitt, 1:50 [A3].

Fakta

Karaktär: Skogskaraktär. Stenblock och berg i dagen. Japaninspirerat landskap med grus, sten, körsbär och tall. Utsikter. Gröna trädgårdsterrasser. Dalgång med dagvattenkanal.

Social funktion: Mötesplats med vila och rekreation. Rörelsestråk och kontakt med Frescatiområdet i norr och Albanohöjden i söder.

Ekologisk funktion: Grodstråk. Spridningsvägar. Våtmark. Ädellövssamband

Kvarter 2 från Albanobron

Albanobron

Universitets huvudentré från Roslagsvägen utgörs av en gångbro som likt en vindbrygga passerar över den försänkta Albanoparken och ravinen. Bron spänner mellan den ovala entréplatsen i norr och en stentrappa i söder. Brokonstruktionens planform är gestaltad i ett zick-zack-motiv som underlättar naturliga uppehålls- och sittmöjligheter längs brons räckan. Albanobron omges av två trädtrader med högresta körsbärsträd (fågelbär) som ramar in och ger solskydd åt uppehålls- och sittmöjligheterna. Från bron öppnar sig utblickar både mot Brunnsviken i väster och Lill Jansskogen i öster.

Konstruktivt är bron uppdelad i fem i stort sett identiska delar, där varje del bärs upp av ett centralt placerat pelarstöd som förgrenar sig i balkar ut mot brons hörn. Brons undersida utgörs av en slät plåt, gångytan är av trä. Alternativt kan gångytan beläggas med Yorkstone eller likvärdigt. Mittpunkten på varje brodel är en lågpunkt varifrån vatten leds ner genom ett inbyggt rör i pelarkonstruktionen. Halkbekämpning och drift vintertid som till exempel körbarhet för snörojningsfordon eller liknande ska säkerställas så att bron är attraktiv året om.

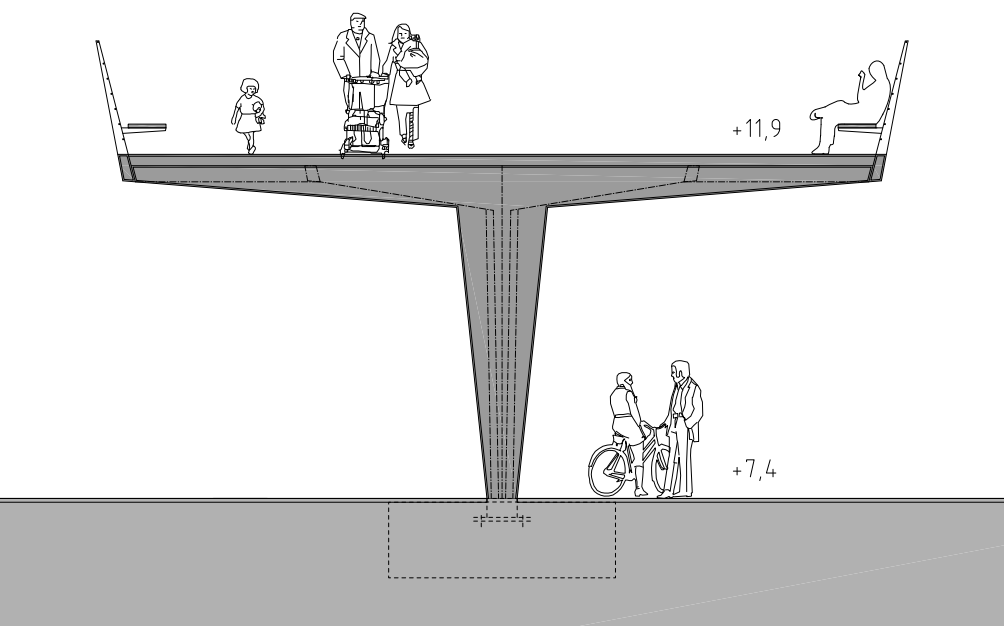
Broräcket utgörs av stälståndare, horisontella stålvaror eller stålror samt ett finmaskigt stål nät och fungerar även som ryggsöd till sittbänken. Brobanans är belyst av armaturer monterade under sittbänken samt armaturer infällda i räckesståndare. Övrig brobelysning inkluderar effektbelysning av bron samt belysning av ytan under bron. Dessa samordnas med övrig belysning av ytorna mellan kv 2 och kv 4.

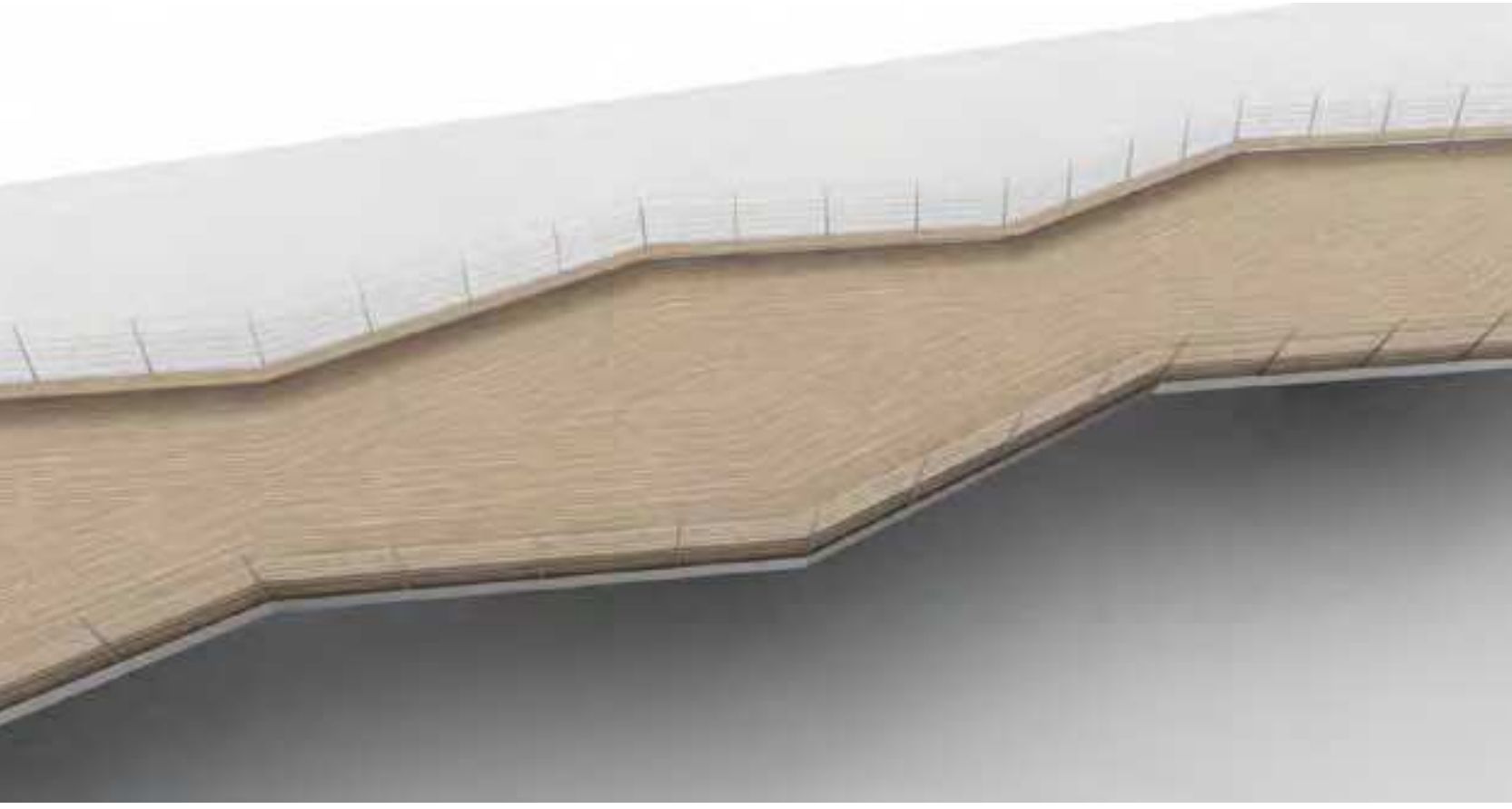
En sittbank löper utmed broräcket.

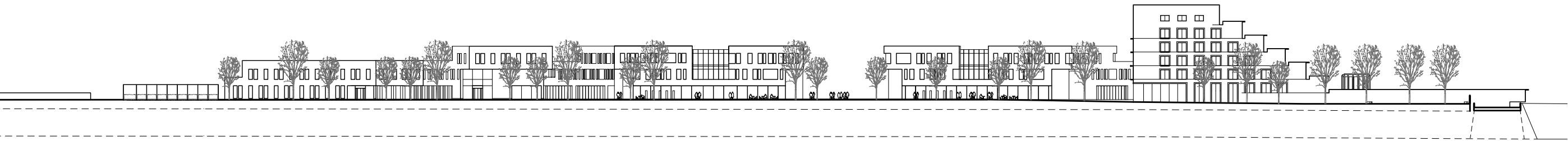
Del av Albanobron underifrån, konstruktionsprincipen är tydligt gestaltad genom pelarstöd och synliga balkar.

Tvärsektion 1:100.

Del av Albanobron från ovan.

KV 2 OCH 4

HÖGSKOLA

Kvarter 2 och 4 – Kontext och idé

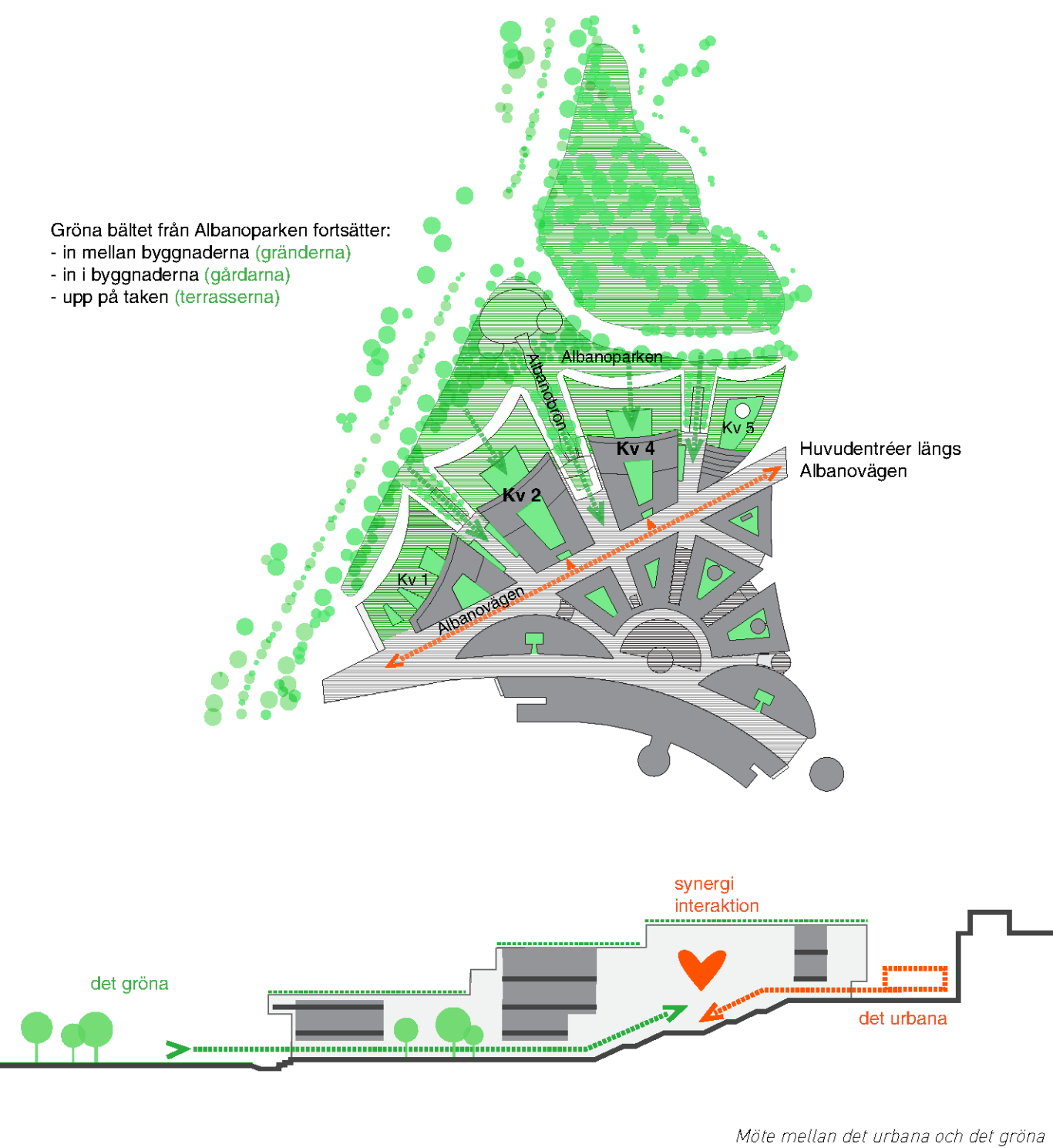
De två mittkvarteren, norr om Albanovägen - kvarter 2 och 4, är utformade som lätt kilformade byggnader, enligt den radiella helhetsplanen, som utgår ifrån Albanovatterrassen med sina strålformade siktlinjer. Byggnaderna är därmed smalast mot söder och öppnar sig mot norr. Byggnadsvolymerna följer tomtens lutning och trappar sig ner från Albanovägen mot Albanoparken och Kråftriket i norr. Byggnaderna är alltså placerade i ett souterängläge mellan Albanovägen, ovanpå Värtabanan, på nivå +17.5 och Albanoparken med dagvattenkanalen och dess vattenspegel på +7.4. Mot Albanovägen är byggnaderna i fem våningar varav de tre översta våningsplanen sticker upp över markplan. Nere mot Albanoparken fortsätter de två nedersta våningarna och ger därmed plats för stora gröna terrasser ovanpå, liksom fria siktlinjer mot det omgivande parklandskapet.

Besökare som kommer från Albanovägen, över Värtabanan, kan alltså fortsätta direkt ut på de stora gröna uppehållsterrasserna.

Takytorna förses med grönska, som sedum, gräs, buskvegetation och klängväxter på pergola, vilka tillsammans bildar ramar för inbjudande platser för samvaro och studier, samtidigt som de övre våningsplanen kan se ut över ett grönt taklandskap. De gröna taken fördröjer regnvatten och förbättrar byggnadens isolering och värmereglering över dygnet och årstiderna, samt ger goda förutsättningar för artarrikedom och spridningsvägar för djur och växter, vilket sammantaget starkt bidrar till att uppfylla projektets höga miljö- och energimål.

I stadsbilden framstår kvarteren med klara volymer som genom fasadens uppdelning och rytm, bryter ner skalan till mindre proportioner. Stora glasöppningar i fasaden ger en försmak på den levande universitetsmiljön innanför. De gemensamma och utåtriktade undervisningsfunktionerna är placerade på de tre nedersta våningsplanen, där öppna glasade fasader förstärker och levandegör kontakten mellan inne och ute. Fasaderna ut mot gränderna har utvändiga stående trälameller med växelviss glasade mellanzoner, för planteringar och/eller solavskärmning, där undervisningen innanför kräver extra ostördhet och ro. Sammantaget ger detta ett varierat och artikulerat fasaduttryck.

De översta våningsplanerna, som innehåller de flesta forskarkontoren, har putsade fasader med höga fönsterpartier, av varierad bredd. Materialen är samordnade med omkringliggande ny bebyggelse för att fungera väl i ett stadsmässigt sammanhang och med lokala variationer på material och träslag i fönsternicher, på profiler och taksprång mm.

Albanobron

Albanobron är områdets stora huvudentré i nord-sydlig riktning och ett samlande element mellan AlbaNova och Kråftriket. Den tar upp nivåskillnaden på tomten genom en generös trappa och en långsträckt, elegant bro mellan byggnaderna, varifrån man har visuell kontakt till de många öppna funktionerna och de stora undervisningslokalerna inne i kvarteren. Den stora trappan skall fungera som en mötesplats med inbjudande möjligheter för vistelse. På vardera sidan om Albanobron placeras sociala och viktiga akademiska mötesplatser, såsom universitetsbibliotek, bokhandel och café. Genom detta, blir den viktiga öppenheten och kontakten mellan ute och inne, förtydligad.

Albanobron fungerar även som ett tak för entréerna till de stora hörsalarna och de många undervisningsfunktionerna på det lägre markplanet. Den stora samlingsalen för 600 personer som är placerad i en delvis nedgrävd volym vid entréplatsen har en foajé i direkt kontakt med ravinen och dess vattenspegel. Under brons södra brofäste, mellan kvarter 2 och 4, ligger entrén till det "Sociala stråket" på plan 1, där de många övriga hörsalarna och undervisningsrummen ligger placerade. Det Sociala stråket fortsätter i öst-västlig riktning mellan byggnaderna och utgör därmed den invändiga förbindelsenerven mellan alla institutioner i kvarter 1, 2 och 4.

Entréer

Både kvarter 2 och 4, har sina huvudentréer mot Albanovägen. Kvarteren angörs via det genomgående sociala och gröna förbindelserummet, i form av ett atriumrum. Besökaren leds här in i de mest utåtriktade utbildningsfunktionerna som bibliotek, bokhandel, café och läsplatser mm.

Atriumrummet – det centrala rummet förbinder, med sin generösa trappa, entréerna på plan 1 och 3 med det sociala stråket, på tvärs mellan byggnaderna.

Sociala stråket

Från Albanovägen i gatuplan kan man via olika akademiska och sociala funktioner, som bibliotek, caféer, placerade mellan ingångsnivå och marknivå mot norr, komma ner till ett inre stråk – det Sociala stråket. Detta förbinder alla de olika institutionerna på norra sidan av Albanovägen och ger på så sätt god orienterbarhet och goda möjligheter till flexibel användning och samutnyttjande av lokalerna.

Atriumrummet

När man kommer in i entrén träder man in i det stora centrala atriumrummet som är byggnadens samlingsplats. Det är ett högt ljust rum, med taklanterniner och en grön gård ovanpå. Atriumrummet förbinder husets alla våningar och skapar mötesplatser och synergi, både inom institutionerna och på tvärs mellan kvarteren. Rummet är förbundet med den öppna gården i husets mitt. Detta ger en god kontakt till de gröna takterrasserna samt vidare till Albanohöjden, Albanoparken och Kråftriket.

Fakta	Kv 2 (inkl M2)	Kv 4 (inkl M4)
BTA ljus	12 369 m²	12 543 m²
BTA mörk	5 737 m²	2 936 m²
BTA totalt	18 106 m²	15 479 m²
LOA ljus	11 294 m²	11 366 m²
LOA mörk	5 425 m²	2 682 m²
LOA totalt	16 719 m²	14 048 m²
BTA totalt Kv 2, 4, M2, M4		33 585 m²

Funktioner

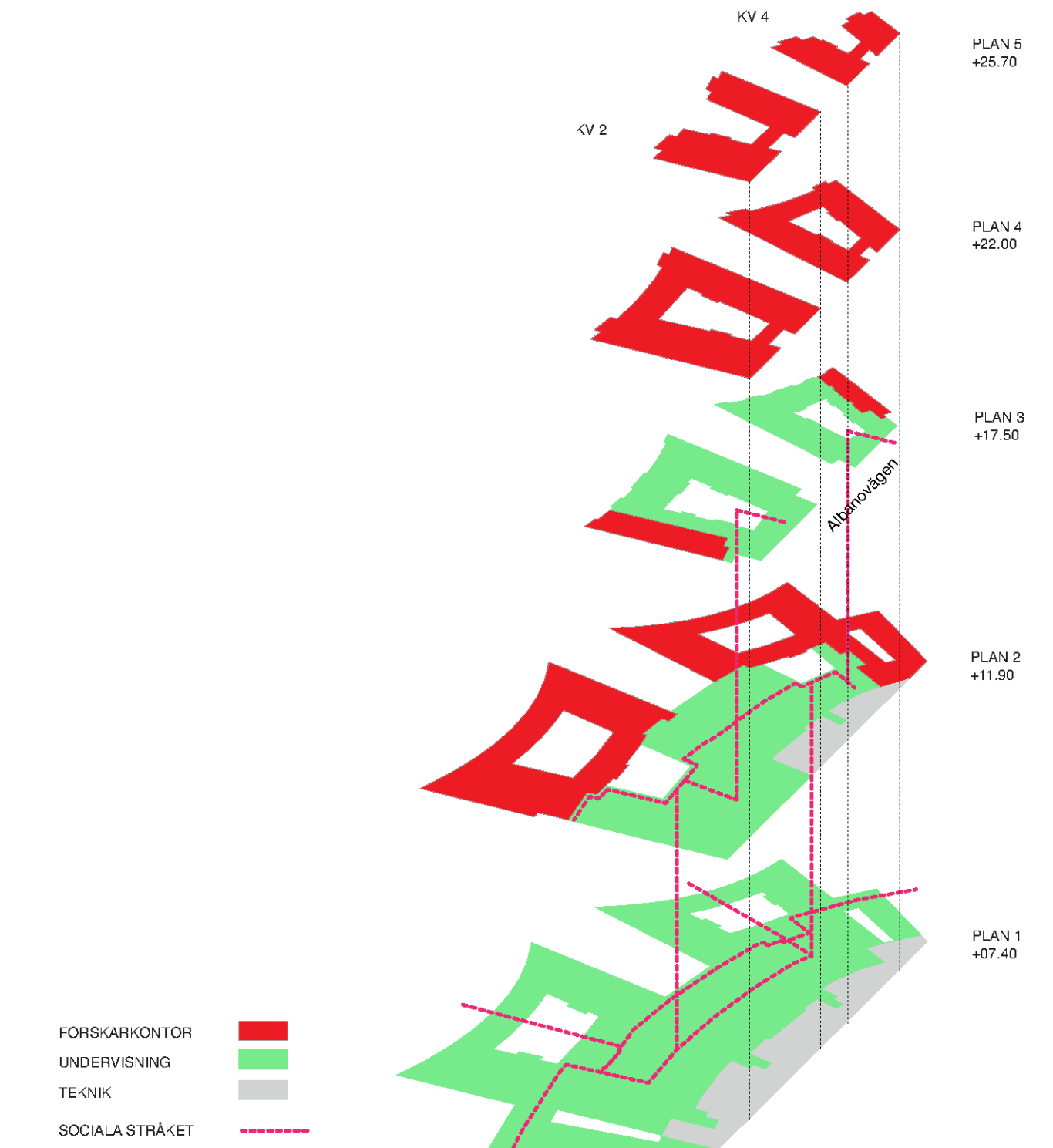
Universitetets lokaler består primärt av undervisningsrum i olika storlekar och uppehållsytor för studenter samt kontorsrum och personalutrymmen. De olika institutionerna skall kunna fungera separat, men har även möjlighet att kopplas samman via de gemensamma utrymmena: det centrala rummet och det sociala stråket.

Organisationen omkring det centrala rummet tillgodoser de olika institutionernas samlingsytor som pausrum, mötes- och seminarierum och dialogzoner. De kan öppna sig in mot varandra, tvärs över det centrala rummet och samtidigt ha kontakt med samlingsytorna i de två nedersta våningarna, där de stora undervisningsrummen och hörsalarna är placerade.

Individuella studieplatser, läsplatser samt zoner för grupparbeten och grupprum, är medvetet placerade längs kommunikationsstråk och öppna undervisningsytor, dels för att uppfylla det stora behovet och inte minst för att befolka de viktiga stråken och därmed i största möjliga utsträckning kunna undgå onödigt långa, smala och "döda" korridorer.

Som utgångspunkt kan mindre kontorsrum placeras längs ytterfasaderna och runt ljusgårdarna så att gemensamhetsfunktionerna kan samlas i husens centrala delar. Här finns forskar- och personalkontor samt mindre undervisningsrum. De är placerade runt de interna gröna ljusgårdarna. Miljön för lärande är inte begränsad till den traditionella lärosalen, grupprummet, labbet eller hörsalen, och det moderna universitetet måste därför fyllas med öppna studieplatser, platser för dialog och "brainstorm" som inbjuder till informella möten och synergi.

På plan 1 närmast Värtabanan finns faciliteter för gods- och sophantering placerat med stora varuhissar upp i byggnaderna. Här finns även teknikutrymmen placerade.

Kvarter 2 och 4 från Albanobron.

Kvarter 2 och 4 under Albanobron.

Plan 1, nivå +7.40 skala 1:500

Kvarter 4 sett från Albanovägen

Plan 3, nivå +17.50 skala 1:500

Kvarter 2 och Kräftriket, sett på väg ner för Albanobron

Plan 4, nivå +22.60 skala 1:500

Fasad kv 2 och 4, mot söder och Albanovägen, 1:500

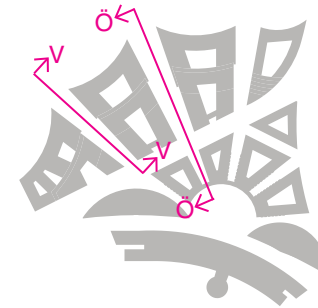
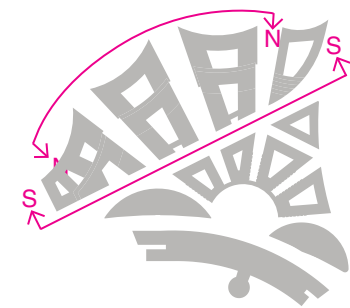
Fasad kv 2, mot öst och Albanobron, 1:500

Fasad kv 2 och 4, mot norr och Albanoparken 1:500

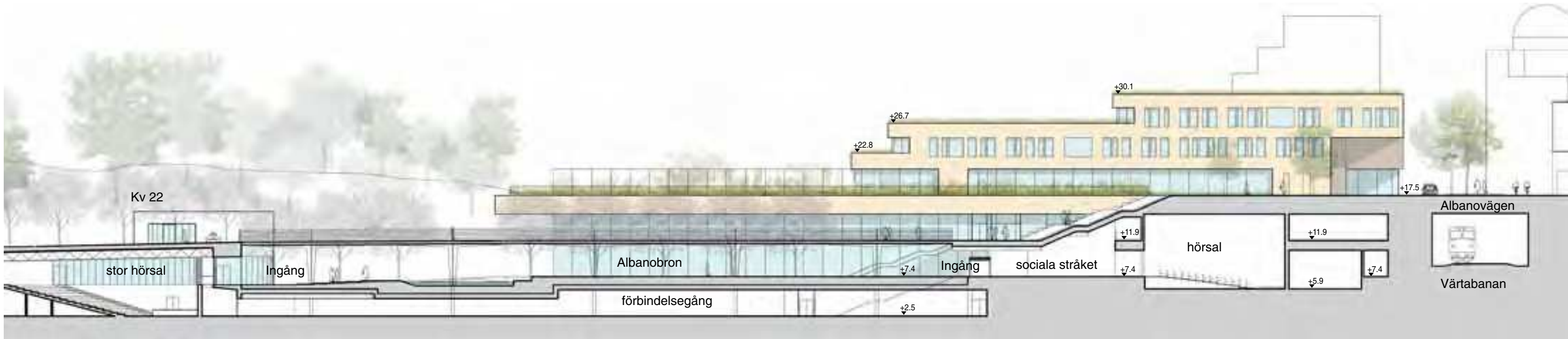

Fasad kv 2, mot väst och gränd vid kv 1, 1:500

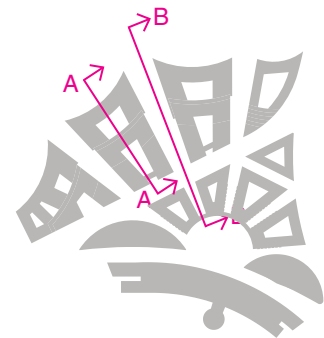

Sektion A-A, genom kv 2, 1:500

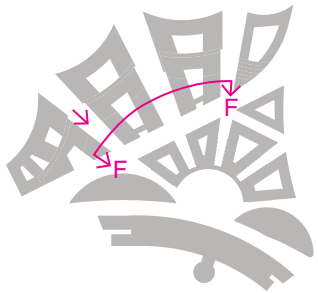
Sektion B-B, i albanobron genom kv 2 och kv22, mot kv 4, 1:500

Kv 4 med den facetterade glasfasaden mot ravin och Albanoparken.

Sektion F-F genom atriumrum i kv 2 och 4, 1:500

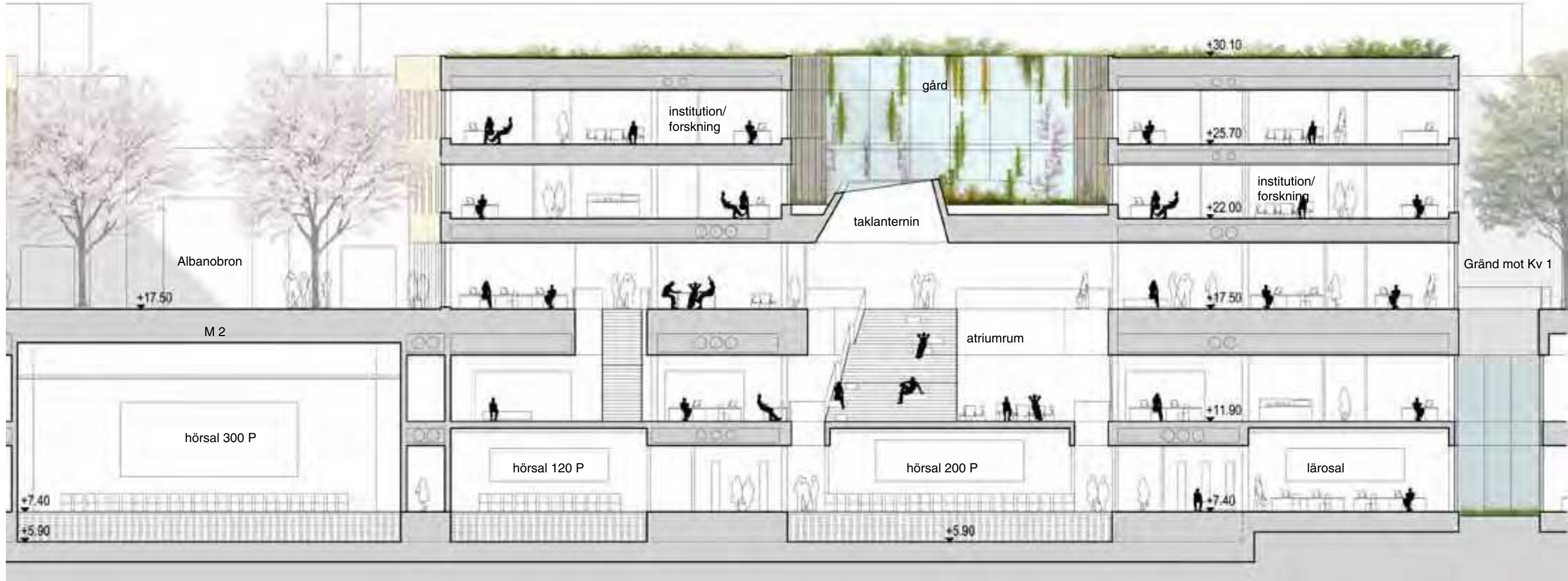

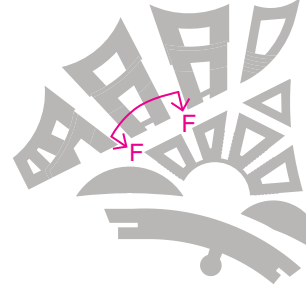
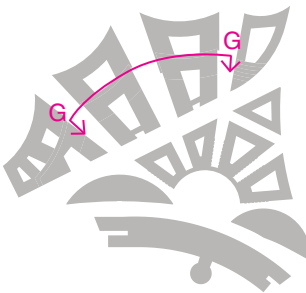
Kvarter 2, utblick från den stora gröna takterrassen.

Sektion G-G genom utegård i kv 2 och 4, 1:500

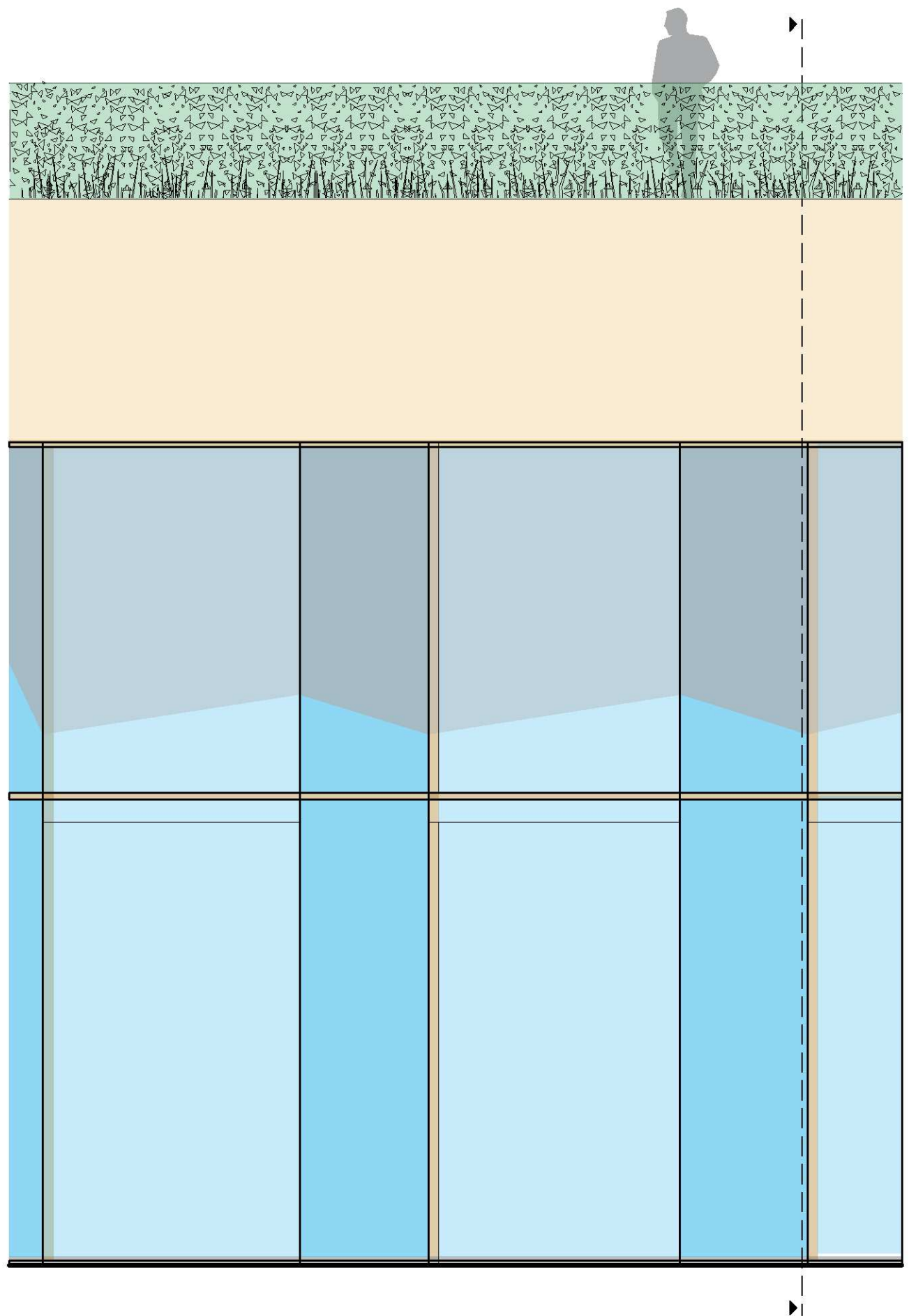

Sektion F-F genom atriumrum i kv 2, 1:200

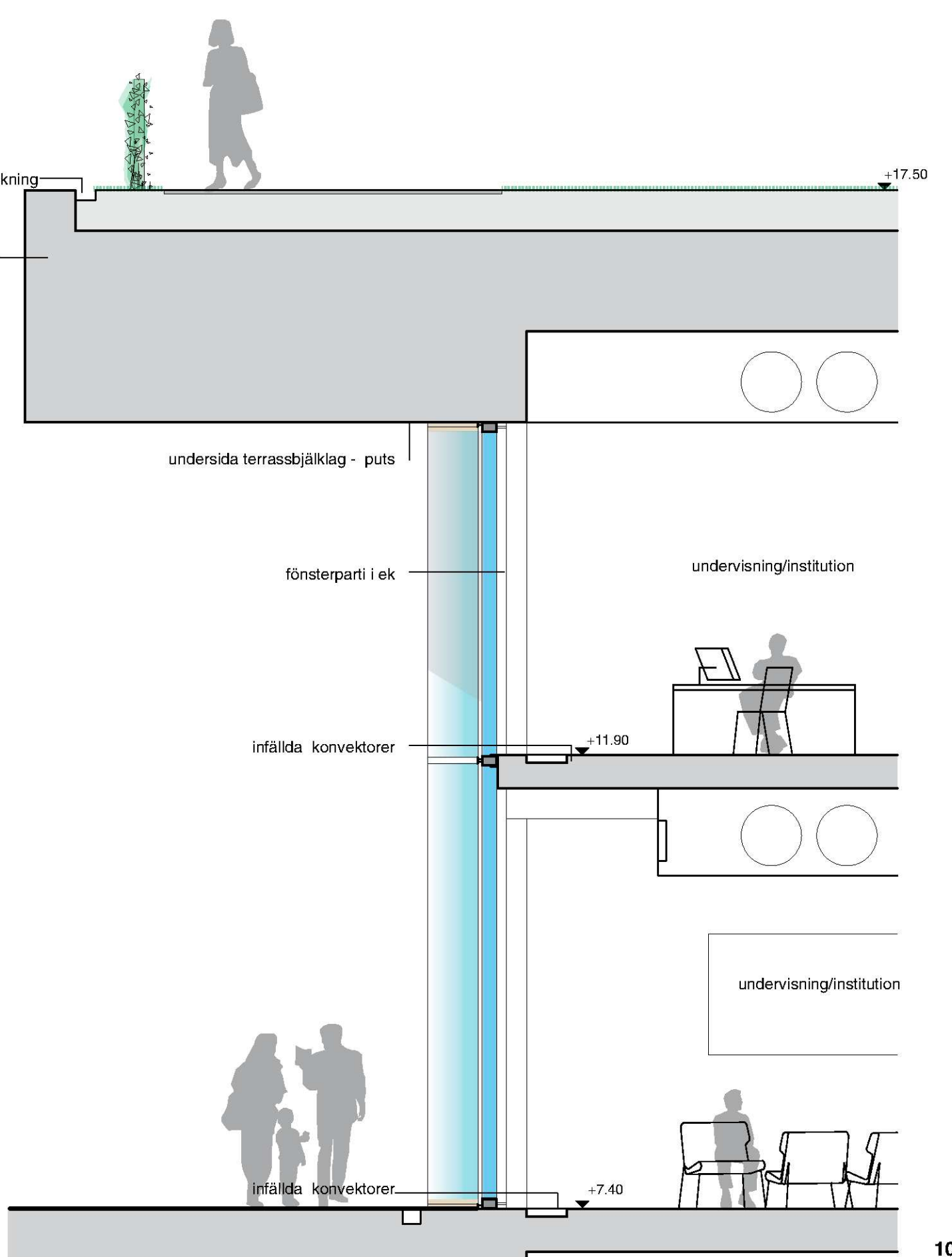

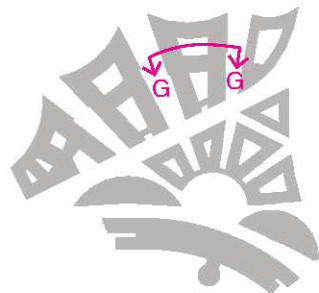
Sektion G-G genom utegård i kv 4, 1:200

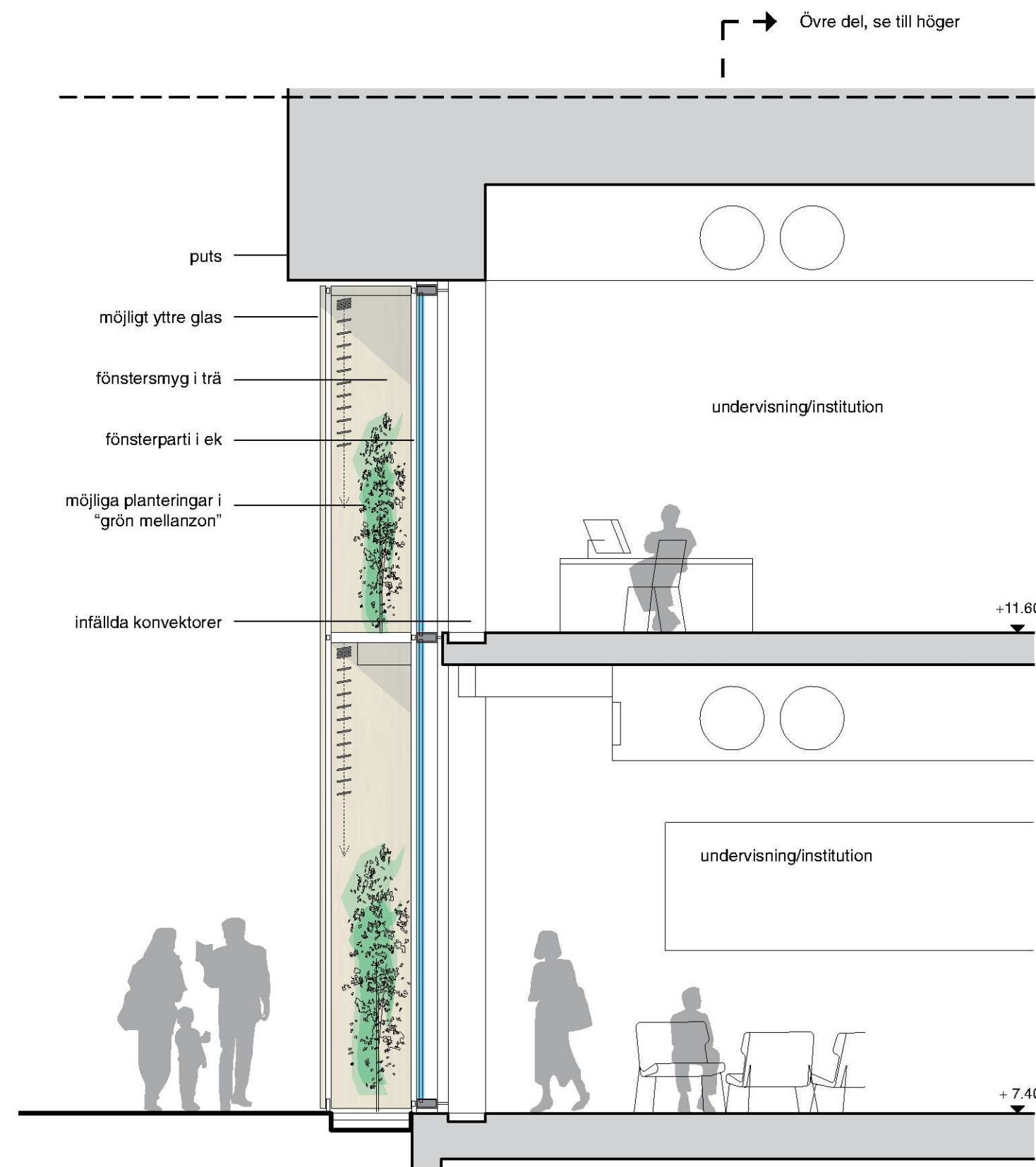

Utsnitt av fasad mot ravinen, 1:50

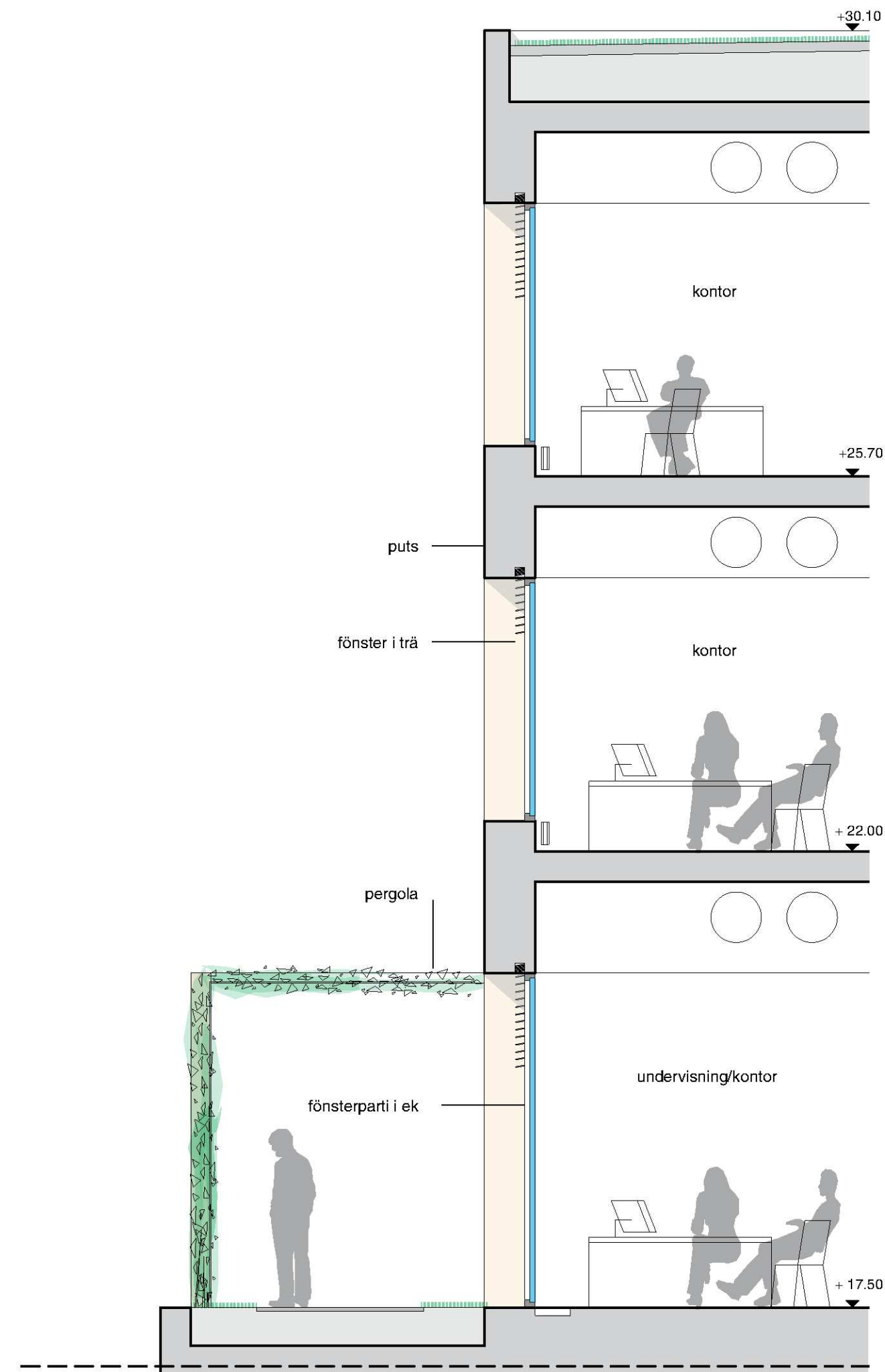

Principiellt fasadutsnitt plan 1, 2 och terrass, mot ravinen, 1:50

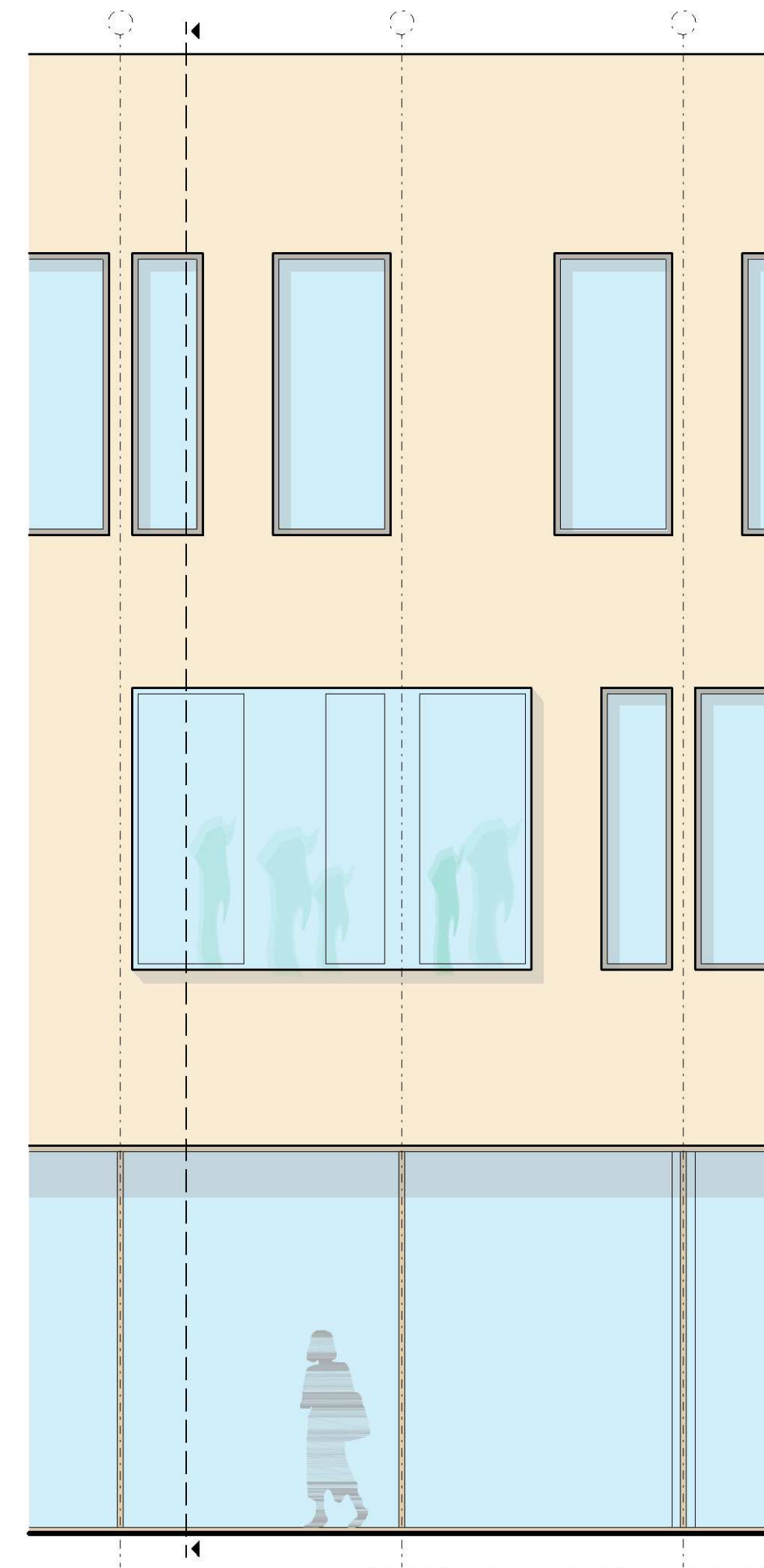

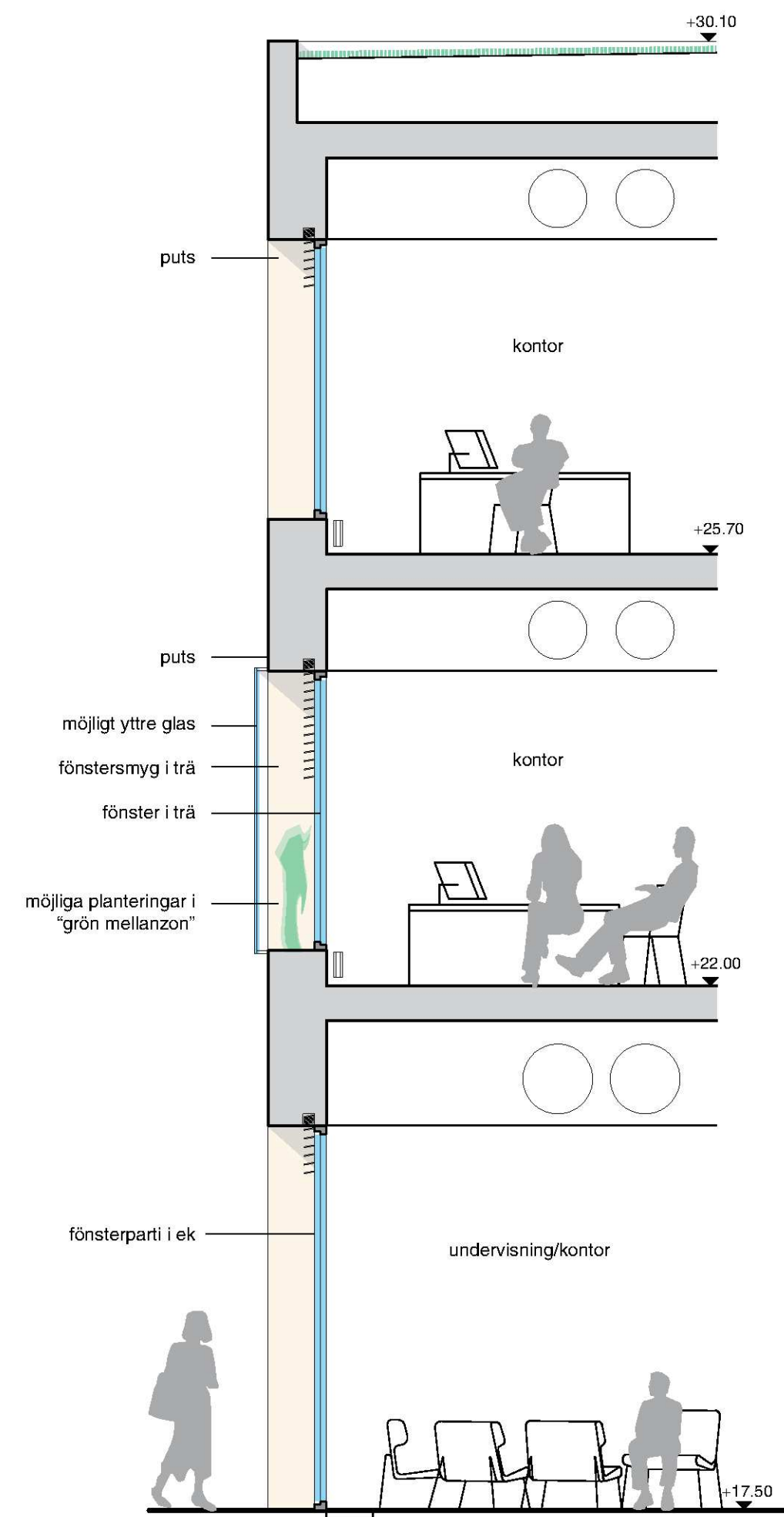
Principiell detaljsektion, nedre del (plan 1-2) mot Albanobron, 1:50

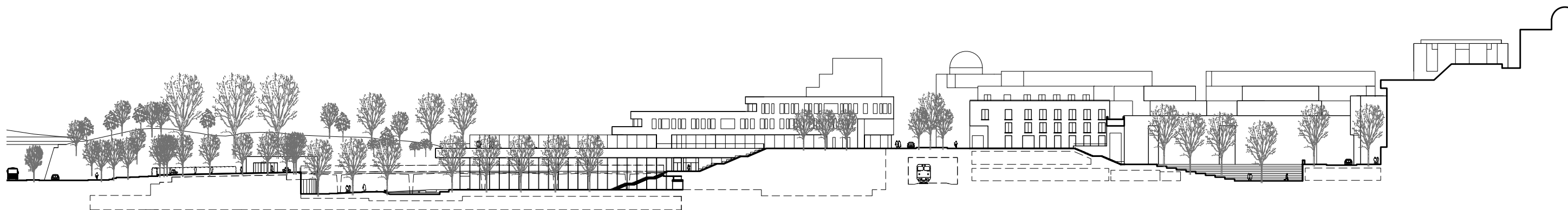
Principiell detaljsektion, övre del (plan 3-5) mot Albanobron, 1:50

Principiell fasadutsknitt, plan 3-5 mot gränder, 1:50

Principiell detaljsektion, plan 3-5 mot gränder, 1:50

KV 22

HÖGSKOLA

Byggherre: Akademiska Hus
Arkitekt: BSK Arkitekter AB

Kvarter 22, vy från entréplatsen mot Albanobacken

Kvarter 22 – entrébyggnad

Kvarter 22 ligger vid korsningen Roslagsvägen/Greta Arwidssons väg och markerar huvudentrén till södra Albano. Med den generösa entréplatsen i centrum fungerar byggnaden som entré varifrån man tar sig vidare in i området, antingen inomhus via byggnaden eller utomhus genom landskapet eller via Albanobron. Kvarteret är till stor del nedsänkt i marklandskapet och kopplar samman olika platser och nivåer såväl utvändigt som invändigt. Platsens många olika höjder och varie-

rande karaktär binds samman av byggnaden tillsammans med markbearbetningen. Den elliptiska entréplatsen höjer sig från Roslagsvägens nivå på +10,1 för att skapa ett mer sammanhängande rum avskilt från trafiken. Platsen stiger svagt uppåt mot Albanobrons början på +11,5, vilken sedan leder vidare mot kvarter 2 och 4. Ravinens nivå i Albanoparken, på +6,9, nås såväl inifrån byggnaden som genom parklandskapet.

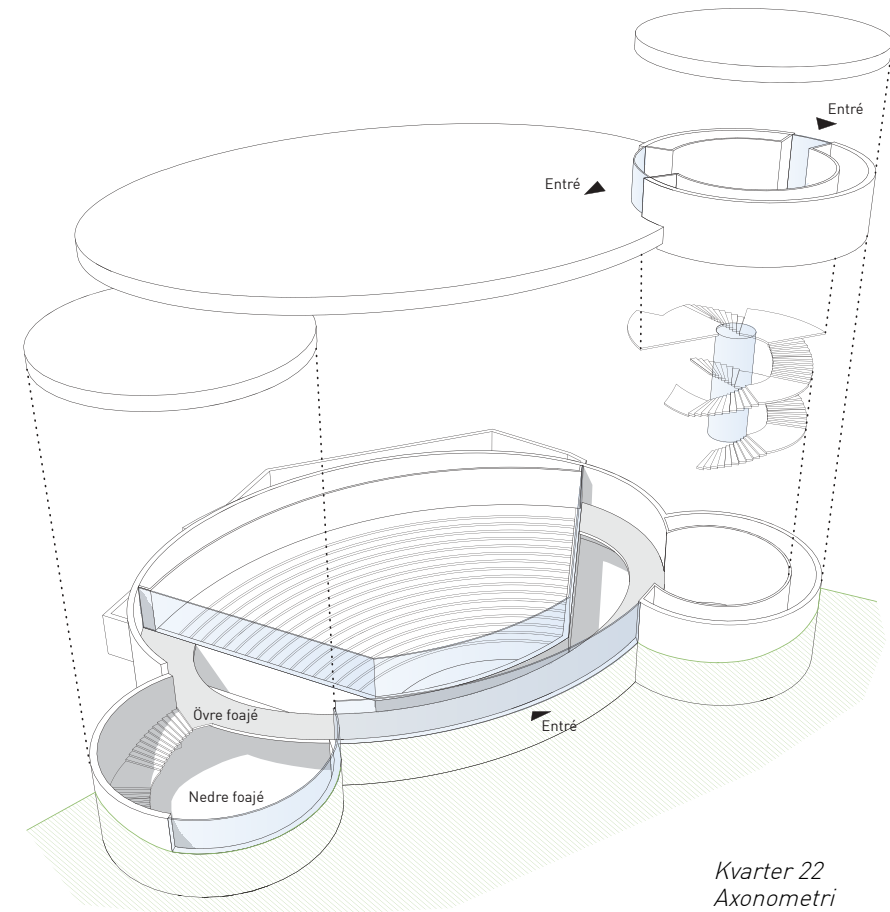
Byggnaden, vars huvudfunktion är en stor hörsal, består

av tre volymer i olika höjd – den elliptiska huvudvolymen som är direkt avläsbar i den centrala entréplatsen, samt två mindre cirkulära volymer där den högre innehåller entrén medan den lägre är en del av foajén. Byggnaden är förlagd till stor del under mark vilket gör att den har förhållandevis lite fasadyta. Entréplatsen, utgörs av taket till den elliptiska volymen och i denna nivå, plan 2, är det bara den höga entrévolymen som reser sig över marknivån. I Albanoparkens nivå, plan 1, av-

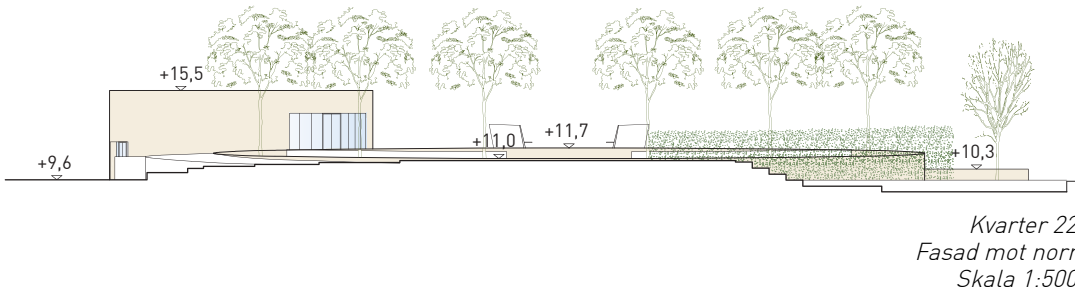
tecknar sig byggnaden med svängda glasfasader mot vattnet medan landskapet omsluter byggnadens övriga sidor vilket ger en tydlig riktning mot södra Albano. Plan 0 ligger helt under mark men upplevs trots detta som ljus och rymlig då det till största delen är ett dubbelhögt rum med överljus, vari hörsalen ligger som en fristående volym med foajéytor i två plan.

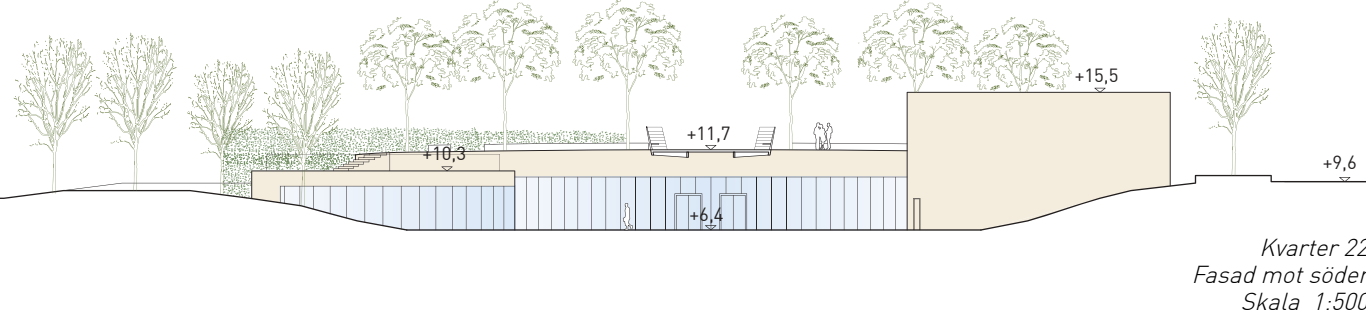
Södra Albano, Albanoparken från kv 2, mot kv 22 och Albanohöjden.

Kvarter 22
Axonometri

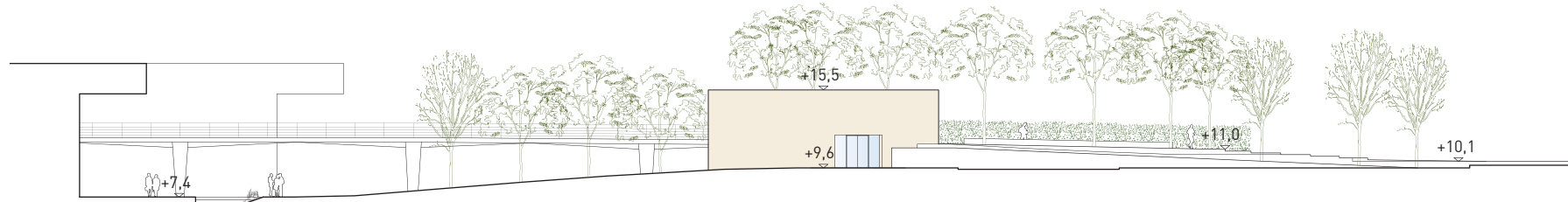
Kvarter 22
Fasad mot norr
Skala 1:500

Kvarter 22
Fasad mot söder
Skala 1:500

Kvarter 22
Fasad mot väster
Skala 1:500

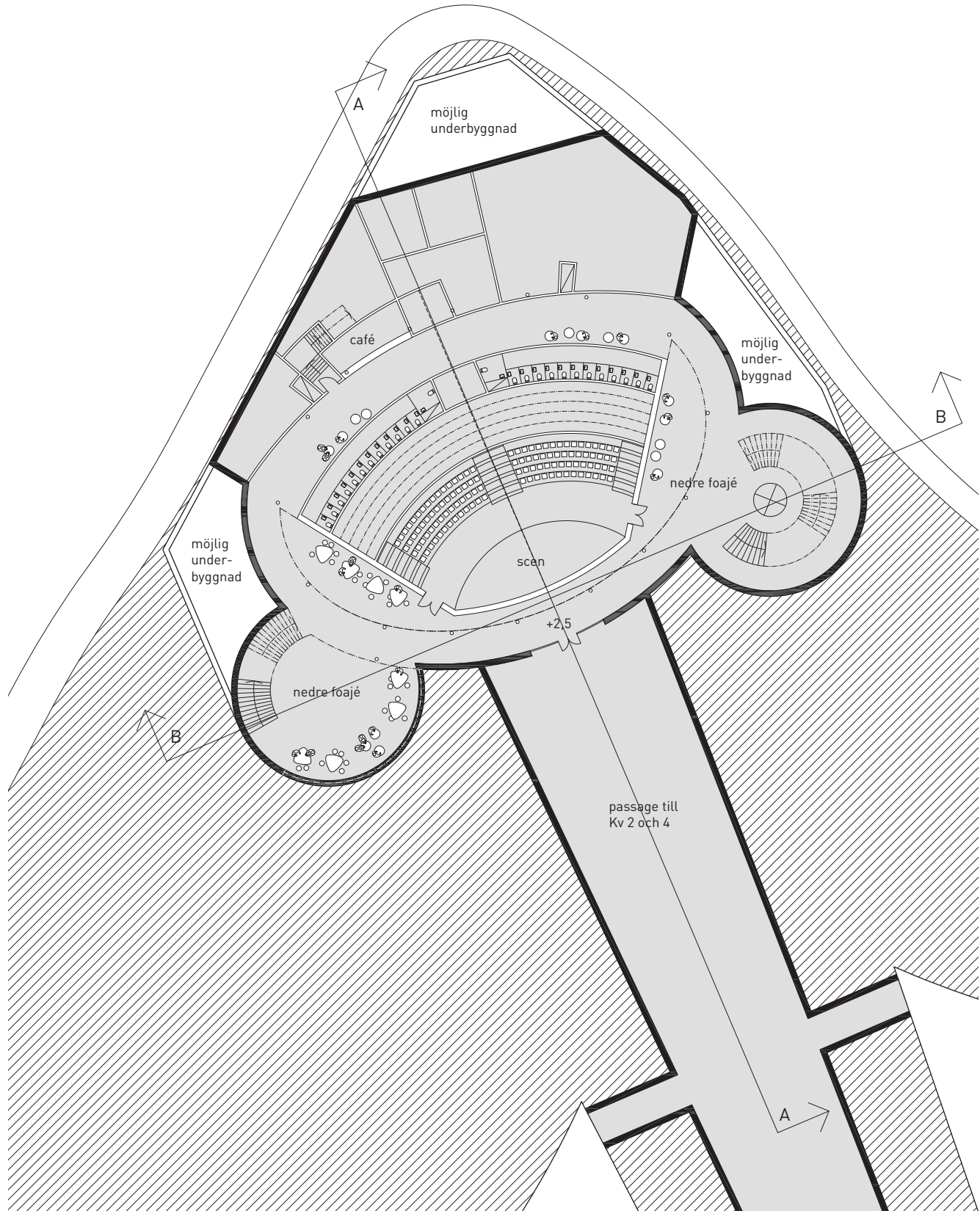

Kvarter 22
Fasad mot öster
Skala 1:500

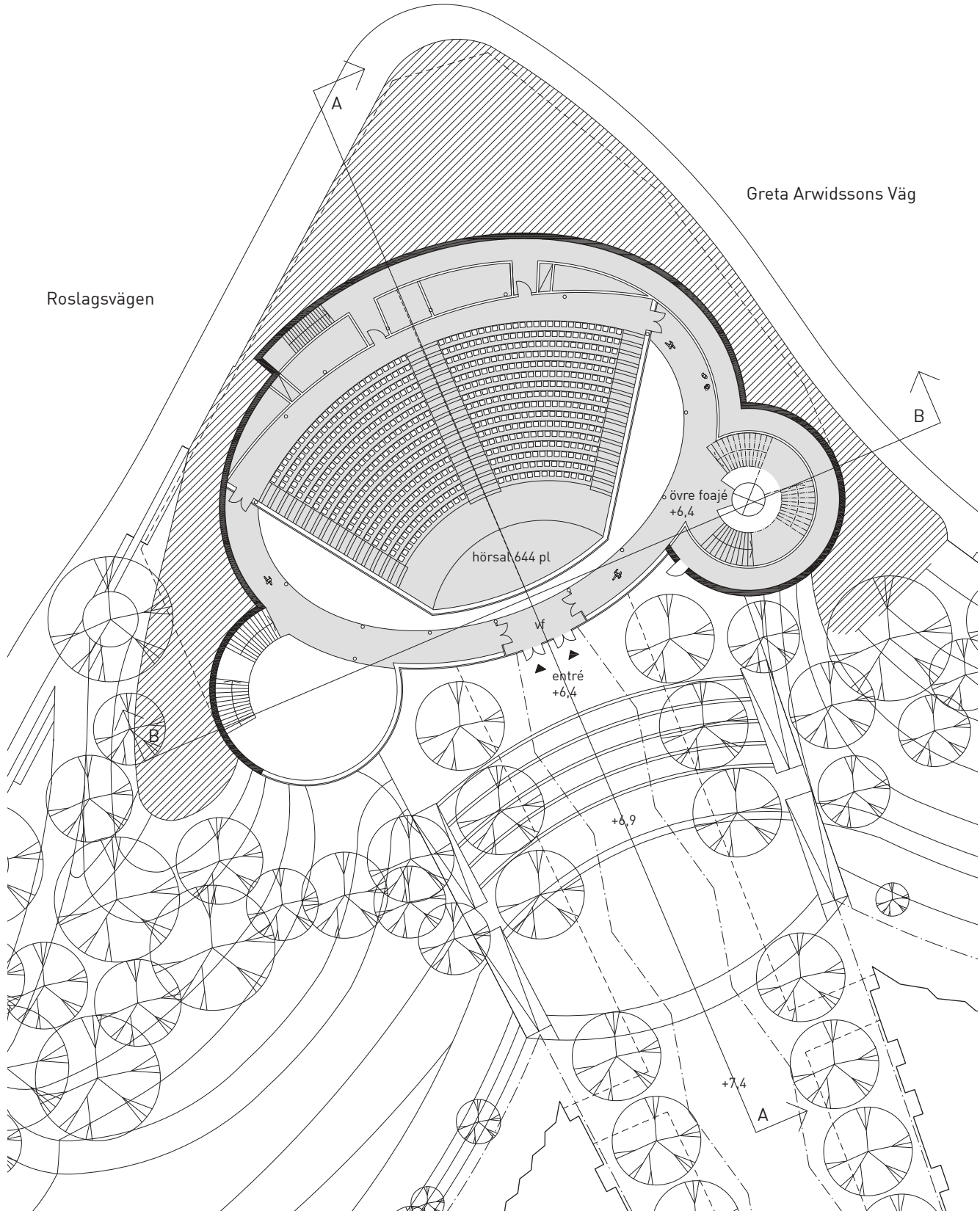
Entréer och flöden

Kvarter 22 har tre entréer i två huvudsakliga nivåer. De övre på plan 2 finns i den runda entrévolymen, den ena vetter mot entréplatsen på +11,3 medan den andra vänder sig mot Greta Arwidssons väg på +9,6. Den senare ligger i direkt anslutning till uppställningsplatser för bil och tillgodoser således effektiv inlastning samt fullgod tillgänglighet. Entrévolymen består av en yttre och en inre cylinder där trappa och hiss ligger inuti den inre, täta cylindern, dagsljusbelyst från ovan genom det glasade taket.

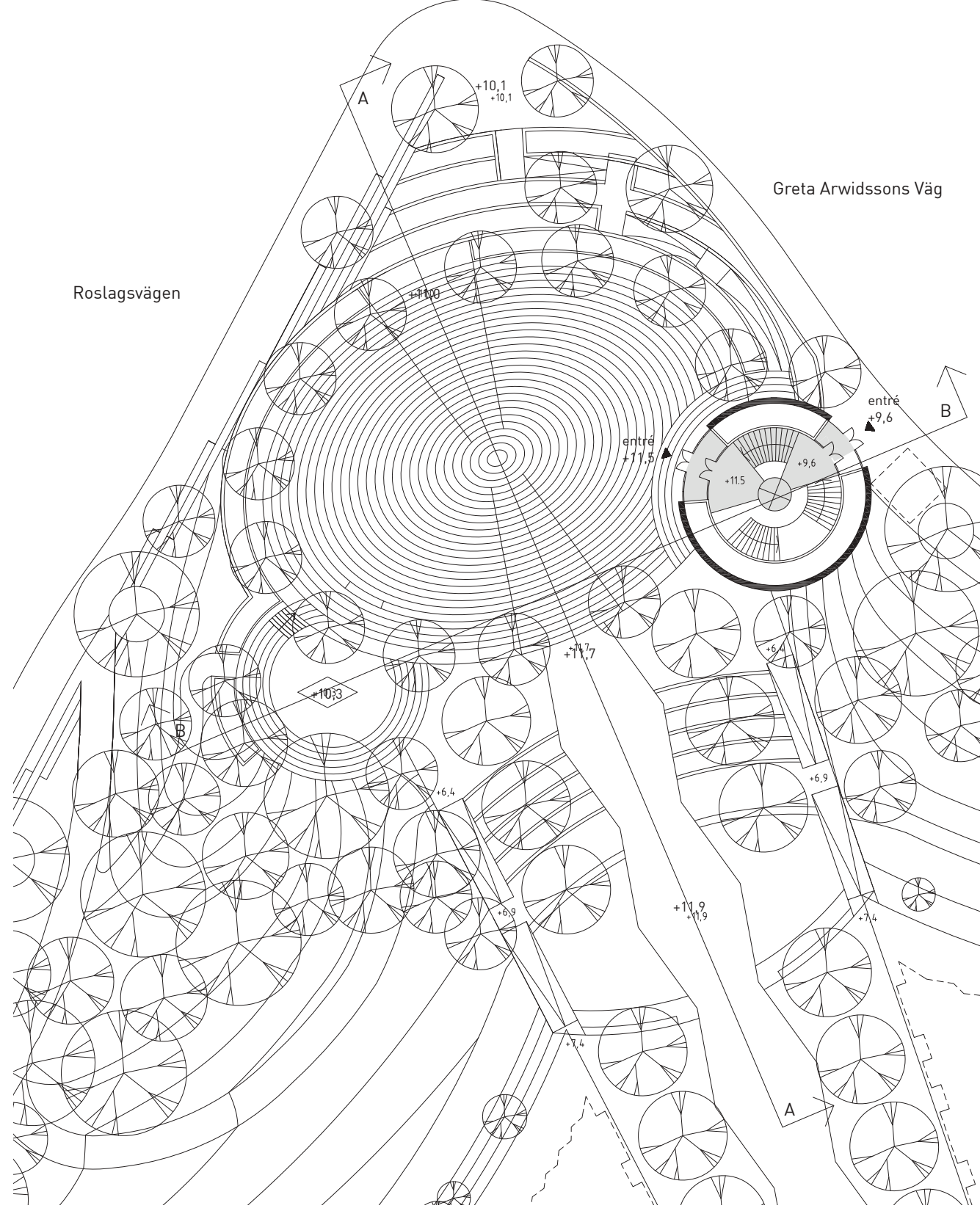
Besökare som kommer från den södra delen av området rör sig över vattnet i Albanoparken och via flacka trappor ned mot entrén på plan 1, centralt placerad under Albanobron. Rörelsen fortsätter på balkongen som löper längs med fasad med ett släpp mot den fristående hörsalsvolymen och fortsätter antingen direkt in i hörsalens övre nivå eller ned till den nedre foajén på plan 0 via trappor som finns i de båda cirkulära byggnadsvolymer. På plan 0 finns även en förbindelsegång som kopplar ihop kvarter 22 med kvarter 2 och 4 under mark.

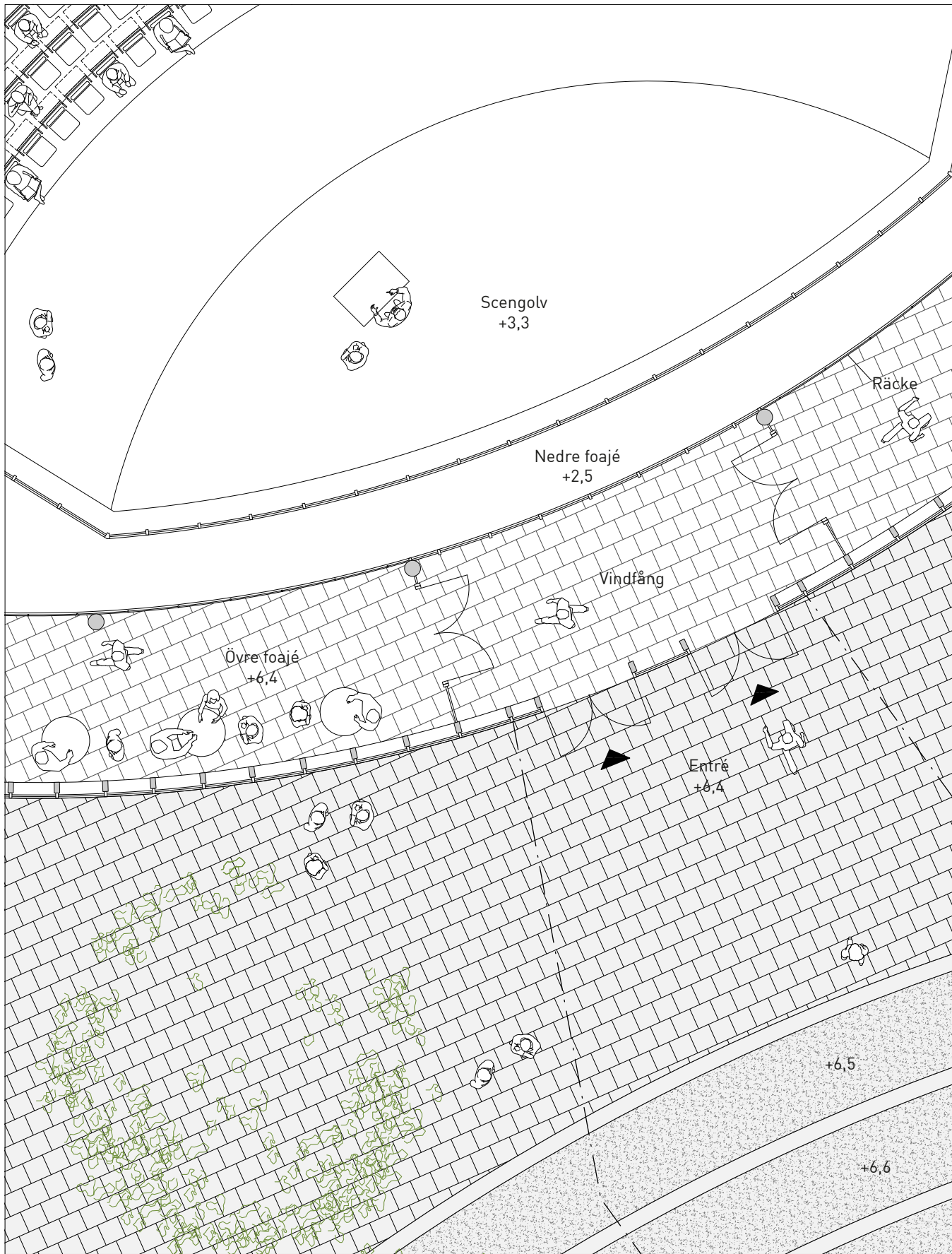
Kvarter 22
Plan 0, +2.5
Skala 1:500

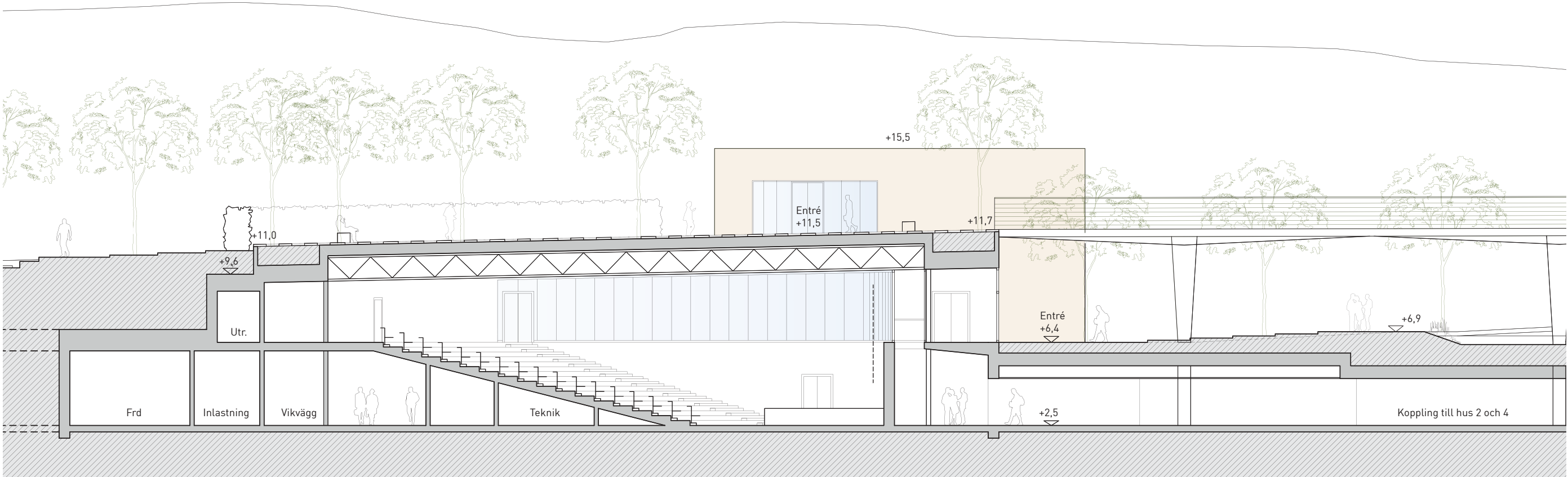
Kvarter 22
Plan 1, +6.4
Skala 1:500

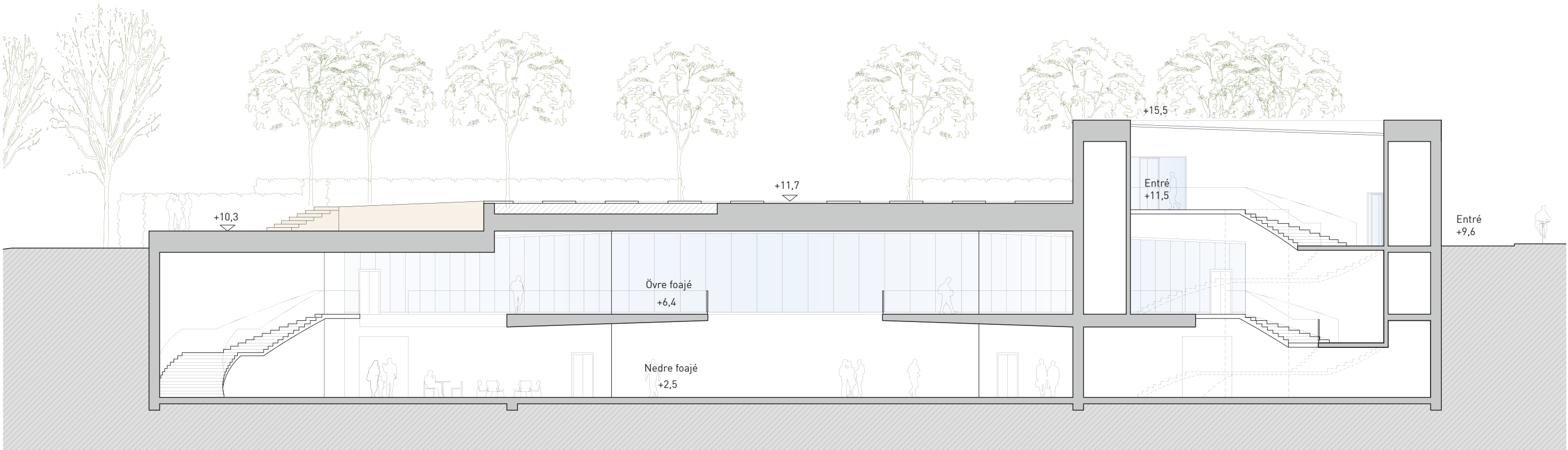
Kvarter 22
Plan 2, +11.3 / +9.6
Skala 1:500

Kvarter 22
Entré, plan 1, +6.4
Planutsnitt
Skala 1:100

Kvarter 22
Sektion A-A
Skala 1:200

Kvarter 22
Sektion B-B
Skala 1:200

Kvarter 22, vy från Greta Arwidssons Väg

Program och innehåll

Byggnadens huvudsakliga program är en hörsal med drygt 640 platser, delbar i två delar, med tillhörande funktioner och serviceytor. Hörsalen används av universitetet för föreläsningar och tentaskrivningar men kan också hyras ut för externt bruk för olika typer av event och föreläsningar.

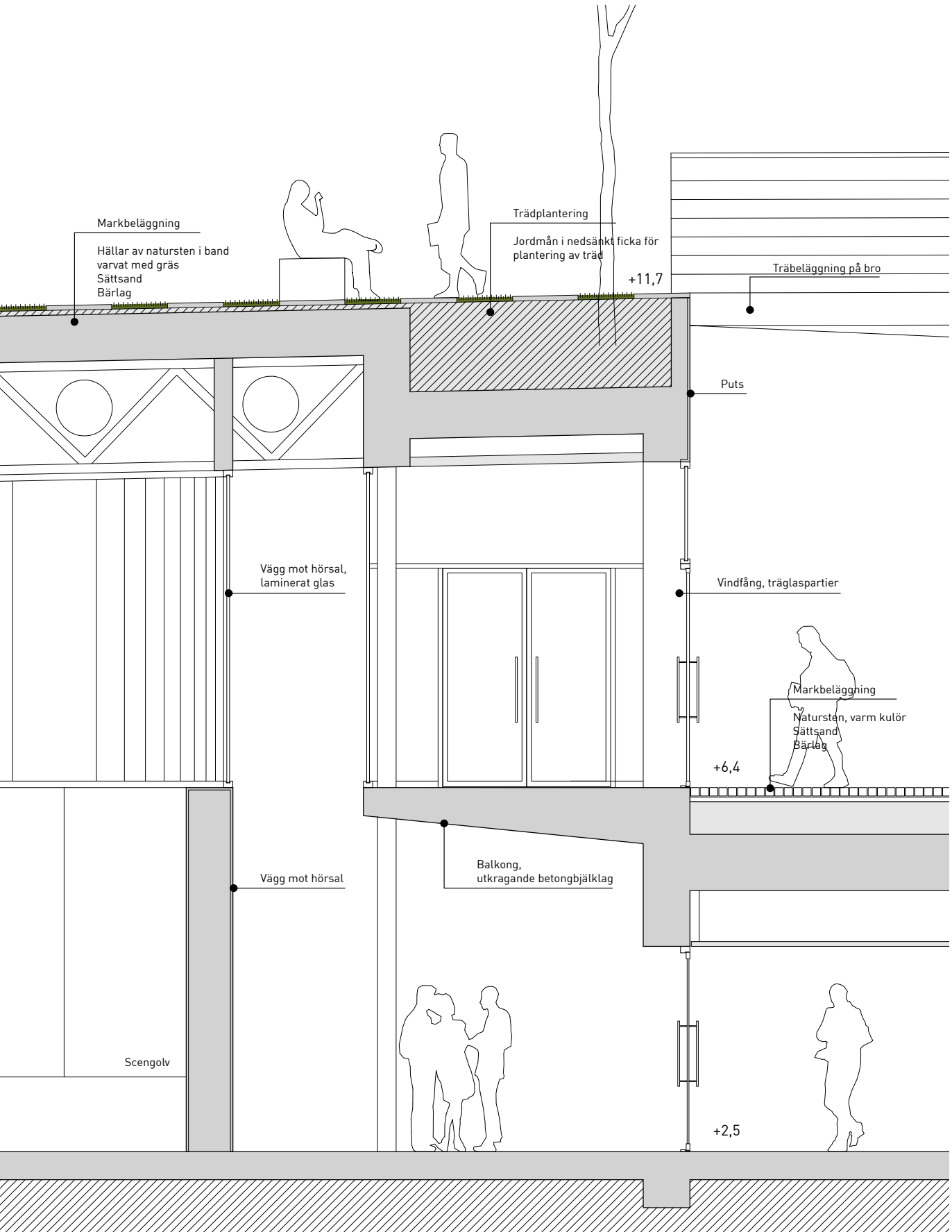
Plan 0 ligger helt under mark på +2,5 och är till stora delar ett dubbelhögt rum där hörsalen ligger som en fristående volym. Foajéytan löper runt om hörsalen och kan således nyttjas till olika funktioner. I bakkant av hörsalen rör man sig under gradängerna och här finns servicefunktioner som café och toaletter placerade. Från denna yta når man även övriga serviceytor som möjliggör att byggnaden kan fungera såväl internt som vid uthyrning såsom kök, garderob, förråd, verkstad och kontor.

Plan 1 ligger i Albanoparkens nivå på +6,4 och här når man hörsalens övre del via balkongen, den övre foajén. Hörsalens övre del är glasad för att erbjuda fri sikt ut mot parken men kan vid behov mörkläggas helt.

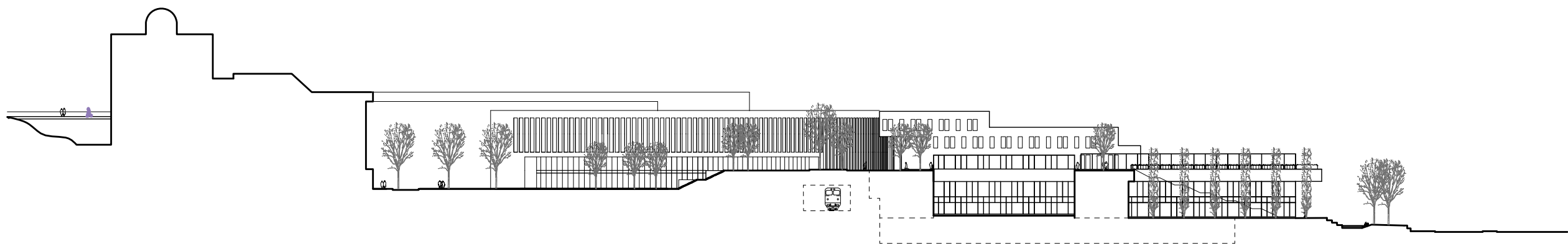
Plan 2 innehåller entrétrapphuset och nås från två nivåer, +11,3 mot entréplatsen och +9,6 mot Greta Arwidssons väg.

Fasadmaterial

Täta fasader ges en ljus puts och glasfasaderna utförs med snickerier i trä. Markbeläggningen på entréplatsen utförs i sten av yorkstone i varierande kulörer med ett varmt uttryck. Samma sten återkommer vid entrén i Albanoparkens nivå, närmare vattnet förekommer även inslag av grus. Landskapet med gräs, träd och annan vegetation ansluter till byggnaden på övriga sidor.

Kvarter 22
Detalj entré
Skala 1:50

KV 1

HÖGSKOLA

Byggherre: Akademiska Hus
Arkitekt: BSK Arkitekter AB

Kvarter 1, front mot Albanoparken

Kvarter 1 – Invid Roslagsvägen

Kvarter 1 i södra Albano ligger längst västerut och sträcker sig mellan Albanovägen och den trädplanterade Albanoparken mot Roslagsvägen. Albanovägen är den viktiga öst-västliga kopplingen mellan Albano och Vetenskapsstaden med Karolinska Institutet längst i väster.

Stor omsorg läggs vid utformning av detta kvarter som öppnar sig mot och är väl synligt från Brunnsvikens landskap och Bellevueparken, i öster möts kvarter 1 av kvarter 2 i en delvis underbyggd gränd.

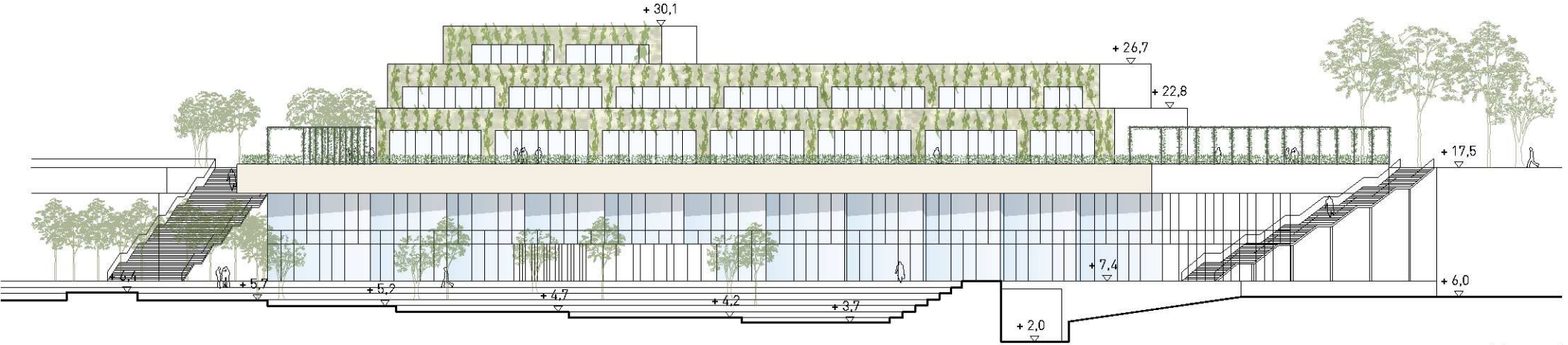
Överdäckningen av Värtabanan skapar ett souterrängförhållande i området som vid kvarter 1 innebär en höjdskillnad på +7,4 i Albanoparken mot Roslagsvägen upp till +17,5 uppe vid Albanovägen. Kvarter 1 länkar samman Albanoparken med Albanovägen via luftiga trappor i gränden samt ett gårdsrum i flera etager som sträcker sig genom kvarteret. Gårdsrummet skapar både en visuell och fysisk kontakt mellan Albanoparken och Albanovägen och bildar samtidigt kvarterets samlade sociala rum.

Från Albanoparken framträder kvarteret som en två våningar hög, bågformad byggnad i glas med ett utkragande grönskande terrass som tak. Bågformen skapar ett tydligt samlade parkrum framför kvarteret. Ovanpå terrassvåningen står en indragen volym bestående av tre terrasserade våningar med samma bågmotiv. Överbyggnaden har en mer solid putskaraktär där de krökta terrasserade fasaderna kläs med grönska på en fristående spaljé som följer bågens form.

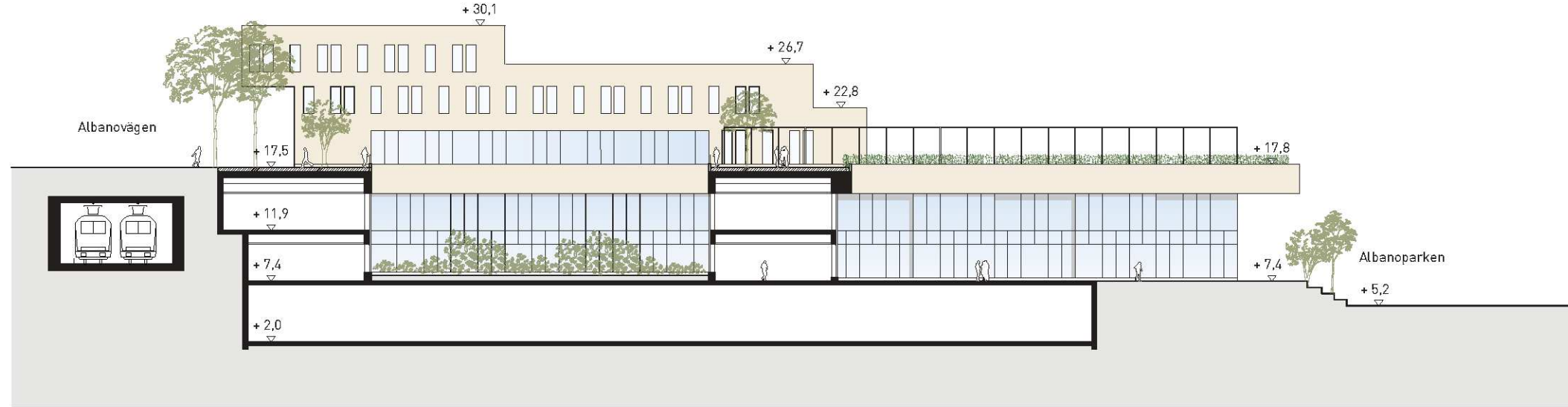
Mot Albanovägen utgörs kvarteret av en tre våningar hög byggnad med en våningshög utkravning över huvudentrén samt en samlade gård som öppnar upp kvarteret ner mot parken och Brunnsviken. Fasader mot Albanovägen och gränden har en putskaraktär.

Kvarterets stora terrasser ligger i samma nivå som Albanovägen (+17,5) och skapar ett sammanhängande offentligt rum som länkar samman alla kvarter norr om Värtabanan. Terrassen är ett grönskande socialt rum med utsikt över Brunnsviken. De gröna taken tar hand om dagvatten och bidrar till att uppfylla projektets höga miljö- och energimål. Nedsänkta gårdar ger ljus och grönska till byggnadens inre.

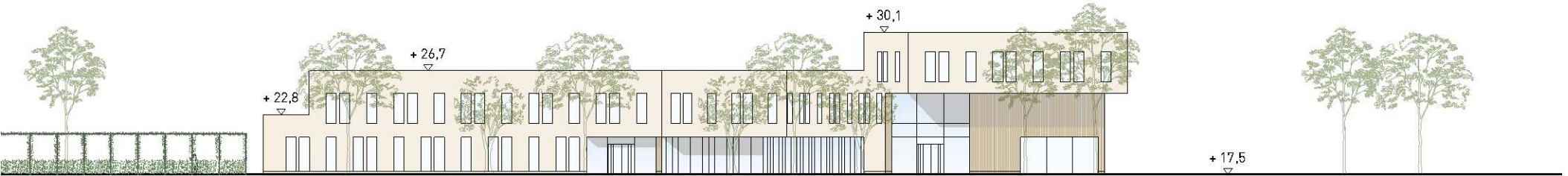
I kvarter 1 integreras en befintlig teknik- och servicebyggnad på plan 0 (+2,0). Byggnaden nås via en infart från Roslagsvägen som även utgör infart för gods och parkering under kvarteret.

Kvarter 1
Fasad mot väster
Skala 1:500

Kvarter 1
Fasad mot öster
Skala 1:500

Kvarter 1
Fasad mot Albanovägen isöder
Skala 1:500

Entré Kvarter 1 mot Albanovägen.

Program

Universitetets lokaler består främst av föreläsningssalar, undervisningsrum i olika storlekar och uppehållsytor för studenter samt kontorsrum och personalutrymmen för de olika institutionerna. Strukturen i kvarter 1 är uppbyggd på generella måttmoduler som möjliggör variation och förändring av programfunktioner mellan undervisningslokaler och arbetsplatser för personal eller forskare. Det är möjligt att inrymma funktionerna flexibelt, för antingen lokaler för undervisning eller institutioner eller en kombination av båda, på alla plan. De

olika institutionerna skall kunna fungera separat men har även möjlighet att kopplas samman i de gemensamma utrymmena och i det sociala stråket. Planlösningarna i gestaltningsprogrammet utgör exempel på möjliga alternativ.

Miljön för lärande är inte begränsad till den traditionella lärosalen, grupprummet, labbet eller hörsalen och det moderna universitetet måste därför även fyllas med öppna studieplatser och andra platser som inbjuder till informella möten.

Organisation

Kvarter 1 innehåller lokaler för universitetsverksamhet.

Plan 0 ligger under mark och innehåller en befintlig service- och teknikbyggnad, godsmottagning, teknik samt parkering.

Plan 1 och 2 ligger i soutergång med den överdäckade Värtabanan i ryggen och med utsikt mot Brunnsviken i fronten. Planen har en högre våningshöjd för att möjliggöra full flexibilitet mellan undervisning och kontorsverksamhet. Nedsänkta gårdar ger ljus och grönska åt planens inre delar. Det sociala stråket korsar båda planen och kopplar samman dem både internt och externt med övriga kvarter. Öppna sociala studietor, undervisningslokaler och stödfunktioner orienteras kring det sociala stråket. Planen innehåller institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Mellan kontorsmiljöerna, som placeras i fasad, ligger gemensamma möteslokaler, bibliotek, pentry och öppna platser för informella möten.

Plan 3 utgör byggnadens huvudsakliga entréplan som interiört kopplar samman det sociala stråket med Albanovägen. Planet har en våningshöjd som möjliggör full flexibilitet mellan undervisning och kontorsverksamhet. Plan 3 är det mest publika planet som orienteras med öppna sociala studietor mot den samlande innergården och mot terrassen mot Brunnsviken. Runt om ligger slutna undervisningslokaler.

Plan 4 och 5 har gröna terrasser mot Brunnsviken. Planen innehåller institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Mellan kontorsmiljöerna, som placeras i fasad, ligger gemensamma möteslokaler, bibliotek, pentry och öppna platser för informella möten.

Entréer och material

Kvarterets huvudentré vetter mot Albanovägen. Entréhallen utgörs av ett dubbelhögt rum med utblick mot både Bellevuestråket, gränden och terrassen mot Brunnsviken. Kvarteret har ett antal sidoentréer på olika våningsplan som vetter mot terrass, gårdsrum, gränd och Albanoparken. Alla entréer ansluter till ett genomgående socialt kommunikationsstråk – det sociala stråket. Det sociala stråket binder samman kvarteren i södra Albano, norr om Värtabanan, såväl inomhus som utomhus. Sociala stråket möjliggör en flexibel användning av byggnaderna och samutnyttjande av lokalerna.

Kvarter 1 uppträder med olika karaktär mot olika sidor i området. Mot Albanovägen och gränden har kvarteret en urban och publik karaktär medan det mot parklandskapet och Brunnsviken mer uppträder som en grön del av topografin.

Fasaderna under det grönskande utkragande terrasslandskapet är uppbyggda av våningshöga veckade glasparter. De höga glasfasaderna möter terrassens bjälklagskant i ljus slät puts. På den gröna terrassen ligger indragna trappande volymer i ljus slät puts med fönster och partier i trä.

Kvarterets entréer gestaltas med träfodrade nischer, i dubbel våningshöjd vid huvudentré. Väggar och undertak kläs i trä såväl utanför varje entré som inne i entréhallarna. Även de gröna gårdarna har inslag av trä i bjälklagsavtäckningar och undersidor av bjälklag.

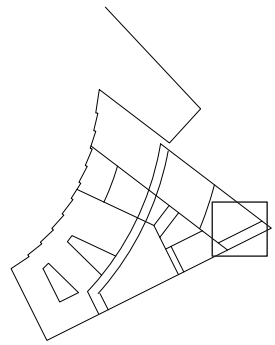
Kvarter 1
Plan 1, +7,4
Skala 1:500

Kvarter 1
Plan 2, +11,9
Skala 1:500

Kvarter 1
Plan 3, +17,5
Skala 1:500

Kvarter 1
Entré plan 3 + 17,5
Planutsnitt
Skala 1:100

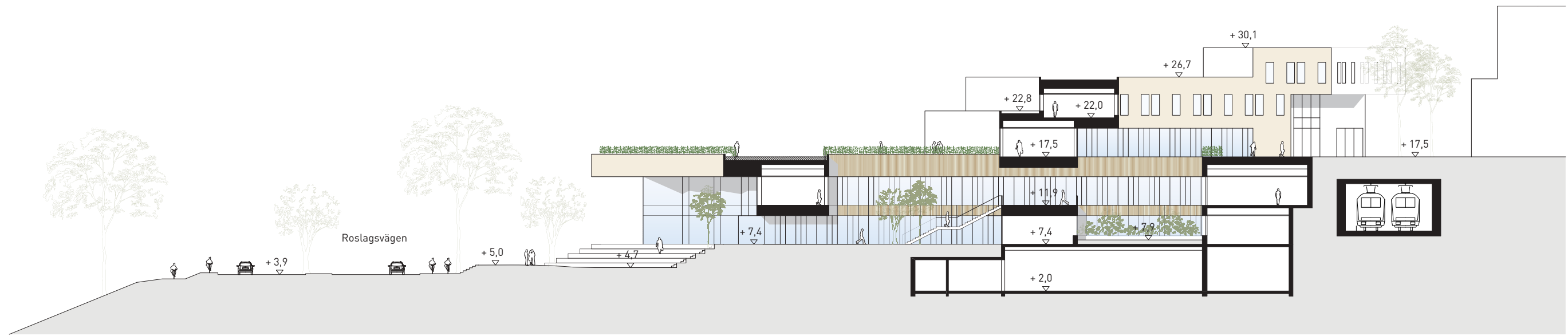
Kvarter 1
Gård plan 2 + 11,9
Planutsnitt
Skala 1:100

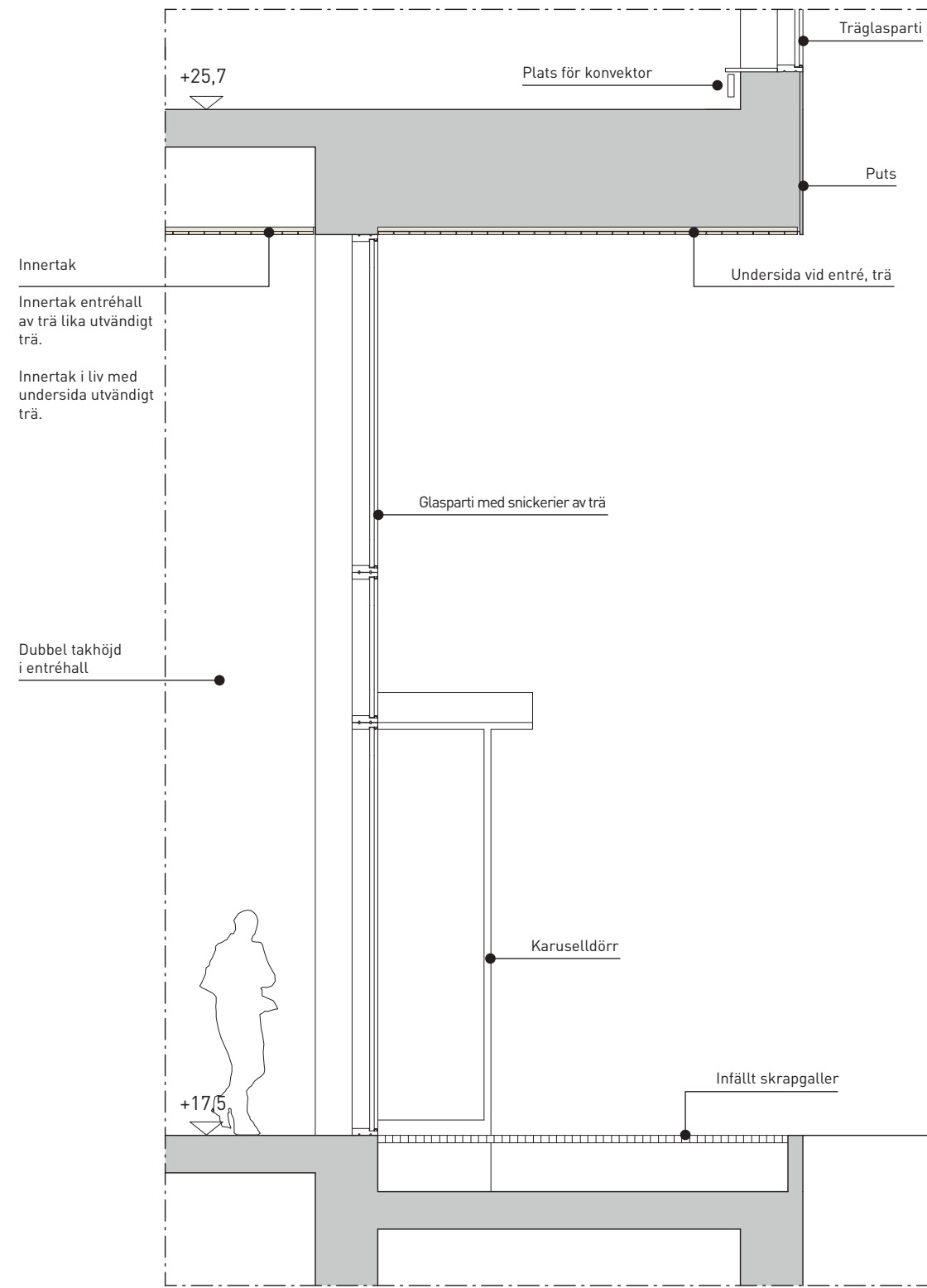
Vy från Bellevue

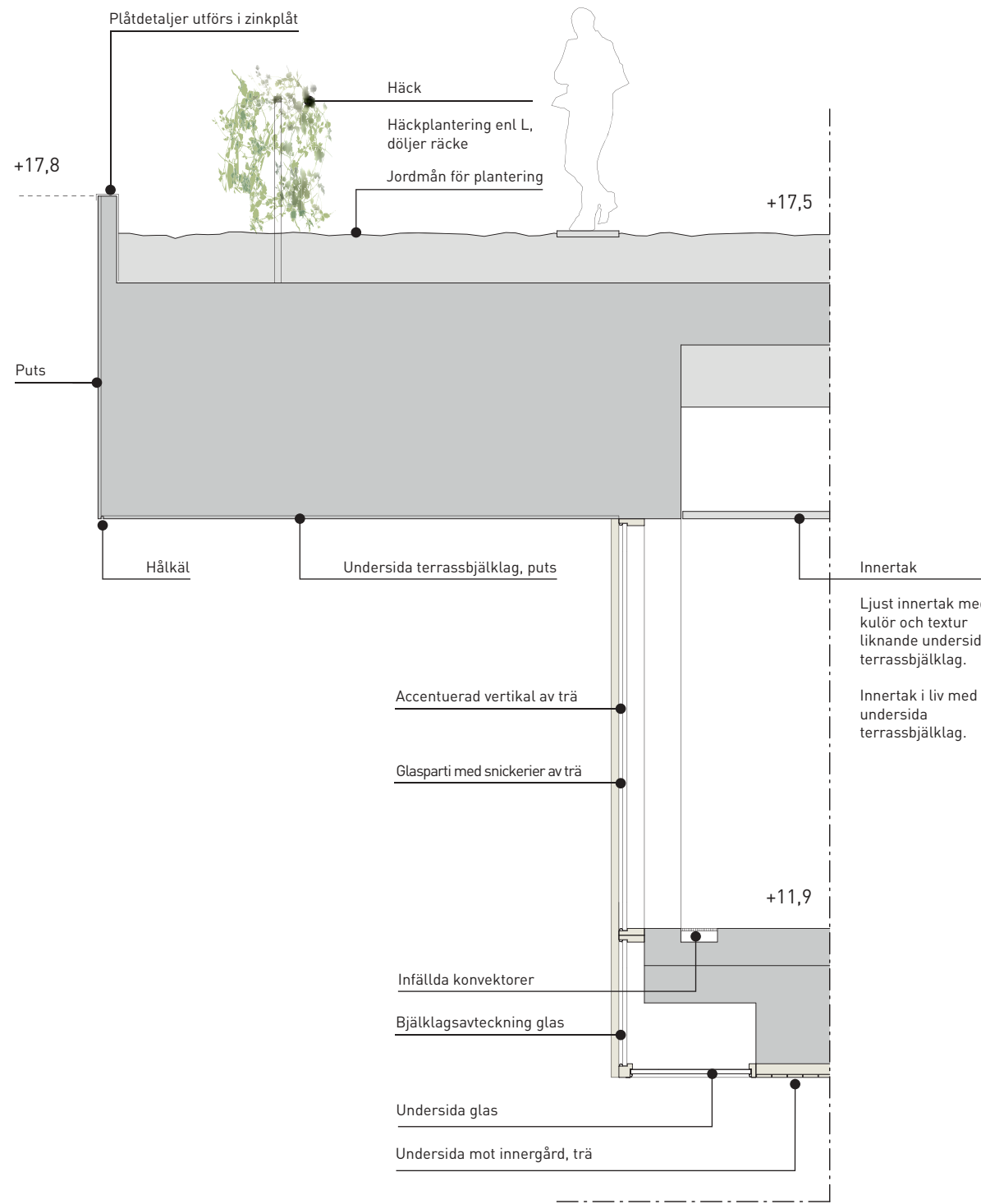
Kvarter 1 Taklandskap

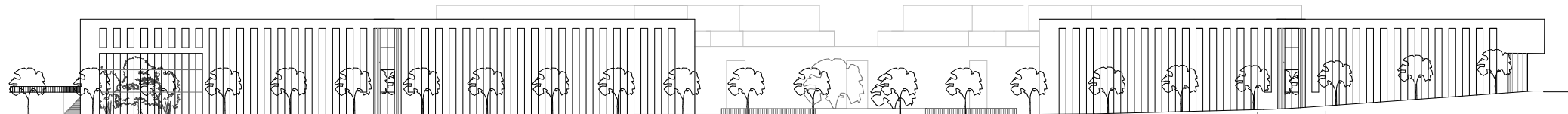
Kvarter 1
Sektion A-A
Skala 1:500

Kvarter 1
Detalj entré
Skala 1:50

Kvarter 1
Detalj terrassbjälklag
Skala 1:50

KV 3 OCH 10

HÖGSKOLA

Kvarter 3 och 10 – Institutioner

Kvarter 3 och 10 ligger vid områdets västra entré, från Karolinska och Hagastaden respektive södra entrén från KTH. Båda kvarteren bidrar med sin form att leda in besökare, studenter och forskare, till Albanovaterrassen, där en grön amfiteater är en av de viktigaste platserna i området.

Kvarter 3 och 10 kan beskrivas på liknande sätt: byggnaderna är i tre våningar mot Albanovägen och Ruddammsvägen, fyra våningar mot Albanovaterrassen och mot Hannes Alfvéns väg och AlbaNova.

Kvarterens typologi består av en kompakt huskropp, med en gård i mitten och indragna glasfasader vid huvudentréer och mot Albanovaterrassen. Kvarterets fasader är i puts. Indragna, glasade entrépartier utförs i trä, vilket gället såväl vägar, undertak som fönstersnickerier.

Entréer

Huvudentrén är placerad i mitten av kvarteret på plan 1 (+17,50) med tydlig indraget entréparti som annonserar institutionerna från långt håll och från olika riktningar. I den indragna glasfasaden, som sträcker sig fram till Albanovaterrassen, finns ytterligare entréer placerade.

Ytterligare en entré till kvarteren är på plan 0 (+13,6, från Hannes Alfvéns Väg), där en intim gård öppnar sig genom en dramatisk port i kvarterets fasad.

Till vänster: Kvarter 10 från Albanovaterrassen.

Kv 10: Den indragna huvudentrén framför entréplatsen. Sittbänkar runt det underliggande seminarierummets lanternin.

Ovan: Kvarter 10, Entré från Hannes Alfvéns Väg . En intim gård, som är byggnadens "hjärta", uppenbaras genom en dramatisk port i husets fasad.

Till vänster: Kvarter 3, Indragen fasad i glas och trä mot Albanovaterrassen. I bottenvåningen ligger en restaurang i och en trappa upp institutioner.

Inre organisation

Modern forskning behöver en blandning av rum, så att enskilt arbete, spontana möten samt planerade seminarier och konferenser kan äga rum samtidigt.

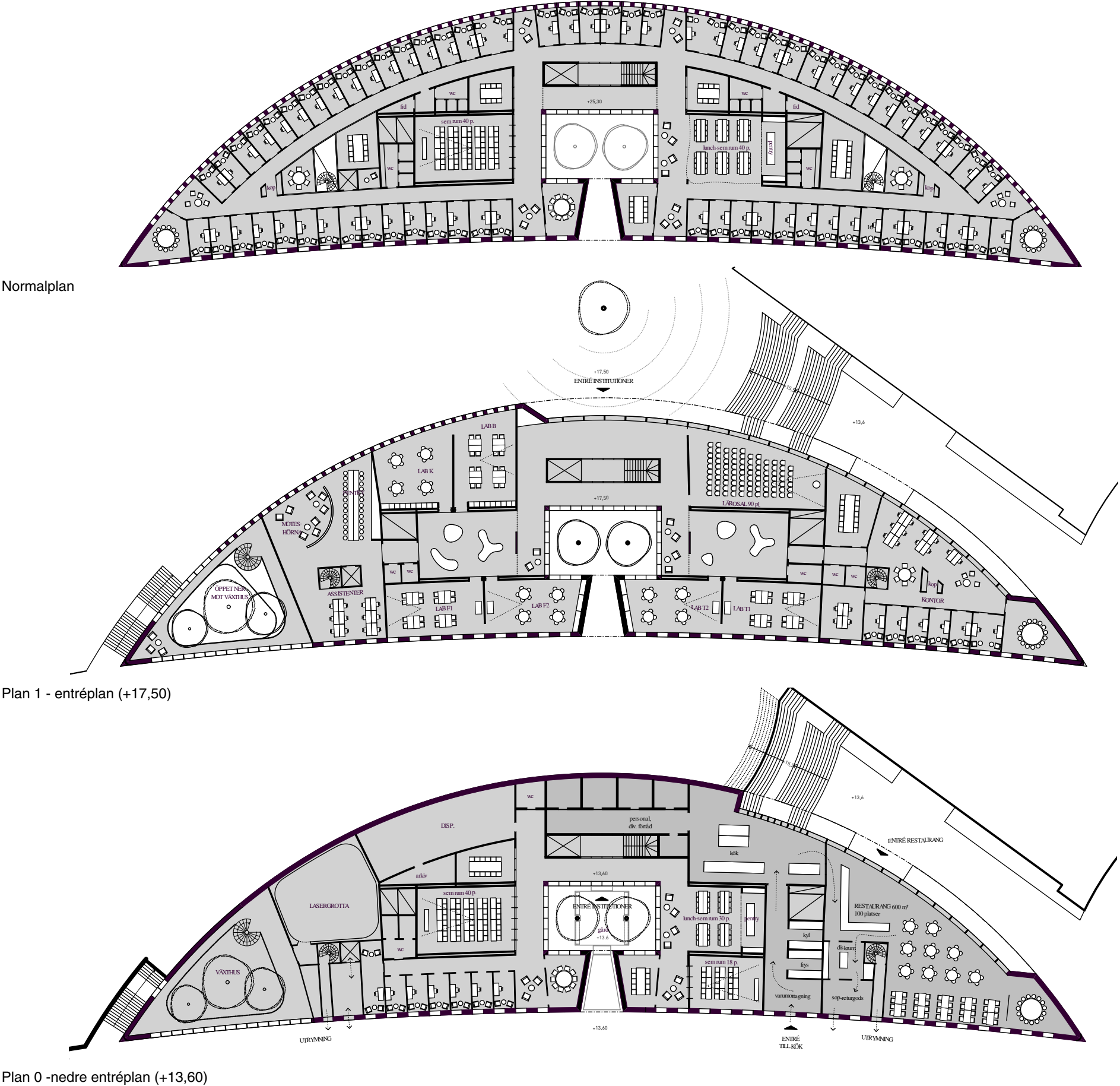
Kvarterets inre organisation består av kontorsrum längs fasaderna, med gemensamma funktioner som seminarierum, lunchrum, samt huvudtrapphuset runt gården. Syftet är att ge rätt förutsättningar för en kreativ och levande miljö, med gott om mötesplatser där forskare, gäster och studenter kan interagera på ett naturligt och framgångsrik sätt.

Kontakten mellan inne och ute sker genom flera genomtänkta siktlinjer genom byggnaden och med en strategisk placering av mötesrum och andra gemensamma utrymmen.

I spetsen av kvarter 3 mot väster, finns det möjlighet att uppföra in ett växthus i flera våningar. Växthuset blir det första som besökaren möter vid västra entrén till området längs Albanovägen. Växthuset kan fungera som ett grönt laboratorium för forskare och studenter på besök.

Restaurangen i kvarter 3 har in- och utlastning i direkt anslutning från gatan.

Under entréplatsen vid huvudentrén till kvarter 10, finns det ett cirkulär seminarierum med gradänger och möjlighet till överljus via lanternin. I våningen på plan +9,6 / +10,6 finns teknikrum, arkiv mm.

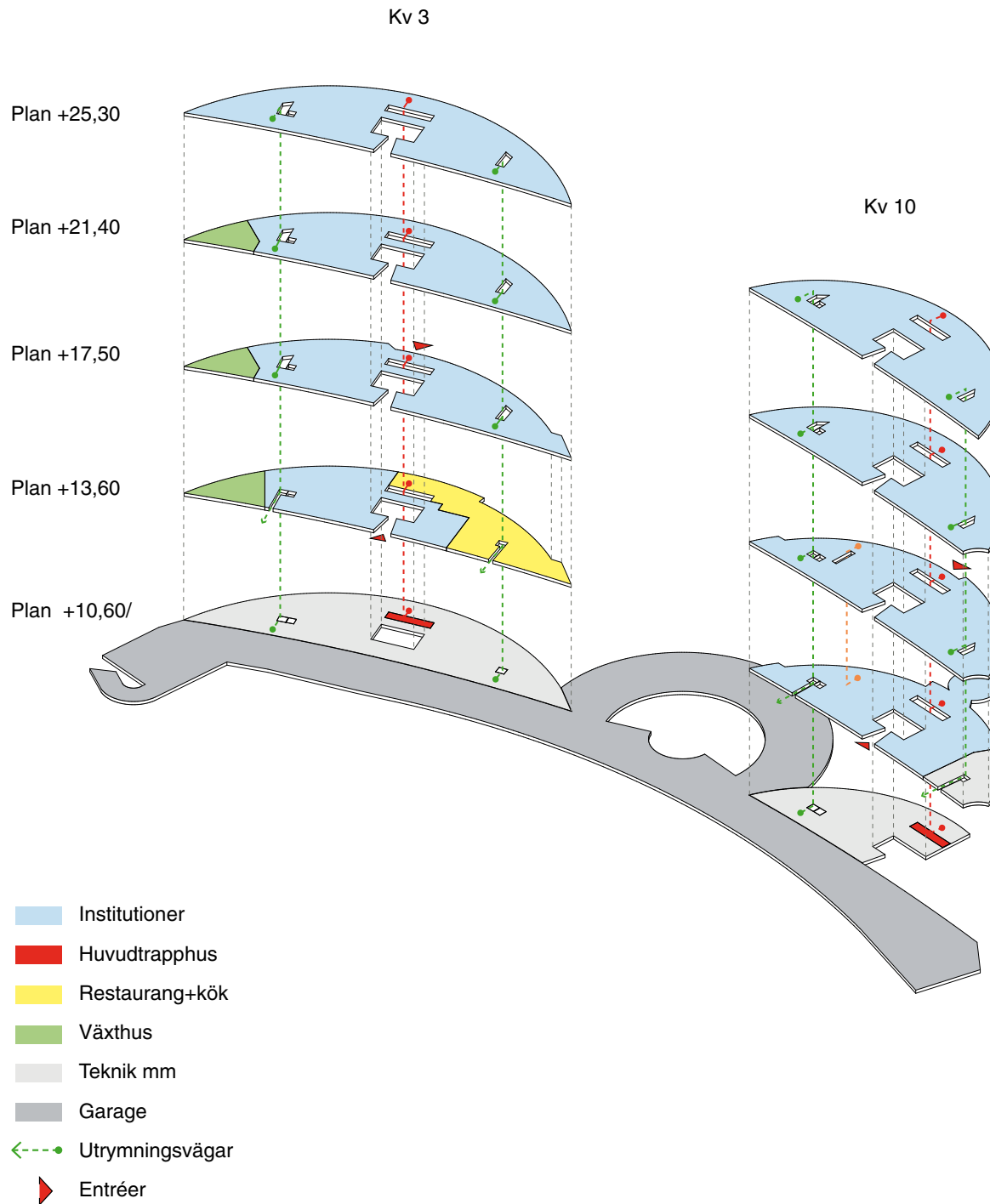

Plan 0 -nedre entréplan (+13,60)

Plan 1 - entréplan (+17,50)

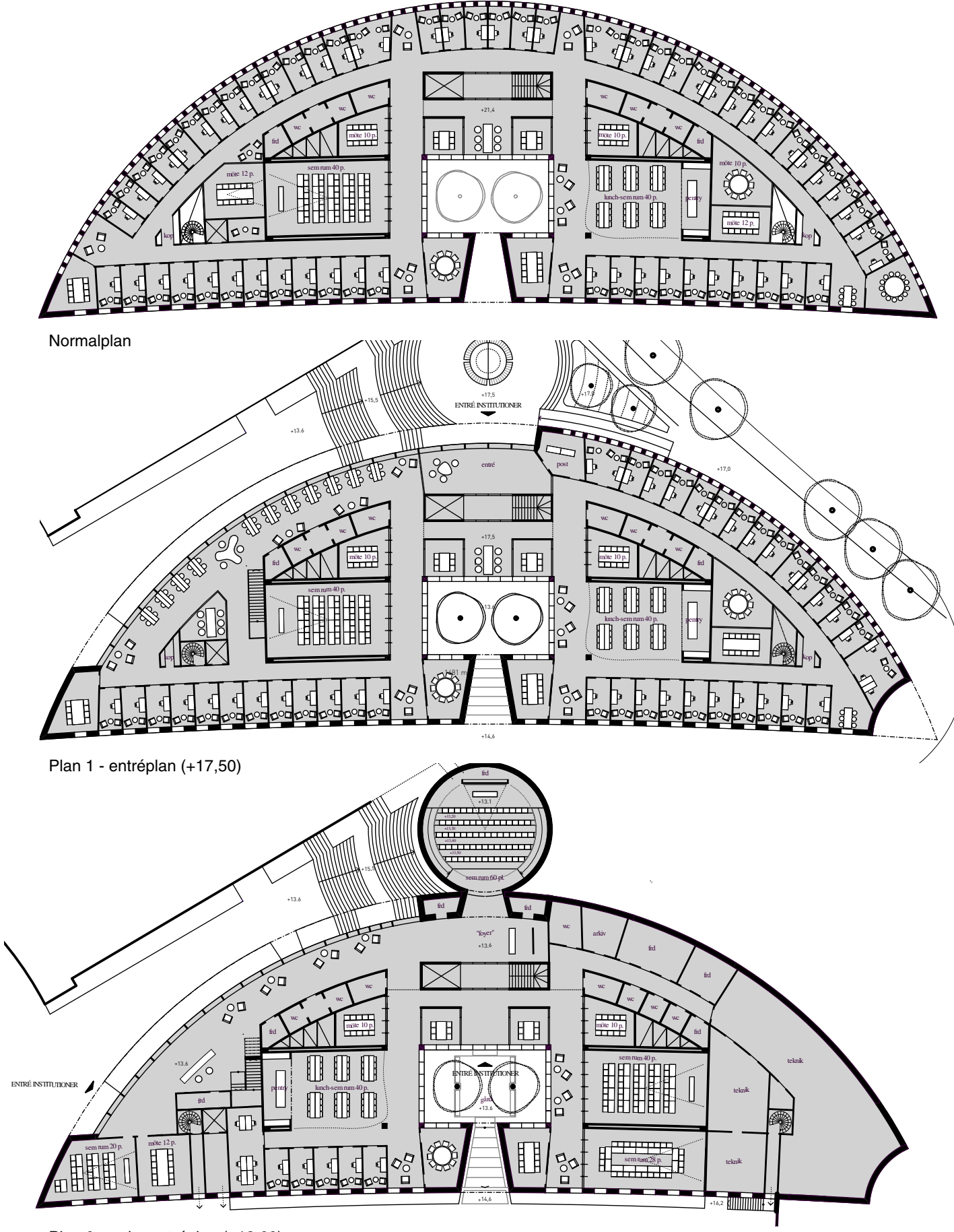
Normalplan

Kv 3 - Planer, skala 1:500

- Institutioner
- Huvudtrapphus
- Restaurang+kök
- Växthus
- Teknik mm
- Garage
- Utrymningsvägar
- Entréer

Kv 3 & 10: diagram

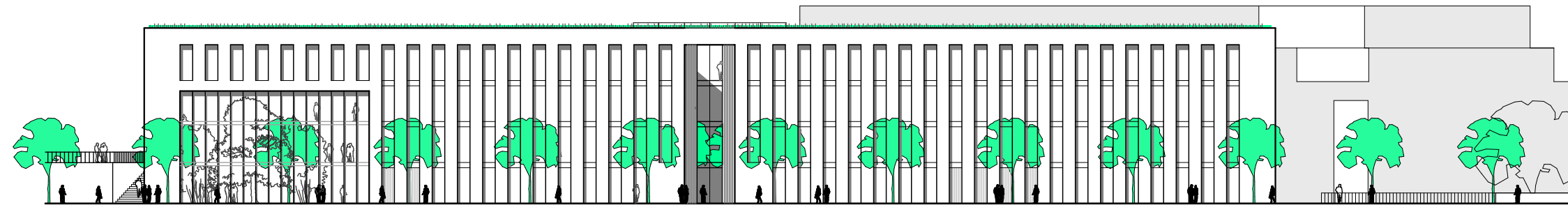

Plan 0 -nedre entréplan (+13,60)

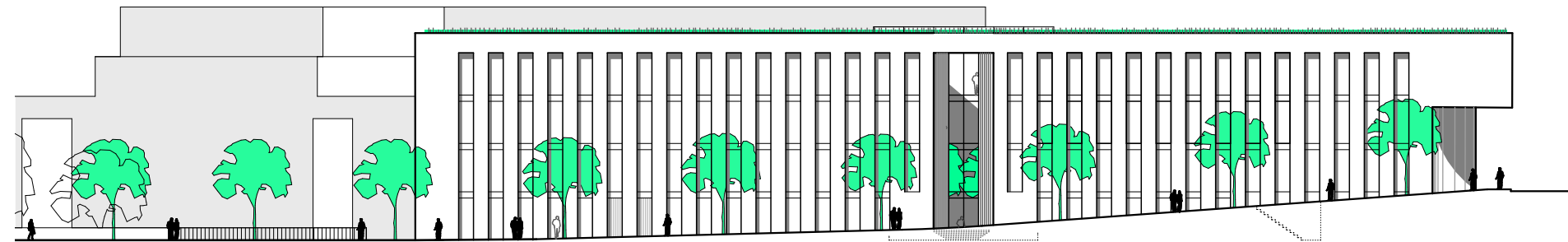
Plan 1 - entréplan (+17,50)

Normalplan

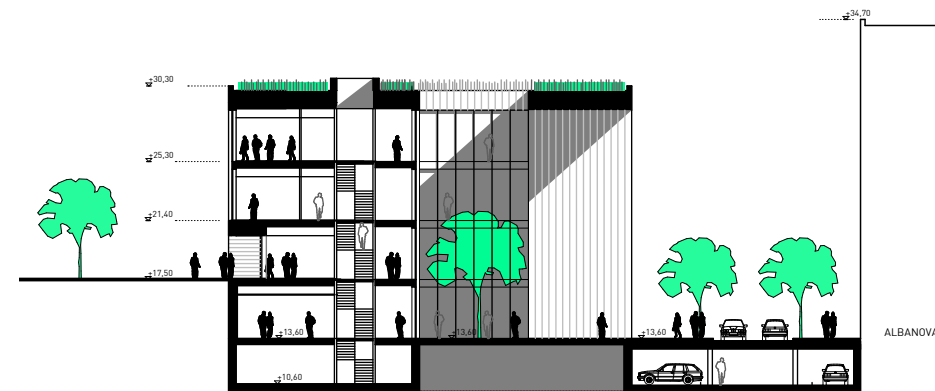
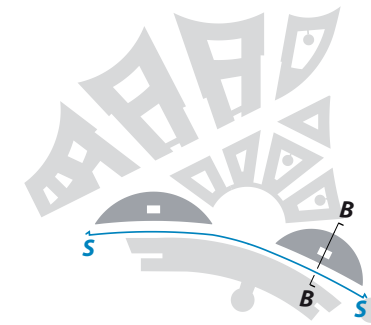
Kv 10 - Planer, skala 1:500

Kv 3: fasad mot söder, skala 1:500

Kv 10: fasad mot söder, skala 1:500

Kv 3: tvärsnitt "a-a" genom gården

Fasader

Fasaderna mot Albanovägen mot Ruddammsvägen och mot Albanovaterrassen karaktäriseras av smala, regelbundna, vertikala öppningar, som utnyttjar och lyfter fram husets böjda form. Fasaderna mot söder har en lugnare karaktär med bredare öppningar. Fasaderna tillåter en hög grad av intern flexibilitet och generalitet, för en varierad disposition av kontorsrummen.

Det stringenta fasadgreppet, får generösa pauser i vid entrén, vid växthuset mot Albanovägen och mot Albanovaterassen.

Fasaderna kring gården är helt uppglasad för att få gott om ljus och visuell interaktion mellan de olika verksamheterna. Fasaderna och undertaket vid porten, som leder in i gården, är beklädd med träpaneler.

Kv 3 / kv 10: fasadutsnitt, skala 1:200

Garage

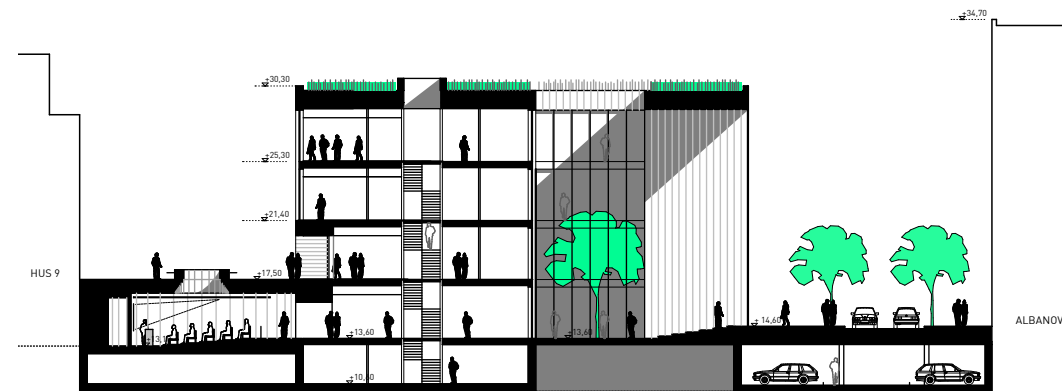
Under Albanovaterassen och under Hannes Alfvéns Väg finns möjlighet till ett garage, med in- och utfart vid den befintliga vändplanen, väster om AlbaNova. Garaget kan kopplas direkt till husen på plan +9,6/+10,6.

Fakta:

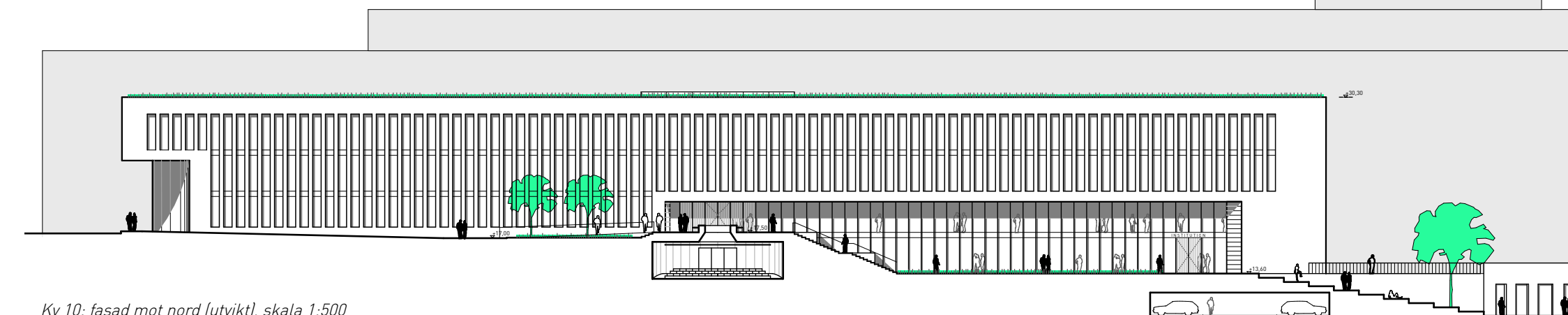
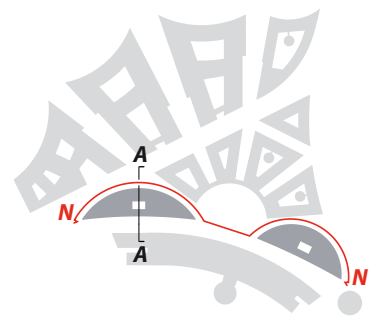
Kv 3
Ljus BTA: 6 970 kvm
Mörk bta: 2 260 kvm
BTA: 9 230 kvm

Kv 10
Ljus BTA: 6 470 kvm
Mörk bta: 1 600 kvm
BTA: 8 070 kvm

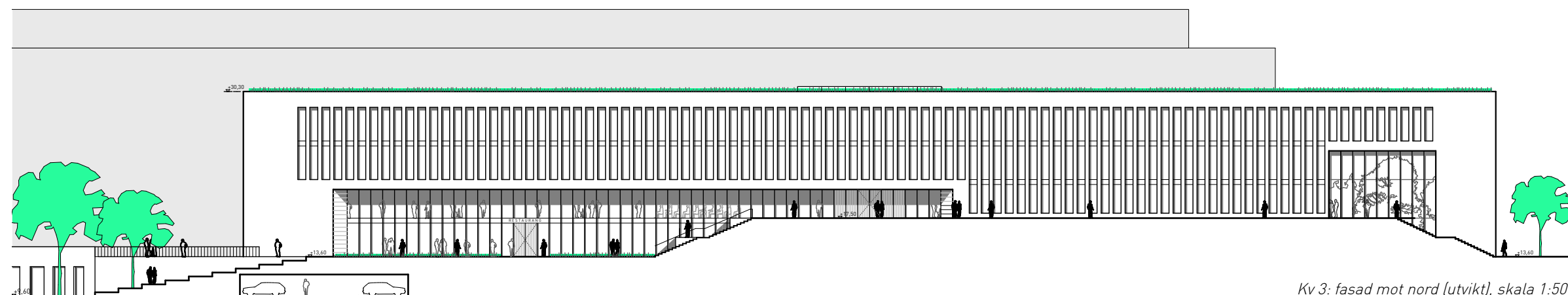
Garage (cirka 200 p-platser)
BTA: 6 350 kvm

Kv 10: tvärsnitt "b-b" genom gården, skala 1:500

Kv 10: fasad mot nord (utvikt), skala 1:500

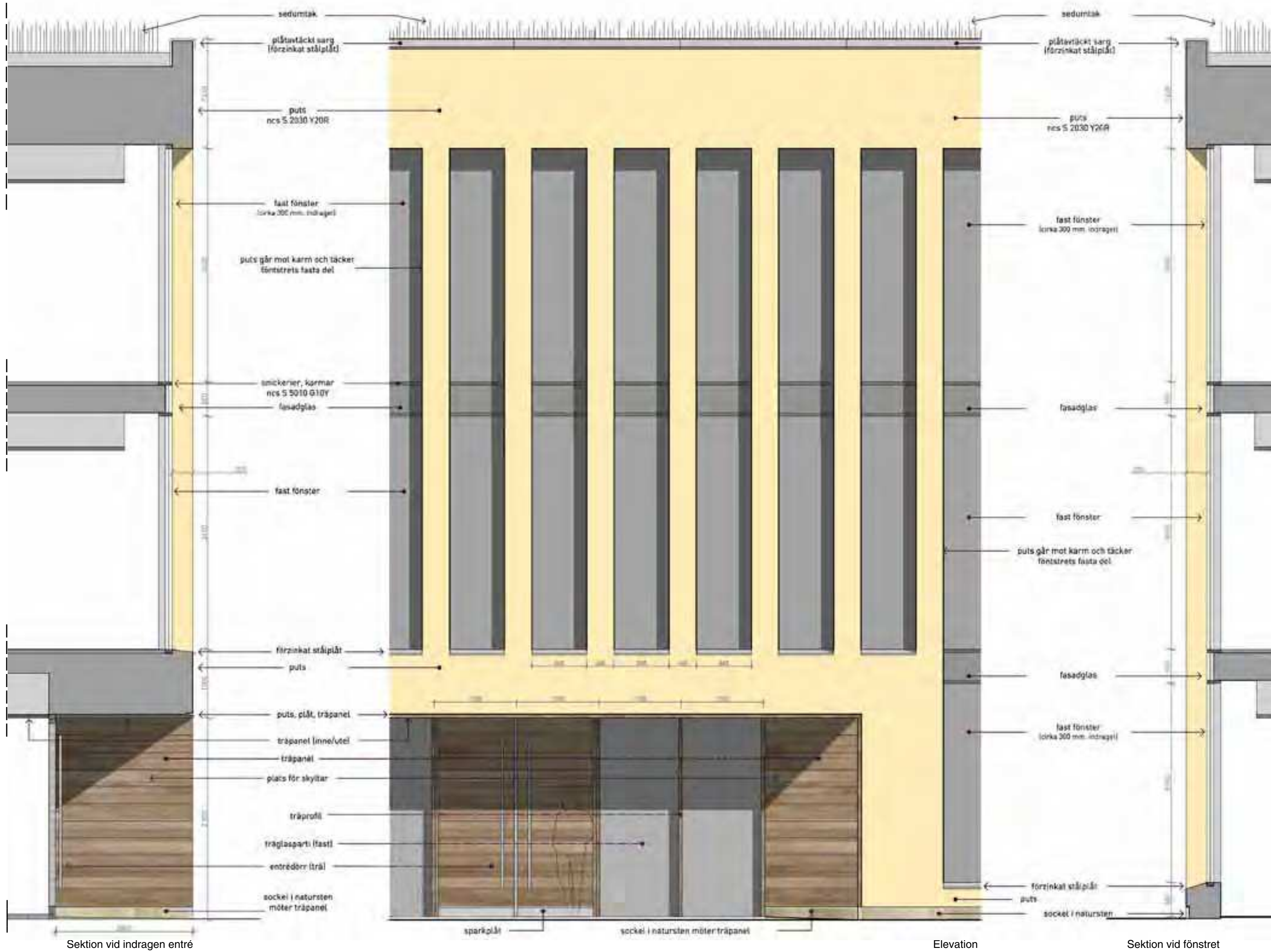

Kv 3: fasad mot nord (utvikt), skala 1:500

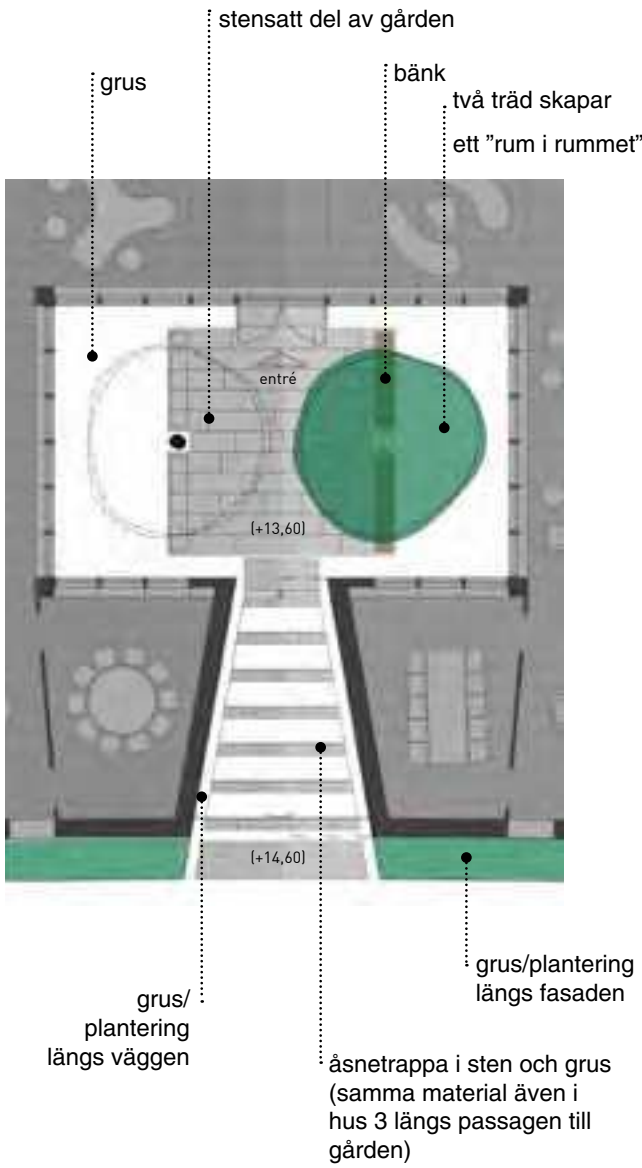
Till vänster:
Kv 3 från Albanovägen

Till höger:
Kv 3 & hus 10, Fasad mot nord,
detaljer, skala 1:50

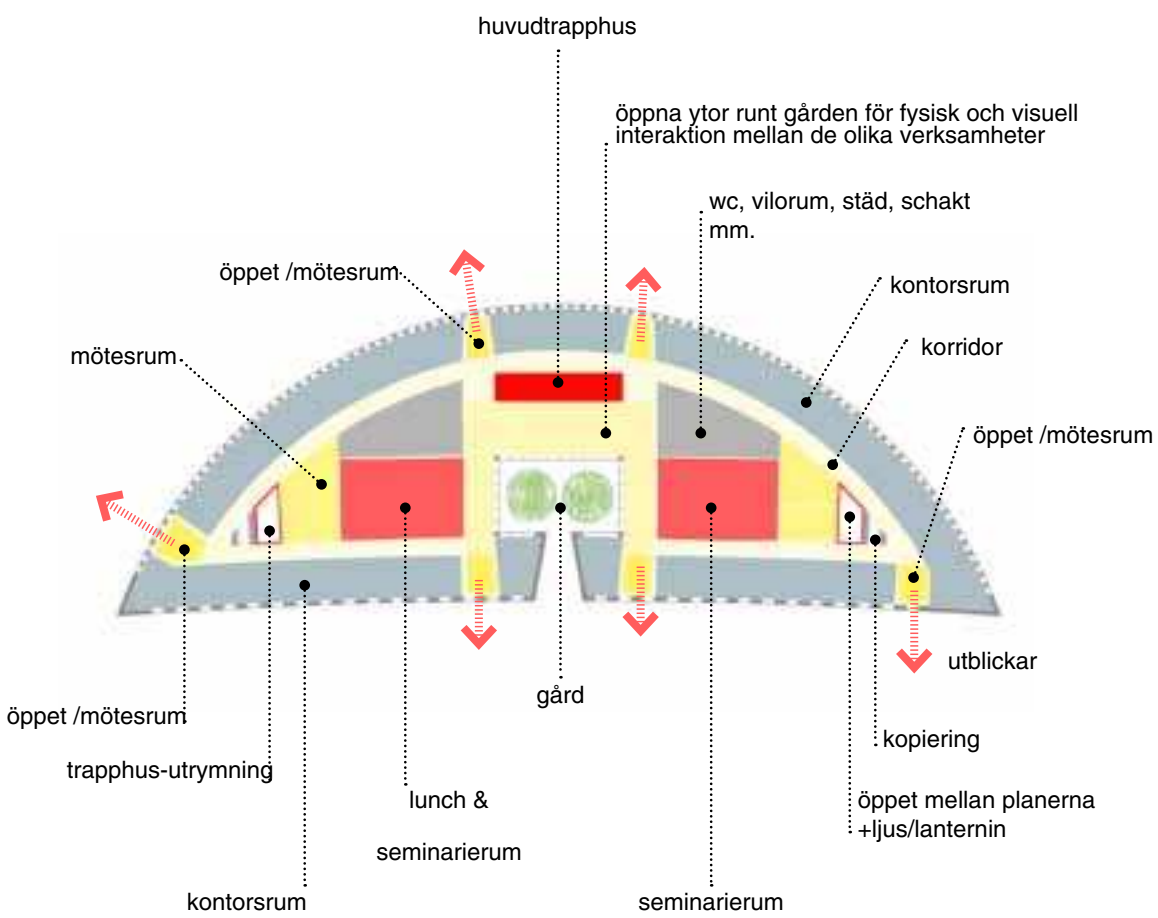
Kv 3 & 10: interiörbild. Visuell kontakt mellan de olika verksamheterna och utsikt mot gården. Kring gården samlas det gemensamma funktioner (seminarium, lunch-personalrum, samt huvudtrapphuset).

Hus 10 (hus 3), gårdsplan, skala 1:200

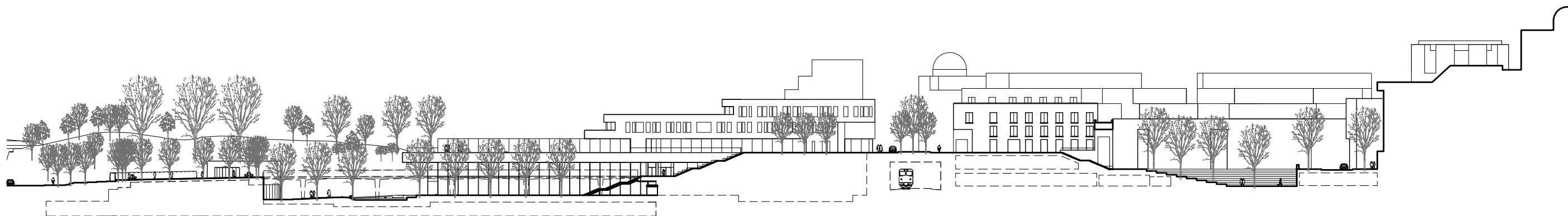

Kv 3 och 10: Vy från gården uppåt. Den högsta porten som leder in i gården har träpaneler i väggar och undertak.

Kv 3 och 10: Vy av gården med entré till institutionerna: Fasaden kring gården är helt uppglasat för att få gott om ljus och visuell interaktion mellan de olika verksamheterna. Gården karakteriseras av två träd på var sin sida med stengolv och bänkar. Trappan [kv 10] och passagen [kv 3] mot Hannes Alf-véns Väg ges samma gestaltning som gården.

Diagram av ett normalplan:

KV 6A, 6B, 8, 9

**STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER**

Byggherre: Svenska Bostäder
Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Vy mot Albanovaterrassen genom gränd mellan kvarter 6a och 6b.

Kvarteren kring Albanovaterrassen

Kvarteren är placerade kring Albanovaterrassen och är sammanhållna med höga portiker som öppnar sig mot gränderna. Kvarteren är i tre våningarna mot terrassen samt en fjärde och femte våning som terrasseras. Terrasserna vänds mot sydväst och erbjuder möjlighet för studenterna att vistas. Från Albanovaterrassens nivå trappar sig gränderna upp mot Albanovägen och Ruddammsvägen. Mot Albanovägen är kvarteren i 3 våningar med en fjärde indragen och mot Ruddammsvägen höjs kvarteren med en femte våning.

Med det tvärande gångstråket parallellt med Albanovaterrassen når man gårdarna och gränderna via portiker som är placerade längs grändernas långsidor vilket ger möjlighet till in- och utblickar från såväl gårdarna som gränderna.

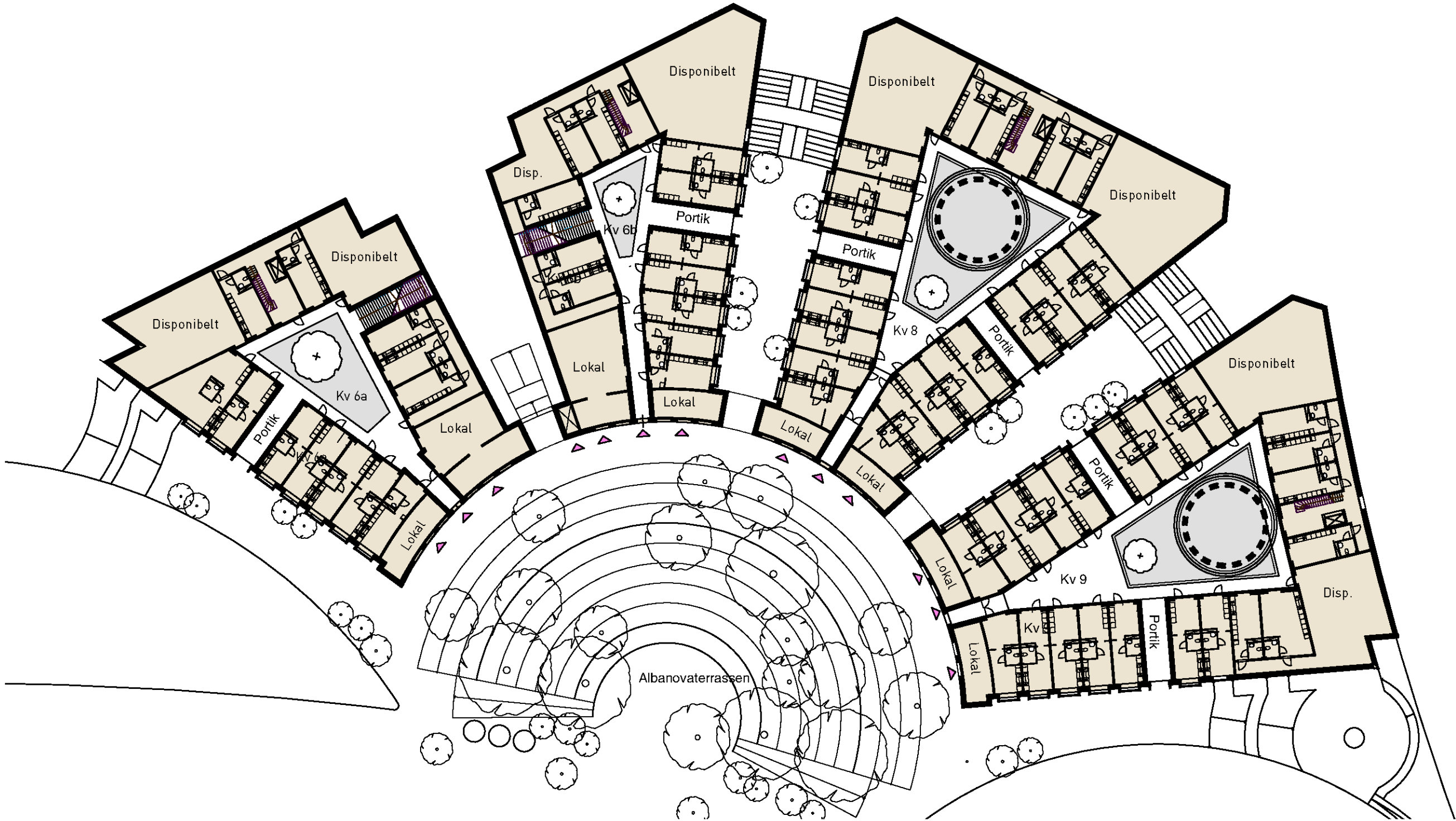
Lokaler inryms i bottenvåningarna utmed de viktiga stråken så som Albanovägen, gränden i förlängningen av Albanobron, Ruddammsvägen och nere på Albanovaterrassens nivå finns möjlighet till kaféer och dylikt. En offentlig hiss är placerad längs huvudstråkets axel för att nå från Albanovaterrassens nivå. Bostäderna nås från den lägre nivån via portiker in till de triangulära gårdarna och från den övre nivån- Bellevuestråket och Ruddammsvägen. Inne på gårdarna i kvarter 8 och 9 står en liten rund upphöjd byggnad i tre bostadsvåningar som nås från loftgångarna, denna en gemensam paviljong på taket. För att ge möjlighet för det sociala livet på gården ställs höga krav på gestaltningen av loftgångarna och entrépartier för att få en vacker och behaglig gårdsmiljö.

För fasaden mot Albanovaterrassen ställs särskilda krav på gestaltningen för att ge det offentliga rummet en tydlig karaktär. Fasaden får ett tvåvåningsmotiv med smala höga portiker in till gårdarna. Glaspartierna ges en indelning som burspråken i gränderna, utförda i ek.

Mot gatan får fasaderna en enkelt och lugn gestaltning med franska fönster till varje bostadsrum. Bostäderna på den lägre nivån får burspråk mot gränderna som är rikt indelade för att skapa en mer privat zon för de boende. Byggnaderna putsas och får tak av sedum. Färgsättningen kring platsen dramatiserar för att ytterligare stärka platsens karaktär och den sammanhållna fasaden får en avvikande kulör.

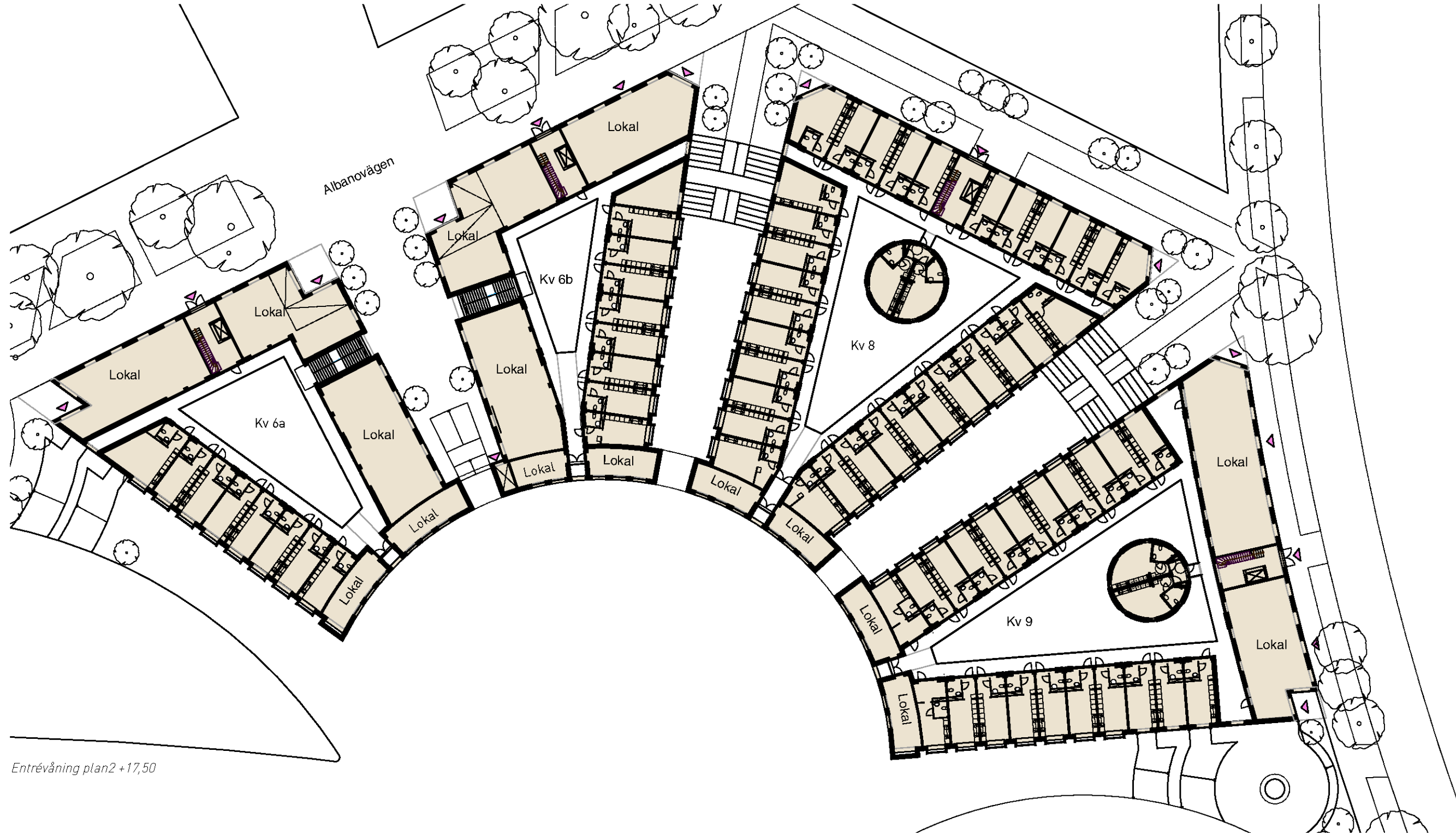

Albanovaterrassen med kv 6a, 6b och 8, från fönster i AlbaNova.

Studentbostäderna är organiserade kring de triangulära gårdarna och nås via loftgångar. Umgängeslokaler för studenterna är placerade mot Albanovatterassen som sammanbinds av den gemensamma terrassen. Studentrummen är organiserade så att matlagings- och uppehållsdelarna vänder sig mot utsikten. Mot gården och loftgångarna är entredörren glasad och ett indelat fönsterparti med glas ner till golvet ger möjlighet till vädring mot tyst sida och gör att gårdssidan inte uppfattas som sluten. Fönsterluckorna ger möjlighet till avskärmning från insyn.

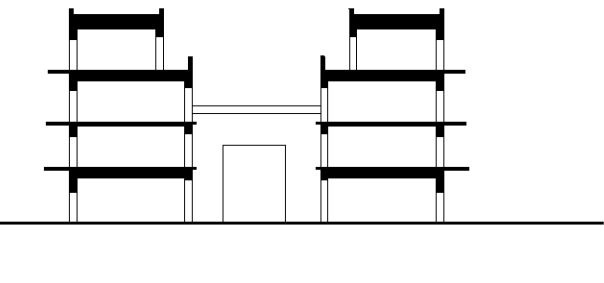
Entréplan 1 +13,6 skala 1:500

Entréplan 2 +17,50

Fasader mot Albanobron skala 1:500

Sektion Albanobron skala 1:500

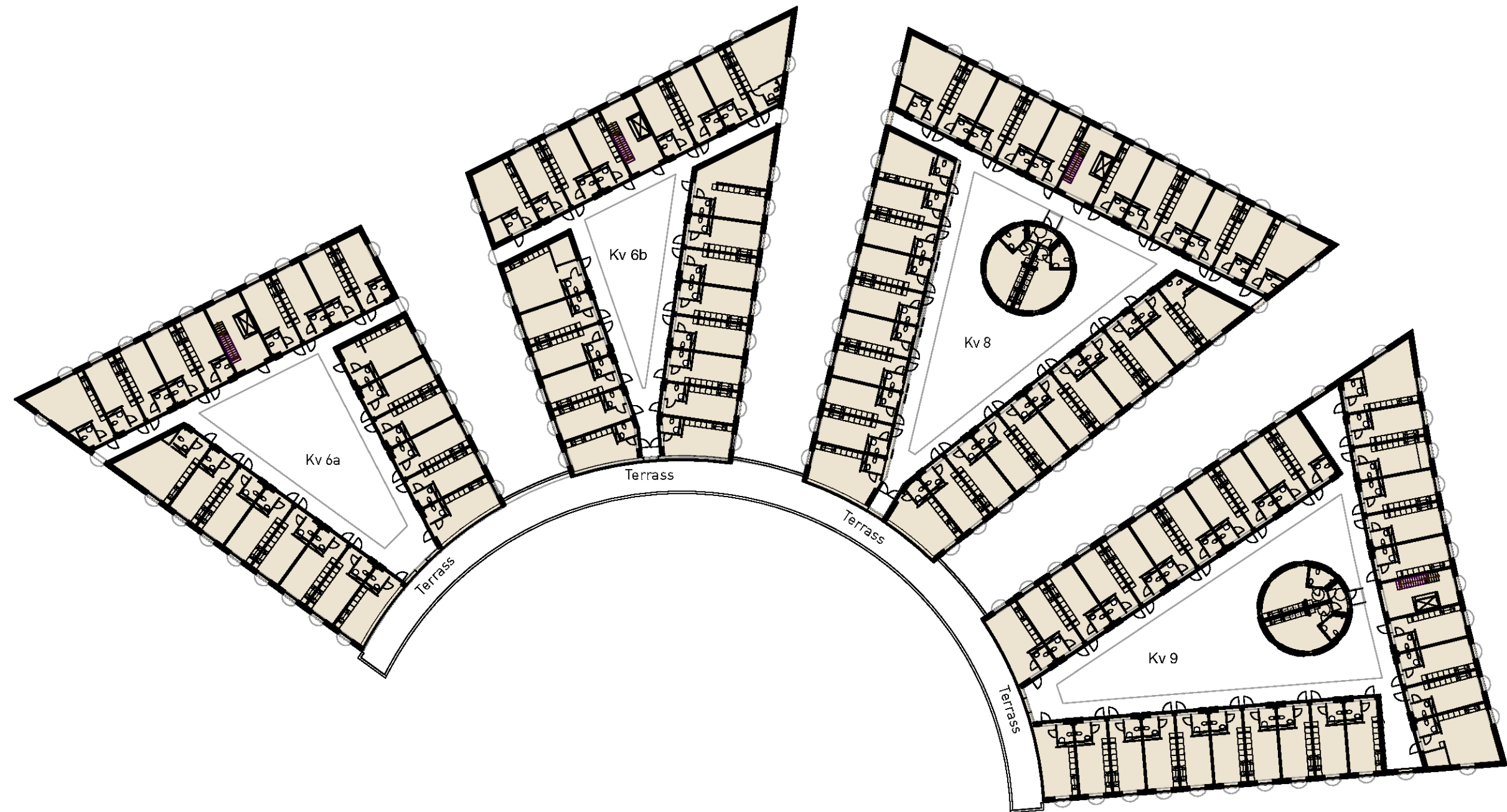
Fakta

BTA:	23 992 kvm
BOA:	12 863 kvm
LOA:	1 292 kvm
Antal lgh:	431 st

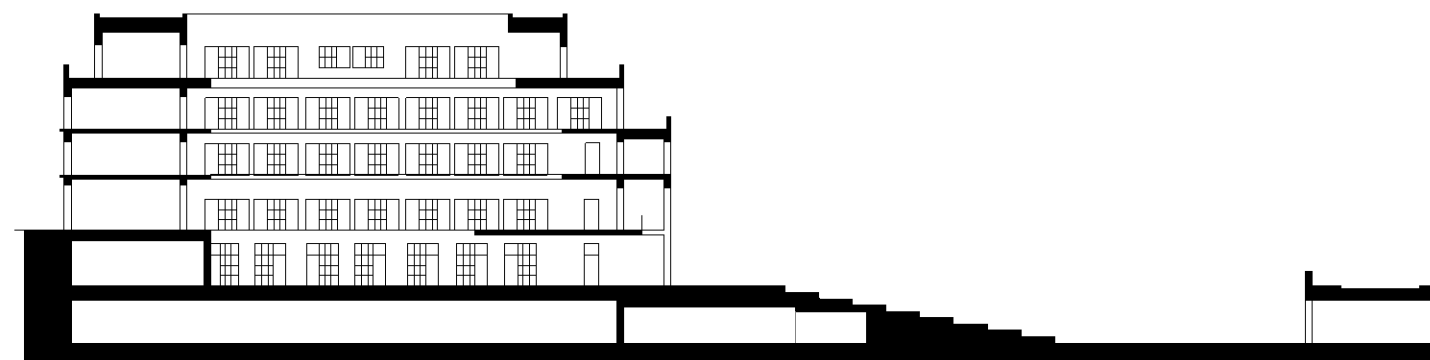

Fasader i gränd mellan kv 6b och 8 skala 1:500

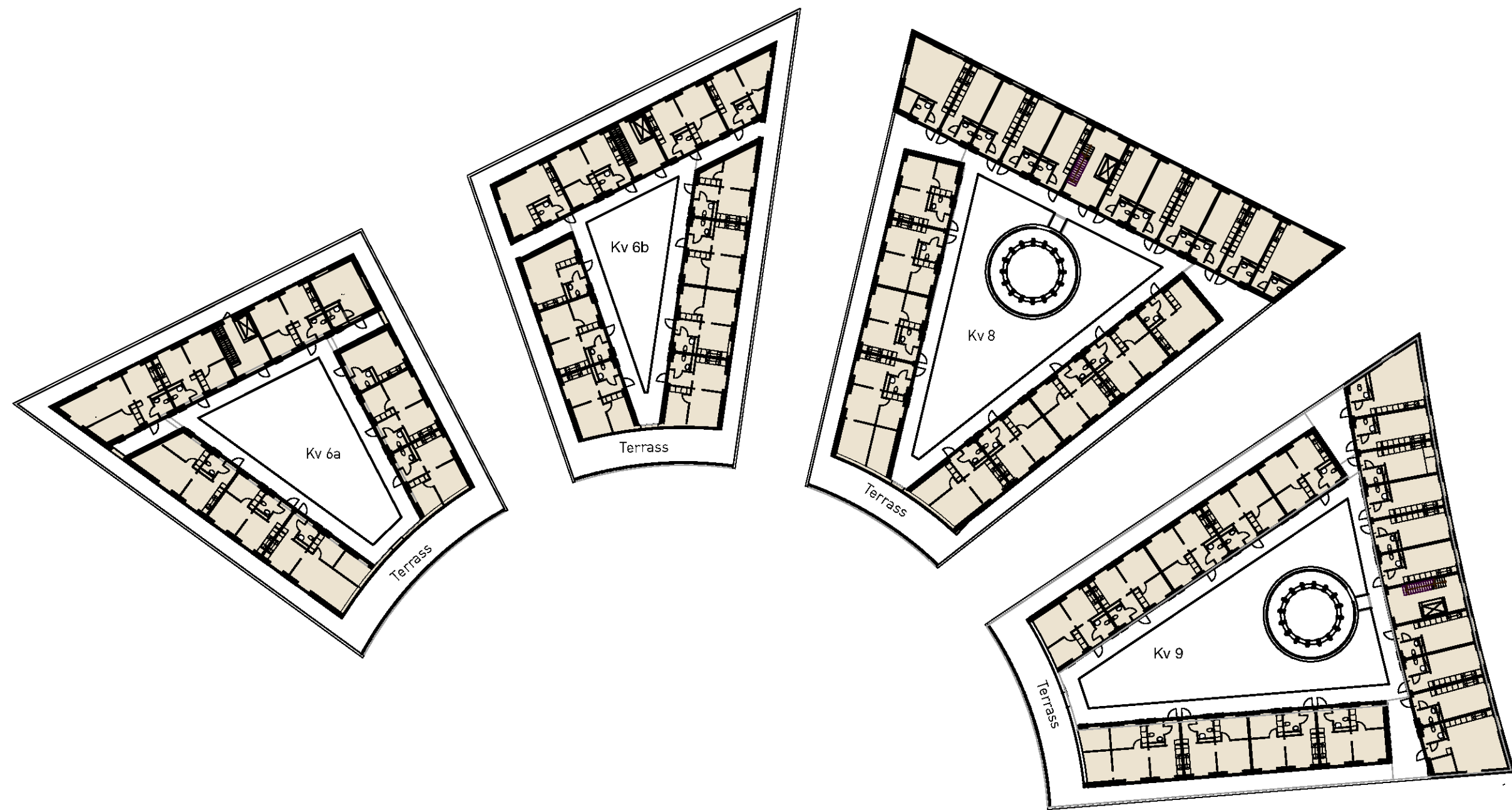
Sektion genom gränd mellan kv 8 och 6b skala 1:500

Plan 4 + 24,60 Skala 1:500

Sektion genom Kv 6b och Albanovaterrassen

Plan 5, Terrassplan + 28,20 Skala 1:500

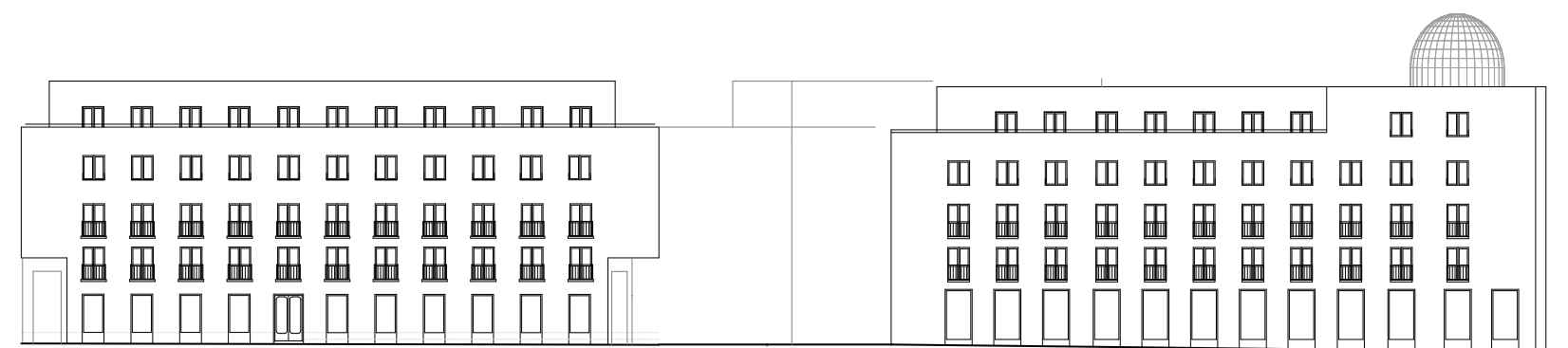
Sektion genom kv.8

Fasader mot Albanovägen och gränd mellan kv 6b och 8.

Fasad mot Albanovägen kv 7, 6b och 6a skala 1:500

Fasad mot Ruddammsvägen kv 9 och 7 skala 1:500

Fasad nordost kv 8, 1:500

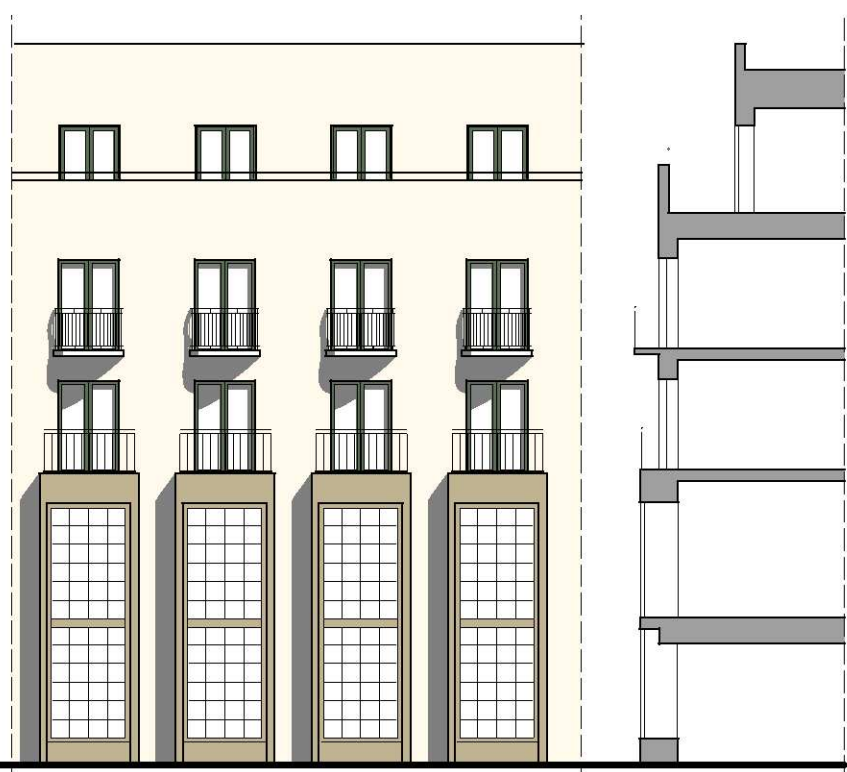
Fasad mot Albanovaterrassen kv 6a, 6b, 8 och 9 skala 1:500

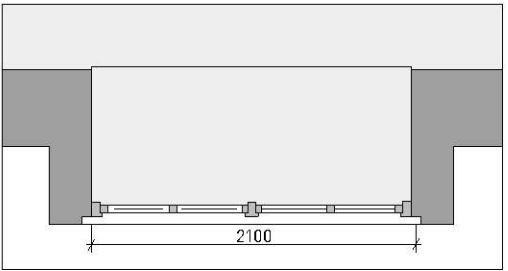
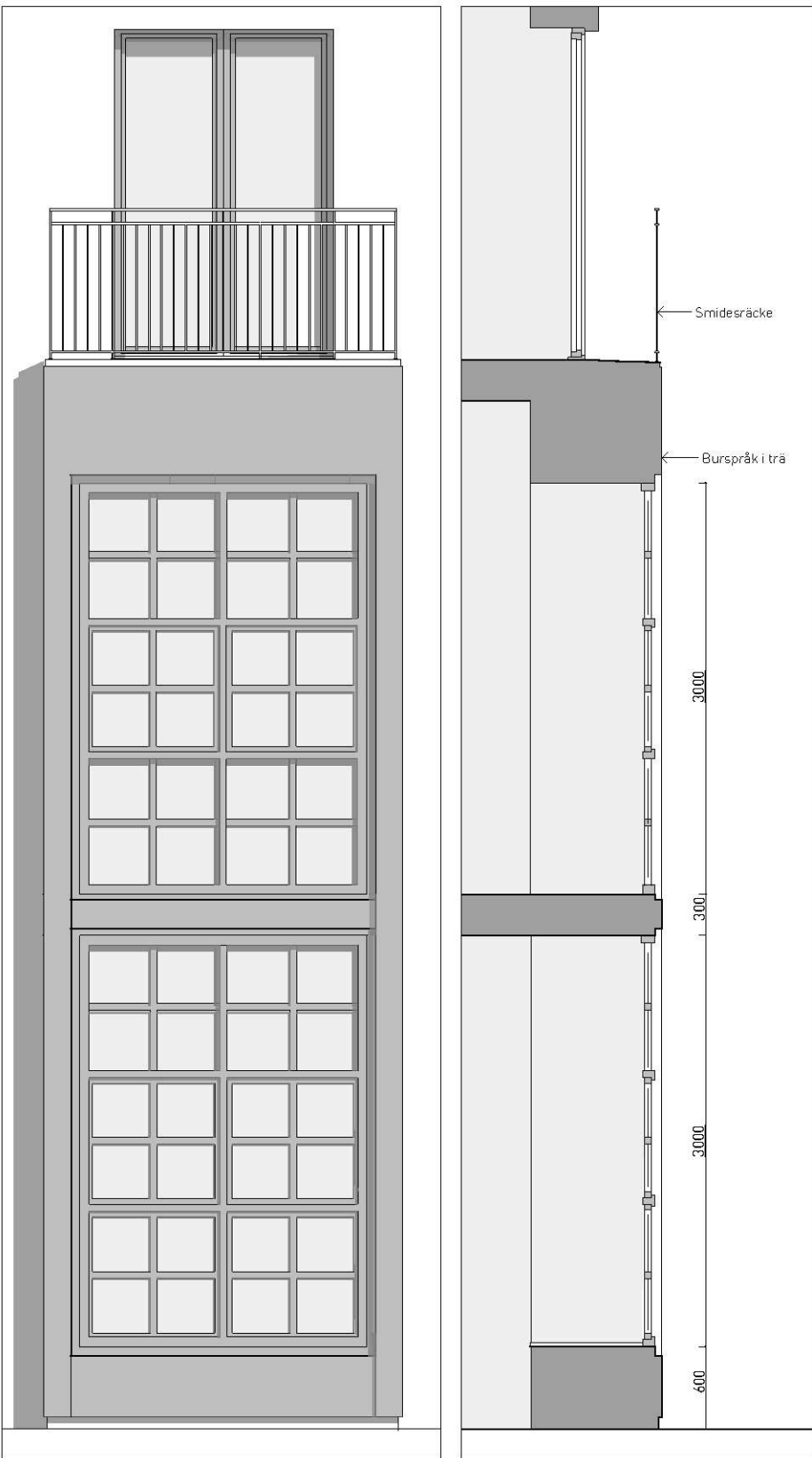
Fasadutsnitt och sektion Albanovägen 1:200

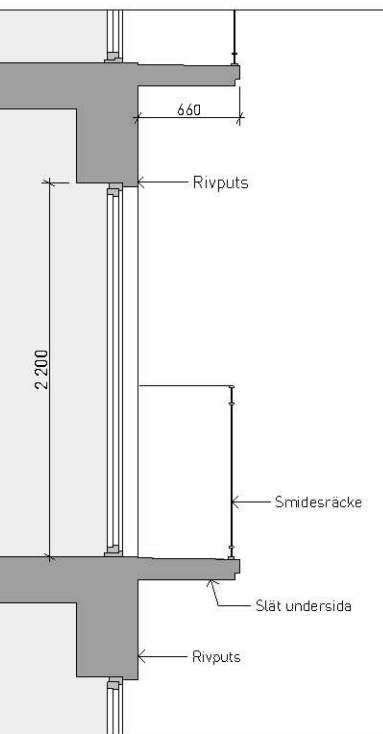
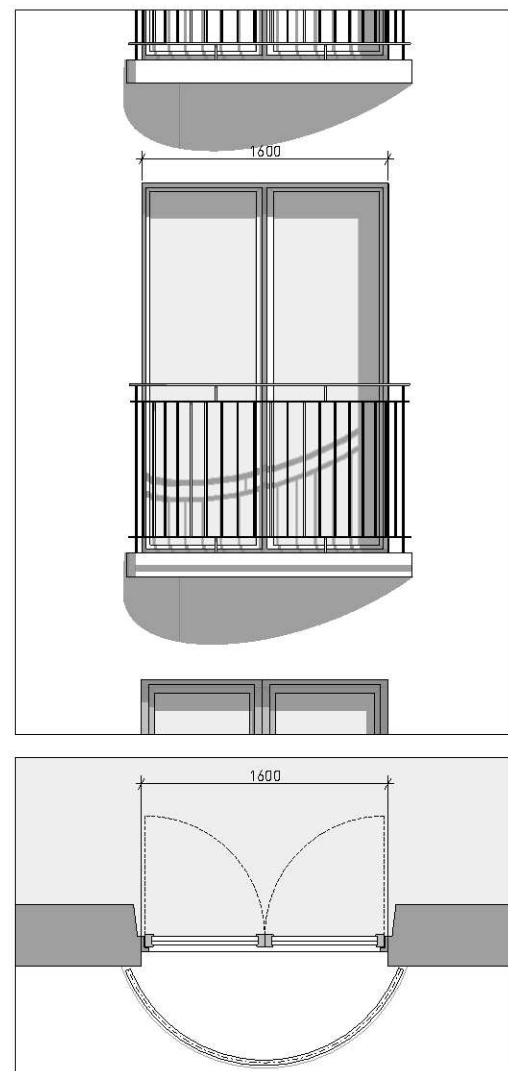
Fasadutsnitt och sektion Albanovatterrassen 1:200

Fasadutsnitt och sektion, burspråk 1:200

Detaljsnitt burspråk 1:50

Detaljsnitt fransk balkong 1:50

Kv 8 och 9 mot Albanovatterrassen

Ovan: Gränd mellan kv 6b och 8 mot nordost.

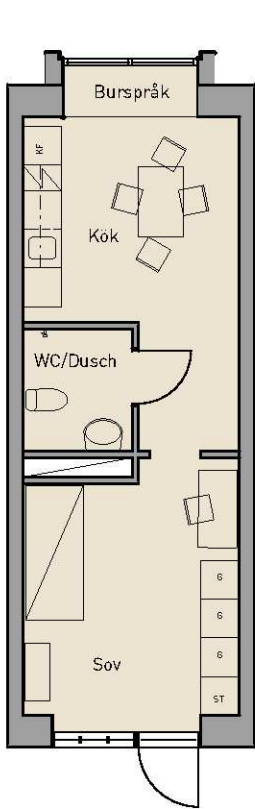
Nedan: Gränd mellan kv 6b och 8 mot Albanovatterrassen.

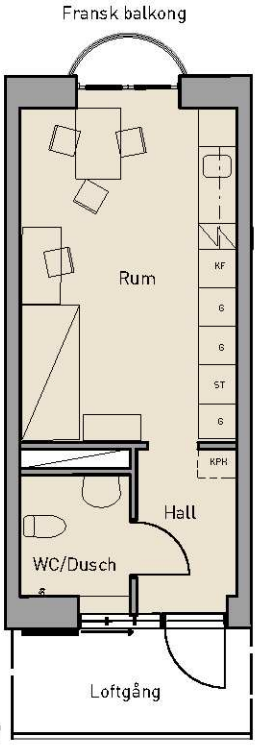

Fasadutsnitt och sektion gård 1:200

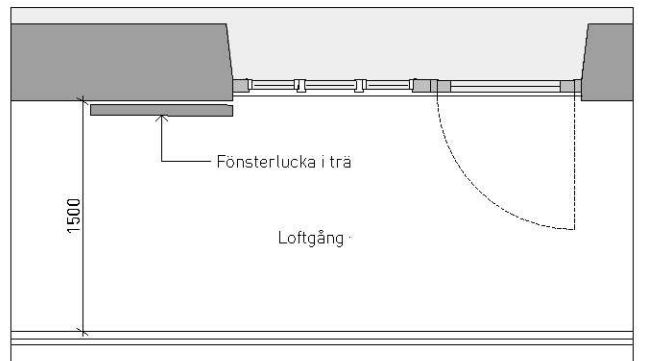
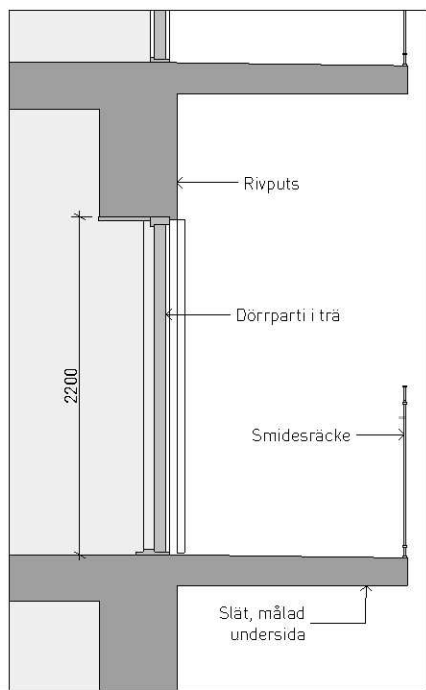
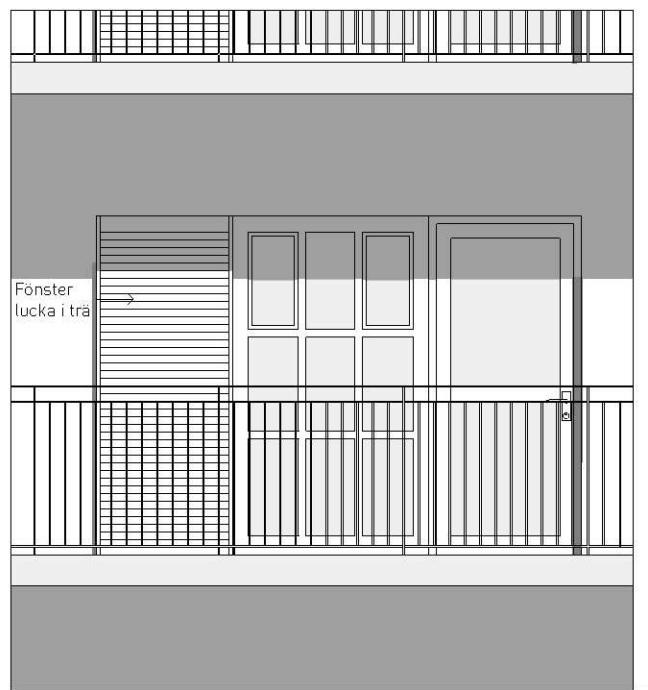
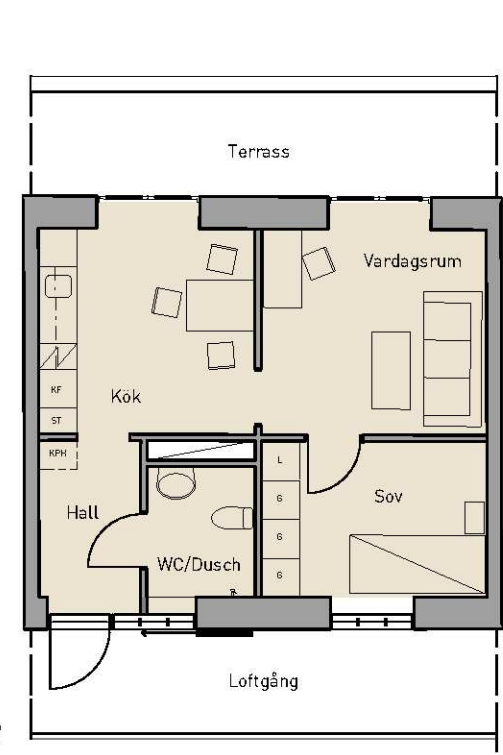
Typlägenhet 1:100

Typlägenhet 1:100

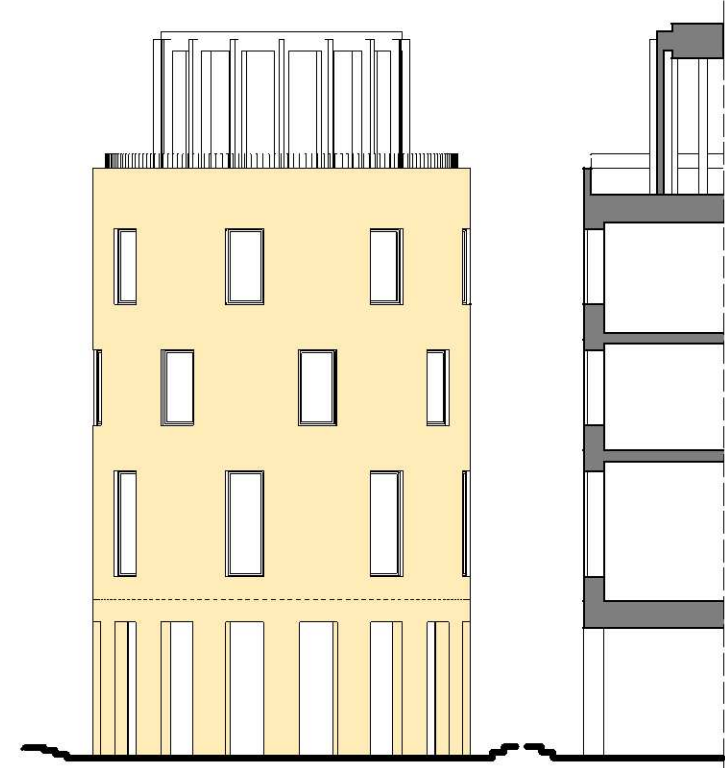

Typlägenhet, terrass 1:1 00

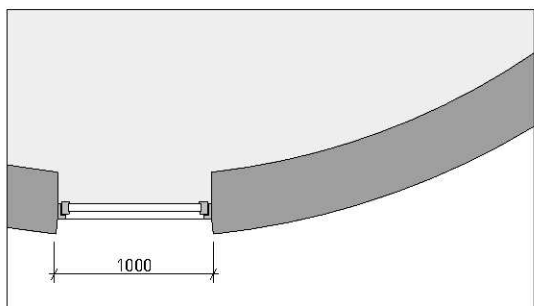
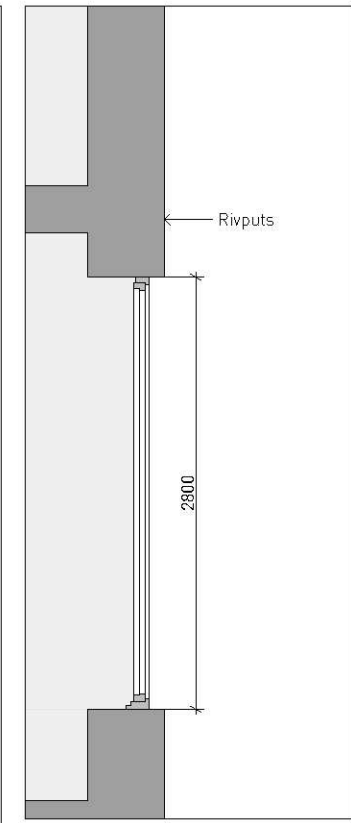
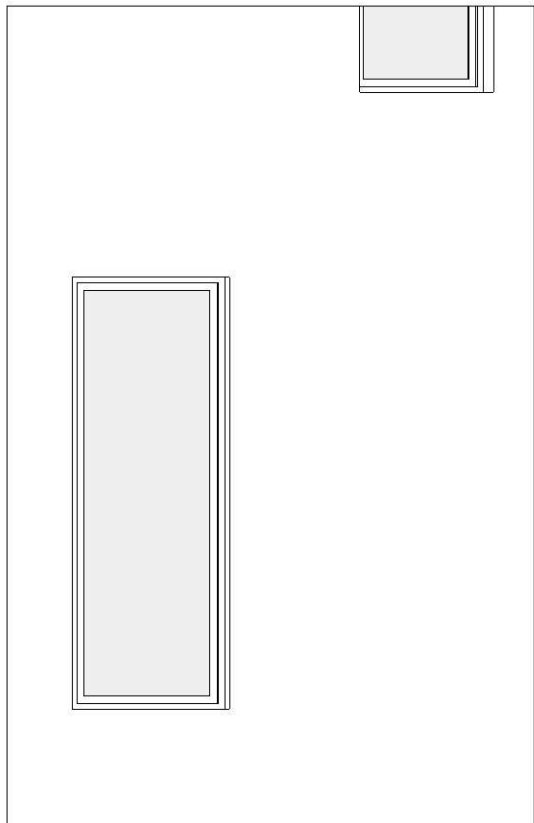

Detaljsnitt loftgång 1:50

Gårdsrum i kv 6a.

Runda huset i kv 8,
Fasad och sektion,
skala 1:200

Detaljsnitt fönsterparti,
runda huset 1:50

KV 7

**STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER**

Byggherre: Svenska Bostäder
Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Kvarter 7 är placerat i hörnet där Albanovägen och Ruddammsvägen möts och har i plan formen av en triangel med en kringbyggd gård i mitten. Kvarteret är i 4 våningar med en indragen femte våningen. En kupol kröner kvarteret för att markera stråket och ge kvarteret ett vackert avslut.

Lokaler placeras i bottenvåningen och däröver bostäder. Huvudentrén vänder sig mot Albanovägen och bostäderna nås via loftgångar som är placerade kring den triangulära gården.

På terrassvåningen vidgar sig loftgångarna mot sydväst och ger möjlighet för studenterna att vistas i solen.

Mot gatan får fasaderna en enkelt och lugn gestaltning med franska fönster till varje bostadsrum. För att ge möjlighet för det sociala livet på gården ställs höga krav på gestaltningen av så som loftgångar och entrépartier för att få en vacker och behaglig gårdsmiljö. Gården är avsedd att rymma förskolans utevistelse och utformas i samråd med stadsdelsförvaltningen/brukaren.

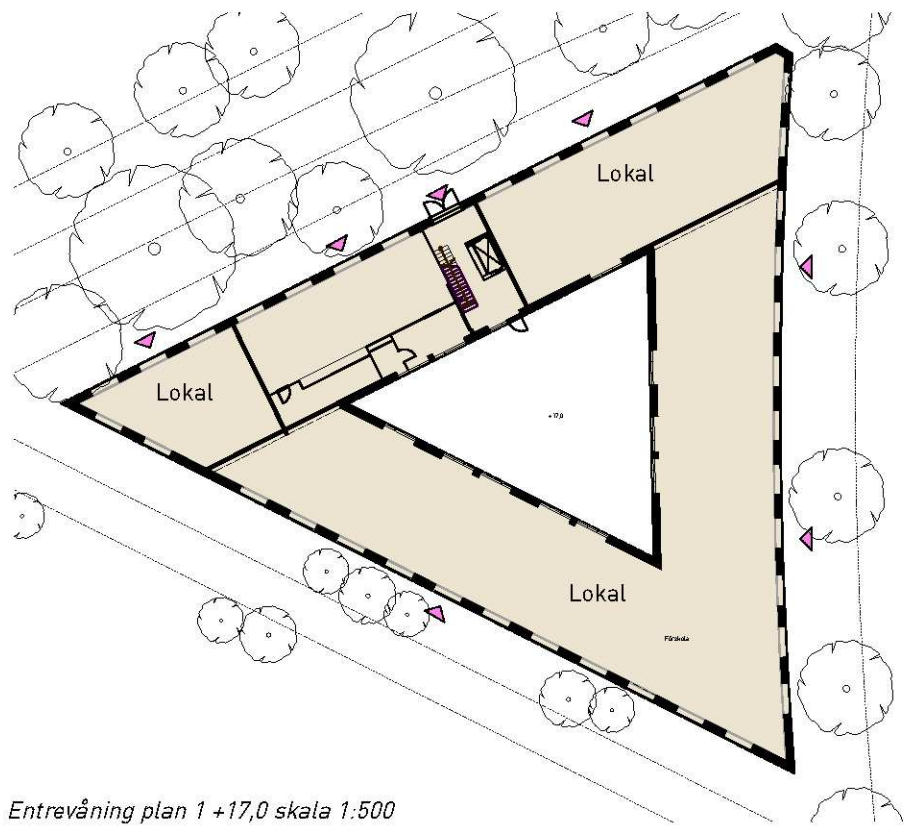
Kvarteret utförs i puts och får tak med sedum.

Lokaler placeras i bottenvåningen där även en förskola kan inrymmas, liksom eventuellt en framtida stationsuppgång och en gemensam lokal för studenterna. Från det centrala trapphuset nås bostäderna med loftgångar utmed den triangulära gården.

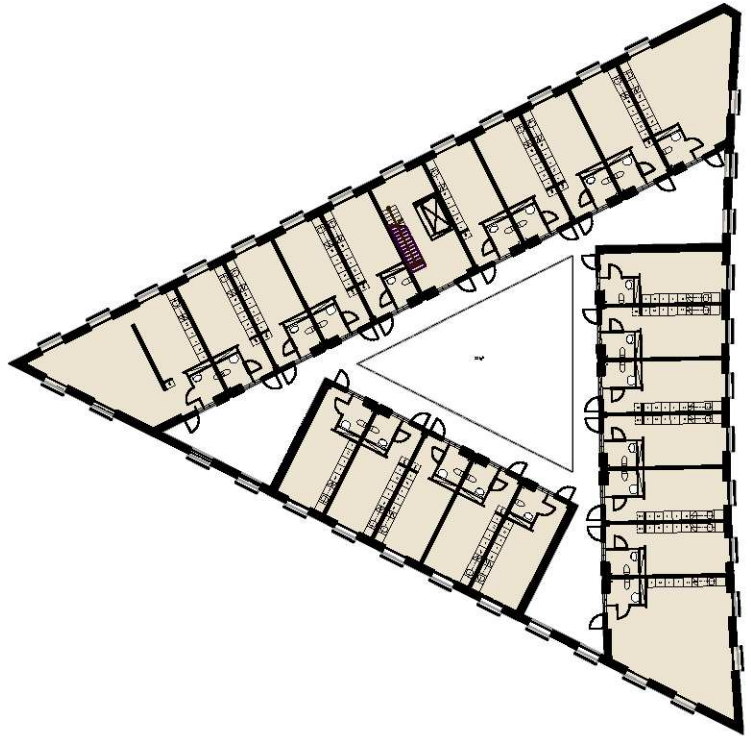
Studentrummen är organiserade så att matlagings- och uppehållsdelarna vänder sig mot utsikten. Mot gården och loftgången är entredörren glasad och ett indelat fönsterparti med glas ner till golv ger möjlighet till vådring mot tyst sida och gör att gårdssidan inte uppfattas som slutet. Fönsterluckorna ger också möjlighet till avskärmning från insyn.

Fakta

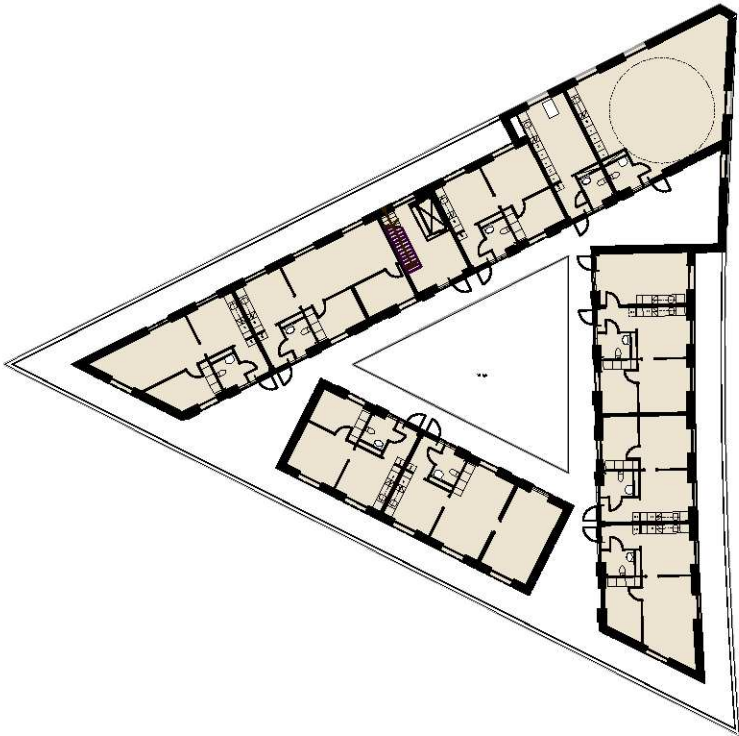
BTA:	5310 kvm
BOA:	2535 kvm
LOA:	709 kvm
Antal lgh:	76 st

Entrevåning plan 1 +17,0 skala 1:500

Normalplan plan 3 +24,60 skala 1:500

Terrass plan 5 +31,40 skala 1:500

Fasad mot Ruddammsvägen 1:500

Fasad mot Albanovägen 1:500

Fasad i gränd skala 1:500

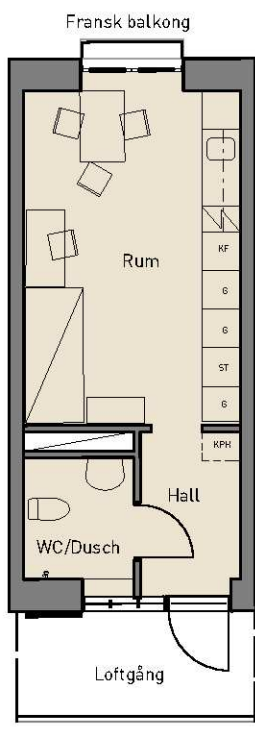
Albanovägen från öster, till vänster kvarter 7.

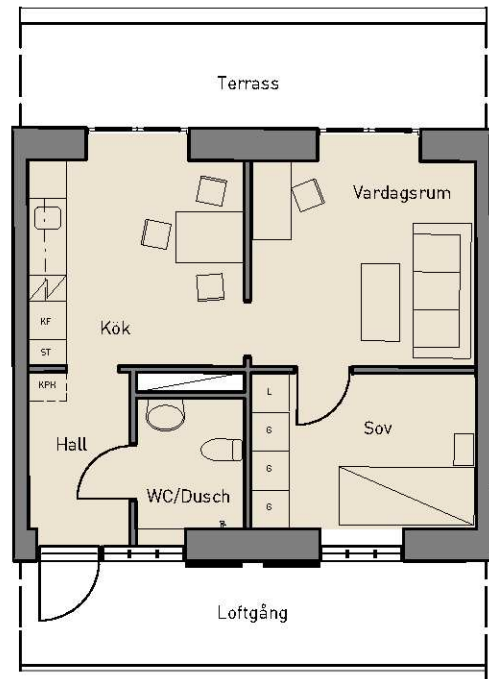
Fasadutsnitt och sektion mot gata skala 1:200

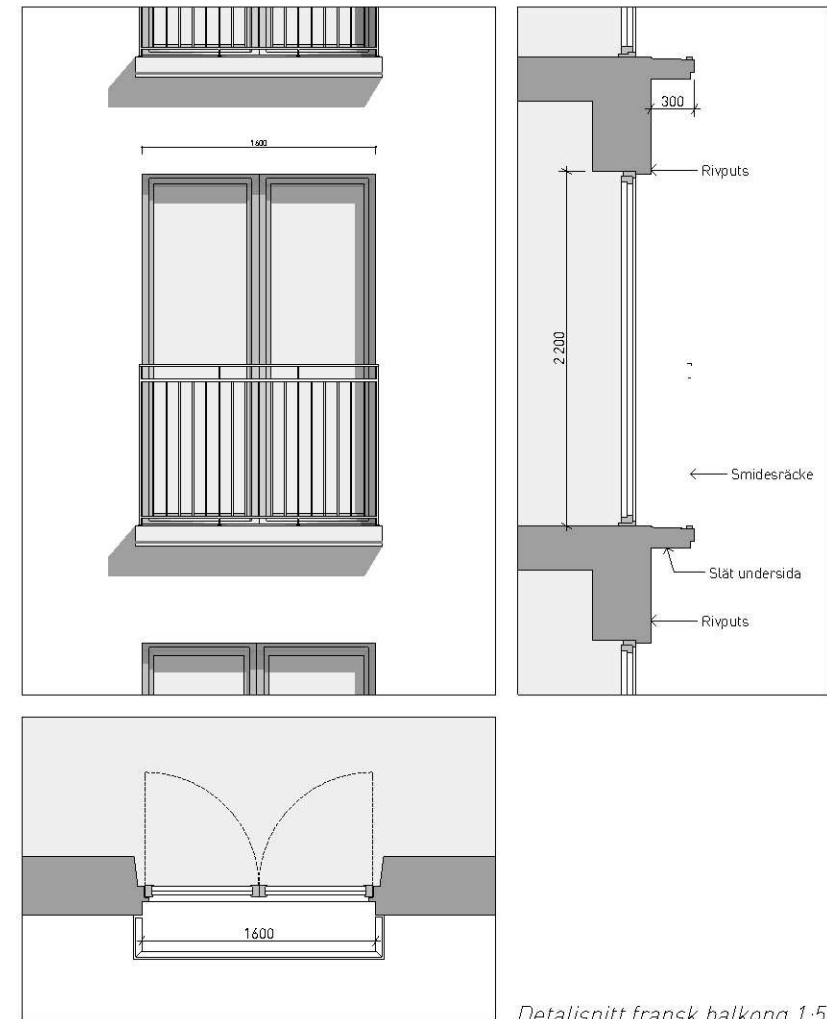
Fasadutsnitt och sektion mot gård skala 1:200

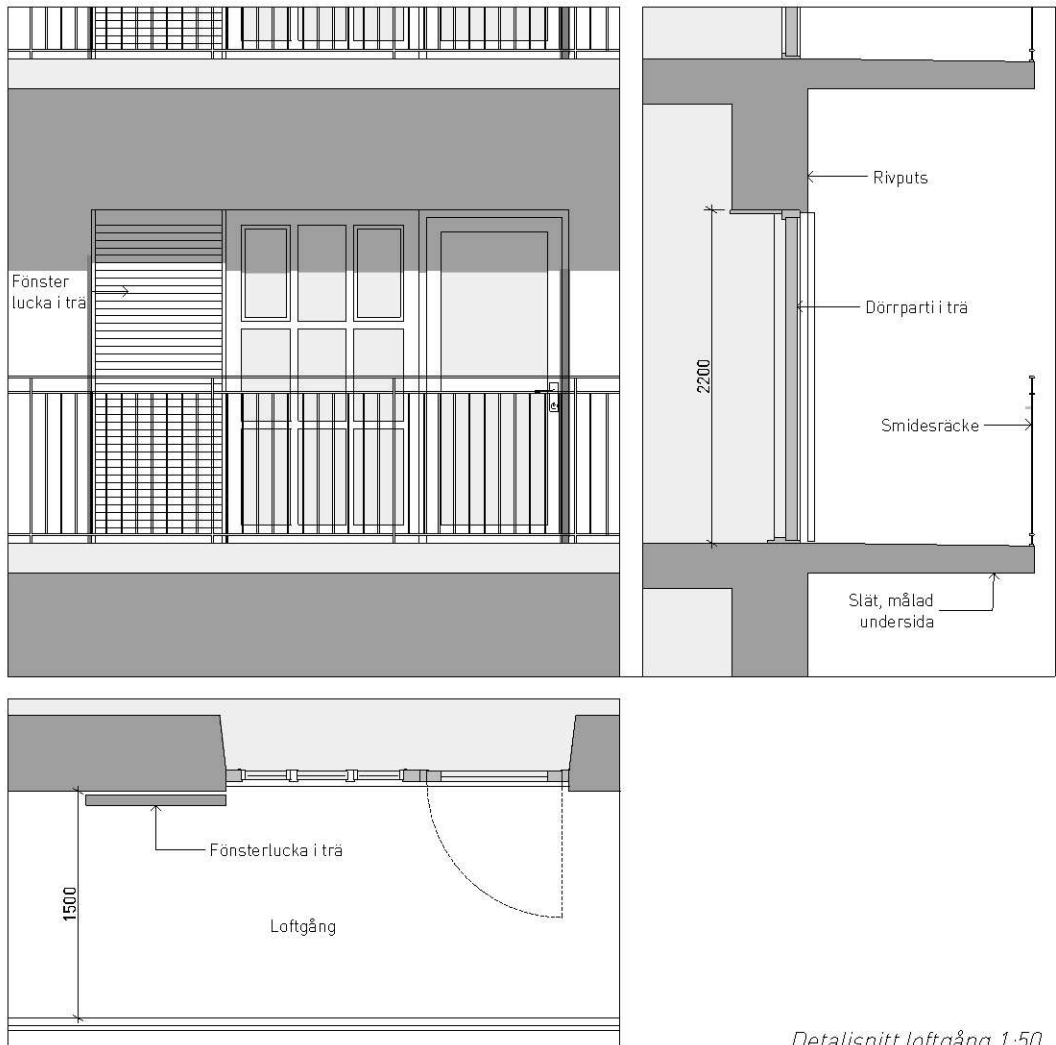
Typlägenhet 1:100

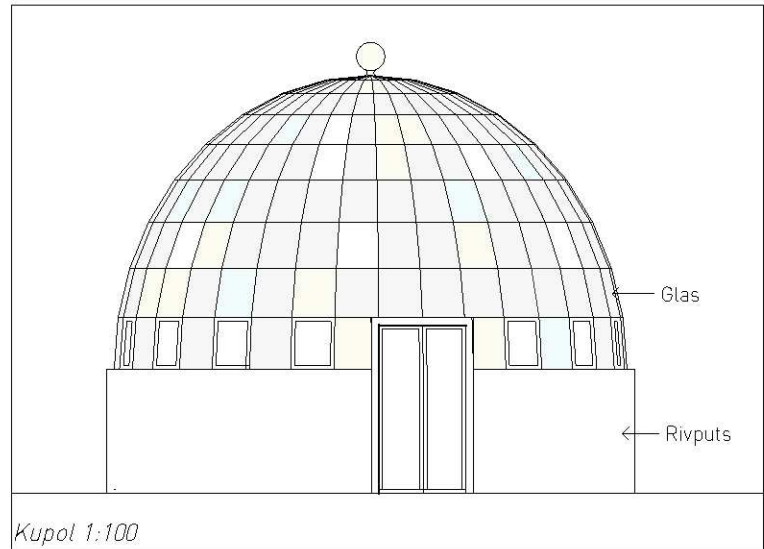
Typlägenhet, terrass 1:100

Detaljsnitt fransk balkong 1:50

Detaljsnitt loftgång 1:50

Kupol 1:100

Vy från Ruddammsvägen, i förgrunden kvarter 7.

KV 17

**STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER**

Byggherre: Svenska Bostäder
Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Kvarter 17 från Ruddammsvägen mot norr.

Kvarter 17 – Gröna tornet

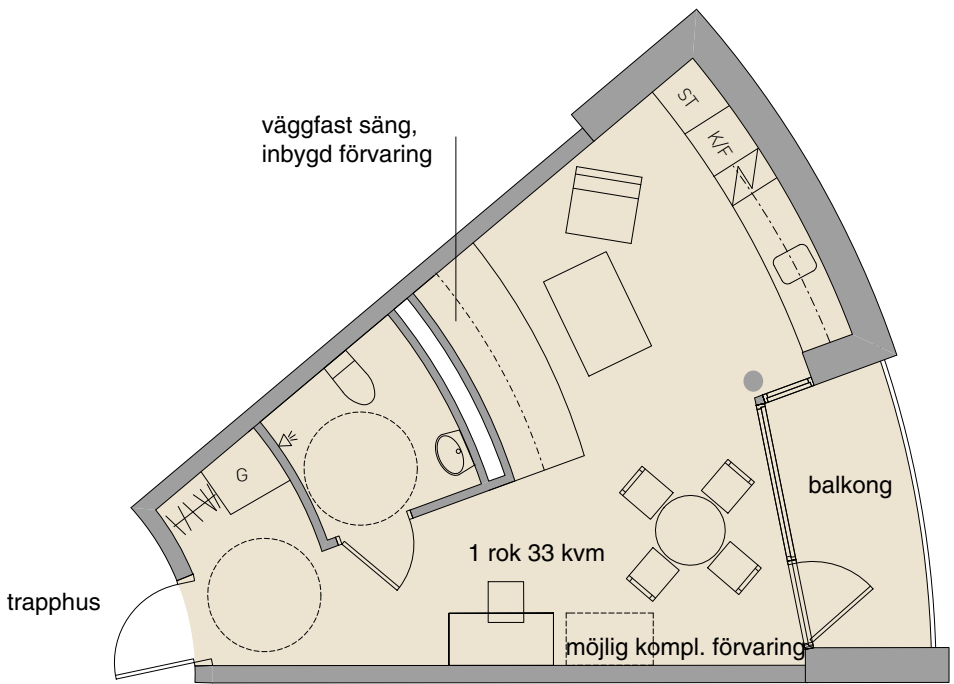
Genom sin gestaltning där täta murytor spelar mot sammanhållna indragna glasytor ges byggnaden, kv 17, ett uttrycksmässigt igenkännande till sin närmsta granne, AlbaNova. Huset är ett flerbostadshus och rymmer drygt 50 studentbostäder.

Gestaltningen är ett direkt svar på platsens förutsättningar där buller från järnväg pareras genom fasadens håligheter vilka möjliggör vädring mot tyst ljudficka. Den runda formen med sina symetriska indragningar ger en intressant siluett samtidigt som byggnaden ges goda förutsättningar att klara de högt ställda miljökrav som ställs på området. Här blir de inskjutande balkongerna ett naturligt solskydd för att undvika övertemperaturer samtidigt som den runda formen är optimal ur uppvärmnings synpunkt.

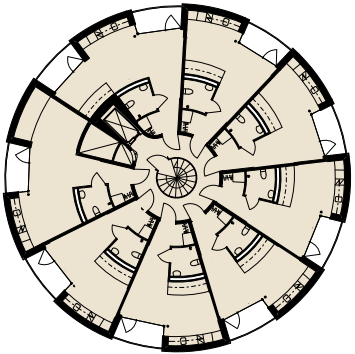
Huset är uppbyggt kring ett centralt trapphus som betjänar 8 lägenheter per plan. Lägenhetsförråd samt installationsutrymmen är placerad i källarvåning.

Entréplan är placerad på ett runt podium vilket tar upp intilliggande nivåskillnader och uttrycksmässigt förankrar byggnaden till platsen. Här återfinns förutom en generös entré även gemensamhetslokal/lokal samt cykelförvaring och tvättstuga.

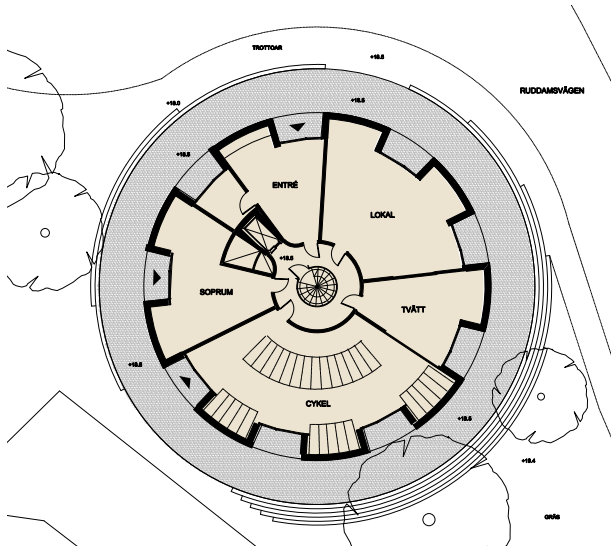
Totalt ryms 56 lgh med tonvikt på 1 rok om 33 m2, samtliga med balkong eller uteplats.

Plan studentrum skala 1:100

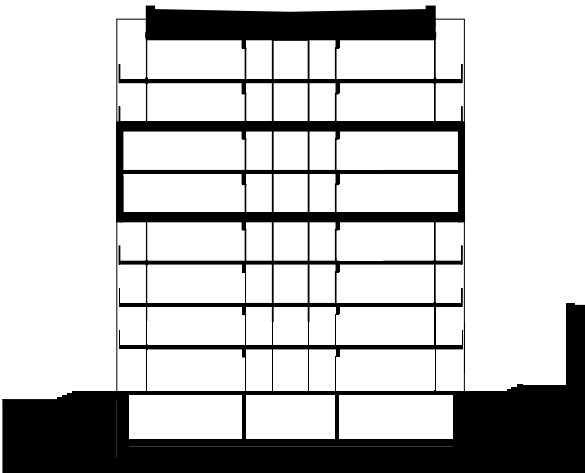
Normalplan skala 1:500

Entréplan skala 1:500

Fasad skala 1:500

Sektion skala 1:500

Fakta

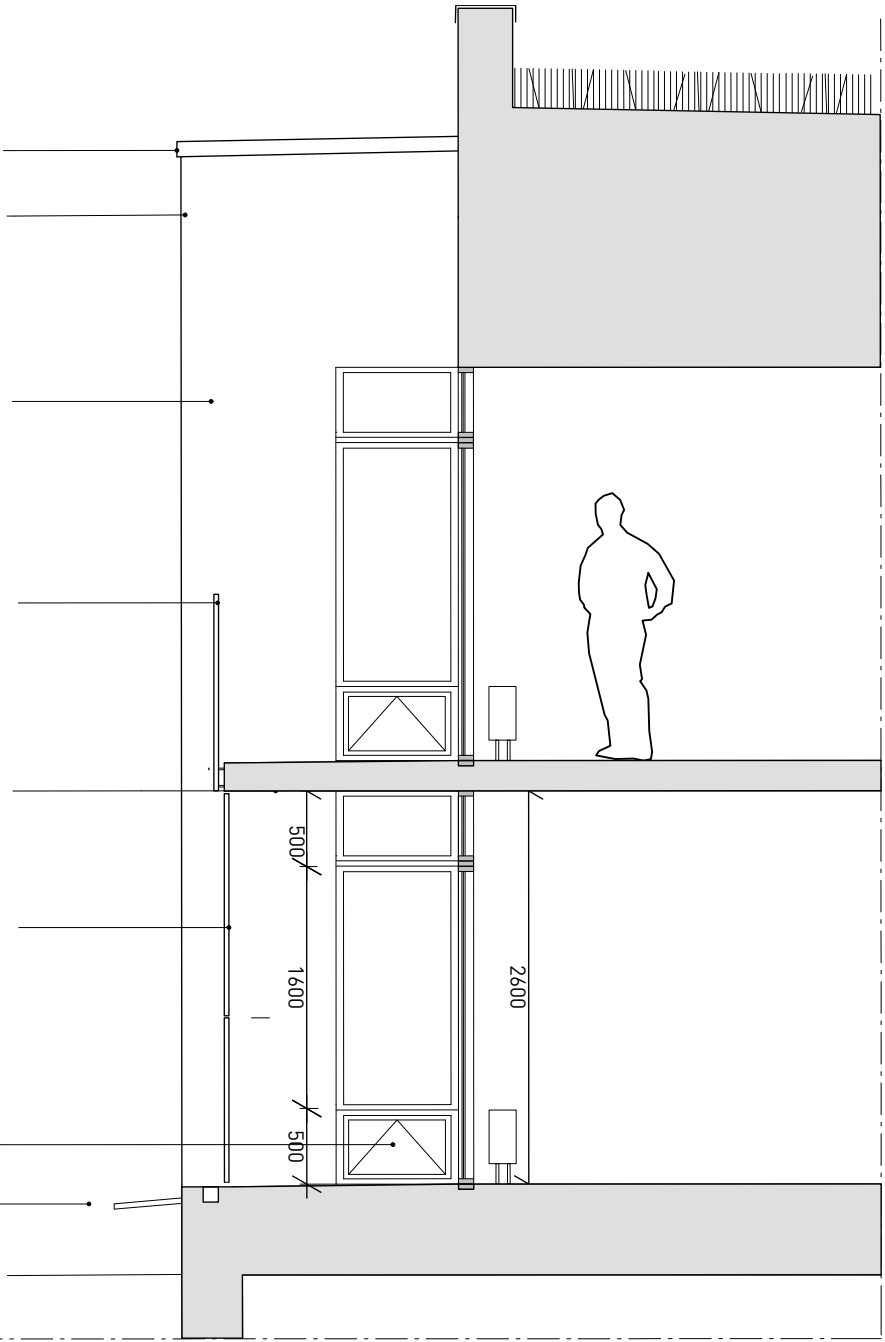
BTA: 3 375 kvm
Ljus BTA: 2 960 kvm
BOA: 1 771 kvm
LOA/Ggemensamhetslokal: 67 kvm
Antal lgh:56 st

Interiör studentrum

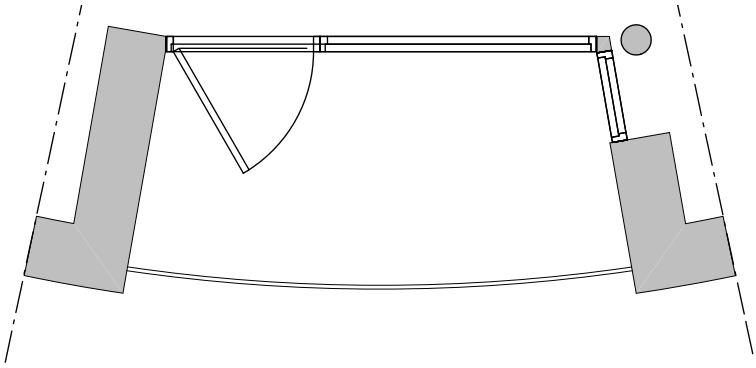

Sektion/fasad skala 1:200

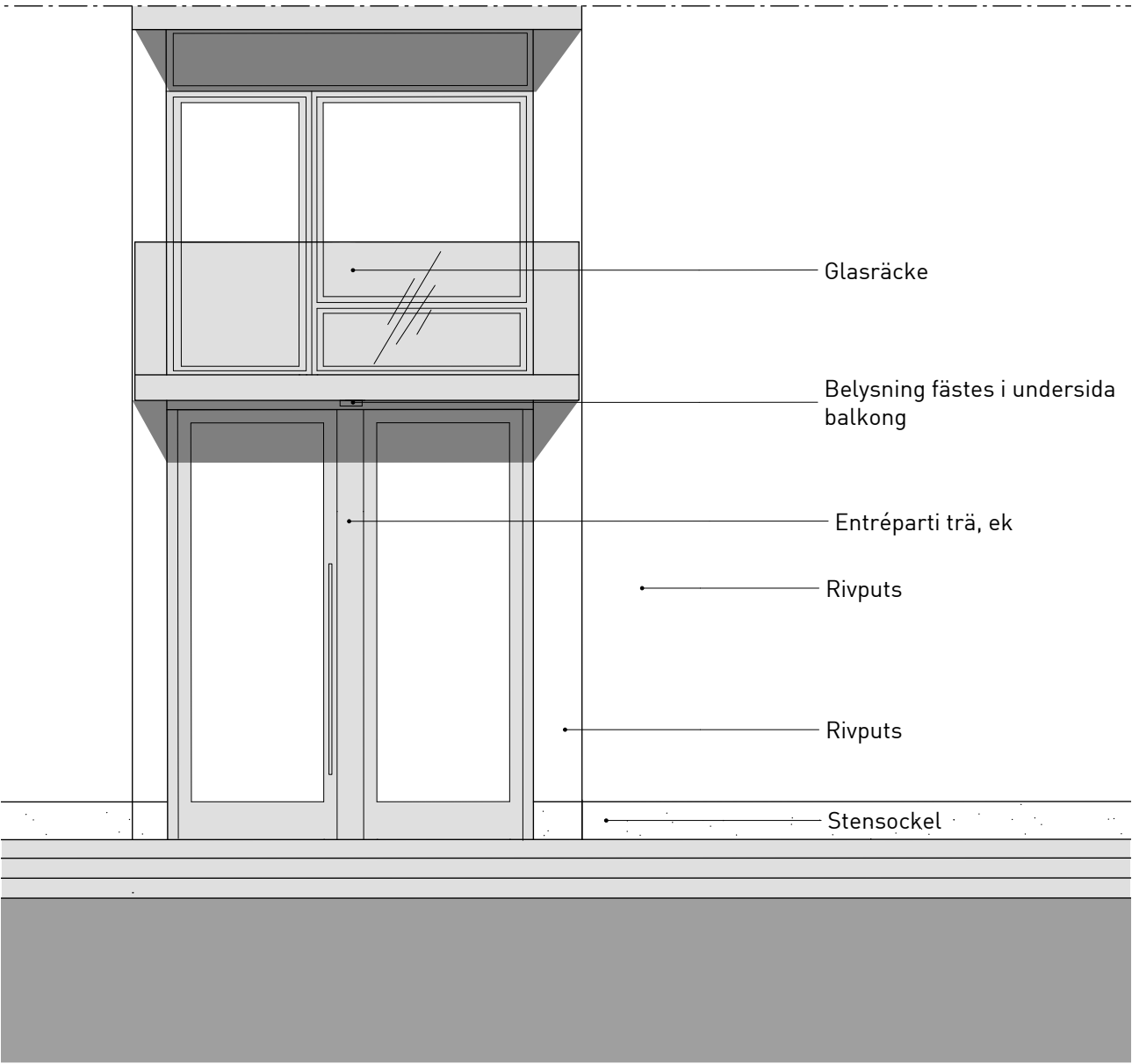
- Plåt
- Rivputs
- Insida balkong rivputs
- glasräcke monteras i framkant balkongplatta
- Balkongbjälklag, slät undersida kulör lika fasad
- Glas, öppningsbart
- Öppningsluft för bullerfri vädring
- Vattenutkastare
- Rivputs

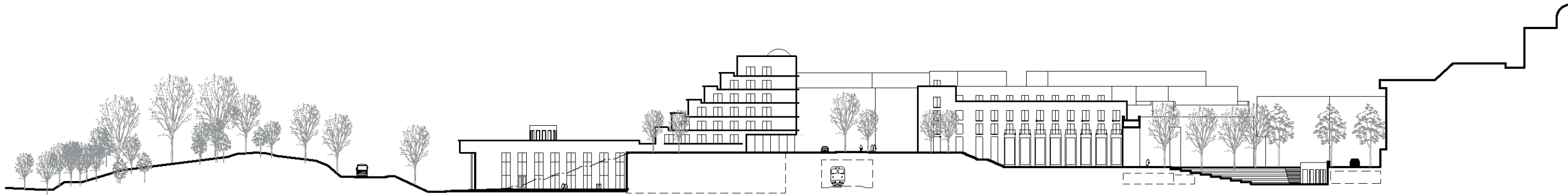
Detaljsnitt Balkong/takfot skala 1:50

Balkong skala 1:50

Entre/Balkong skala 1:50

**STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER**

Byggherre: Svenska Bostäder
Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Vy från söder och Albanovägen.

Kvarter 5

Kvarter 5 har planformen av en triangel med en kringbyggd gård i mitten. Lågdelen i tre våningar kröns av en gemensam takträdgård för studenterna.

Den höga byggnadssvolymen i spetsen i söder terrasserar sig upp till sex våningar från gatunivån och bildar huvudkroppen i huset där det centrala trapphuset och foajén med de gemensamma utrymmena finns.

På gården står en mindre rund byggnad i tre våningar med en gemensam paviljong på taket som nås från takträdgården.

Fasaderna i lågdelen har ett trevåningsmotiv med vertikala fönsterband.

Den norra fasaden, som vänder sig mot Albanoparken, har en kraftigt utskjutande takfot för att förstärka volymens horisontalitet.

Fasaderna i den terrasserade höga volymen har större murpartier och friser som löper i bjälklagshöjd på varje våning för att accentuera terrasseringen och ge en reliefverkan.

Kvarteret har sin huvudentré placerad mot Albanovägen i byggnadens södra del. Foajén är ett högt rum i flera våningar och fungerar även som gemensamhetslokal för spontana och planerade möten. Här finns det centrala trapphuset med hiss som ger tillgång till alla studentrum samt gården.

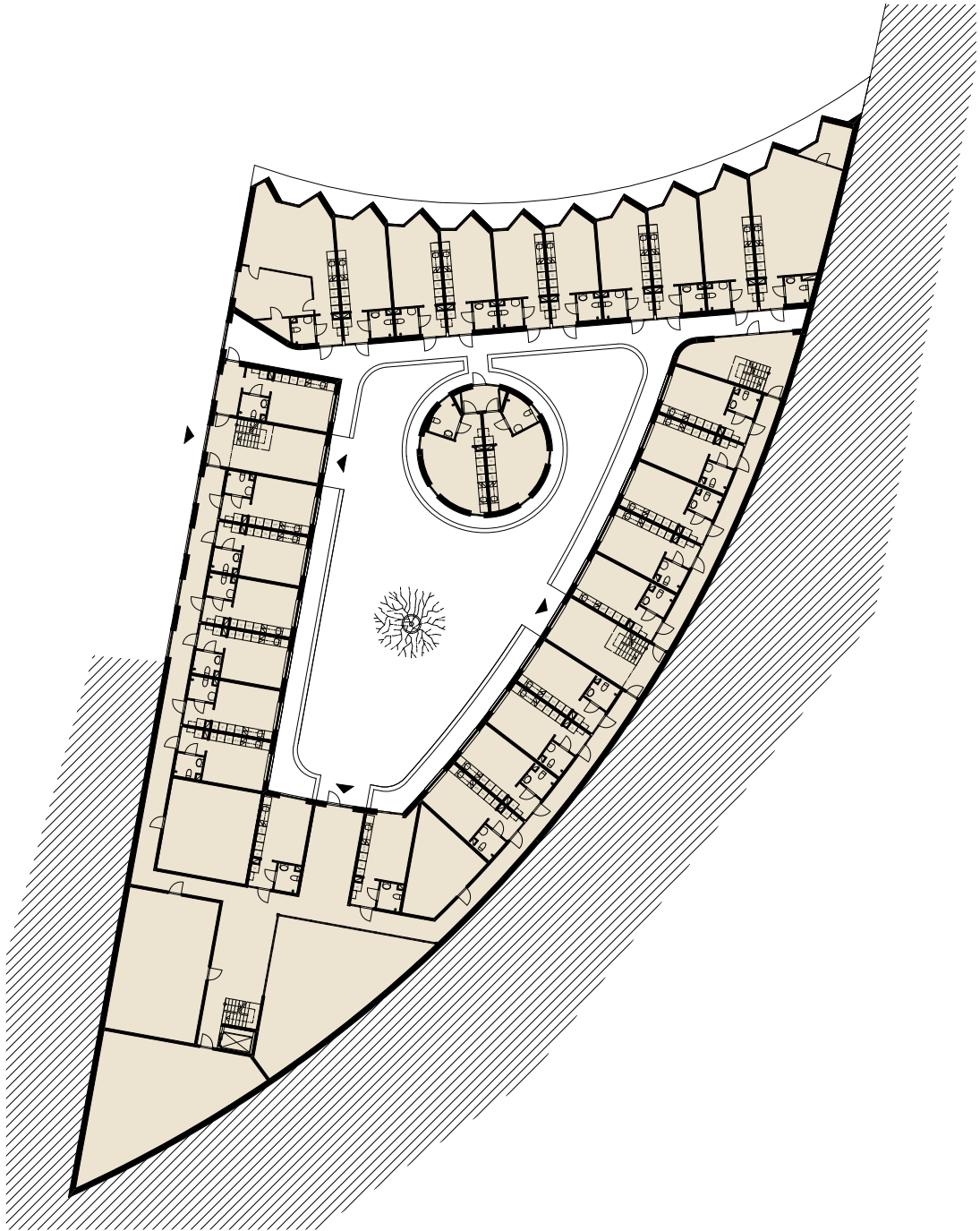
I entréplan i spetsen mot norr finns plats för en mindre uthyrningslokal och en framtida uppgång från spårvägen.

I lågdelen finns ytterligare två trapphus utplacerade för utrymning.

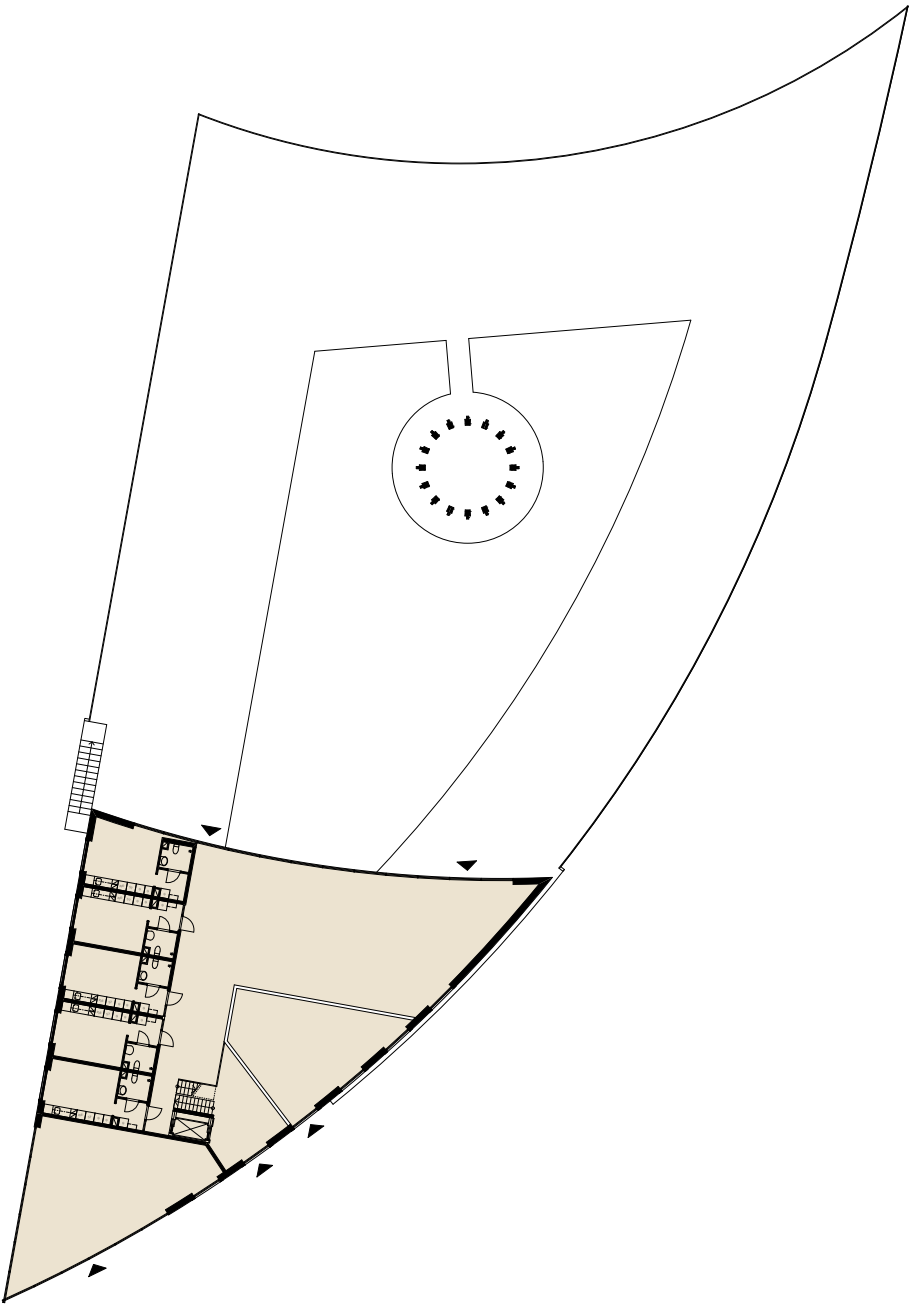
I den högre byggnadskroppens tre suterrängplan inryms lägenhetsförråd och teknikutrymmen.

Fakta

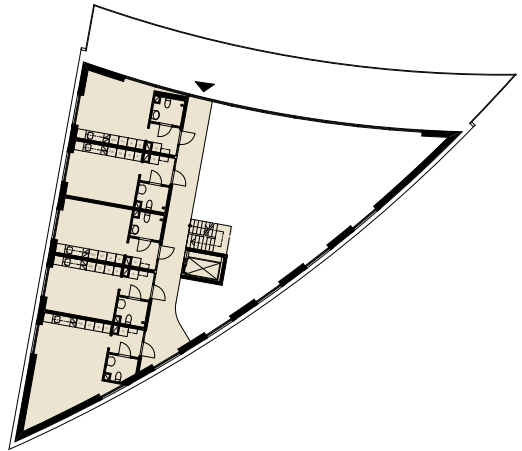
BTA:	6 170 kvm
BOA:	3 500 kvm
LOA:	170 kvm
Antal lgh:	117 st

Gårdsplan skala 1:500

Entréplan skala 1:500

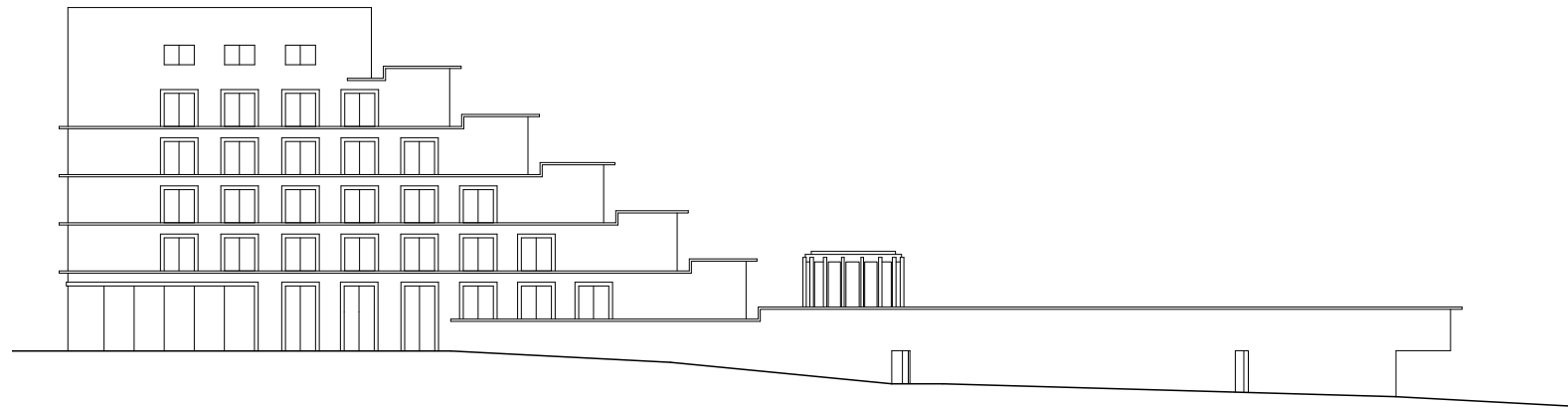
Plan 6 skala 1:500

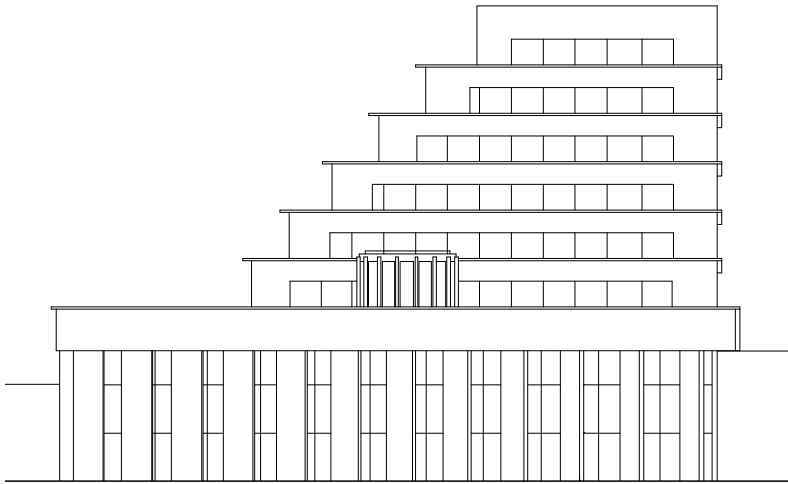
Vy längs Bellevuestråket med hus 5 till höger i bild.

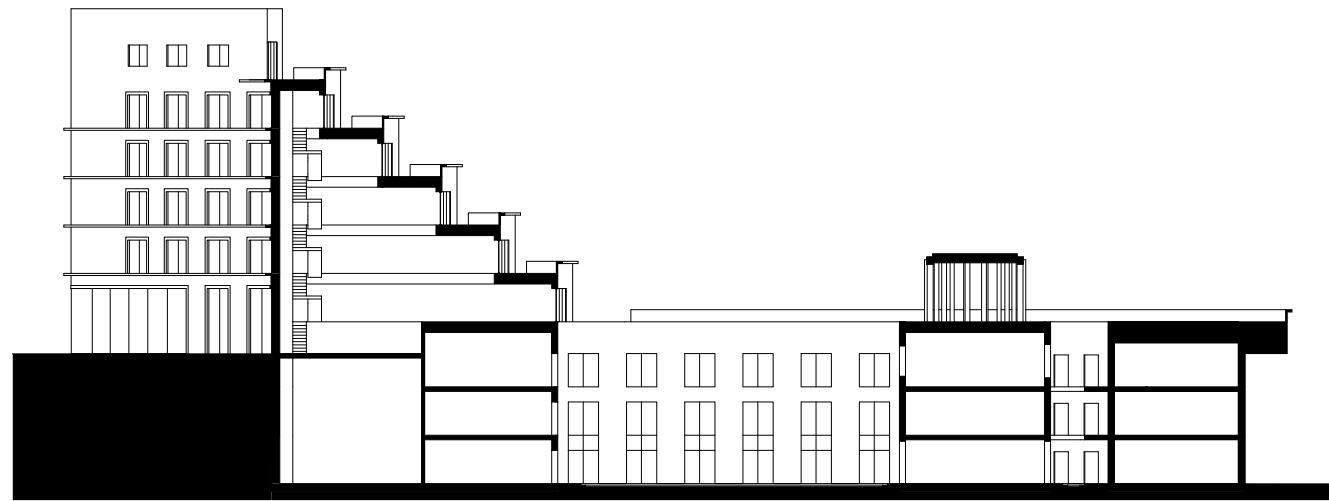
Fasadutsnitt mot väster skala 1:200.

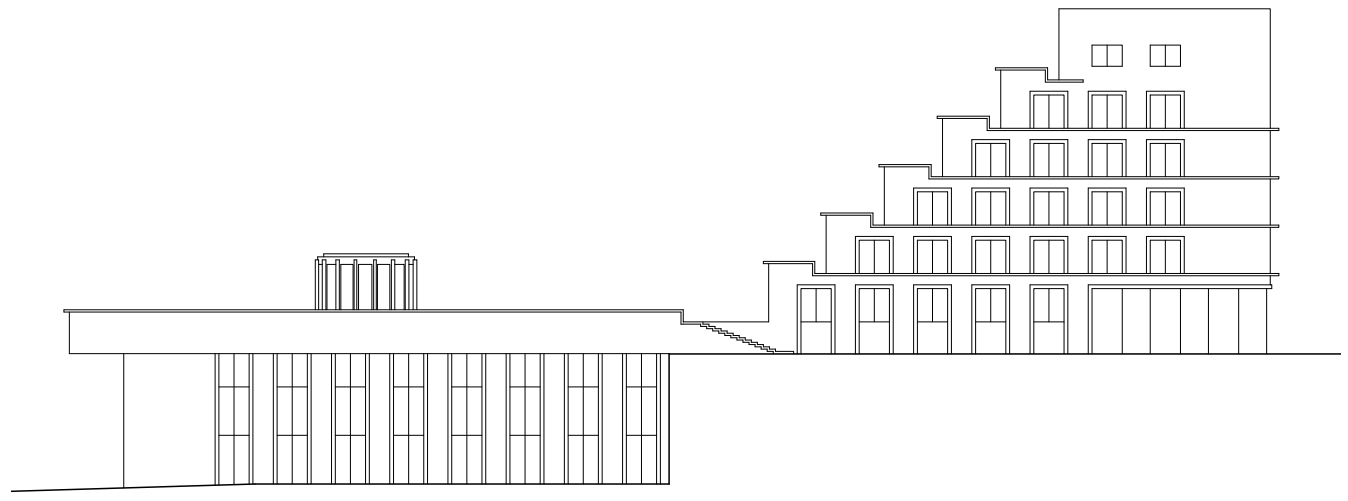
Fasad mot sydost skala 1:500

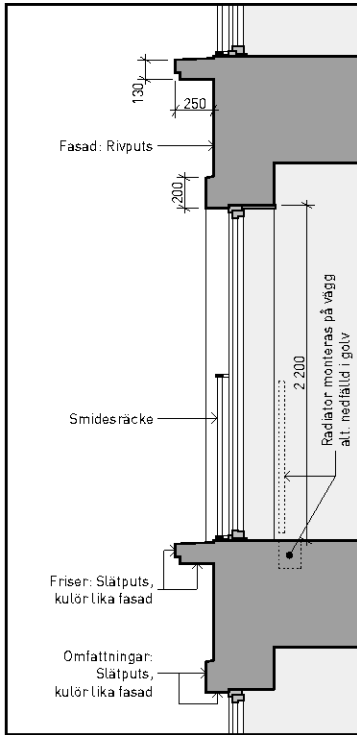
Fasad mot norr skala 1:500

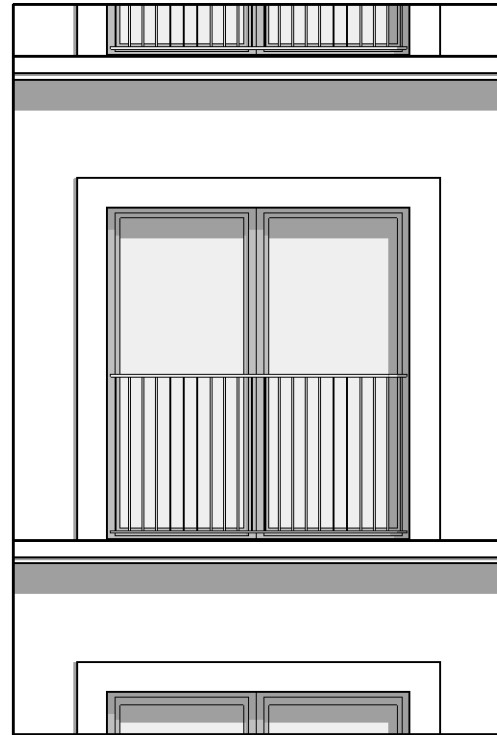
Sektion skala 1:500

Fasad mot väster skala 1:500

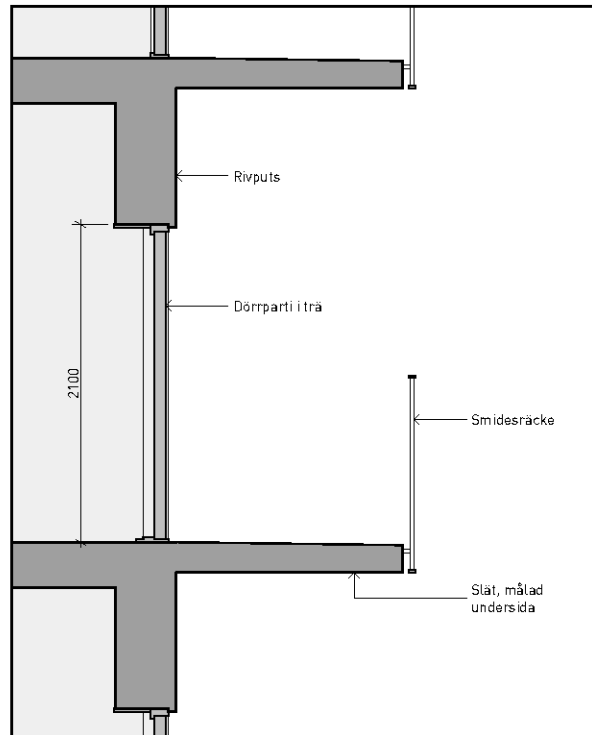
Sektion

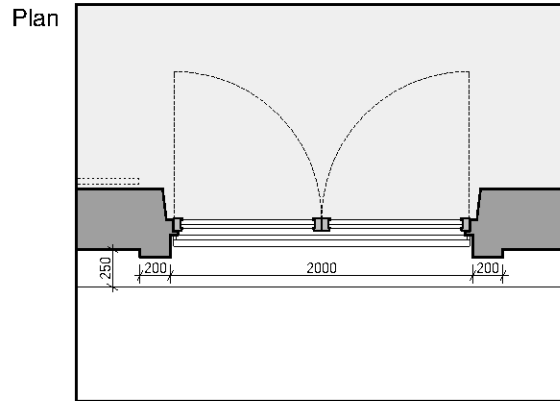
Fasad

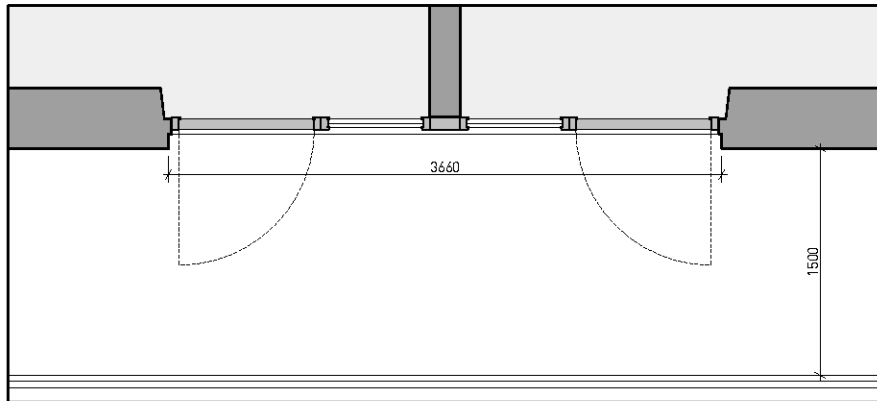
Fasad

Sektion

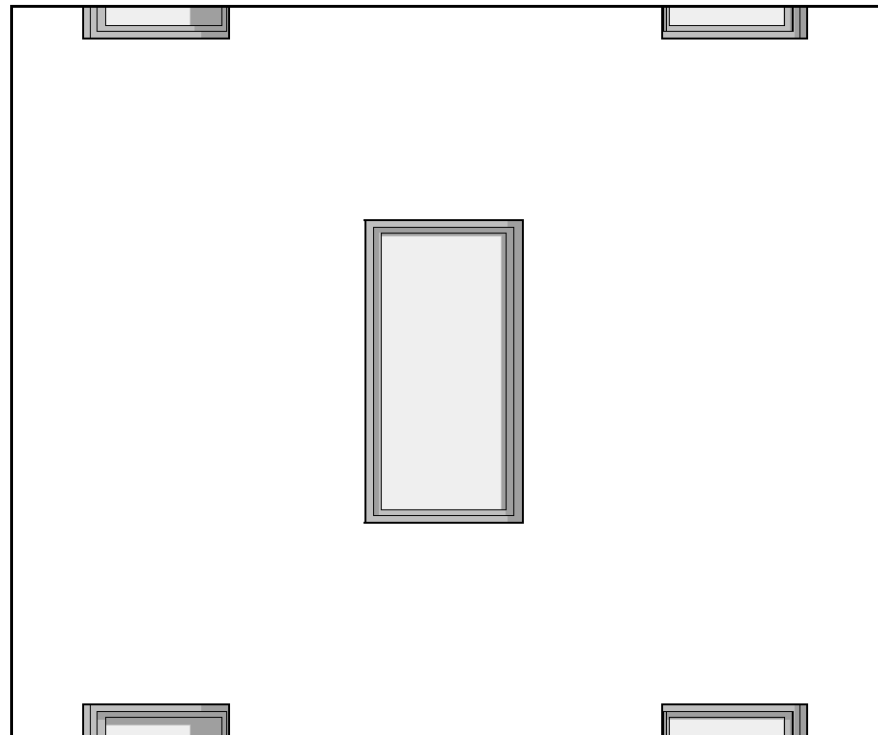
Plan

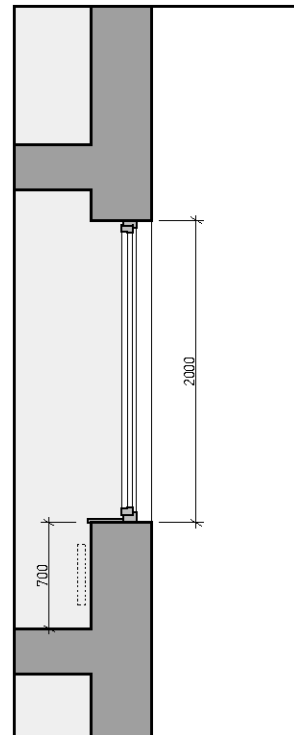
Plan

Franska dörrar skala 1:50

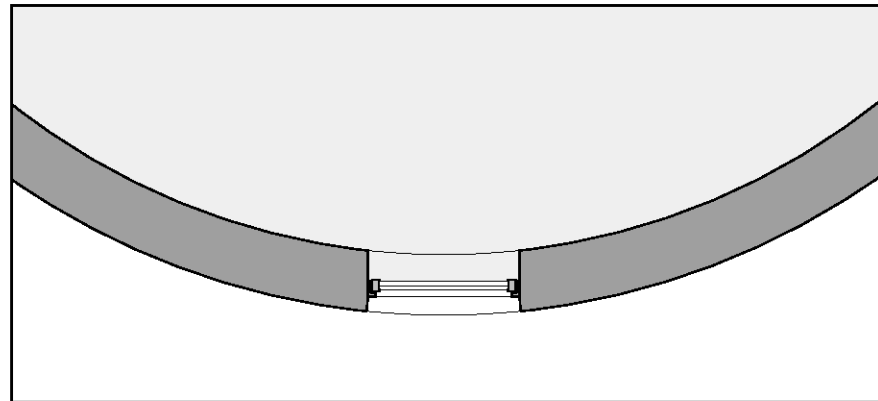
Loftgång skala 1:50

Fasad

Sektion

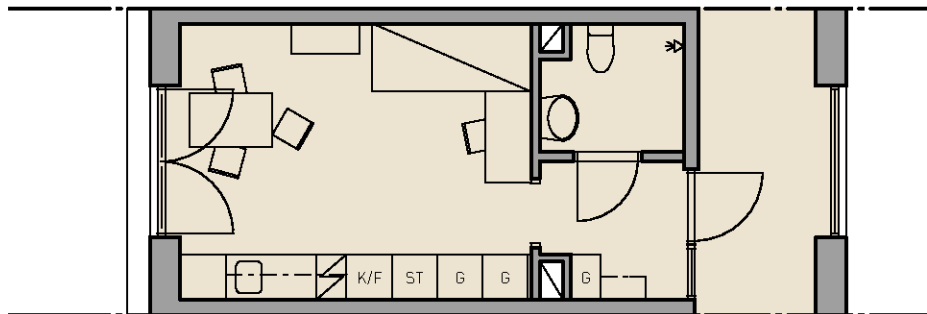
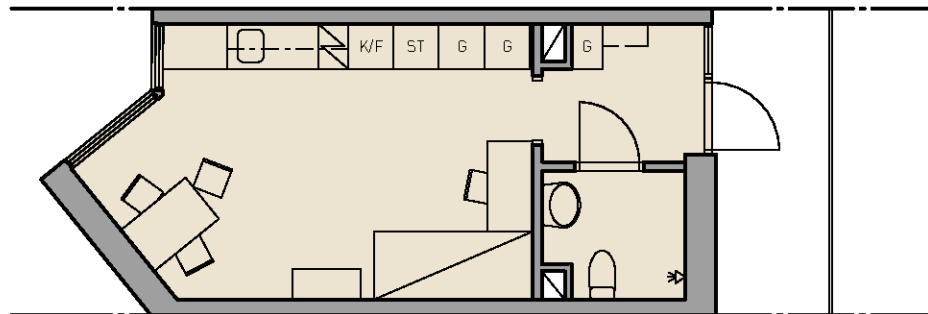

Plan

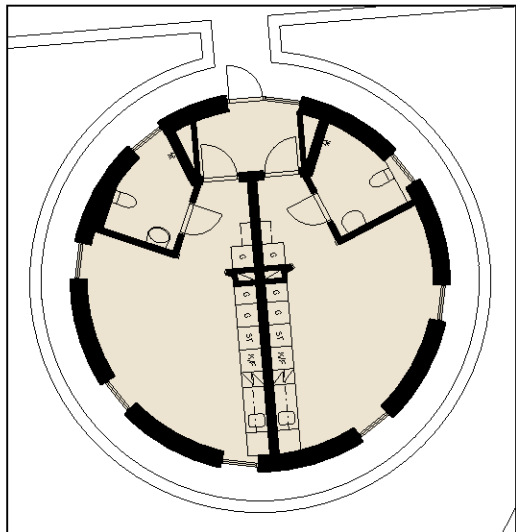
Gårdshus skala 1:50

Gårdsillustration.

Planer studentrum skala 1:100

Plan gårdshus skala 1:200.

KV 11

STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER

Byggherre: Svenska Bostäder
Arkitekt: Brunnberg & Forshed Arkitektkontor AB

Hus 11 sett från norr och Ruddammsvägen.

Kvarter 11

Kvarter 11 har planformen av en triangel med en kringbyggd gård i mitten. Lågdelen i tre våningar kröns av en gemensam takträdgård för studenterna.

Den höga byggnadsvolymen i spetsen mot norr terrasserar sig upp till nio våningar och bildar huvudkroppen i huset där det centrala trapphuset och foajén med de gemensamma utrymmena finns.

På gården står en liten rund byggnad i tre våningar med en gemensam paviljong på taket som nås från takträdgården.

Fasaderna i lågdelen har ett trevåningsmotiv med vertikala fönster och en uppglasad del i spetsen.

Den södra fasaden, som vänder sig mot Albanoparken nedanför Albanohöjden, har en kraftigt utskjutande takfot för att förstärka volymens horisontalitet.

Fasaderna i den terrasserade höga volymen har större murpartier och friser som löper i bjälklagshöjd på varje våning för att accentuera terrasseringen och ge en reliefverkan.

Kvarteret har sin huvudentré placerad mot Ruddammsvägen i byggnadens norra del. Foajén utförs av ett högt rum i flera våningar som även fungerar som gemensamhetslokal. Här finns det centrala trapphuset med hiss som ger tillgång till alla studentrum. Från foajén når man även den gemensamma gården.

I samband med foajén ligger cykelrummet med egen ingång från gränden i väster. I entréplan i spetsen mot norr finns plats för en mindre uthyrningslokal.

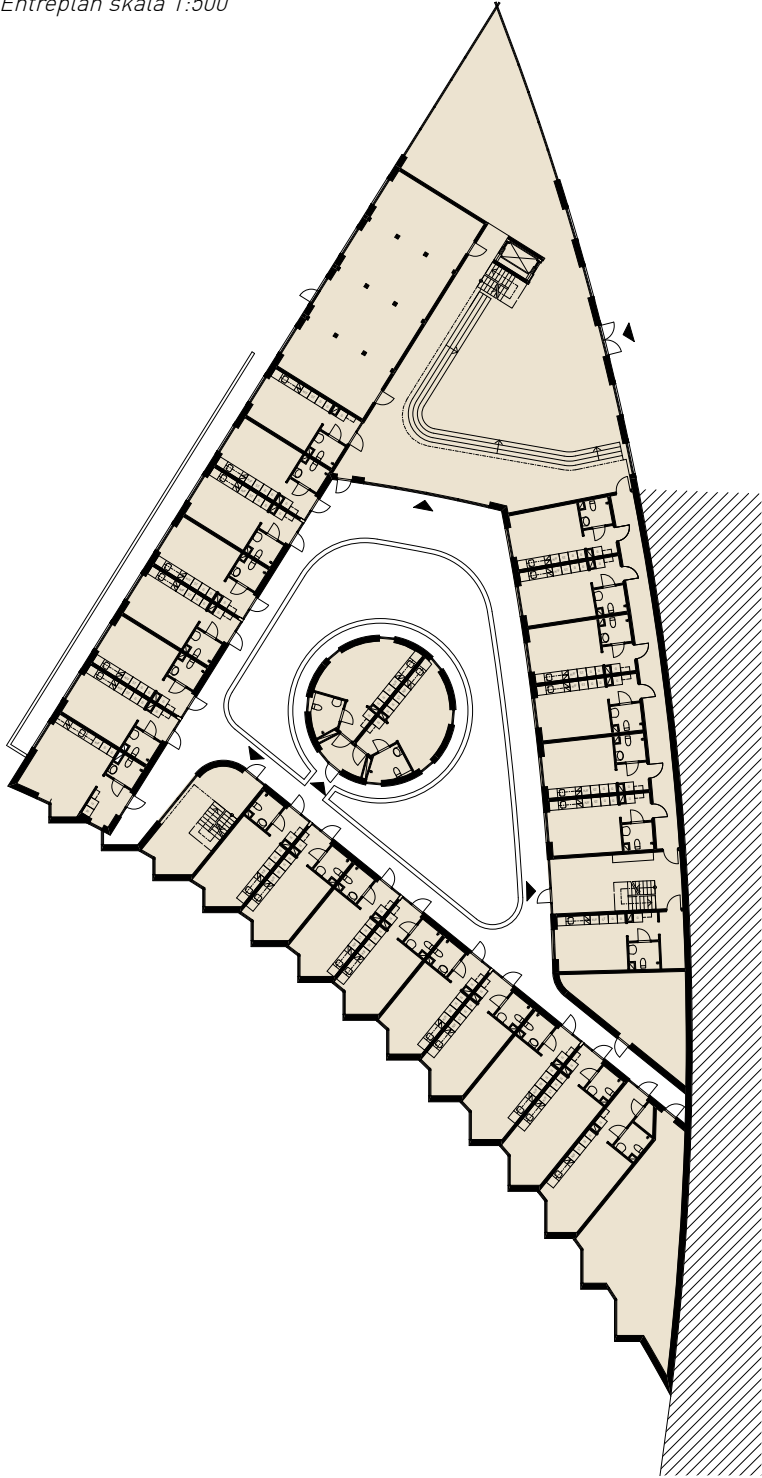
I lågdelen finns ytterligare två trapphus utplacerade för utrymning.

Under den högre byggnadskroppen finns ett källarplan som inrymmer lägenhetsförråd och teknikutrymmen.

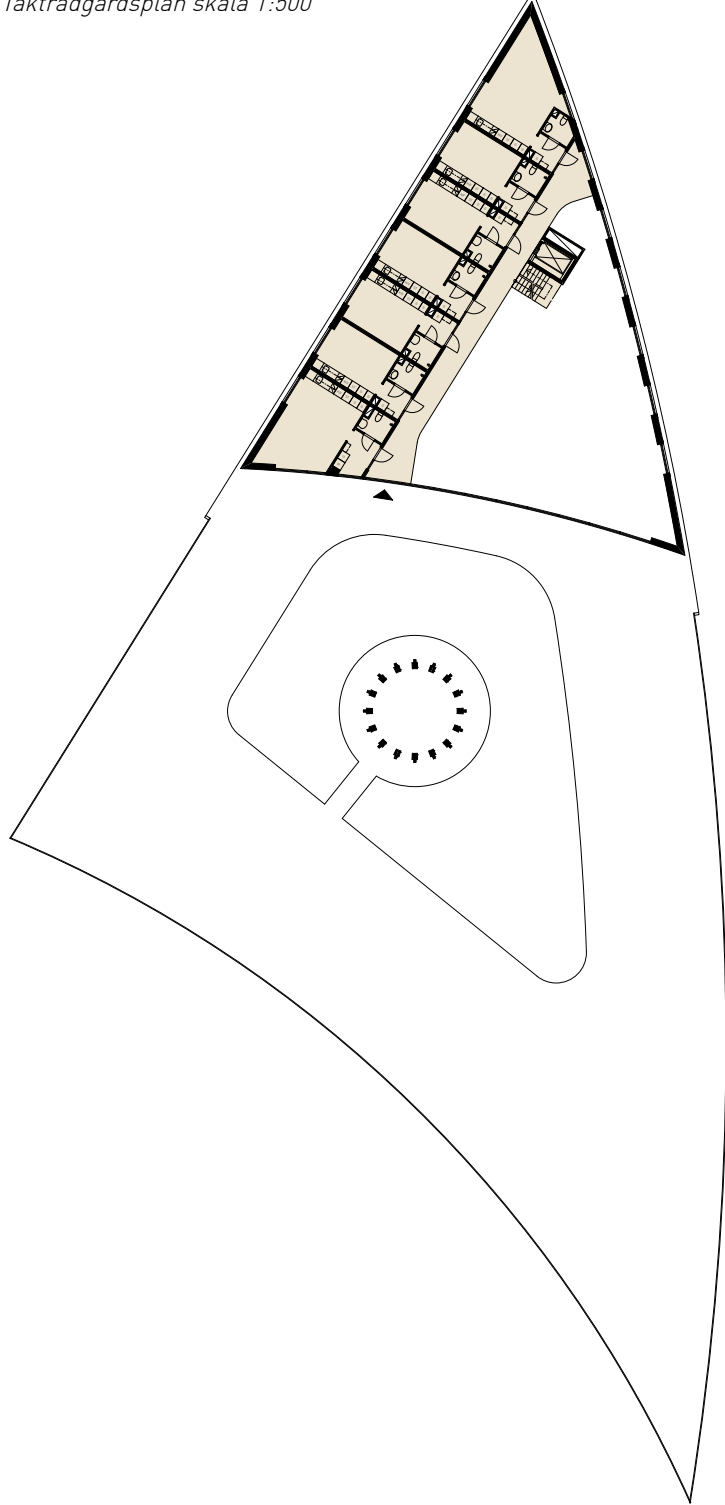
Fakta

BTA	5 790 kvm
BOA	3 550 kvm
LOA	75 kvm
Antal lgh:	118 st

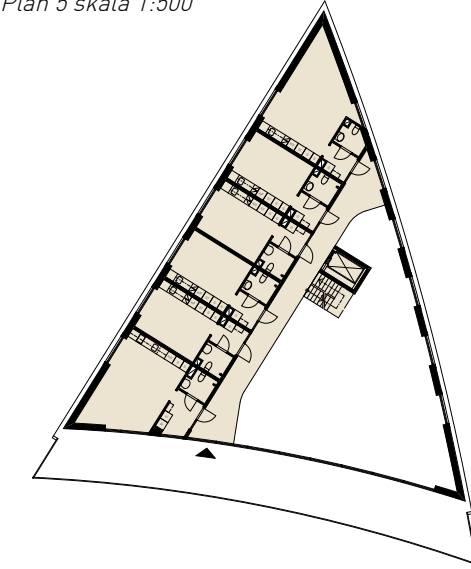
Entréplan skala 1:500

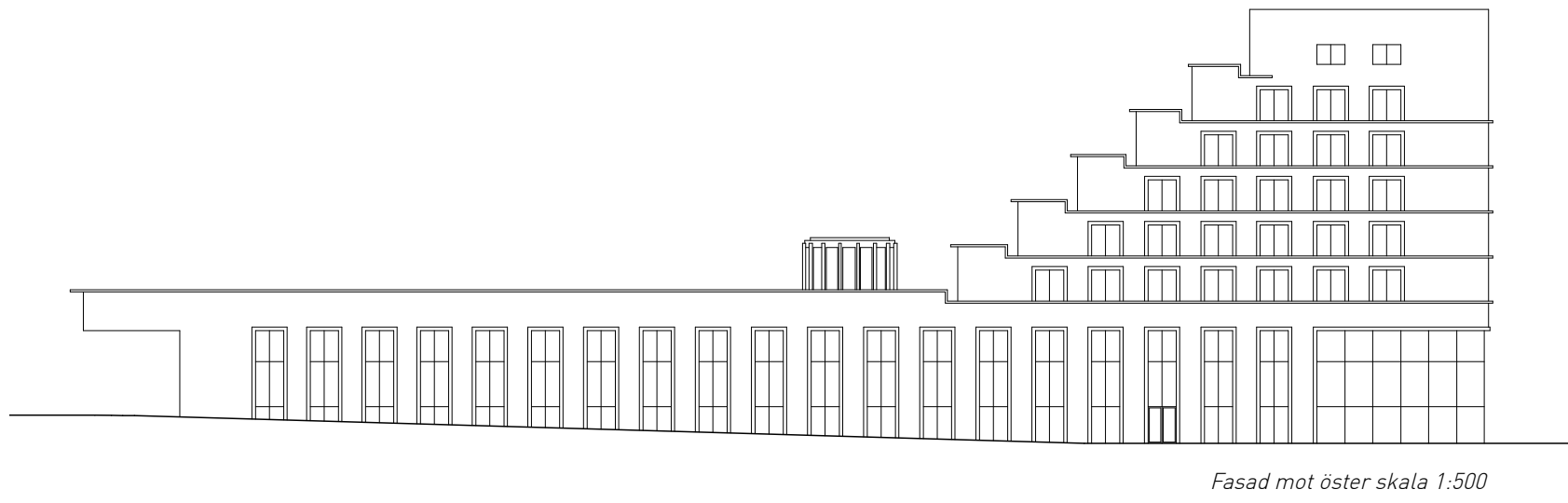

Takträdgårdsplan skala 1:500

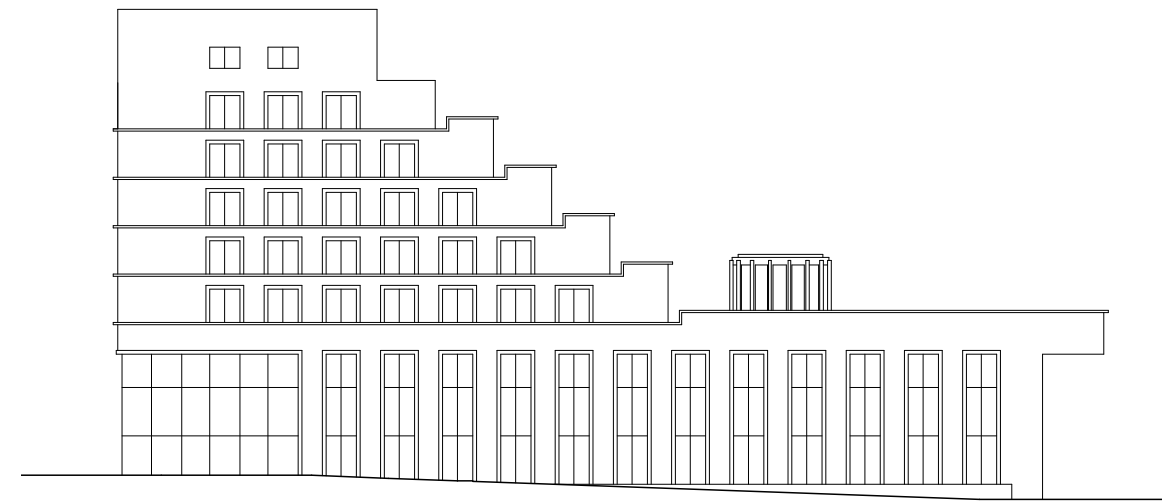

Plan 5 skala 1:500

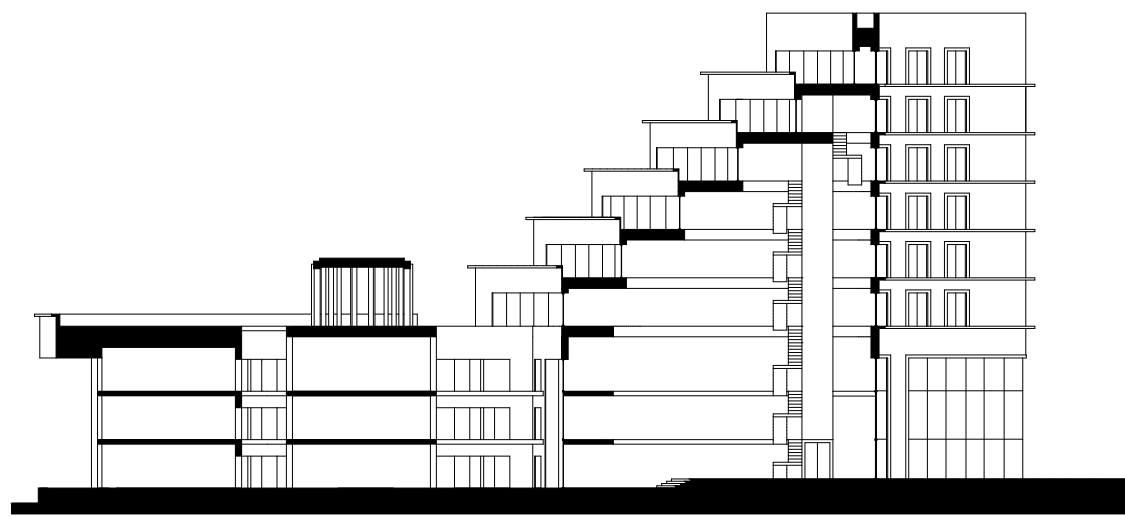

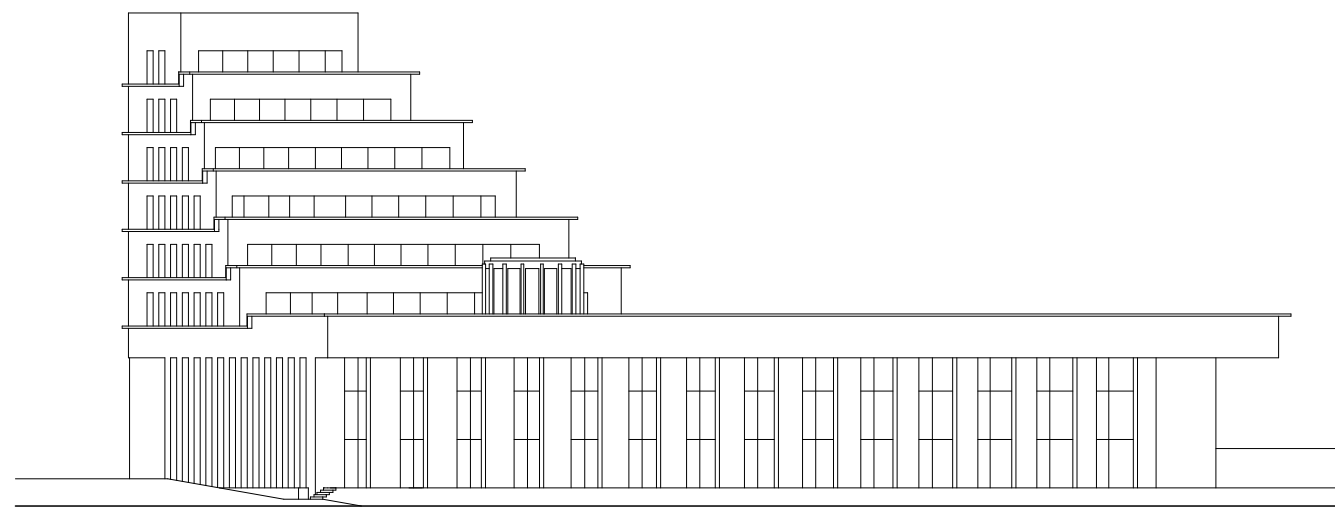
Fasad mot öster skala 1:500

Fasad mot väster skala 1:500

Sektion skala 1:500

Fasad mot sydväst skala 1:500

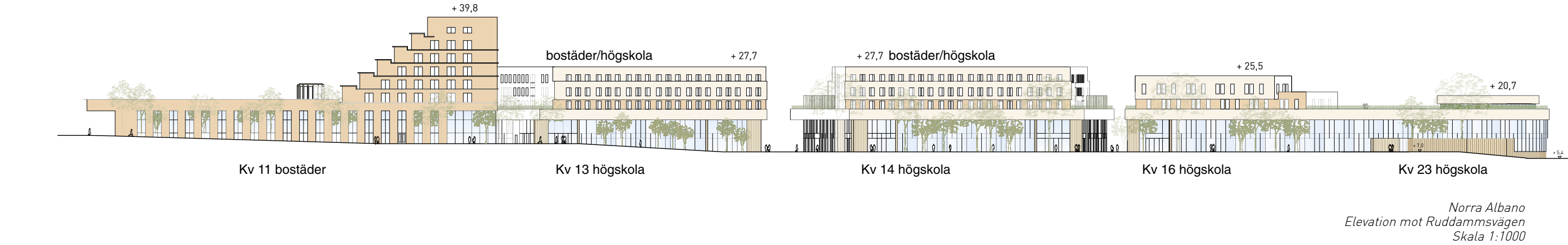
Vy över parkfasaden mot sydväst
som vetter mot Albanohöjden.

KV 13, 14, 16, 23

**HÖGSKOLA SAMT
STUDENT- OCH
FORSKARBOSTÄDER**

Byggherre: Akademiska Hus
Arkitekt: BSK Arkitekter AB

Kvarteren 13, 14, 16, 23

– Längs Roslagsbanan

Norr om Greta Arwidssons väg och Albanohöjden ligger Norra Albano som omfattar fem kvarter utmed Ruddammsvägen. Fyra av kvarteren; 13, 14, 16 och 23, utgör en sammanhängande struktur för Stockholms universitet där kvarter 23 urskiljer sig formmässigt med en cylindervolym. Kvarteren 13, 14 och 16 tecknar sig i volym som en sammanhängande struktur, vilken genomskurits av tvärgående gränder. Kvarteren är lätt kilformade med strålformade gränder mellan sig. Gränderna är smalast mot Ruddammsvägen och öppnar sig mot Albanohöjden och Roslagsvägen.

I stadsbilden mot Albanohöjden framträder kvarteren med trappande volymer, som med fasadernas uppdelning och rytm bryter ner skalan till mindre enheter. Mot Ruddammsvägen bryts skalan ned med växlande fasadlivsförskjutningar på de övre våningarna. Kvarterens höjder följer topografin och är placerade i ett souterrängläge på +7,0 vid Ruddammsvägen för att sedan möta Albanohöjden och norra Albanoparken på +2,5.

De tre kvarteren är sammanbyggda på plan 0 + 2,5 och rymmer teknikutrymmen, körbana och parkeringsplatser i utrymmet mellan kvarteren. Kvarter 13 och 14 har varsin centralt

placerad grön gård. I kvarter 13 finns gården på plan 0 på + 2,5 medan den i kvarter 14 börjar på plan 1 på +7,0. Kvarter 16 smalnar av i relation till kvarter 13 och 14 och har därför ingen omsluten grön gård.

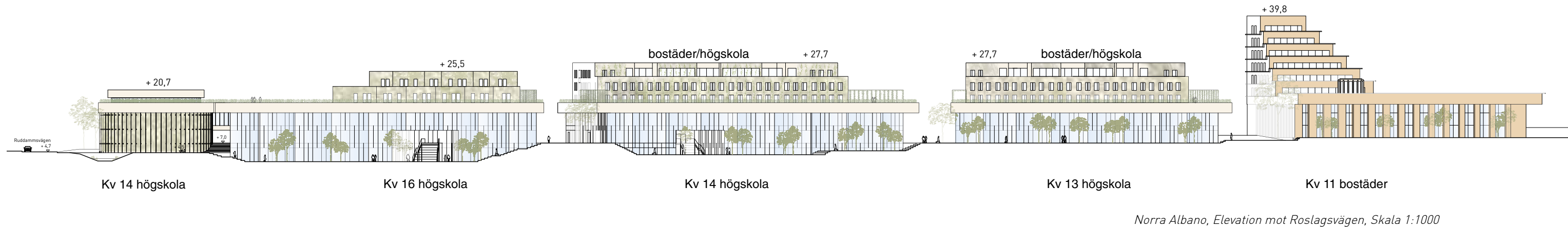
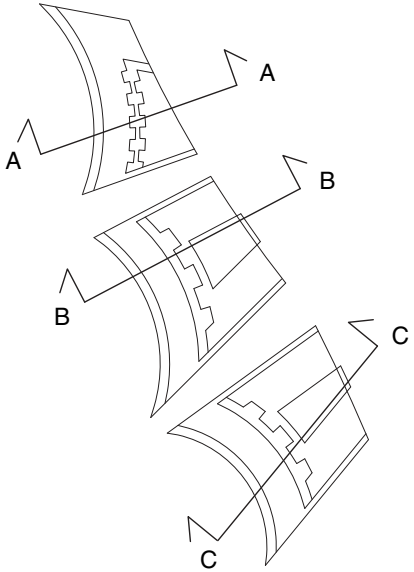
Mot Ruddammsvägen är kvarter 13 och 14 fem våningar höga medan kvarter 16 är fyra våningar högt och trappar sedan ned mot Albanohöjden och Roslagsvägen till tre våningar, som i alla tre kvarteren möter Albanoparken och Albanohöjden med svängda glasfasader som kröns av ett generöst terrasslandskap. Gemensamma och utåtriktade funktioner ligger på de nedre våningsplanen för att förstärka och levandegöra kontakten mellan universitetslokalerna och parken utanför. Stora öppningar i fasaden ger en försmak av den levande universitetsmiljön innanför.

De stora terrasserande takytorna förses med grönska så att de övre våningsplanen kan se ut över ett grönt taklandskap. De gröna taken tar samtidigt hand om dagvatten och bidrar till att uppfylla projektets höga miljö- och energimål. Ovanpå terrassen ligger tre våningar med studentbostäder i kvarter 13 och 14, som kan byggas om till institutionslokaler. I kvarter 16 ligger två våningar med institutionslokaler.

Entréer

Huvudentréerna till institutionskvarteren ligger i kvarterens hörn mot Ruddammsvägen på plan 1. Varje entré leder in till generösa entrérum som ansluter till ett genomgående socialt kommunikationsstråk – det sociala stråket. Det sociala stråket binder ihop kvarteren 13,14 och 16 och 23 såväl inomhus som utomhus och löper parallellt med Ruddammsvägen. Sociala stråket förbinder kvarteren och de olika institutionerna med varandra och ger på så sätt god orienterbarhet. Det sociala stråket möjliggör också en flexibel användning och samutnyttjande av lokalerna. Entréerna till studentbostädernas trapphus ligger samlade i gränden mellan kvarter 13 och 14. På så vis koncentreras liv och rörelse till gränden olika tider på dygnet.

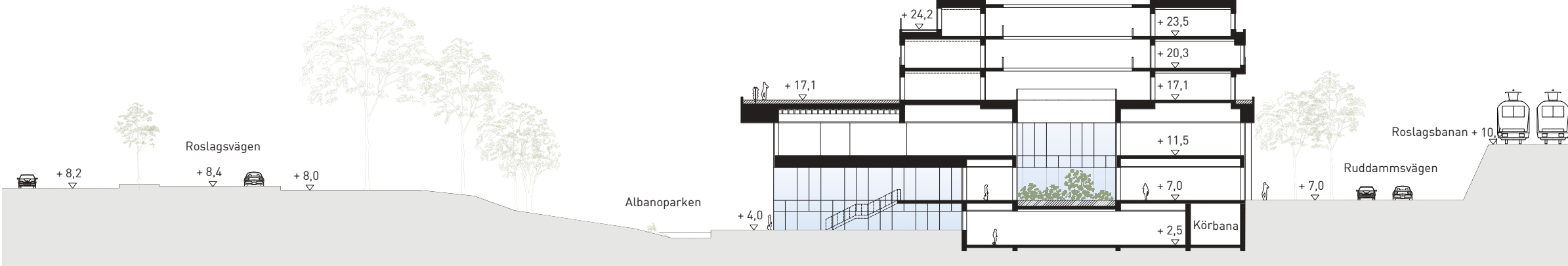
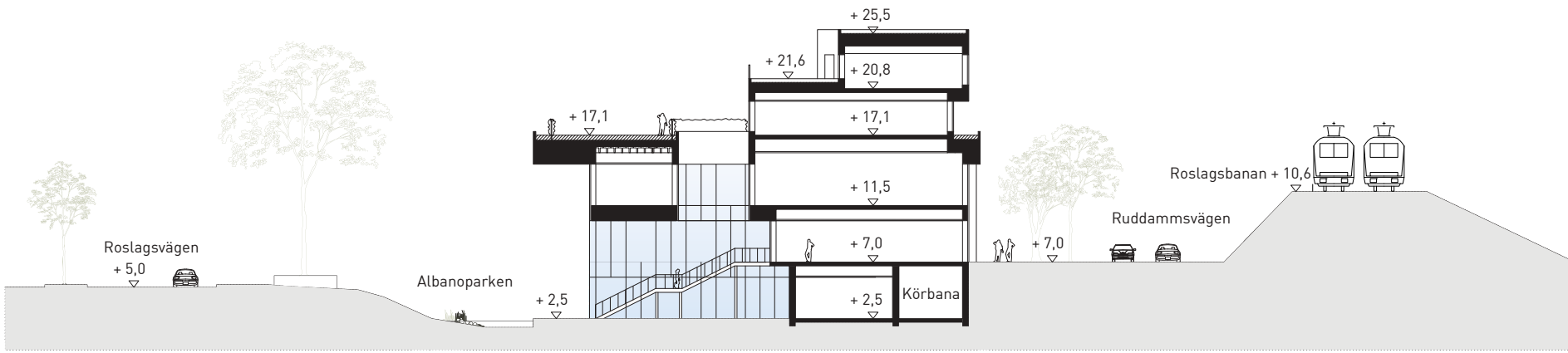
Mot Albanohöjden sluttar marken ner från kvarter 13 till kvarter 16. Från Roslagsvägen och parken når man kvarter 14 och 16 via skulpturala öppna trapplopp i trä och stål. Trapporna leder upp från ravinen i Albanoparkens gröna rum, på +4,0 m vid kvarter 14 respektive +2,5 m vid kvarter 16, upp till en entré på plan 1 i respektive kvarter på + 7,0. Inne i byggnaderna rör man sig, förutom i det sociala stråket, i centrala hiss- och trapphus som ligger uppglasade och dagsljusbelysta mot de gröna gårdarna.

Program och innehåll

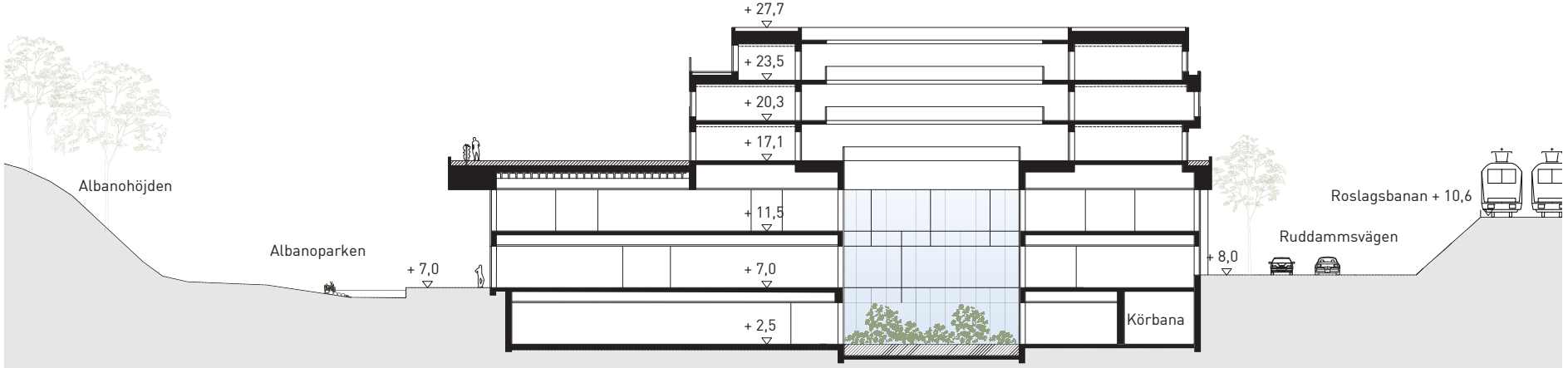
Universitetets lokaler består främst av föreläsningssalar, undervisningsrum i olika storlekar och uppehållsytor för studenter samt kontorsrum och personalutrymmen för de olika institutionerna. Strukturen i kvarter 13, 14 och 16 är uppbyggd på generella måttmoduler som möjliggör variation och förändring av programfunktioner mellan undervisningslokaler och arbetsplatser för personal eller forskare. Det är möjligt att inrymma funktionerna flexibelt på plan 0, 1 och 2 för antingen lokaler för undervisning eller institutioner eller en kombination av båda. De olika institutionerna skall kunna fungera separat men de har även möjlighet att kopplas samman i de gemensamma utrymmena och i det sociala stråket. Planlösningarna i gestaltungsprogrammet utgör exempel på möjliga alternativ.

Miljön för lärande är inte begränsad till den traditionella lärosalen, grupprummet, labbet eller hörsalen och det moderna universitetet måste därför även fyllas med öppna studieplatser och andra platser som inbjuder till informella möten.

Gröna fasader

Mot Albanohöjden och Roslagsvägen är ambitionen att kvarter 13, 14, 16 och 23 så långt som möjligt ska framträda som en grön del av topografin. Detta gäller även hus 1 på Södra Albano. I kombination med det gröna terrasslandskapet föreslås därför att fasaderna ovanför terrassen, som är vända mot Albanohöjden, förses med en utanpåliggande struktur för klätterväxter. Det är viktigt att växterna inte klättrar direkt på fasaderna och att de är lätta att underhålla, eftersom putsfasader på sikt förstörs av klätterväxter. Vidare är det viktigt att bärverket i sig framträder så lite som möjligt och att det följer rytmen i bakomliggande fönstersättning. En möjlig lösning är att använda större moduler av "flyttbara" rammar i samma trämaterial som bakomliggande fönster och med tunna uppspända trådar eller nät för växternas klättring. Referensbilderna visar exempel på liknande lösningar.

Kvarter 13

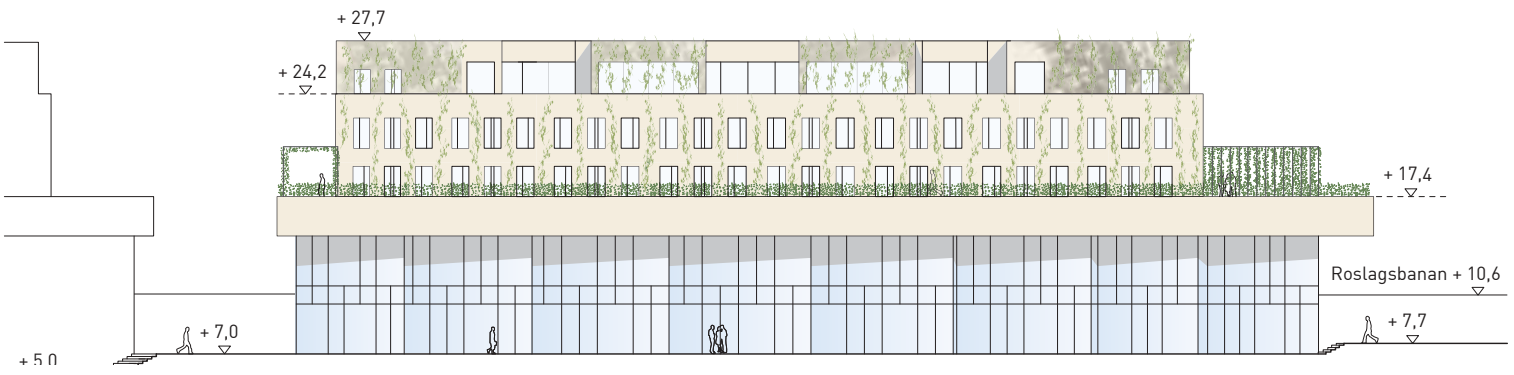
Kvarter 13 innehåller lokaler för universitetet och studentbostäder. På de tre nedre planen ges utrymme för universitetet och på de tre övre våningarna ges utrymme för studentbostäderna.

Plan 0 ligger under mark och har en grön gård i mitten av kvarteret som ger dagsljus. Runt denna gård ligger universitetets lokaler med datasalar och läsplatser samt det sociala stråket med informella mötesplatser, medan det i de mörka delarna av planet ligger teknikutrymmen och ekonomiutrymmen för studentbostäderna.

Plan 1 är entréplan mot Ruddammsvägen och det mest publika planet. Här ligger olika föreläsningssalar och undervisningsrum vid de stora glasfasaderna mot Ruddammsvägen, mot gränderna och mot Albanohöjden. Det finns även föreläsningssalar mot gården. Mellan undervisningslokalerna löper det sociala stråket med kommunikationsnoder och informella mötesplatser.

Plan 2 innehåller institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Mellan kontorsmiljöerna, som placeras i fasad och mot gården, ligger gemensamma möteslokaler, bibliotek, pentry och öppna platser för informella möten.

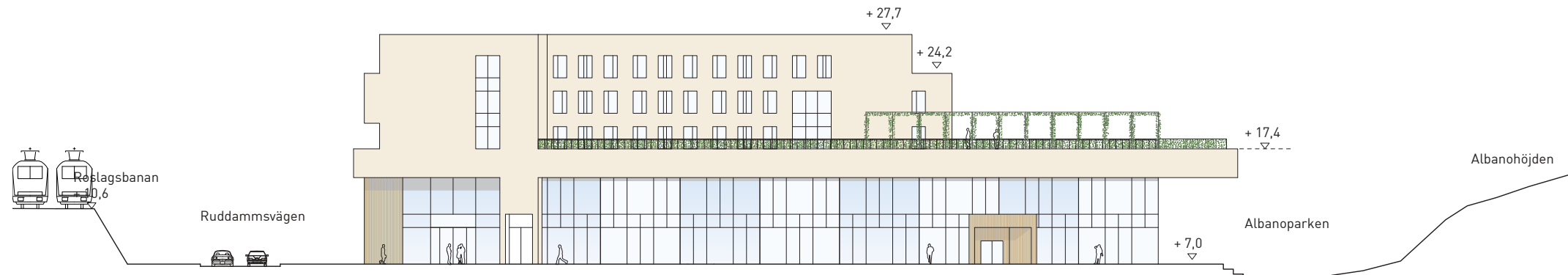
Plan 3-5 redovisar studentbostäder. Dessa våningsplan kan alternativt utföras som institutionslokaler.

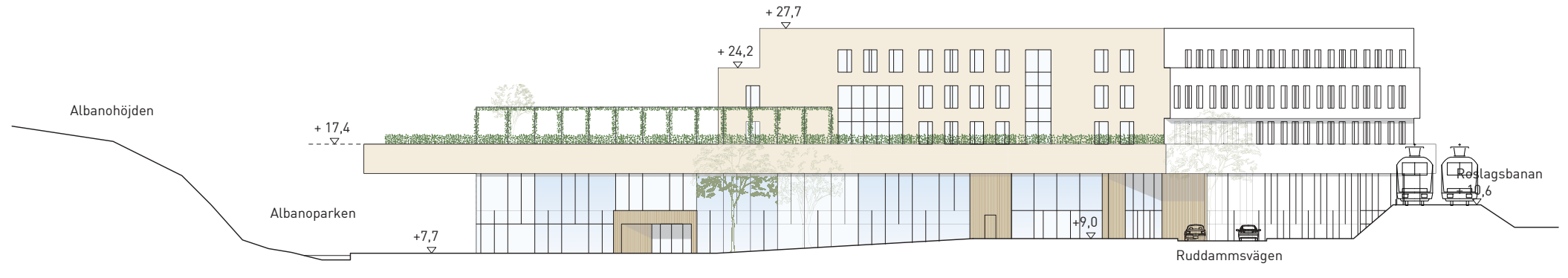
Kvarter 13
Fasad mot väster
Skala 1:500

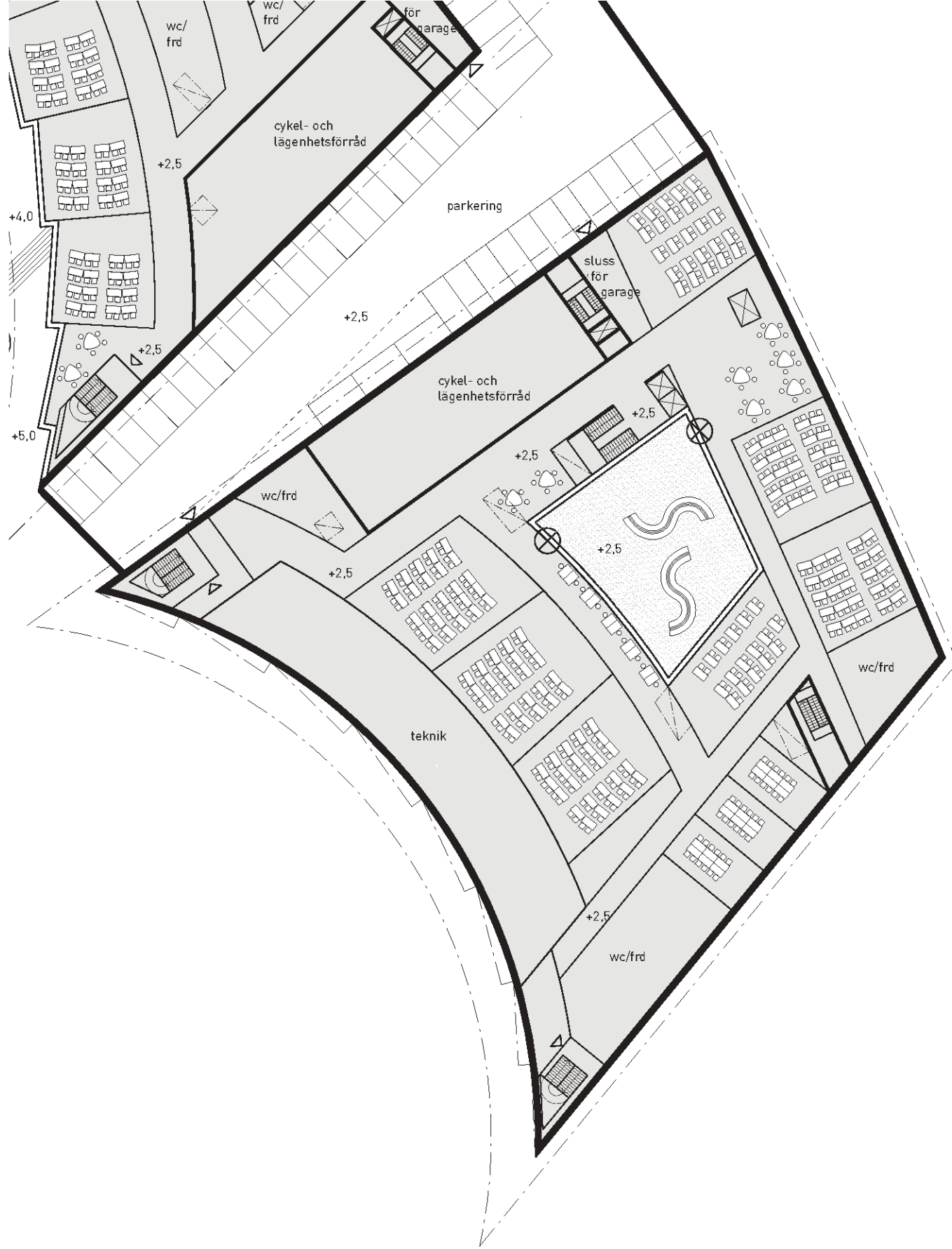
Kvarter 13
Fasad mot öster
Skala 1:500

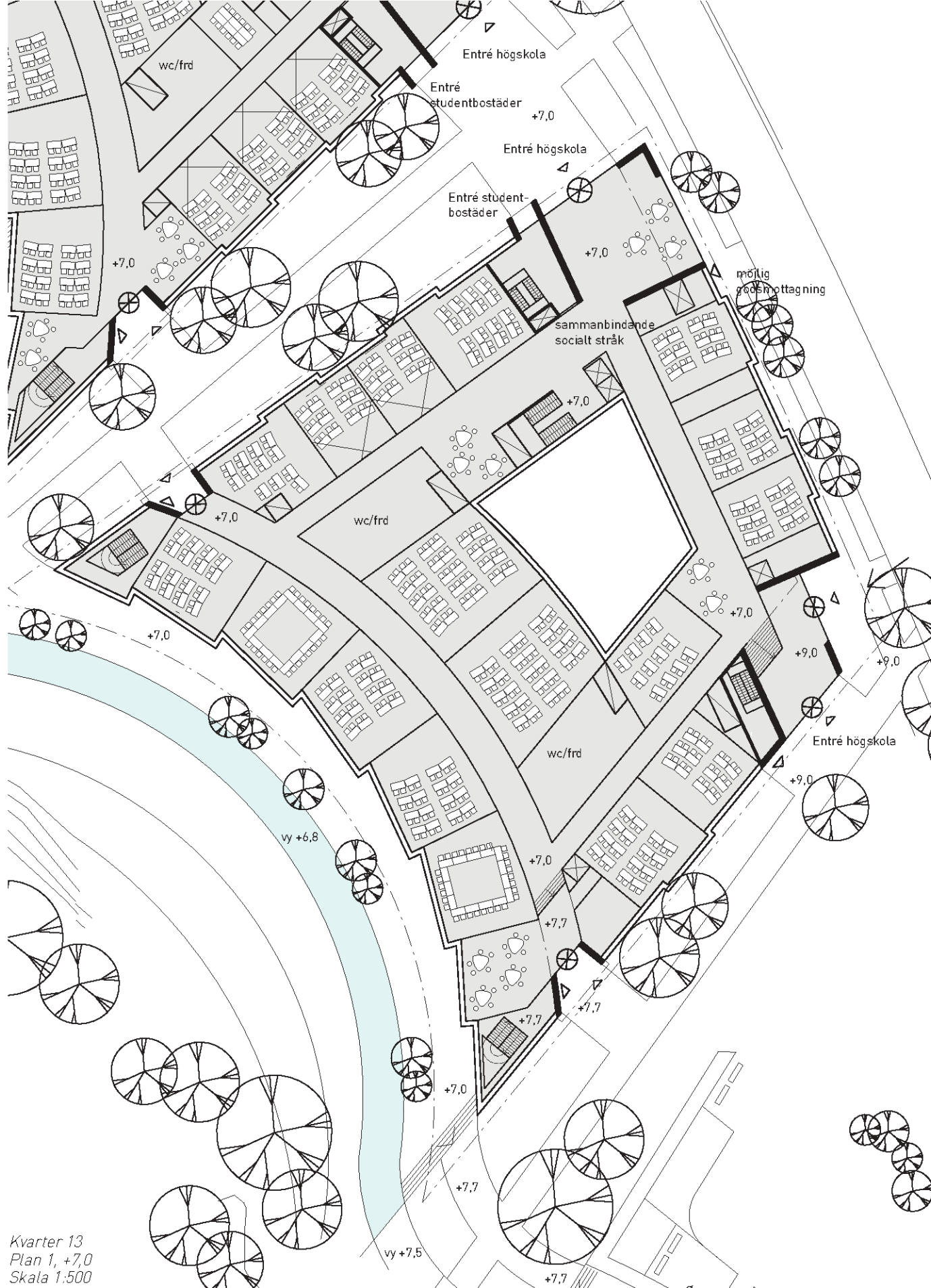
Kvarter 13
Fasad mot norr
Skala 1:500

Kvarter 13
Fasad mot söder
Skala 1:500

Kvarter 13
Plan 0, +2.5
Skala 1:500

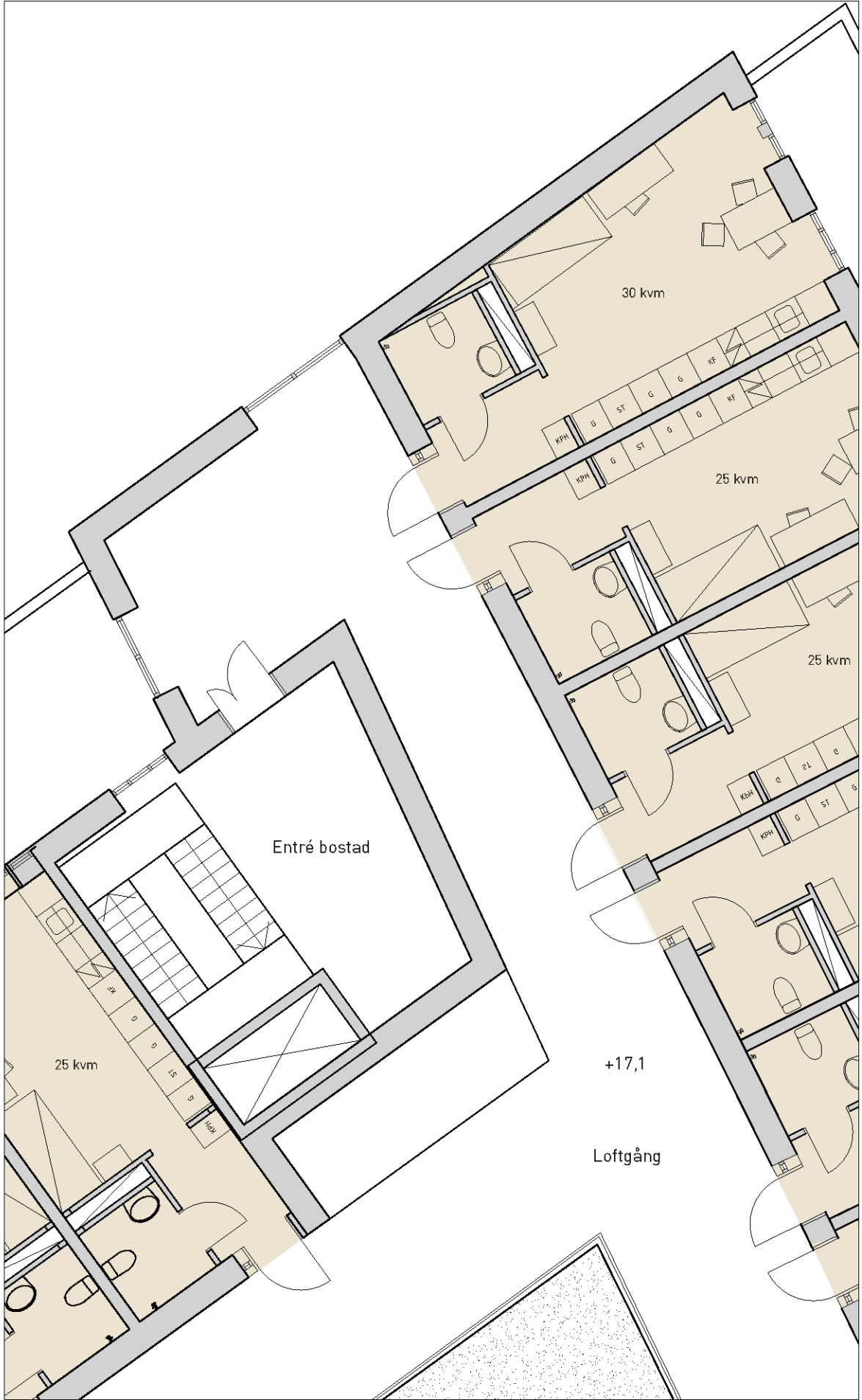

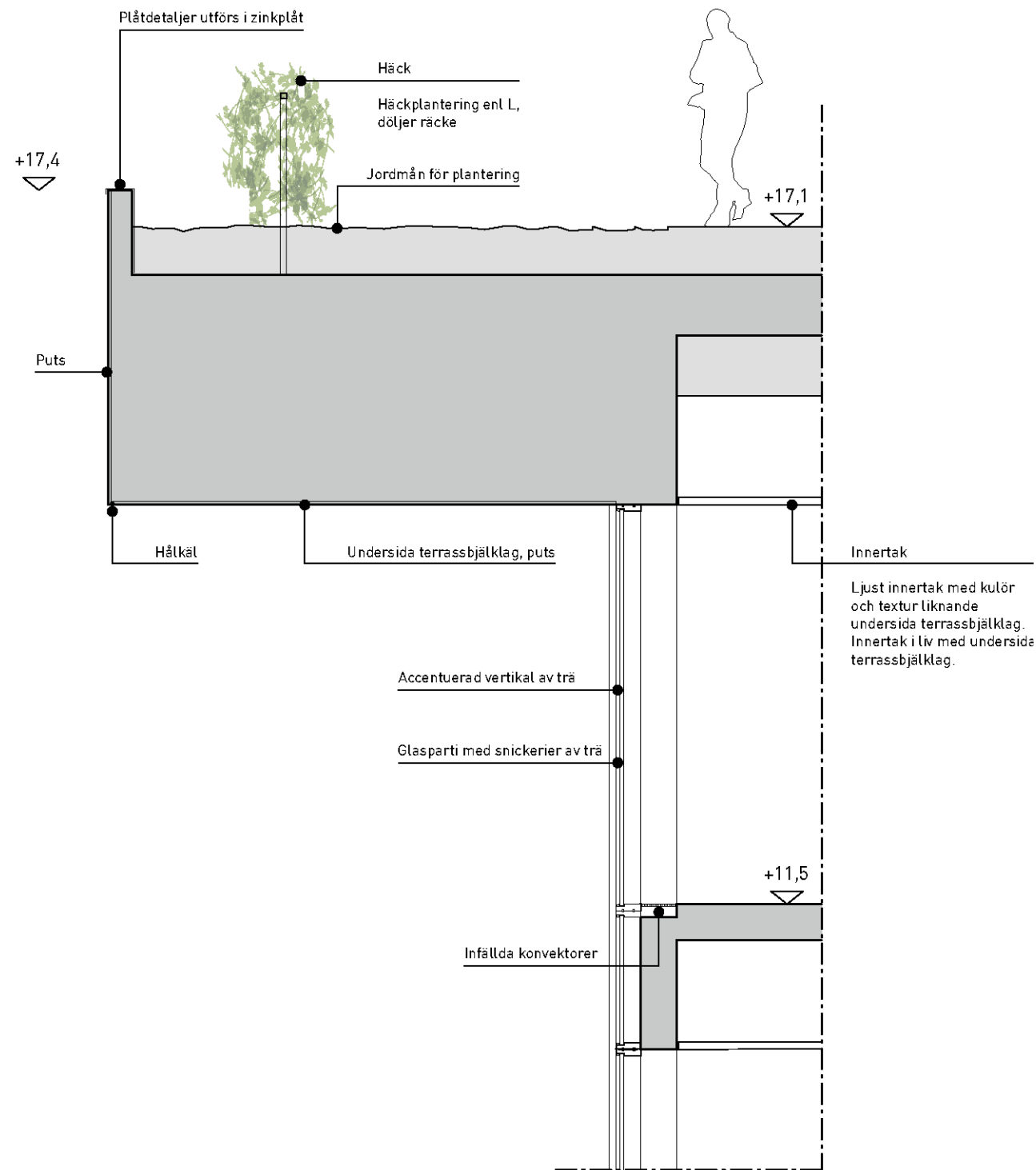
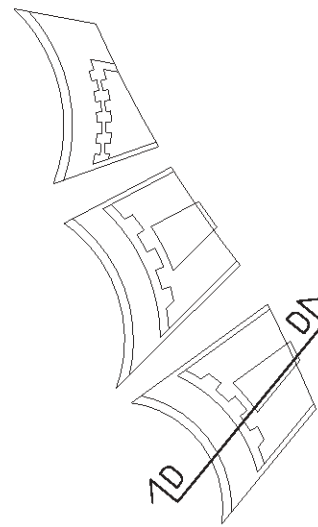
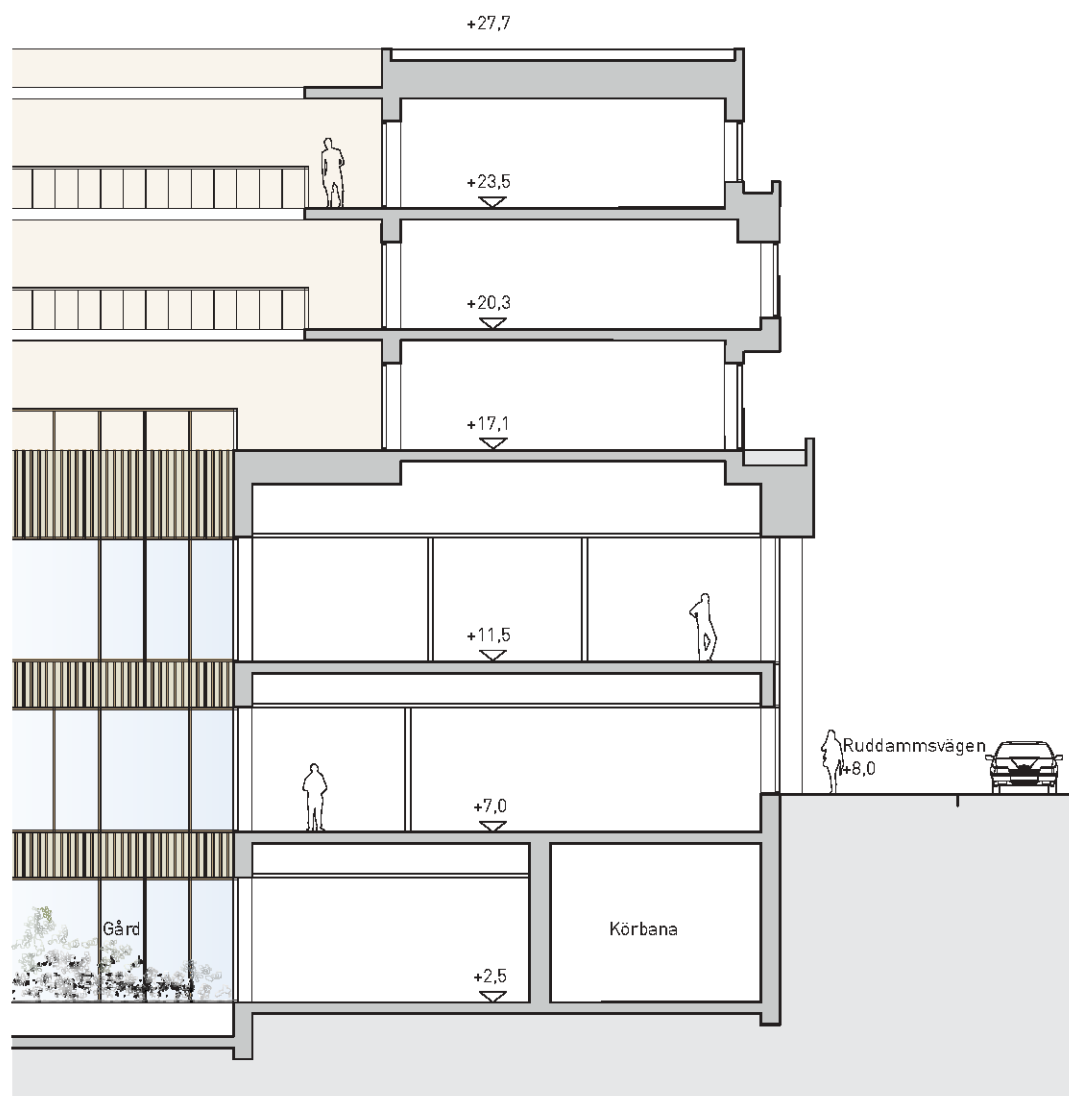
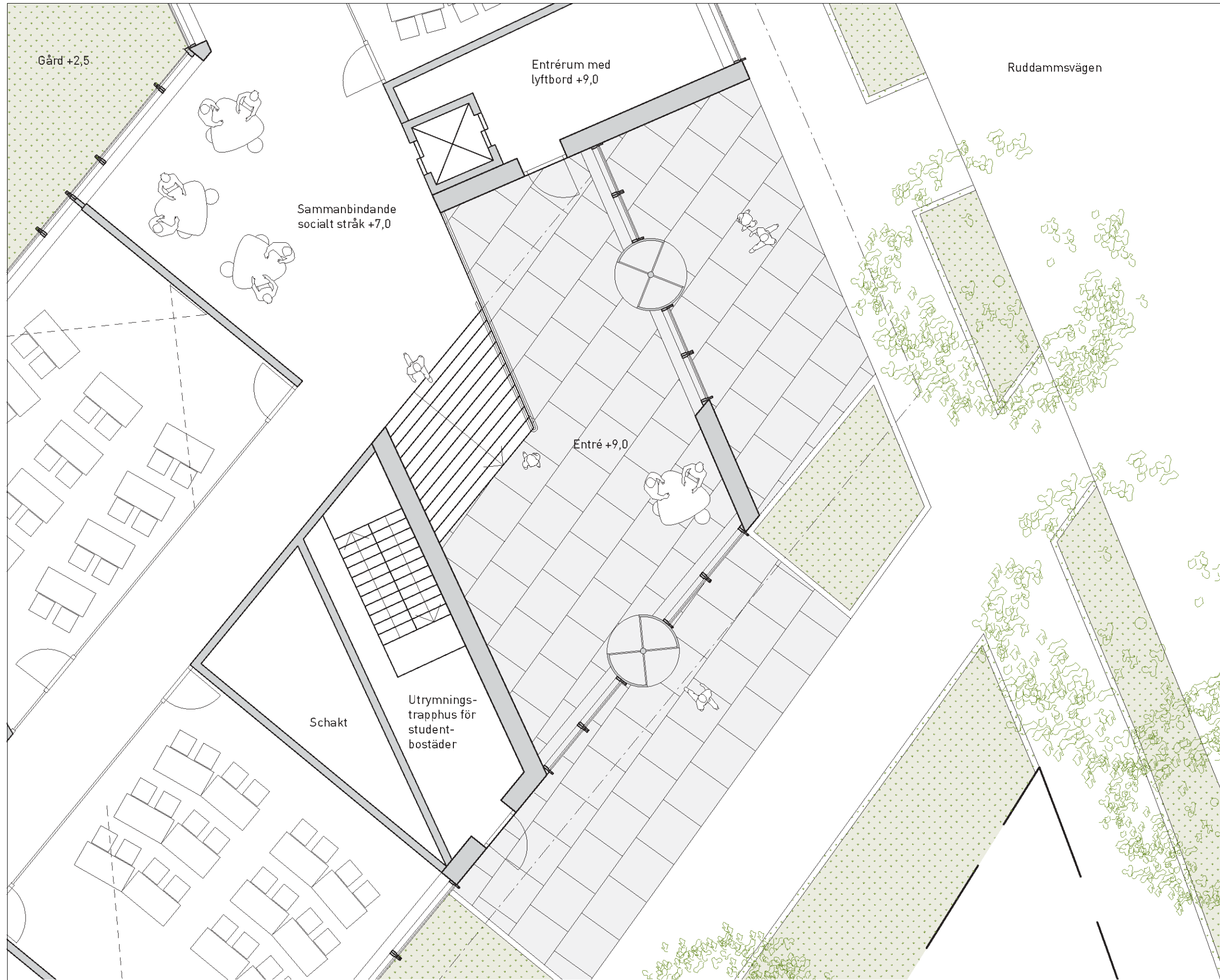
Kvarter 13
Plan 1, +7.0
Skala 1:500

Kvarter 13
Plan 3, +17.1
Skala 1:500

Kvarter 13, Alternativ Studentbostäder, Plan 3, +17.1
Planutsnitt, Skala 1:100

Kvarter 14 mot Roslagsvägen.

Kvarter 14

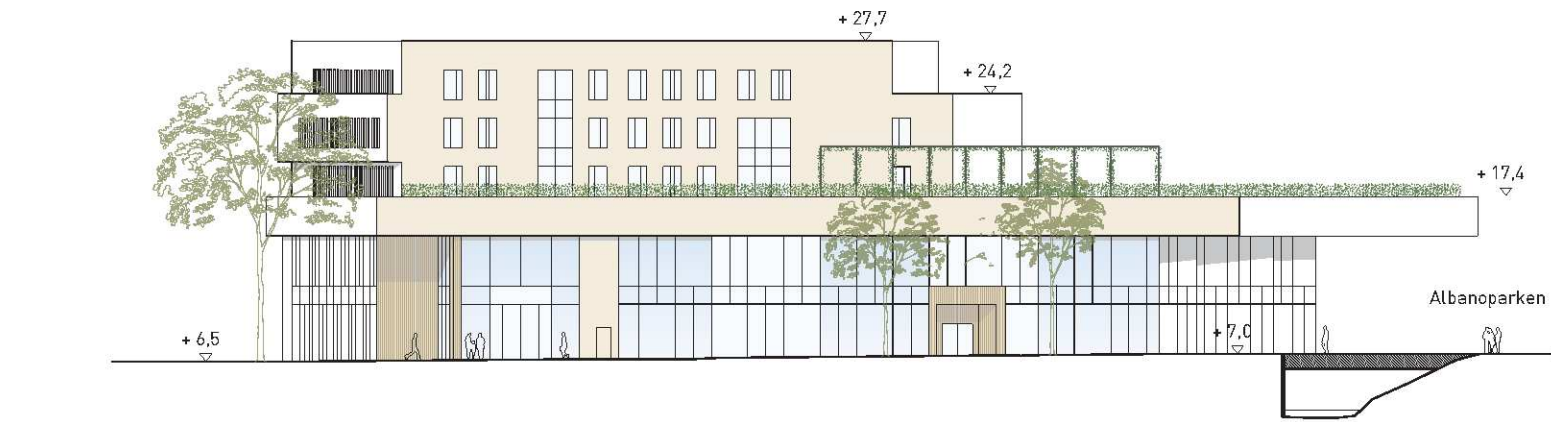
Kvarter 14 innehåller lokaler för universitetet och studentbostäder. På de tre nedre planen ligger lokaler för universitetet och på de tre övre våningarna ligger studentbostäderna.

Plan 0 ligger under mark mot Ruddammsvägen men har höga glasfasader mot Albanohöjden. Mot dessa fasader ligger universitetets föreläsningssalar, studieplatser och öppna mötesplatser i det sociala stråket. I de mörka delarna av planet ligger teknikutrymmen och ekonomiutrymmen för studentbostäderna.

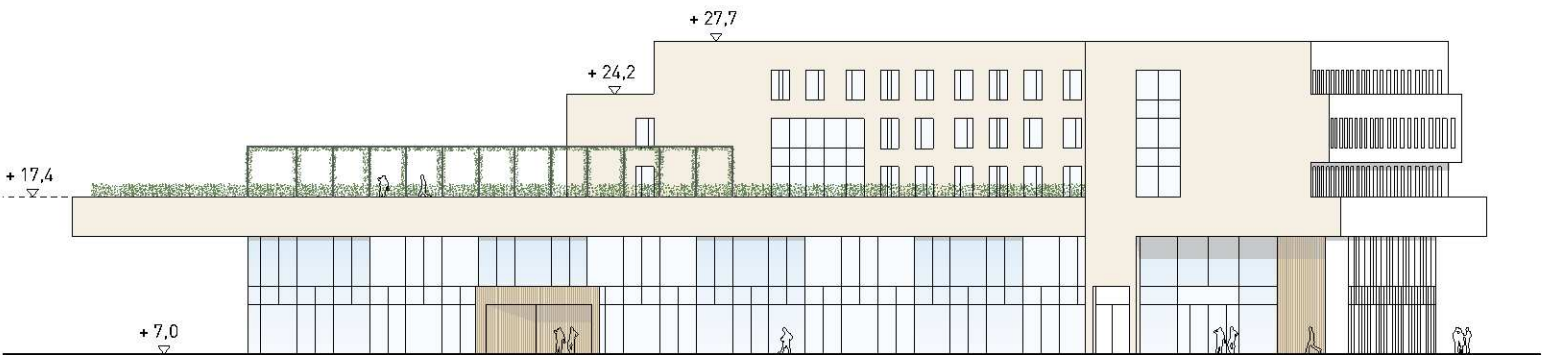
Plan 1 är entréplanet mot Ruddammsvägen och det mest publika planet. Längs det sociala stråket finns en grön gård som öppnar upp rummet såväl visuellt som fysiskt. Här ligger föreläsningssalar och undervisningsrum vid de stora glasfasaderna mot Ruddammsvägen, mot gränderna och mot Albanohöjden. Det finns även en föreläsningssal mot den gröna gården. Mellan undervisningslokalerna löper det sociala stråket med kommunikationsnoder och informella mötesplatser.

Plan 2 innehåller en kombination av undervisningslokaler och institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Institutionslokalerna ligger mot Albanohöjden och ut mot gränderna medan föreläsningssalarna är placerade mot gården och mot Ruddammsvägen. Mellan kontorsmiljöerna och undervisningslokalerna ligger gemensamma ytor längs det sociala stråket med öppna platser för informella möten.

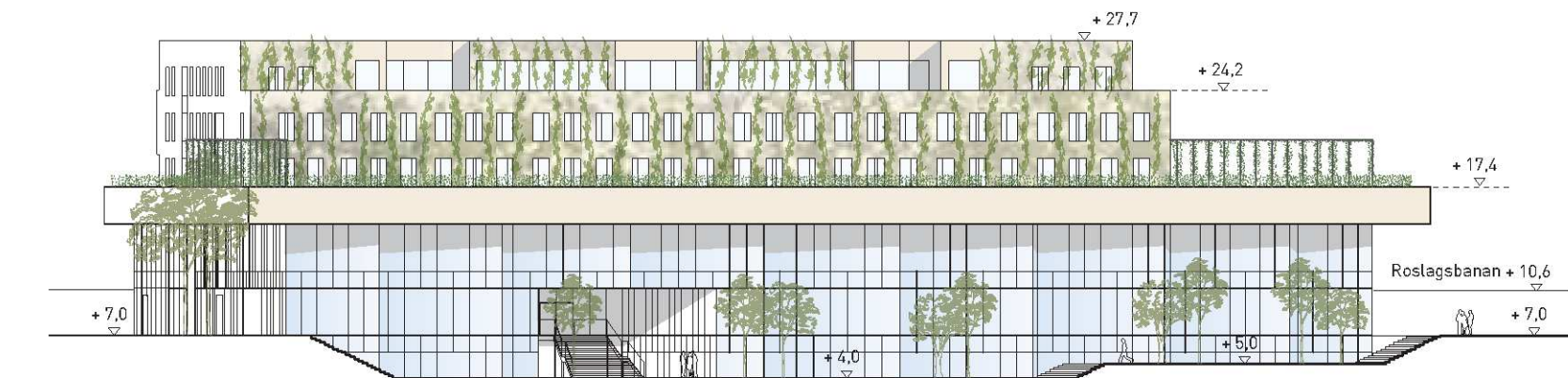
Plan 3-5 redovisar studentbostäder. Dessa våningsplan kan alternativt utföras som institutionslokaler.

Kvarter 14
Fasad mot norr
Skala 1:500

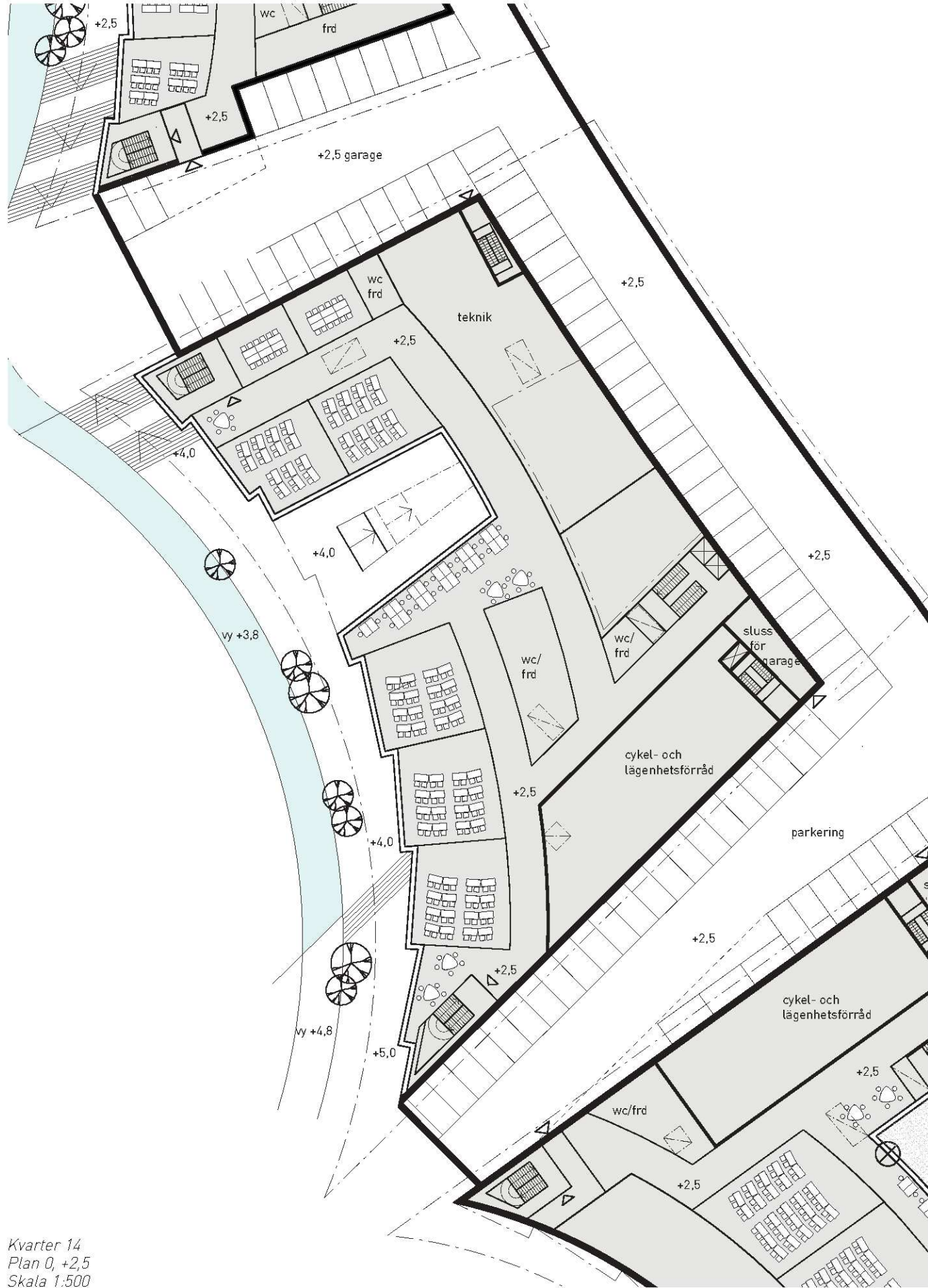
Kvarter 14
Fasad mot söder
Skala 1:500

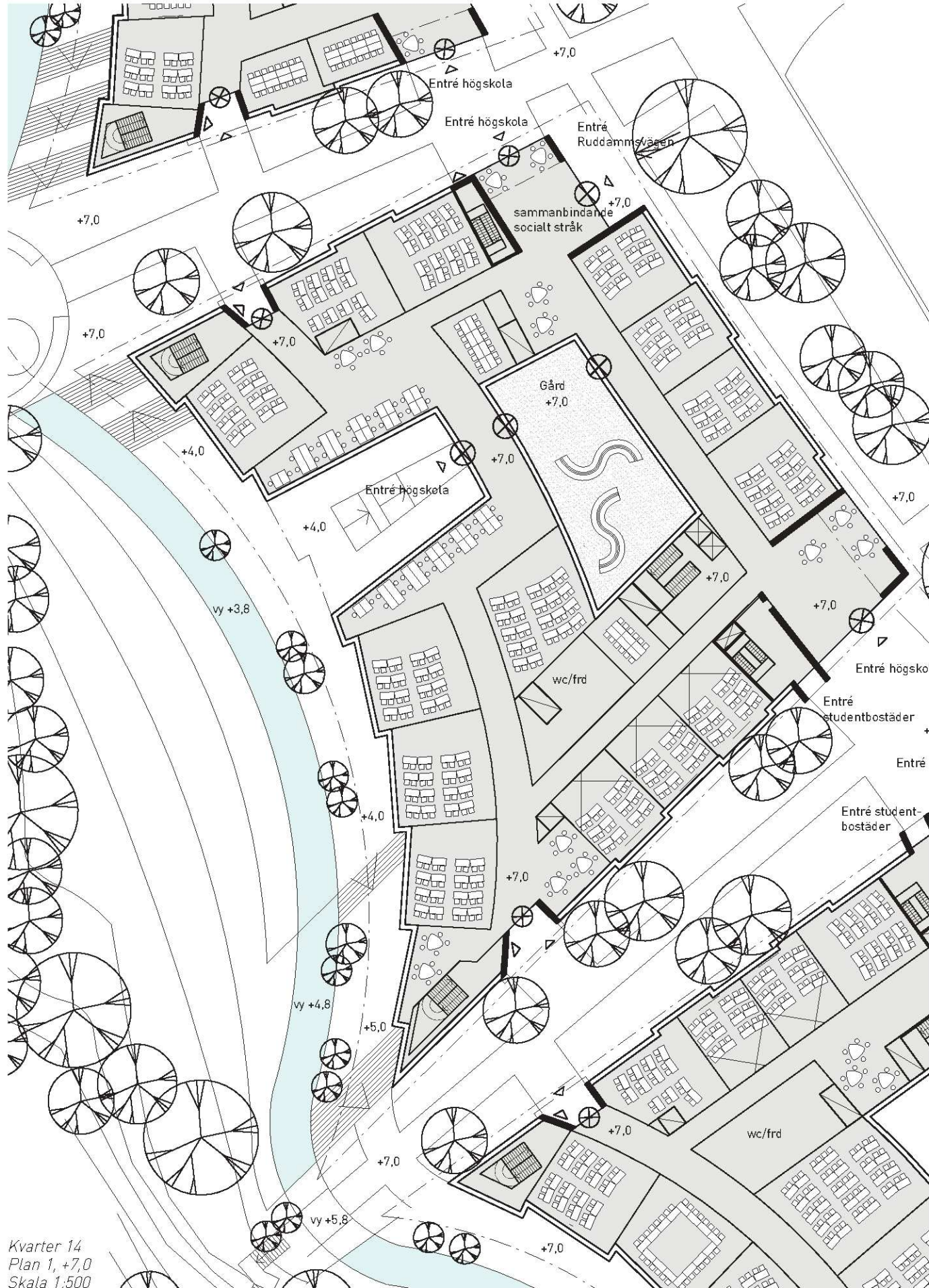
Kvarter 14
Fasad mot väster
Skala 1:500

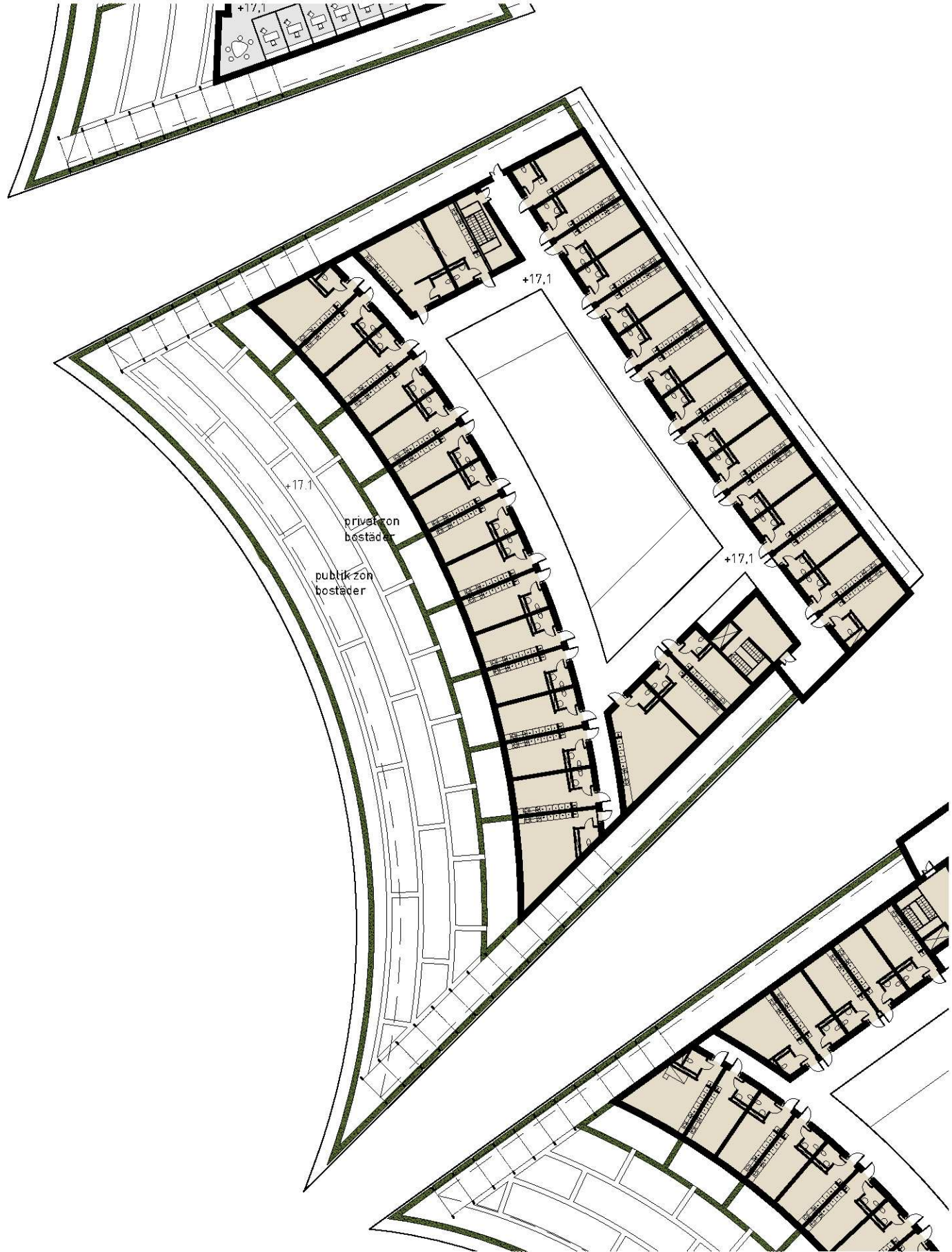
Kvarter 14
Fasad mot öster
Skala 1:500

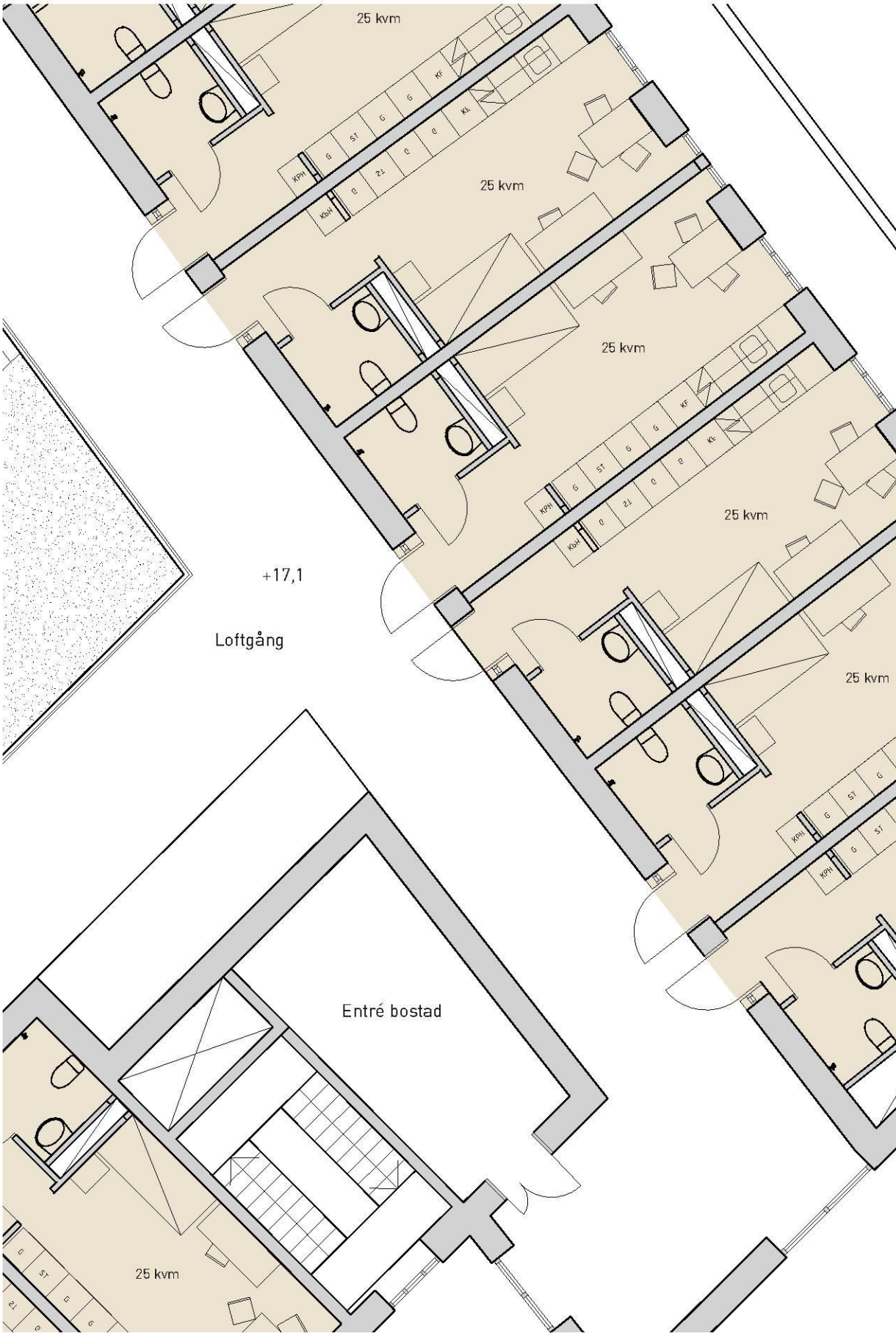
Kvarter 14
Plan 0, +2.5
Skala 1:500

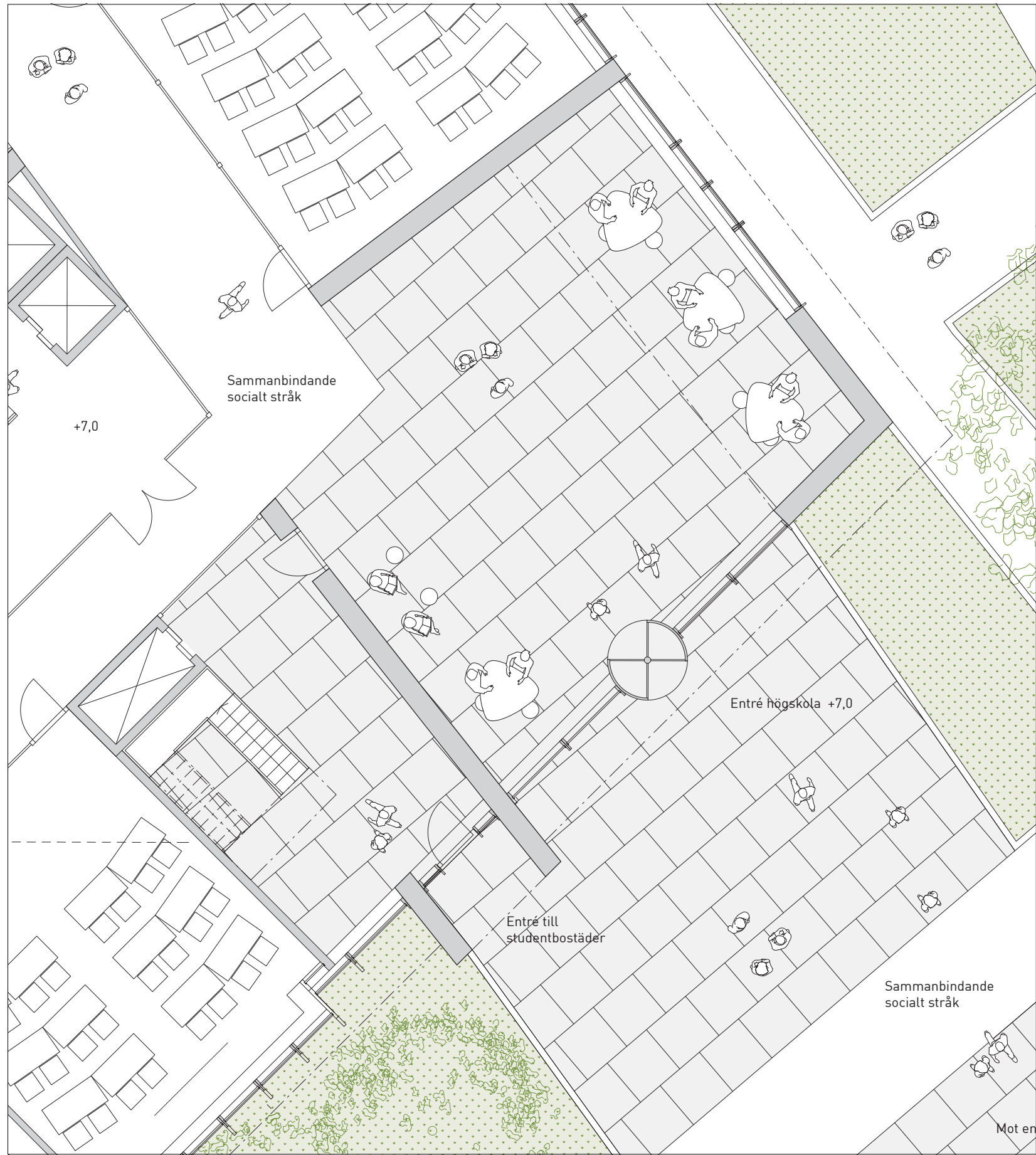
Kvarter 14
Plan 1, +7.0
Skala 1:500

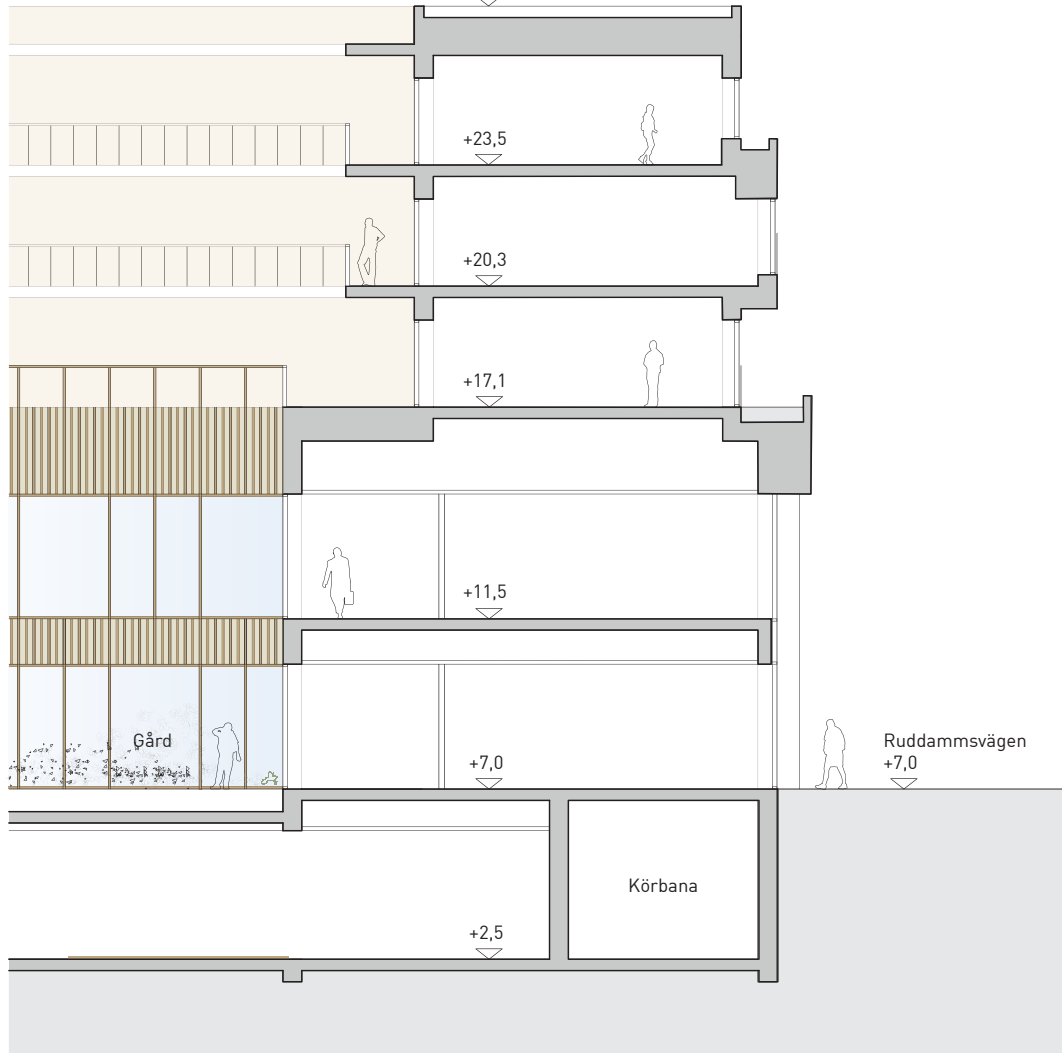
Kvarter 14
Plan 3, +17.1
Skala 1:500

Kvarter 14, Alternativ Studentbostäder, Plan 3, +17.1
Terrassplan, Skala 1:100

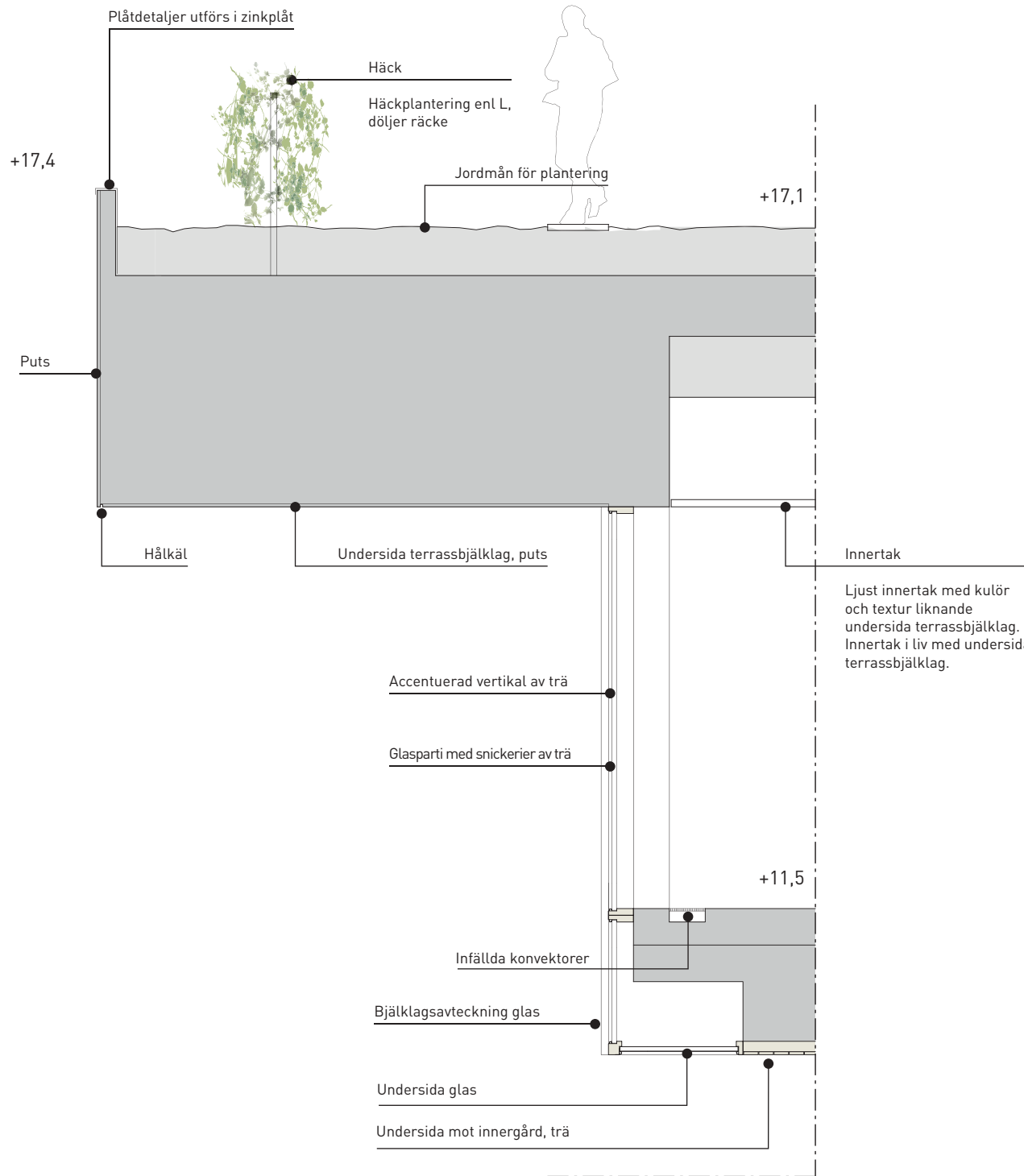
Kvarter 14, Entré plan 1, +7,0
Planutsnitt, Skala 1:100

Kvarter 14, Sektionsutsnitt,
Skala 1:200

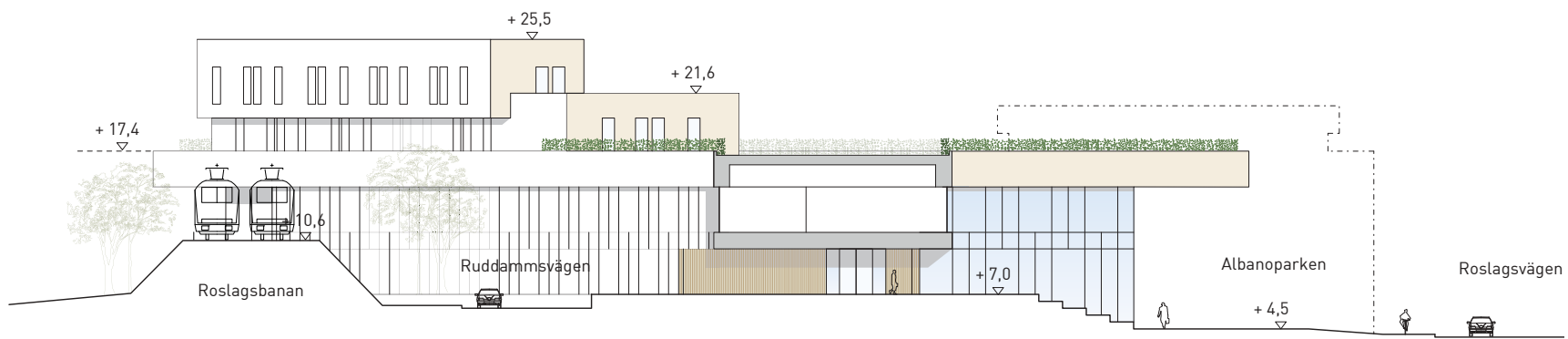
Kv 14 från Albanohöjden.

Kvarter 14
Detalj terrassbjälklag
Skala 1:50

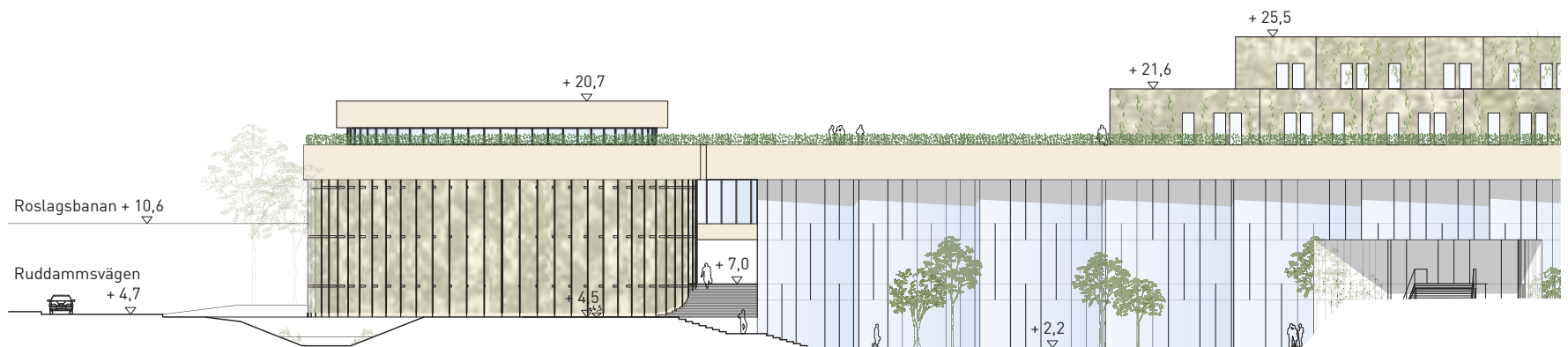
Kvarter 16
Fasad mot norr
Skala 1:500

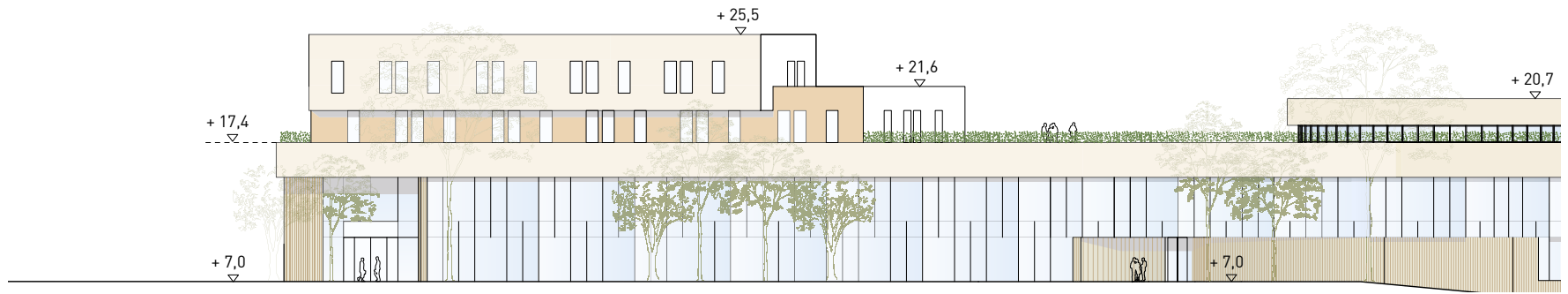
Kvarter 16
Fasad mot söder
Skala 1:500

Kvarter 16 + 23
Fasad mot väster
Skala 1:500

Kvarter 16 + 23
Fasad mot öster
Skala 1:500

Kvarter 16

Kvarter 16 innehåller enbart lokaler för universitetet. På de två nedre planen ligger lokaler för undervisning och på de tre övre våningarna ligger institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare.

Plan 0 ligger under mark mot Ruddammsvägen men har höga glasfasader mot Albanohöjden. Mot dessa fasader ligger universitetets föreläsningssalar, studieplatser och ett café i det sociala stråket. I norra delen av kvarteret fortsätter det sociala stråket vidare till foajén utanför aulan i kvarter 23. I de mörka delarna av plan 0 ligger teknikutrymmen.

Plan 1 är entréplanet mot Ruddammsvägen och det mest publika planet. Här ligger föreläsningssalar och undervisningsrum vid de stora glasfasaderna mot Ruddammsvägen, mot gränderna och mot Albanohöjden. Mellan undervisningslokaler löper det sociala stråket med kommunikationsnoder och öppna mötesplatser.

Plan 2 innehåller institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Mellan kontorsmiljöerna, som placeras i fasad och mot gården, ligger gemensamma möteslokaler, bibliotek, pentry och öppna platser för informella möten. Mellan kontorsmiljöerna, som placeras i fasad, ligger gemensamma möteslokaler, bibliotek, pentry och öppna platser för informella möten.

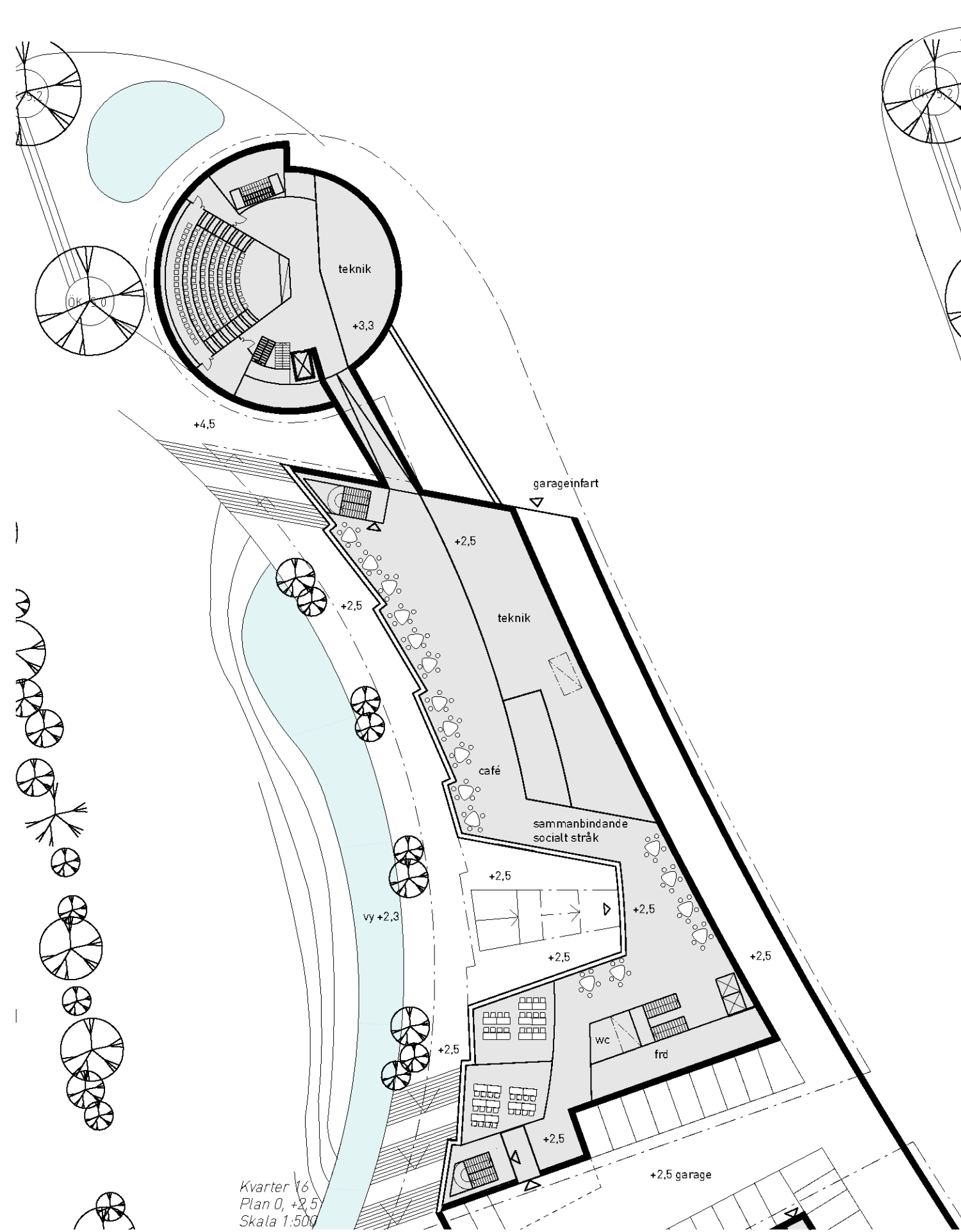
Plan 3 och 4 ligger på det gröna terrasslandskapet och har indragna mindre våningsplan. De innehåller institutionslokaler med kontorsmiljöer för personal och forskare. Mellan kontorsmiljöerna ligger öppna platser för informella möten.

Gestaltning

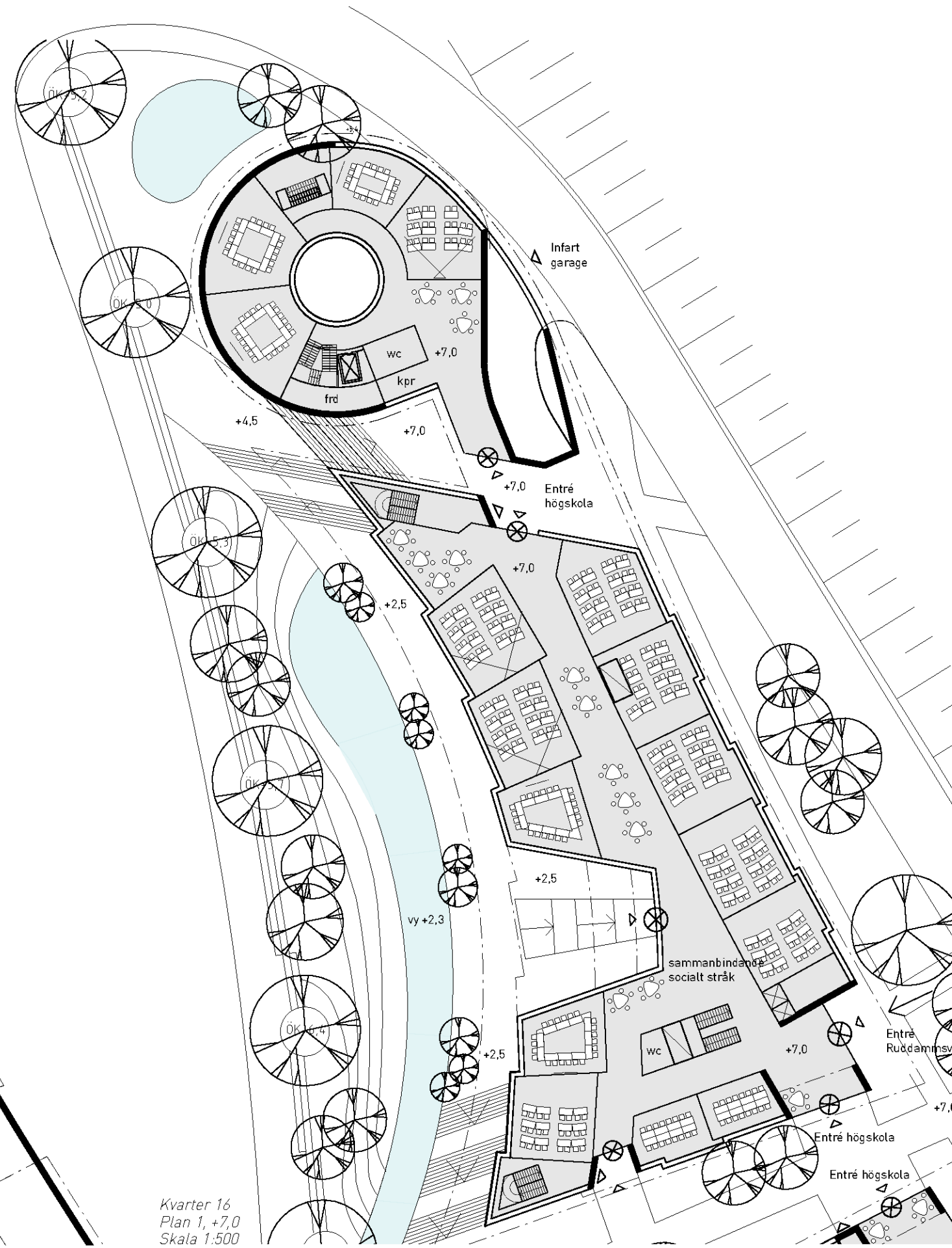
Kvarter 13, 14, 16 och 23 i Norra Albano uppträder med olika karaktär mot olika sidor i området. Mot Ruddammsvägen och gränderna har kvarteren en urban och publik karaktär medan de mot Albanoparken och Albanohöjden mer uppträder som en grön del av topografin.

I kvarter 13, 14 och 16 är större delen av fasaderna under de gröna terrasserna uppbyggda av våningshöga veckade glaspartier. De höga glasfasaderna möter den utskjutande terrassens bjälklagskant i ljus slät puts. På den gröna terrassen ligger indragna trappande volymer i ljus slät puts med fönster och partier i trä. Mot Ruddammsvägen har de putsade fasaderna livförskjutningar. Som accent färgas de indragna fasadpartierna i en mörkare kulör. En annan accent i kvarteren är de olika högskoleentréernas inramning, vilka gestaltas med träfodrade nischer med dubbel våningshöjd. Väggar och undertak kläs i trä såväl utanför varje entré som inne i entréhallarna. Även de gröna gårdarna har inslag av trä i bjälklagstäckningar och förekommande undersidor av bjälklag.

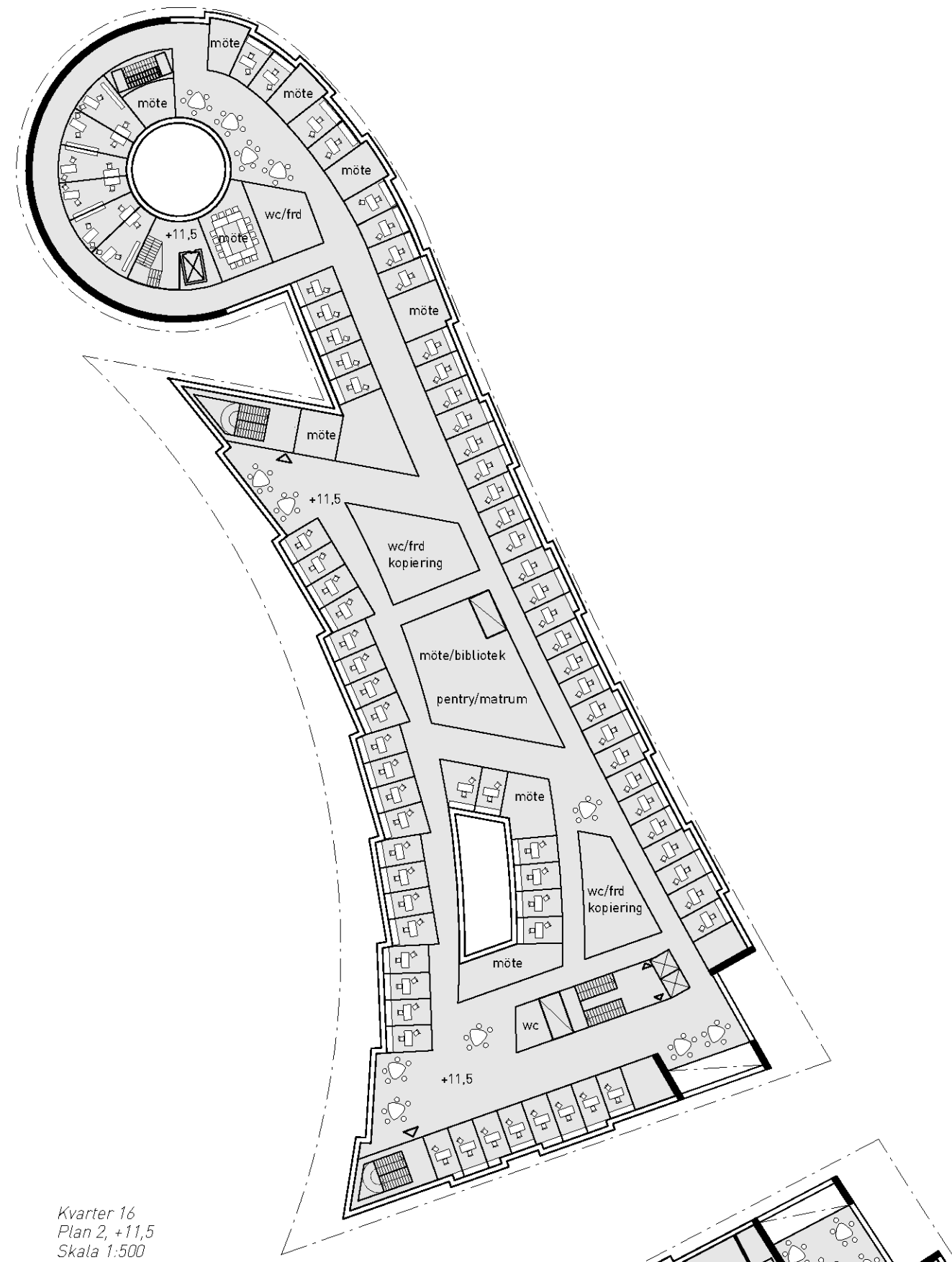
Mot Albanohöjden och Roslagsvägen ska kvarteren så långt som möjligt framträda som en grön del av topografin. I kombination med det gröna terrasslandskapet föreslås därför att fasaderna ovanför terrassen förses med en utanpåliggande spaljé för klättrväxter. Det är viktigt att växterna inte klättrar direkt på fasaderna och att de är lätta att underhålla. Vidare är det angeläget att bärverket i sig framträder så lite som möjligt och att det följer rytmen i bakomliggande fönstersättning.

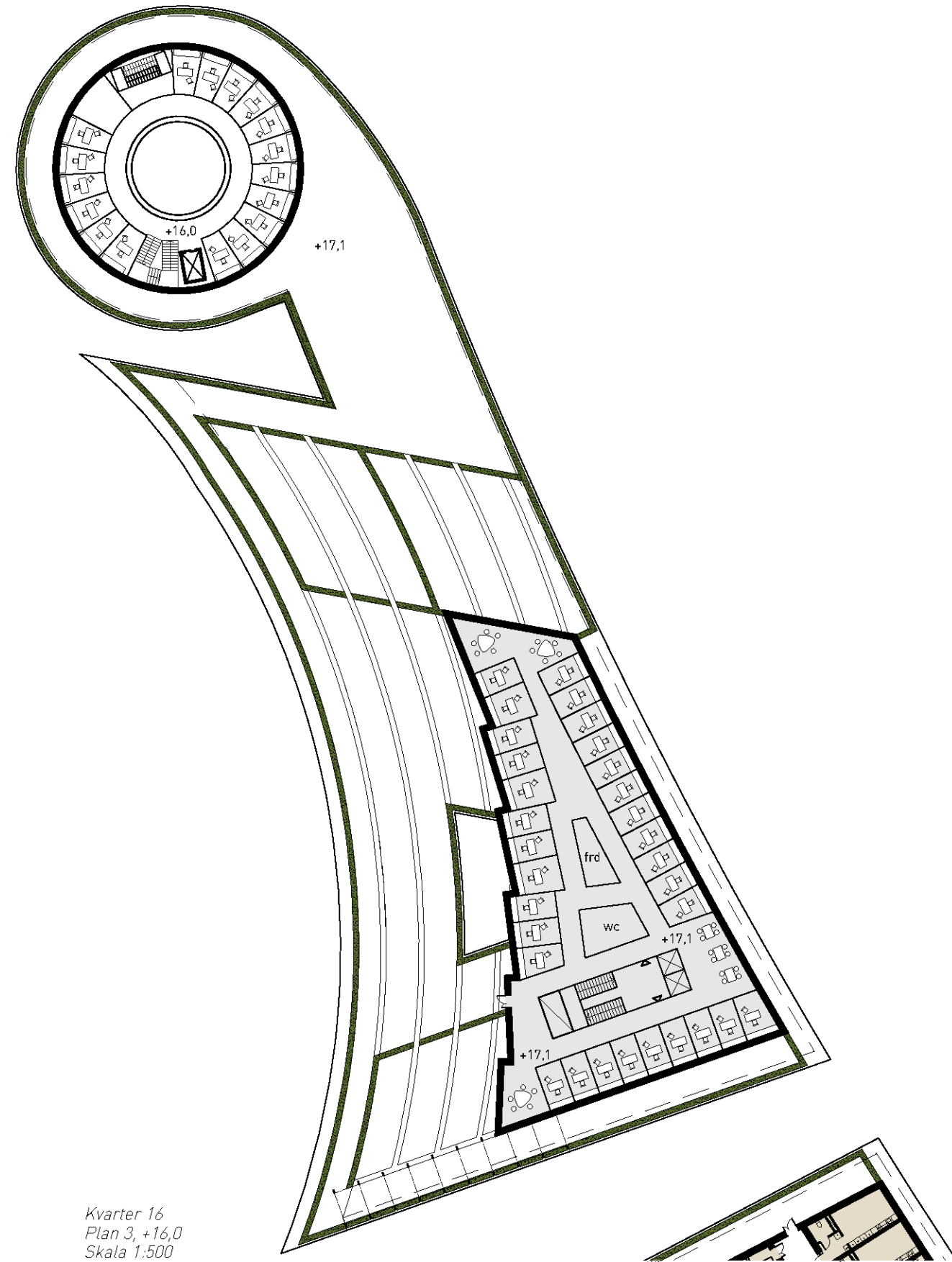
Kvarter 16
Plan 1, +7,0
Skala 1:500

Kvarter 16
Plan 2, +11,5
Skala 1:500

Kvarter 16
Plan 3, +16,0
Skala 1:500

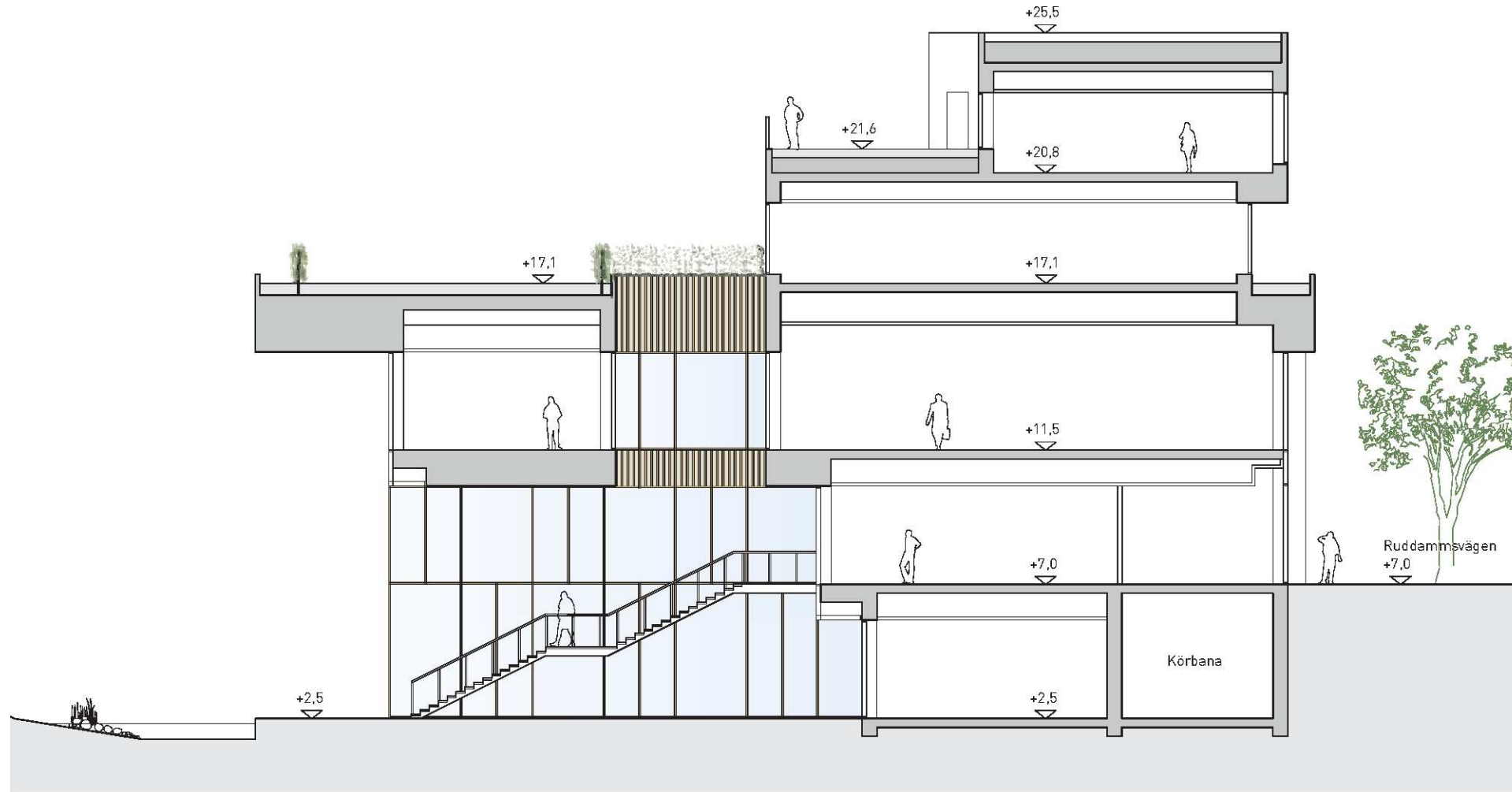

Institutionsbebyggelse mot Ruddamsvägen, vy mot öster i norra Albano

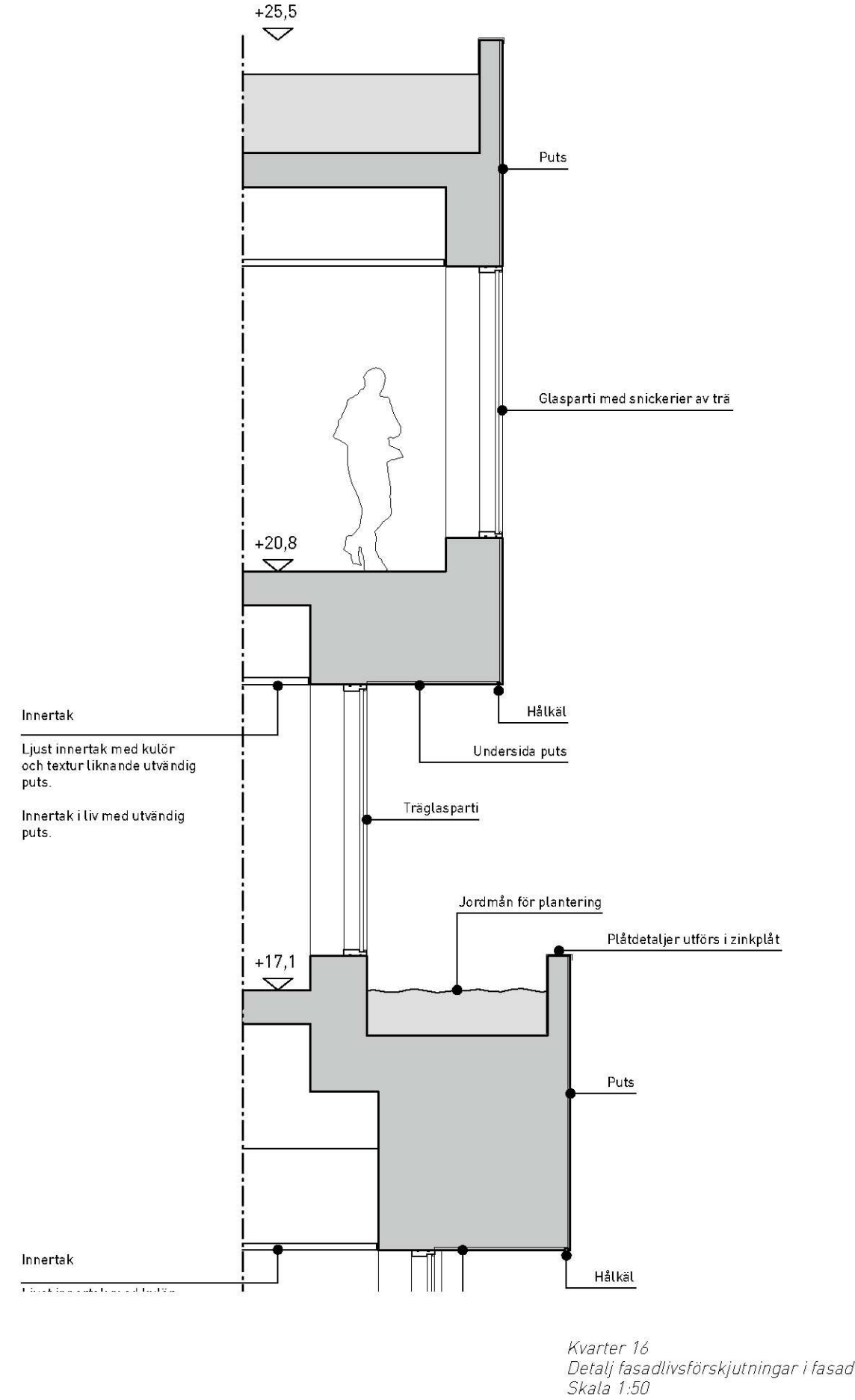

Kvarter 16, Entré plan 1, +7,0 Planutsnitt, Skala 1:100

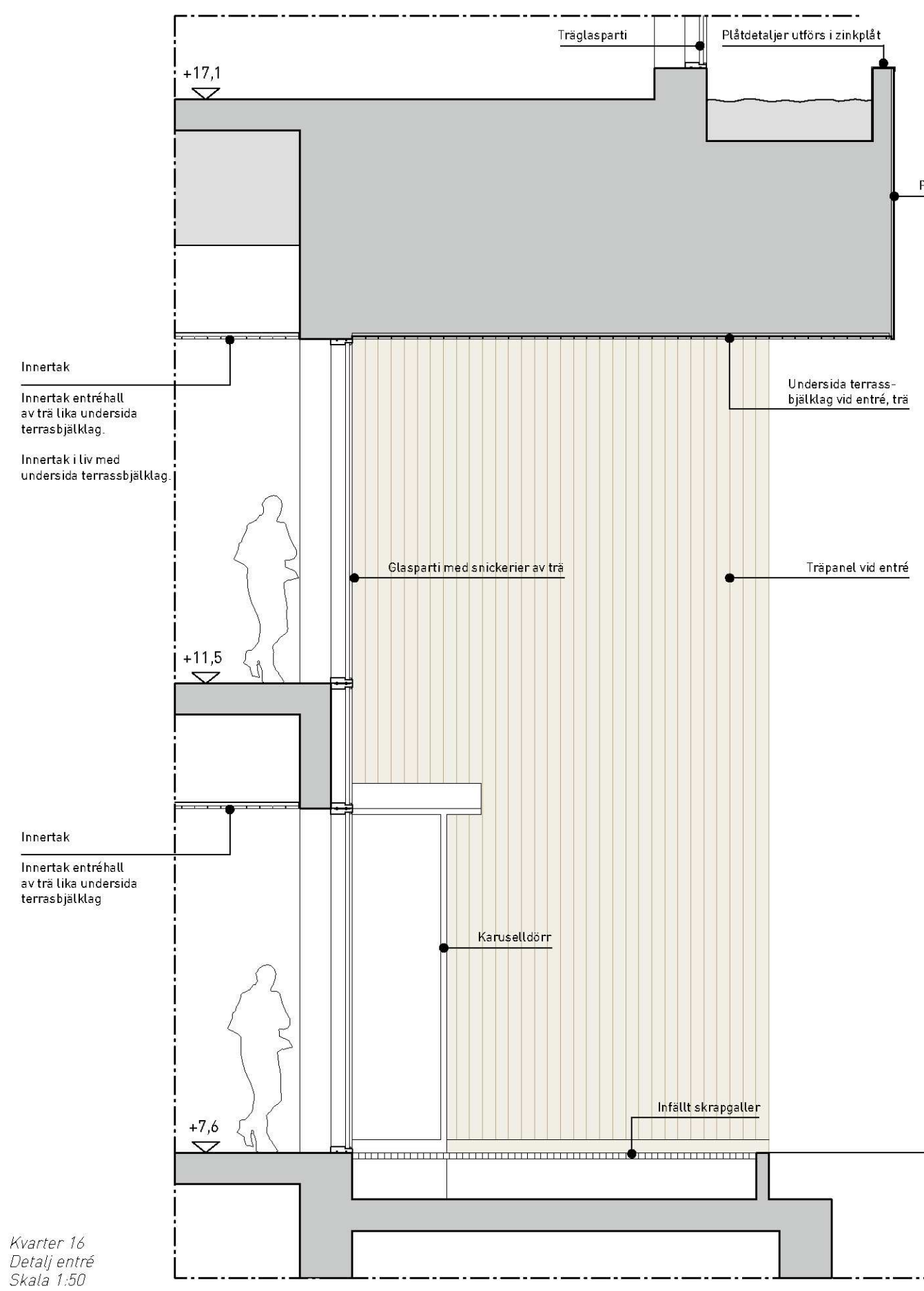
Kvarter 16, Sektion, Skala 1:200

Taklandskap mot kvarter 14, 16 och 23, mot norr.

Kvarter 16
Detalj fasadlivsförskjutningar i fasad
Skala 1:50

Kvarter 16
Detalj entré
Skala 1:50

Kvarter 23 – Plats och koncept

Kvarter 23 är en rund byggnad i 4 plan med två olika sidor – en sluten, grön sida mot Roslagsvägen och en öppen, glasad sida mot Ruddammsvägen. Marken mot Roslagsvägen är grön och naturbetonad, här avslutas även ravinen i Albanoparken i en mindre damm. Mot Ruddammsvägen är karaktären mer urban med hårdgjorda ytor samt garagedfart till kvarter 16.

Entréer och flöde

Entrén ligger placerad på plan 1 (+7,0) och vänder sig mot kvarter 16. Entréplanetets undervisningsrum är placerade kring innergården och nås via de öppna uppehållstorna, trappa och hiss är placerade i direkt anslutning till entrén. På plan 2 och 3 rör man sig längs med fasaden på den täta, slutna sida och längs med gården på den öppna, glasade sidan. Plan 0 är sammanlänkat med kvarter 16 vilket ger en kontinuerlig fortsättning av det sociala stråket.

Program och innehåll

Kvarter 23 innehåller undervisningslokaler samt kontor för personal eller forskare.

Plan 0 på + 3,3/+1,8 ligger helt under mark och innehåller en samlingssal för drygt 130 personer samt teknikytor. Detta plan är sammanbyggt med kvarter 16.

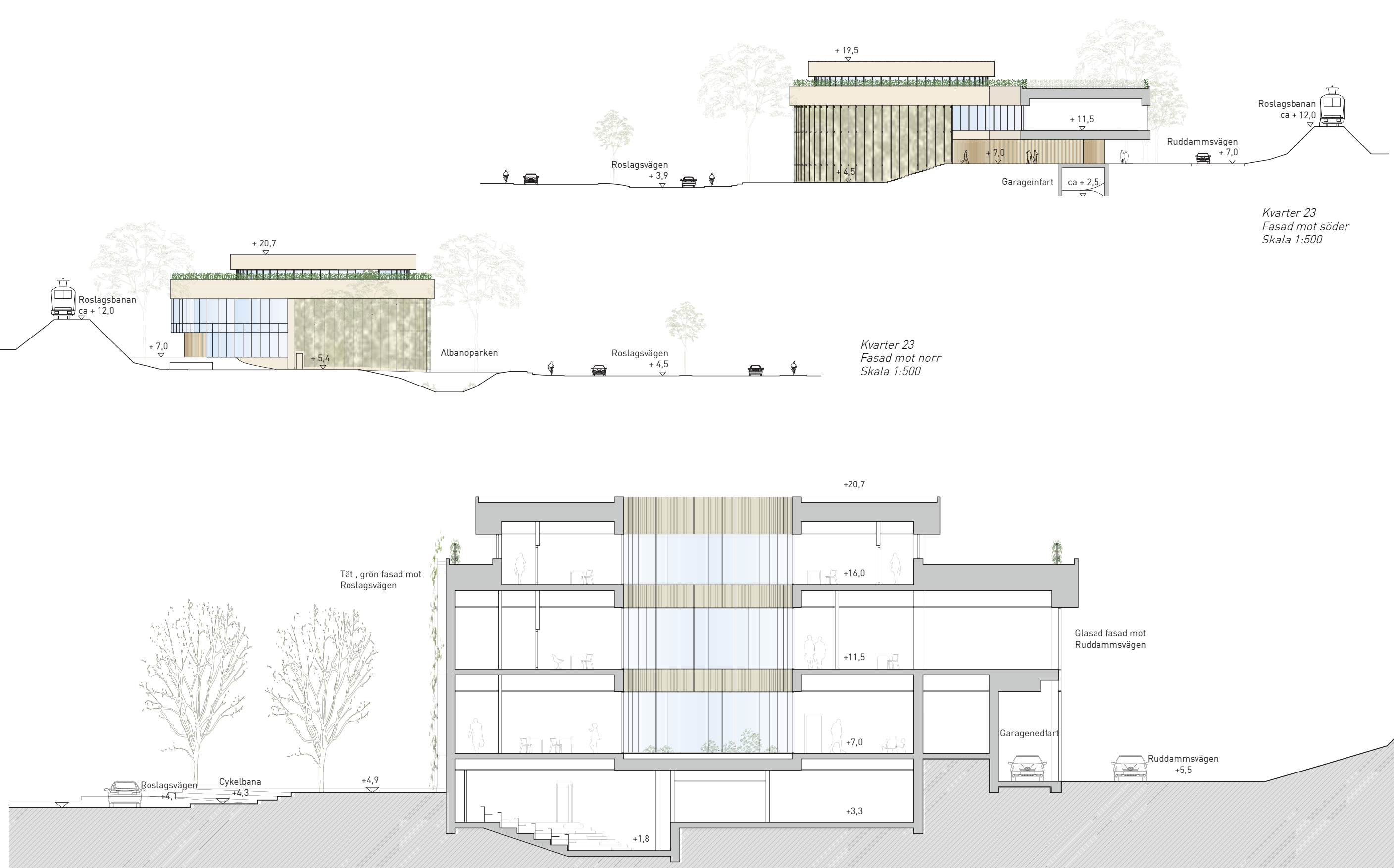
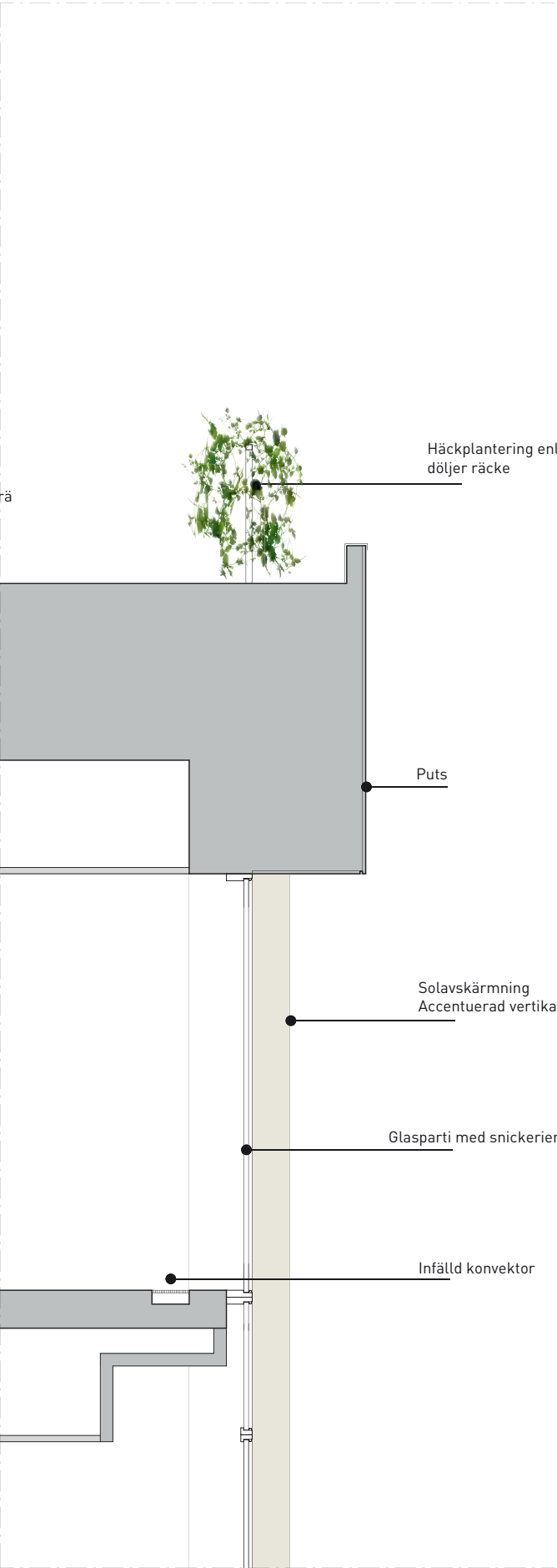
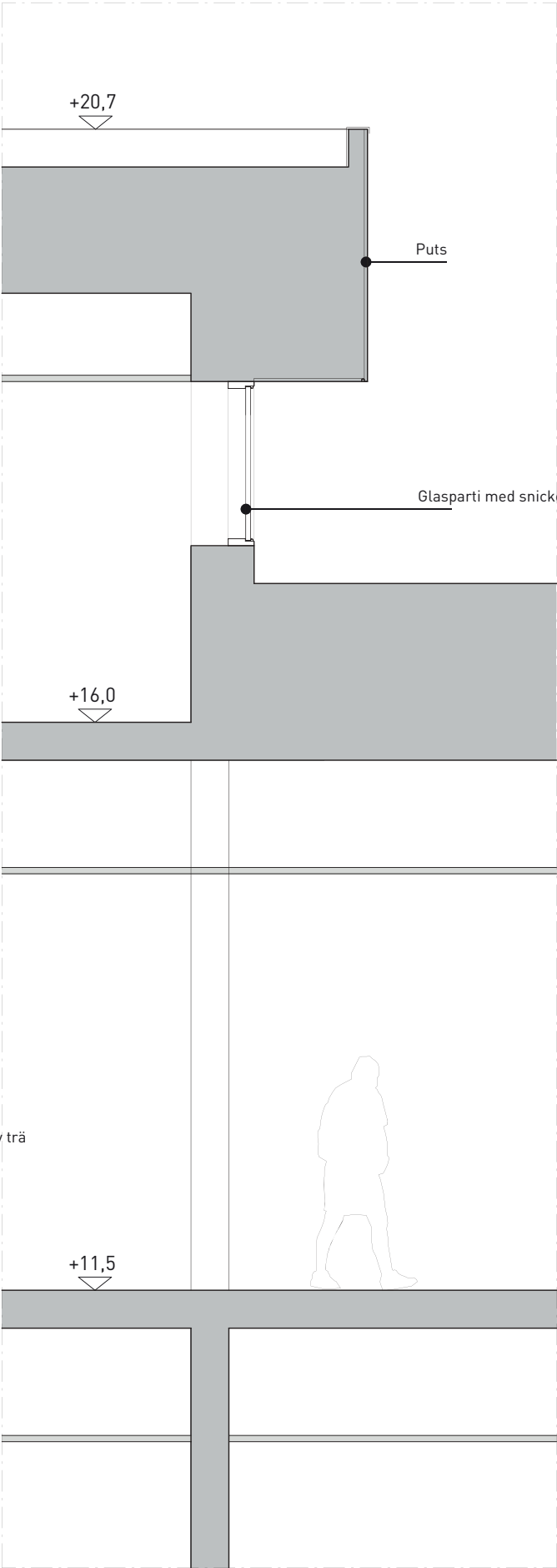
Plan 1 på +7,0 är entréplan och innehåller undervisningslokaler för drygt 50 personer samt uppehållsytor.

Plan 2 och 3 på + 10,7 samt +14,4 är identiska och innehåller kontorsrum för forskare och personal.

Fasadmaterial

Täta fasader ges en ljus puts mot Roslagsvägen, täckt av spaljéer för klätterväxter. Glasfasaderna utförs med snickerier i trä i trä i trä mot Ruddammsvägen, även bjälklagstäckning utförs i glas. Mot gården utförs glasfasaderna med snickerier i trä, bjälklagstäckning i trä och vertikala träribbor som accentuerar höjden. På gården växter låga skuggföredragande växter.

Kvarter 23
Detalj fasader
Skala 1:50

Kvarter 23
Sektion
Skala 1:200

FÄRGSÄTTNING

Albanoområdets äldre institutionsbebyggelse har en enhetlig karaktär, det gäller såväl stadsplanemönster, arkitektur som färgsättning. Veterinärhögskolan i Kräftriket som är byggt i början av förra seklet har en varierad arkitektur som hålls samman av mörka tegelfasader. Epidemisjukhusets paviljonger från slutet av 1800-talet på Albanoberget har en lättare karaktär, där ljusa putsade fasader präglar bebyggelseensembeln.

Med sin radiella planstruktur och konkava fronter får det nya institutionsområdets bebyggelse ett organiskt uttryck som samspelar med djurgårdsnaturen. Den nya institutionsbebyggelsen inom Albano kräver betydligt större byggnadsvolymer för att tillgodose programbehov samt kravet på flexibilitet. Därför har en ljus färgsättning förordats för att framhäva områdets lätta karaktär.

Utgångspunkten för färgsättningen i campusområdet är att knyta an till den traditionella färgskalan i de omkringliggande områdena samt kulturbyggnaderna i Hagaparken. Campusområdets putsade fasader kommer i huvudsak få en ljus gulbeige kulör medan enstaka byggnader får mer mättade fasadkulörer för att förtydliga viktiga platser.

Albanovaterrassens bågformade fasader i norr får en kraftig gulorange kulör (lika Stadsbibliotekets fasad), en kulör som även syns på portikerna när man närmar sig Albanovaterrassen från gränderna mellan bostadshusen. Huset söder om Albanovaterrassen möter AlbaNova:s gråbeiga fasad med ockragula fasader som anknyter till de gamla Epidemisjukhusets gula byggnader. Denna ockragula kulör återkommer också på de två bostadshusen som skiljer områdets södra och norra del. I övrigt återkommer mer mättade fasadkulörer bara i mindre skala: på bostadsgårdar, på det gröna tornhuset i sydost och på fasader i indragna hörmpartier.

En annan faktor som bidrar till en enhetlig karaktär är ett sammanhållet materialval på detaljer som gulbeige kalksten i markbeläggning och på murar och socklar. Ek används i entré- och glaspartier, burspråk, fönsternickerier i markplan, och spaljéer. För takdetaljer och fönsterbleck används zinkplåt.

Sammanställning av utvändiga kulörer och material

0907-Y30R	Dominerande fasadkulör
0603-Y20R	Ljusare alternativ på trånga gårdsfasader
1530-Y25R (mellan 1030-Y20R o 2030-Y30R)	Fasad kv 3, 5, 10, 11 Bottenvåning på kv 6a:s gård Tornhus på kv 8:s gård Indragen takvåning kv 7 Kv 8:s högre del mot kv 7 Kv 9:s högre del mot Ruddamsvägen Indragen mellanvåning på kv 13, 14, 16 mot Ruddamsvägen
3040-Y40R	Nedre delen av kv 6a, 6b, 8 och 9:s fasader mot AlbaNovaterrassen Portiker i gränder mot AlbaNovaterrassen Indragna hörn mot Albanovägen på kv 6a, 6b, 8 och 9 Tornhus på gårdad i kv 5 och kv 11
4020-G30Y	Fasad kv 17 (tornhus)
6010-G10Y	Fönster kv 17
3050-Y20R	Fönster och dörrar på kv 6a:s gård
3020-B10G	Bottenvåning på kv 6b:s gård Tornhus på gård i kv 9
5020-R90B	Fönster och dörrar på kv 6b:s gård
3010-G30Y	Bottenvåning på kv 8:s gård
5010-G10Y	Fönster och dörrar på kv 8:s gård. Alla andra fönster som inte nämns ovan eller som är i ek.
2005-Y20R	Bottenvåning på kv 9:s gård
4010-Y10R	Fönster och dörrar på kv 9:s gård
Oljad ek	Fönster som inte nämns ovan Entrépartier Burspråk Spaljeér Pergolor
Yorkstone	Gulaktig kalksten på socklar och murar
Zinkplåt	Fönsterbleck, listbleck, stuprör, takfotsplåt, takplåt

Perspektiv från Kräftriket, med gångbro till Albanohöjden i fonden.

Perspektiv från Hagaparkens pelous, med det nya universitetsområdet i Albano.

Analys – befintlig situation

Den befintliga belysningen i det omkringliggande området (Kräfteriket, Ruddammen, Norra Djurgården, Roslagsvägen, Bellevueparken och Stockholms universitet) består idag till huvuddel av funktionsorienterad gatubelysning och parkvägsbelysning med ljuskällor bestyckade med natrium och kvicksilver. Även diverse privata båtklubbar längs Brunnsviken och Bellevueparken har idag belysning i form av armaturer med kvicksilver. Ljusbilden är generellt orangefärgad och blåtonad med undermålig färgåtergivning och relativt mycket bländning. Kvicksilver är dåligt ur miljösynpunkt och på väg att fasas ut varav stora delar av dessa anläggningar kan förväntas bli utbytta inom några år.

Undantaget undermålig ljuskvalitet är delar av Ruddammen, dvs övre Albanovaområdet, som har en arkitektoniskt anpassad belysning med god ljuskvalitet, samt delar av Bellevueparken och Hagaparken som har ny parkvägsbelysning, också med god ljuskvalitet.

Vyerna från Albano över Brunnsviken är idag begränsade under mörkets mörka timmar då andra sidan av viken, Hagaparken, saknar ljussättning längs vattensidan eller är undermålig. Även Kräfterikets gångväg längs Brunnsviken och Drottning Kristinas väg saknar helt belysning, vilket gör dem till otrygga miljöer att vistas i.

Övrig arkitektonisk belysning i form av fasadjussättning eller objektsrelaterad ljussättning i området saknas (med undantag för ljussättning av tunneln under järnvägsbron mot Söderbrunn som dock kommer att byggas om). Stor potential finns för en stämningsfull ljussättning av Kräfterikets vackra tegelfasader som då annonserar området mot Roslagsvägen.

Universitetsområdet är idag under viss ombyggnad med nytt Kårhus, ny parkvägsbelysning och upprustning av entréområden till Allhuset och Södra huset. Detta kommer att medföra en kvalitativare och säkrare miljö att vistas i, som tids nog kommer att sammankopplas med Albano genom sammanlänkande GC-vägar. Det är betydelsefullt att denna koppling sker även gestaltningsmässigt och kvalitetsmässigt så att förbindelser mellan Frescati och Albano blir samstämmiga och upplevs naturliga.

Bellevueparkens belysning kommer att förbättras efter att Norra länken har färdigställts med funktionsorienterad belysning längs gång- och cykelvägar som anknyter mot Albanos sydvästra del.

Foto: Brotunneln mellan Albano och Söderbrunn, befintlig situation med ljussättning

Norra länken projektet innefattar ny belysning för Roslagsvägens norra del. Det är dock oklart i detta skede hur fortsättningen av vägen (dvs söder om Universitetet mot Albano) kommer att bli belyst.

Med tanke på Albanoprojektets långa tidsperiod för färdigställande så kan det förväntas att ny modern belysning kommer att finnas längs samtliga omkringliggande gång- och cykelvägar samt trafikvägar. Det är av vikt att bevaka planeringen av belysningen i närliggande områden och projekt så att mötena blir naturliga och samordnade.

- Natrium Ra-index 25
Färgtemp. 2000K
- Kvicksilver Ra-index 40
färgtemp. 6000K
- Metallhalogen/kompaktylsrör
Ra-index 80+
färgtemp. 3000K

Foto: Roslagsvägen vid Albano, befintlig situation med trafikbelysning och natriumlampor som ger en orangefärgad monokrom ljusmiljö

Foto: Kräfteriket vid Albano, befintlig situation utan fasadbelysning, dvs mörka fasader

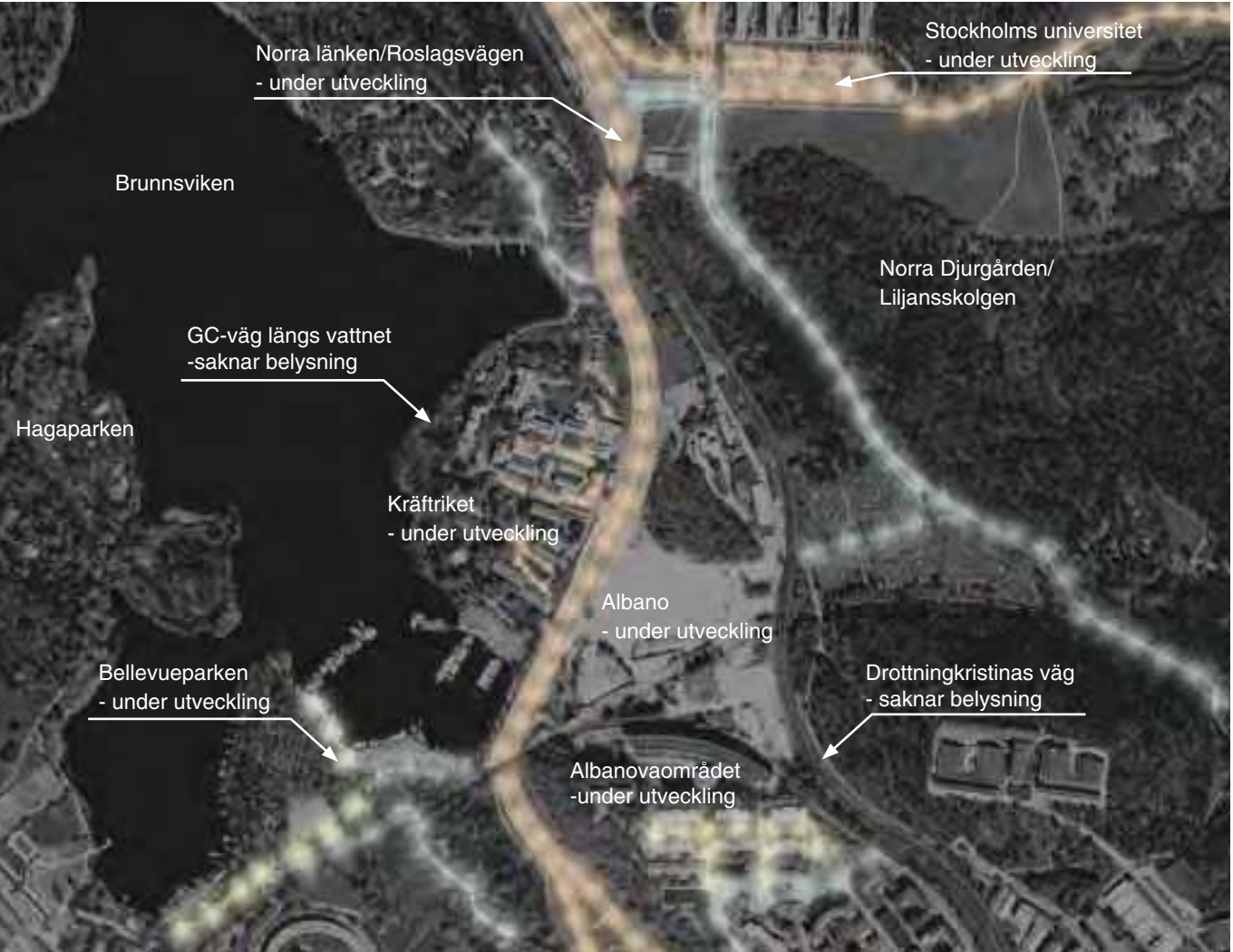

Foto: Övre Albanovaområdet, befintlig situation med bra ljusmiljö

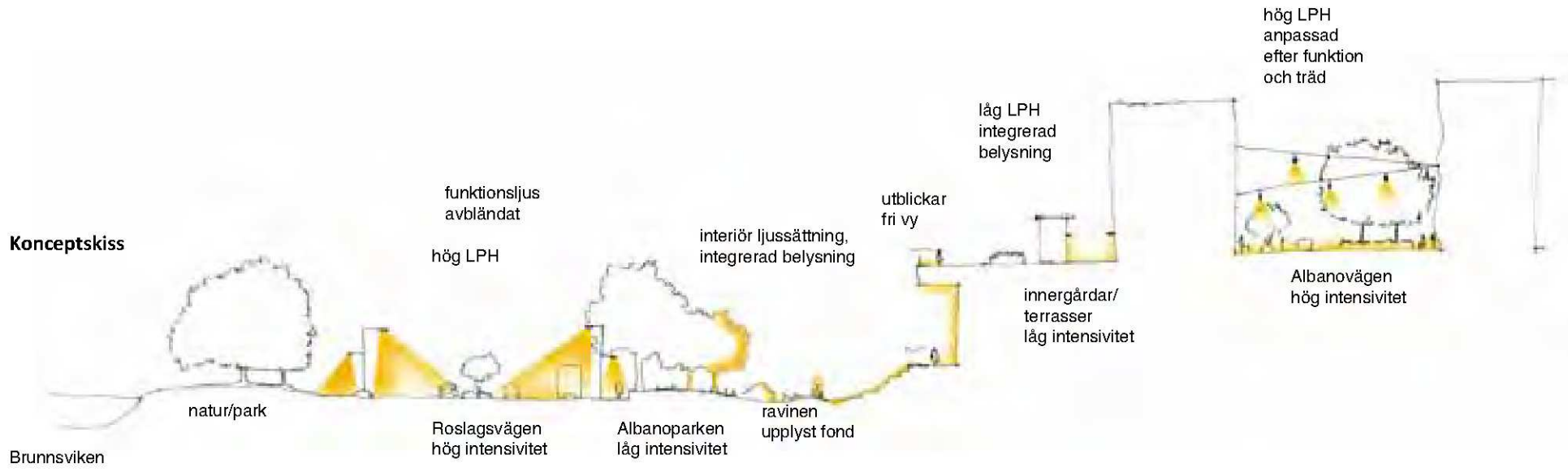
Koncept

Ljussättningen integreras i Albanos arkitektur och landskap genom en anpassning i höjd efter campusområdets variation i bebyggelse och täthet. Där stadsdelen blir tätare och högre tillåts en högre ljuspunktshöjd på belysningen, medan platser och gångstråk med lägre bebyggelse ljussätts med lägre placerad belysning. Lågt placerad belysning bibehåller upplevelsen av fria siktlinjer och motverkar bländning samt skapa en stämningsfull ljussättning i relation till vyerna.

Variationen i ljuspunktshöjd för belysningen skapar också en logisk hierarki i ljusnivåer där en tätare stadsbebyggelse med fler funktioner och intensiva kommunikationsflöden får högre ljusnivåer. Öppnare ytor med färre funktioner och låg-intensiva flöden belyses med lägre ljusnivåer. Hierarkin förtydligar på så sätt lokala flödeshastigheter och intensitet av funktioner.

Generellt gäller att all planerad belysning skall vara funktionsorienterad, trygghetsskapande, avbländad och hög kvalitet på material och ljus samt miljövänlig och effektiv.

Kräftrikets tegelarkitektur och dess ljussättning blir en sammanlänkande kvalitet för Albanoområdet men bör behandlas som en separat ljusmiljö då förutsättningarna är så pass olika.

Nattillustration
Belysning över Albanoområdet

Planillustration Ljuspunktshöjder

hög ljuspunktshöjd 4-12 meter ———— publik gata, hög intensitet
normal ljuspunktshöjd 4-6 meter - - - - publik gata, norm. intensitet
låg ljuspunktshöjd 0-4 meter - - - - campus, normal-låg intensitet

Rumstyper

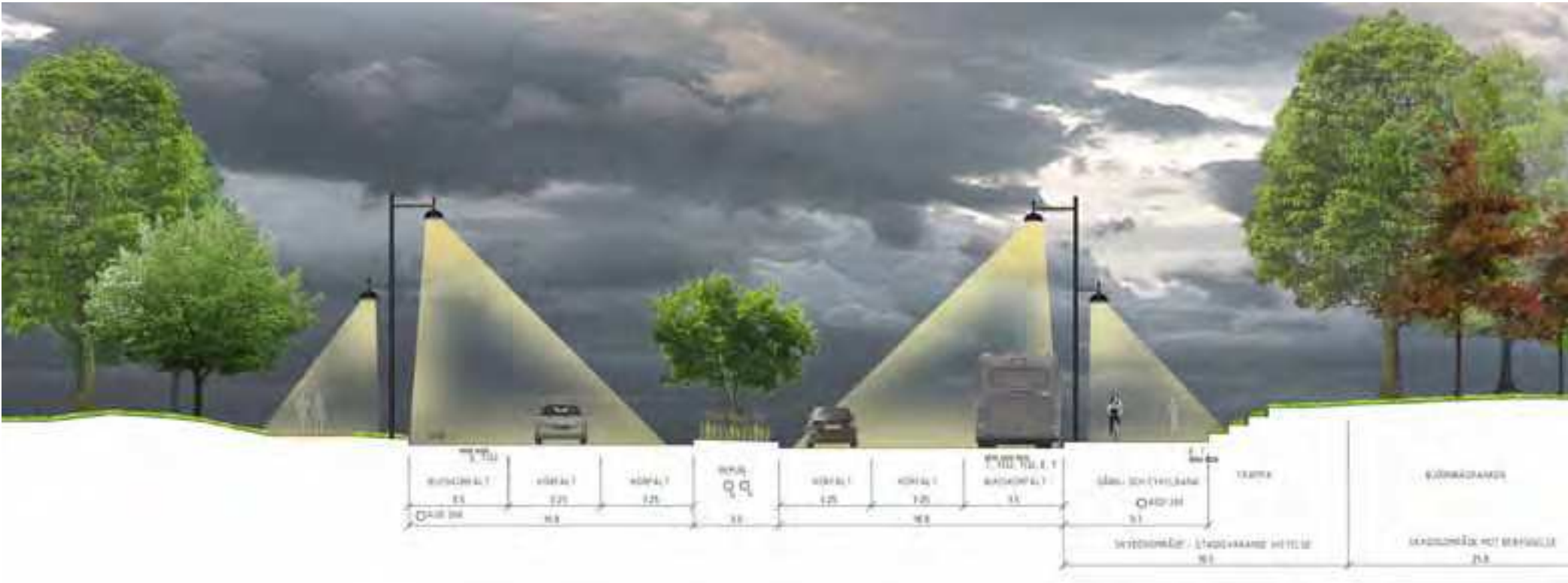
Roslagsvägen, ljuspunkthöjd 6-10 meter

Roslagsvägen får ny betydelse efter Norra länkens genomförande. Gatan får karaktär av stadsmässig boulevard och entréväg till Albanoområdet och staden (Roslagstull).

När belysningen byts ut bör det ske med högre stolpar och armar med ett strikt och elegant formspråk. Varje stolpe har två armar varav den ena monteras på 8-10m höjd över köryta, och den andra monteras på 4-6m höjd över GC-väg.

Armaturer som ger ett diskret och funktionellt uttryck med riktad och avbländad varmvit belysning över GC-vägen och körytan bör väljas.

Stolparna kan sättas på c/c-avstånd cirka 25-30 meter dubbelsidigt och bestyckas med LED alternativt metallhalogen med keramisk brännare och färgtemperatur 3000K.

Sektion 1:200
Gatubelysning längs med Roslagsvägen

Vänster: Referensbild, Oxford street London. Foto: Selux

Albanoparken, ljuspunkthöjd 0-4 meter

Albanoparken är en grön zon och ett parkstråk som går längs med Albanohöjden och campusområdets institutionsbyggnader. Stråket binder samman norra och södra Albano.

Gångstråket ljussätts med diskreta pollare som placeras i dolt i häcken och som ger ett funktionsljus ned på marken. Pollarnas låga höjd möjliggör fri sikt från fastigheterna ut mot parken som skapar en naturfond bakom ravinens parkstråk.

Utvalda solitärträd och buskage i naturstråket ljussätts för att förstärka fondmotivet sett från fastigheterna under dygnets mörka timmar.

Byggnadernas utskjutande tak ljussätts för att skapa en upplevelse av en större rymd och större rumslighet samt för att bidra med indirekt ljus för gångvägen. Armaturer monteras på fasad alternativt innanför fönster eller i mark, och riktas upp mot skärmtaket.

Sektion 1:200
Belysning av ravinens kommunikationsstråk

Vänster: Inspirationsbilder, Upplättningsljus i undertak, Belyst vegetation i ravin, Upplyst trädgrupp.

Sektion 1:200
Gatubelysning längs Greta Arwidssons väg

Greta Arwidssons väg, ljuspunkthöjd 4 meter

Greta Arwidssons väg genom Albanoområdet blir en viktig infartsväg till området. Vägen går mellan Albanoparken och Albanohöjden, varav den kantas av natur och träd på vardera sida.

Längs vägen placeras diskreta stolpar med avbländade armaturer som har ett estetiskt tilltalande uttryck, på lägre höjd, för att samspela med omkringliggande natur och parkmark. Belysningen placeras om vardera sida av gatan för att ge ett funktionellt varmt ljus längs med gatan och de båda GC-vägarna.

Sektion 1:200
Gatu- och gångvägsbelysning längs Ruddammsvägen

Referensbild:
Funktionsorienterad belysning med så kallad planglasteknik

Lokalgator, ljuspunkthöjd 4-6 meter

Ruddammsvägen och övriga lokala gator belyses med funktionsorienterade armaturer som monteras på 4-6 meter stolpar. De placeras mellan eventuella GC-vägar och körytor. Armaturerna bör vara med så kallad planglasteknik för att minska bländning och bestyckade med LED alternativt metallhalogen med varm färgtemperatur 3000K.

Albanovägen och teaterkvarterens lokalgator, ljuspunkthöjd 4-10 meter

Kommunikationsstråket innefattar flera funktioner med vegetation, sitt- och mötesplatser som ljussätts som en samlad större rumslighet där ljuset fördelas över stråkets olika funktioner. Armaturer monteras linspända över gaturummet på olika höjder för att kunna variera ljuspunkthöjden och tätheten på armaturerna och för att ge ett uttryck av en stjärnhimmel med ett dramatiskt uttryck.

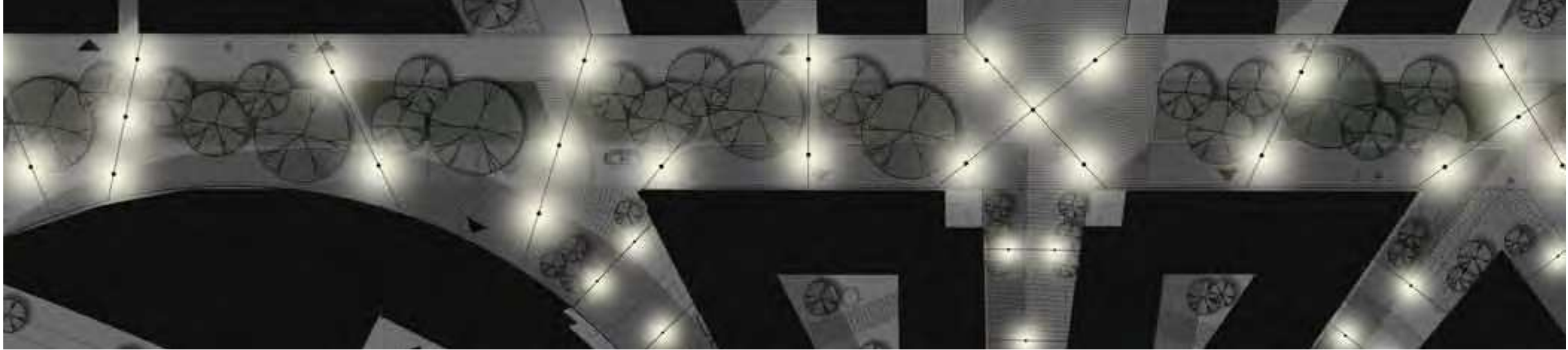
Över lokalgatorna och gränderna monteras också linspända armaturer men på lägre höjd och med glesare avstånd (alternativt lägre effekt) då lokalgatornas intensitet är lägre.

Sektion 1:200, Belysning av Albanovägen med linspända armaturer.

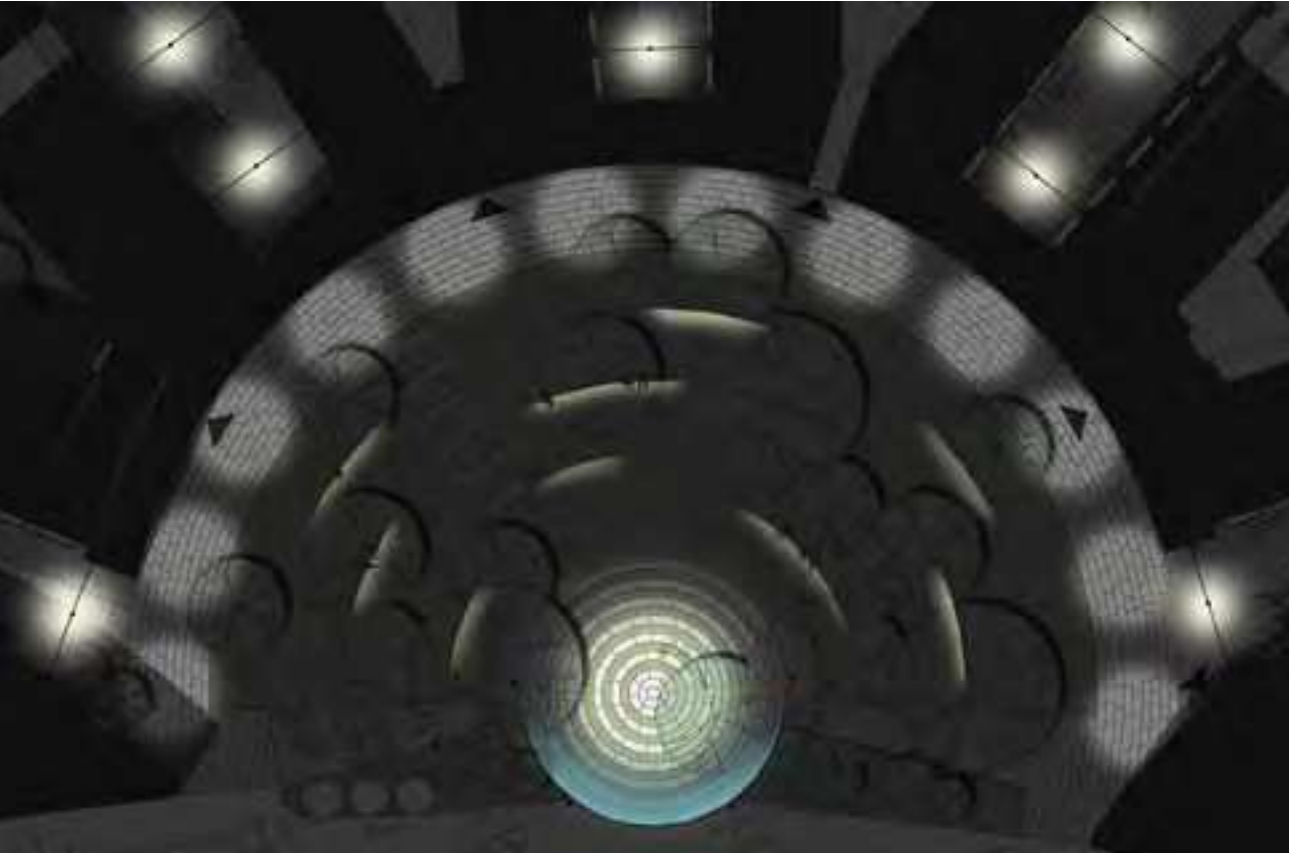
Ovan: Ljussättning av gränd med linspända armaturer.
Nedan: Planillustration 1:500, Ljussättning av Albanovägen med linspända armaturer.

Referensbild: Belysning integrerad i bänkar som ger en stämningsfull ljussättning

Ovan till höger: Sektion 1:200, Ljussättning av Albanovaterrassen.
Nedan: Planutsnitt 1:500, Ljussättning av Albanovaterrassen.

Referensbilder: Scenografisk belysning

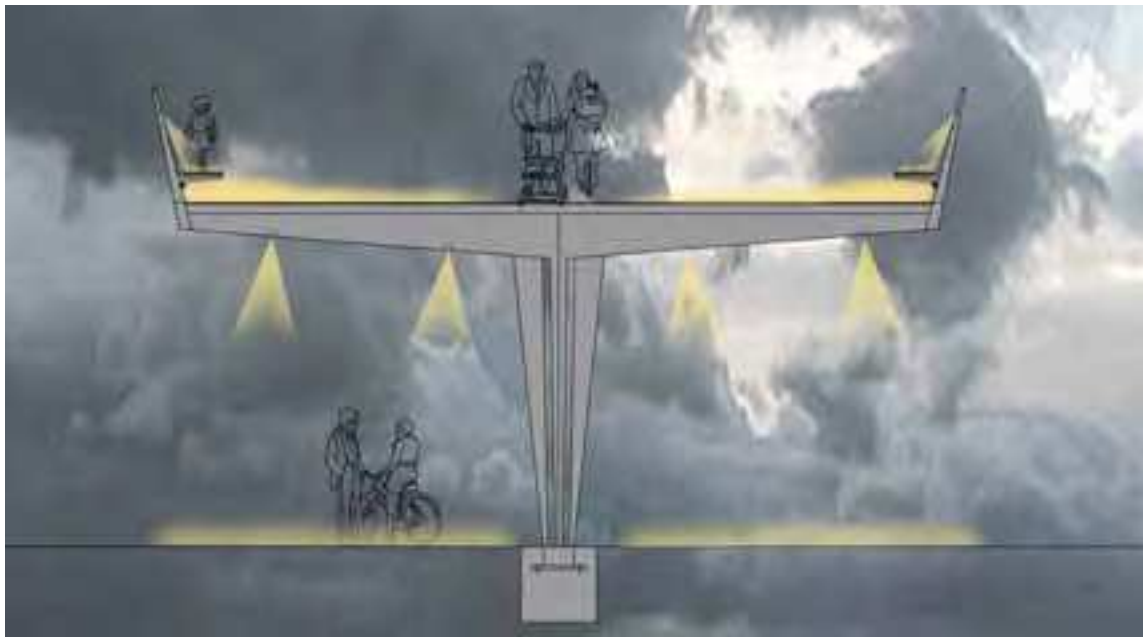
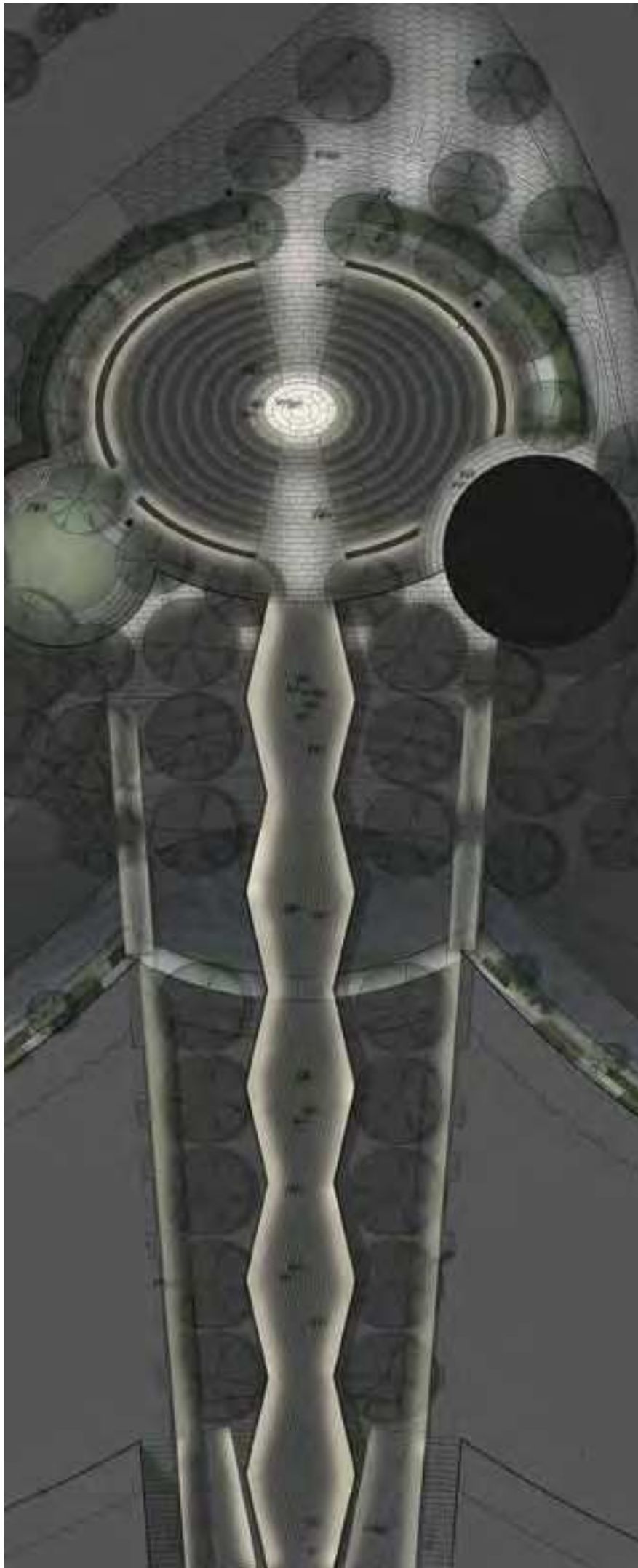

Albanovaterrassen, ljuspunkthöjd 1-10 meter

Nedan följer en beskrivning på ett förslag till hur belysningen på Albanovaterrassen kan arrangeras om platsen utnyttjas för scenändamål. Albanovaterrassen ljussätts då så att upplevelsen av parken blir en teatralisk upplevelse med kontrastrikt ljus på utvalda delar medan andra ytor tillåts ha lägre stämningsskapande ljus. Bakre fonden (i form av gångvägen närmast fasaderna) samt scenen ljussätts med spotlights, medan sittgradängerna i parken får en lägre ljusnivå i form av accentljus under bänkar. Bänkarna längs parkens gradänger ljussätts med ett varmt mjukt ljus med relativt låga effekter, för att annonsera platsbildningarna och för att ge ett stämningsskapande ljus, med associationer till biografer och teatrar accentljus i trappor.

Likt en teater ljussätts scenen med riktade spotlights som monteras på master ovan scenen så att den blir parkens mest framträdande plats kvällstid. Ljussättningen av scenen kombineras med en integrerad ljussättning av främre fondväggen (i samarbete med konstnären som utformar väggen). Bakre delen av scenen och fondväggen får ett kallt mjukt bakgrunds-ljus, medan främre delen och mittpunkten får ett varmt kontrastrikt och riktat ljus. Syftet är att skapa en upplevelse av djup där scenens mittpunkt hamnar i fokus för åskådarna.

Den krökta gångvägen längs med parkens yttre del och längs fasaderna ljussätts med spotlights med zoomfunktion som monteras på fasad och som riktas nedåt. Armaturerna ger skarpa ljuscirklar på marken och anknyter därmed till den teatraliska upplevelsen.

Ovan: Sektion illustration 1:200, Ljussättning av Albanobron med infälld belysning i räcke och under bänk.
Vänster: Planillustration 1:500, Ljussättning av entréplatsen och Albanobron.

Referensbilder: Accentuerande stämningsfull belysning av murar och bänk, Belysning integreat i handledare, resp. konstruktioner.

Entréplatsen, ljuspunkthöjd 0-10 meter

Entréplatsen är Albanoområdets viktigaste mötesplats som länkar samman Roslagsvägen, Kråfriket och Greta Arwidssons väg med Albanoområdet.

Den ellipsoida torgbildningen ljussätts med höga master och spotlights som placeras utanför platsbildningen. Spotlights riktas in mot platsens mittpunkt för att ge en förstärkt upplevelse av ovalens centrum och mötesplats. Spotlights riktas också mot gångstråket och platsens möte med Greta Arwidssons väg och Roslagsvägen, för att skapa ett funktionsljus som silas genom trädens lövverk.

I murarna integreras accentuerande belysning för att framhäva deras form och för att definiera platsens yttre markering. Ljussättningen av murarna skapar ett varmt stämningsfullt ljus.

Albanobron, ljuspunkthöjd 0-1,5 meter

Albanobrons skapar tydliga höjdskillnader med omkringliggande delar av Albanoparken. Vyerna över parken blir en viktig aspekt och upplevelse från bron som bör bibehållas även kvällstid.

Belysningen integreras i brokonstruktionens bänkar för att ge ett avbländat och assymetriskt ljus ut över marken, som därmed ger möjlighet till fria utblickar. I räckena integreras små armaturer som riktas mot bänkarnas ovasidor för att annonsera sittplatserna.

Brons undersida ljussätts med infällda armaturer som ger ett funktionsljus ned på marken. Downlights riktas också mot brons pelare för att framhäva brons konstruktion.

Kvalitetsaspekter

För att skapa ett sammanhängande uttryck för belysningen föreslås valet av stolpar och armaturer begränsas till ett fåtal olika produktfamiljer. En gemensam kulör bör väljas som går igen i övrig parkutrustning.

För att skapa en behaglig ljusmiljö kvällstid behövs övergripande riktvärden så att belysningen inte ger obehagsbländning och så att arkitektur och vegetation får en verklighets-trogen ljussättning med kvalitativt ljus och rätt färgtemperatur. Följande kvalitativa direktiv bör efterföljas:

- Ra-index (färgåtergivning) bör vara minimum 90.
- Färgtemperaturer för gatubelysningens ljuskällor bör vara 3000 Kelvin
- All gatubelysning bör ha så kallad planglasteknik för att motverka bländning
- Effektbelysning bör vara avskärmad med avbländningskydd
- Alla armaturer bör ha en bländningsvinkel för ljuskällan på max 25 grader

Energi- och miljöaspekter

Genom att planera belysningen utifrån en tydlig hierarki mellan höga och låga ljusnivåer och styrning utifrån platsspecifika behov, i kombination med medvetna val av energieffektiva ljuskällor och återanvändningsbara material, skapas en belysningsanläggning med låg energikonsumtion och liten inverkan på miljön. Följande direktiv bör efterföljas:

- Samtliga armaturer bör ha ljuskällor med en verkningsgrad min. 90 lumen/watt för att ge en energieffektiv anläggning
- Ljuskällor bör vara kvicksilverfria
- Servicelivslängden på ljuskällorna bör ha min. 50 000 brinntimmar för att minimera ljuskällebyten och underlätta underhåll
- Ljuskällorna bör vara utbytbara, dvs moduler eller med socklar
- Kablar i mark bör vara halogenfria
- Armaturer längs gator bör ha styrsystem, samt ha förutsättningar för att dimmas ned under dygnets mindre frekventa timmar.

